GRAHAM GREENE

miezul lucrurilor

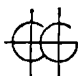
Colecția GLOBUS / Editura Univers

COPERTA COLECȚIEI DE ION STATE
Grafica : Viorel Popescu. Ilustrația Ana-Maria Smigelschi

GRAHAM GREENE
THE HEART OF THE MATTER
Penguin Books
In Association with William Heinemann Ltd.

GLOBUS

Graham Greene

MIEZUL LUCRURILOR

Traducere
de
LIANA DOBRESCU

EDITURA UNIVERS

București

1979

CARTEA ÎNTÎI

PARTEA ÎNTÎI

CAPITOLUL UNU

WILSON ȘEDEA pe terasa hotelului Bedford cu genunchii lui rozalii și golași lipiți de balustrada din fier. Era duminică și dangătul clopotului de la catedrală vestea slujba de utrenie. De cealaltă parte a străzii Bond, la ferestrele liceului, tinere fete de culoare, în treninguri albastru închis, se ocupau cu interminabila îndeletnicire, sortită eșecului, de a-și netezi părul sîrmos. Wilson își mîngîia mustața de curînd lăsată să crească și visa, în așteptarea unui gin cu bitter.

Stînd așa, acolo, orientat spre Bond Street, avea în față marea. Chipul lui palid dovedea cît de recent o părăsise pentru a debarca în port, după cum o dovedea și lipsa lui de interes pentru liceencele de peste drum. Era asemenea acului întîrziat al barometrului care indică încă „timp frumos" mult după ce perechea lui s-a deplasat spre „furtună".

Pe sub terasă, funcționarii de culoare treceau spre biserică, dar soțiile lor înveșmîntate în rochii scînteietoare de după masă, albastre sau cireșii, nu-i stîrneau nici urmă de interes.

În afară de Wilson, pe terasă nu se afla decît un indian bărbos cu turban care se oferise să-i prezică viitorul : probabil că nu era nici ora nici

ziua potrivită pentru cei din rasa albă — cu siguranță că aceștia se găseau pe plaja aflată la depărtare de cinci mile ; dar Wilson nu avea mașină. Singurătatea îi deveni aproape insuportabilă. De fiecare latură a școlii, acoperișul din tablă ondulată era înclinat spre mare și ori de cîte ori vreun vultur, oprindu-se din zbor, se așeza pe ea, tabla zăngănea și zdrăngănea deasupra capului său.

Trei ofițeri din marina comercială, aparținînd convoiului de vase ancorate în port, își făcură apariția urcînd dinspre chei. Pe dată îi înconjurară niște băiețași cu șepci de elevi. Refrenul băieților, un fel de versuri de grădiniță, răzbătu slab pînă sus la Wilson : „Căpitan vrea huța-huța, sora mea-i atrăgătoare și e și învățătoare, căpitan vrea huța-huța". Indianul cel bărbos se uita încruntat la un șir de socoteli complicate de pe dosul unui plic — vreun horoscop sau poate numai evidența cheltuielilor pentru traiul zilnic ? Cînd Wilson își îndreptă din nou privirea spre stradă, ofițerii reușiseră să scape de școlarii care acum tăbărîseră ca un roi în jurul unui singur marinar : îl conduceau triumfători spre bordelul aflat nu departe de sediul poliției, parcă l-ar fi dus la grădiniță.

Un picolo negru aduse ginul lui Wilson pe care acesta îl sorbi foarte încet pentru că nu avea nimic altceva de făcut decît să se întoarcă în camera lui încinsă și sordidă și să citească un roman — sau o poezie. Lui Wilson îi plăceau versurile dar le absorbea în taină ca pe un drog. Culegerea : *The Golden Treasury* îl însoțea pre-

tutindeni dar era consumată seara în doze mici — o picătură de Longfellow, Macaulay, Mangan: „Continuă şi spune cum, cu geniul irosit, trădat în prietenie, înşelat în dragoste..." Avea gusturi romantice. În public însă îl etala pe Wallace. Dorea cu înfocare ca în aparenţă să difere cît mai puţin de ceilalţi oameni: îşi lăsase mustaţă pe care o arbora asemenea cravatei membrilor unui club — în chip de element comun — dar ochii îl trădau; ochi căprui de cîine, ochi de prepelicar, aţintiţi plini de tristeţe spre Bond Street.

— Scuzaţi-mă, spuse o voce, nu sînteţi dumneavoastră domnul Wilson?

Îşi înălţă privirea spre un bărbat cu faţa suptă, de vîrstă mijlocie, purtînd inevitabilul şort kaki, de culoarea fînului.

— Ba da, eu sînt.

— Pot să stau lîngă dumnevoastră? Mă numesc Harris.

— Încîntat, domnule Harris.

— Sînteţi noul contabil de la U.C.A.?

— Da, eu sînt. Beţi ceva?

— Am să iau o citronadă dacă n-aveţi nimic împotrivă. Nu pot să beau alcool în timpul zilei.

Indianul se ridică de la masa lui şi se apropie cu deferenţă.

— Nu se poate să nu vă amintiţi de mine, domnule Harris. Dacă aţi vrea, domnule Harris, să-i vorbiţi prietenului dumneavoastră despre talentele mele. Poate ar dori să citească scrisorile mele de recomandaţie...

Teancul de plicuri soioase se afla întotdeauna în mîna lui.

— Numai de la vîrfurile societății.

— Hai, ia-o din loc, șterge-o de aici, pungaș bătrîn ce ești, făcu Harris.

— De unde mi-ați aflat numele ? se interesă Wilson.

— L-am văzut într-o telegramă. Sînt cenzor de telegrame, explică Harris. Ce slujbă ! Ce muncă !

— Văd limpede, domnule Harris, că soarta dumneavoastră s-a schimbat considerabil. Dac-ați binevoi să intrați pentru o clipă cu mine în baie... stărui indianul.

— Ia-o din loc, Gunga Din, n-auzi ?

— Dar de ce în baie ? se miră Wilson.

— Acolo își face întotdeauna prezicerile. Presupun că e singura încăpere ferită de care poate dispune. Nu m-am gîndit niciodată să-l întreb de ce.

— Sînteți de mult pe-aici ?

— De optsprezece luni afurisite.

— Vă întoarceți curînd acasă ?

Harris se uită lung spre port pe deasupra acoperișurilor de tablă. Zise :

— Toate vapoarele se îndreaptă în altă direcție. Dar cînd am să plec în sfîrșit spre casă, n-o să mă mai vedeți niciodată pe aici. Coborî glasul și rosti cu venin, pe deasupra paharului cu citronadă : Urăsc locul ăsta. Urăsc oamenii de aici. Îi urăsc pe tuciurii ăștia blestemați. Nu e indicat să le spuneți așa, cred că știți ?

— Servitorul meu pare băiat de treabă,

— Servitorul unui alb e întotdeauna de treabă. E un negru veritabil — dar ăştia, uitaţi-vă la ei, uitaţi-vă acolo jos la ăla cu pene boa. Ăştia nici măcar nu sînt negri adevăraţi. Doar indieni veniţi din vest şi care au pus stăpînire pe toată coasta. Funcţionari la antrepozite, consilieri municipali, magistraţi, avocaţi — Dumnezeule ! Şi aşa pînă sus, în Protectorat. N-am nimic împotriva unui negru adevărat. Culoarea pielii ne-a dat-o cel de sus. Dar ăştia, Dumnezeule ! Guvernului îi e frică de ei. Poliţiei îi e frică de ei. Uitaţi-vă acolo jos, făcu Harris, iată-l pe Scobie.

Un vultur fîlfîi din aripi, deplasîndu-se de colo-colo pe acoperişul din tablă ondulată, iar Wilson se uită la Scobie. Se uită cu totală nepăsare, supunîndu-se indicaţiei unui străin, şi rămase cu impresia că bărbatul îndesat, cu păr cărunt, care umbla singur pe Bond Street, nu prezenta nici un interes deosebit. Nu avea cum să ştie că aceasta era una din acele împrejurări pe care nu le poţi uita niciodată : o minusculă cicatrice se formase pe memorie, o rană care avea să doară ori de cîte ori se vor întruni anumite condiţii — gustul ginului în miezul zilei, mireasma florilor sub un balcon, zornăitul de tablă ondulată, o pasăre hîdă săltînd greoaie cu fîlfîit de aripi de pe o cornişă pe alta.

— Îi iubeşte atît de mult, continuă Harris, încît se şi culcă cu fetele lor.

— Asta e uniforma poliţiei ?

— Asta. Marea noastră forţă poliţienească. „Pierdută a fost şi nu s-a aflat“ — cunoaşteţi poezia.

— Nu citesc poezii, spuse Wilson.

Ochii lui îl urmăriră pe Scobie străbătînd strada scăldată de soare.

Scobie se opri și schimbă cîteva cuvinte cu un negru purtînd o pălărie de panama albă ; un polițist negru trecu pe lîngă ei, salutînd cu deferență. Scobie își continuă drumul.

— Probabil stipendiat și de sirieni, dacă s-ar cunoaște adevărul.

— De sirieni ?

— Aici e Turnul lui Babel, explică Harris. Indieni din vest, africani, indieni autentici, sirieni, englezi, scoțieni la Biroul Lucrărilor Publice, preoți irlandezi, preoți francezi, preoți alsacieni.

— Ce fac sirienii aici ?

— Fac avere. Dețin toate magazinele din nordul țării și majoritatea magazinelor de aici. Fac contrabandă și cu diamante.

— Presupun că există în cantități.

— Nemții plătesc prețuri bune.

— Dar el n-are și o nevastă pe-aici ?

— Cine ? Ah, Scobie. Are, într-un fel. Poate dac-aș avea o nevastă ca a lui m-aș da și eu în vînt după negrese. O să faci curînd cunoștință cu ea. E intelectuala orașului. Îi place arta, poezia. A organizat o expoziție de artă pentru marinarii naufragiați. Cunoașteți genul — versuri pe tema însingurării, scrise de aviatori, acuarele pictate de fochiști, pirogravuri executate în școlile de misionari. Bietul Scobie. Mai luați un gin?

— Cred că da, făcu Wilson.

2

Scobie coti pe James Street, pe lîngă Secretariat. Clădirea cu balcoanele ei lungi îți sugera întotdeauna un spital. De cincisprezece ani asista la sosirea unui număr de pacienți ; la fiecare optsprezece luni unii erau expediați acasă gălbejiți și nervoși, pentru ca alții să le ia locul — secretari coloniali, secretari la agricultură, trezorieri și directori la lucrări publice. Scobie urmărea graficul temperaturii fiecăruia — primul acces de mînie nejustificată, băutura în cantități tot mai mari, brusca revenire la principii, după un an de concesii. Funcționarii de culoare se comportau întocmai ca doctorii la căpătîiul bolnavilor : cu voioșie și respect suportau orice jignire. Pacientul avea întotdeauna dreptate.

După colț, în fața bătrînului *Bombax malabaricum* unde se adunaseră cîndva întîii coloniști în prima zi petrecută de ei pe acel țărm neprietenos, se înălțau tribunalul și postul de poliție, o clădire mare de piatră, ca sforăitoarea laudă de sine a oamenilor slabi. Înlăuntrul acelui înveliș masiv, ființa umană suna pe coridoare ca un sîmbure uscat. Nimeni nu s-ar fi putut ridica la înălțimea adecvată unei concepții atît de bombastice. În orice caz, însă, ideea nu pătrundea mai departe de prima încăpere. Pe culoarele strîmte și întunecoase, în camera de anchetă sau în celule, Scobie detecta întotdeauna mirosul josniciei și nedreptății umane — duhoarea unei grădini zoologice, amestec de rumeguș,

excremente, amoniac şi lipsă de libertate. Podelele erau frecate zilnic cu peria, dar mirosul nu putea fi îndepărtat niciodată. Arestaţii şi poliţiştii îl purtau îmbibat în veşminte ca pe fumul de ţigară.

Scobie urcă treptele largi şi coti la dreapta, de-a lungul coridorului exterior acoperit, spre biroul lui : o masă, două scaune de bucătărie şi un dulap, nişte cătuşe ruginite atîrnate de un cui, ca o pălărie veche, un fişet : unui străin i s-ar fi părut o încăpere goală, lipsită de confort, dar pentru Scobie însemna — căminul. Alţi oameni clădeau treptat sensul noţiunii de cămin prin acumulare — încă un tablou, din ce în ce mai multe cărţi, un prespapier de o formă ciudată, scrumiera cumpărată pentru cine ştie ce motiv uitat, în timpul unei vacanţe uitate ; Scobie îşi clădise căminul printr-un proces de simplificare. Cu cincisprezece ani în urmă pornise cu mult mai multe obiecte decît avea acum. Existase o fotografie a nevestei lui, perne din piele în culori vii cumpărate de la tîrg, un fotoliu, o hartă a portului, mare, colorată, pe perete. Harta i-o ceruseră cu împrumut alţi colegi mai tineri : lui nu-i era de nici un folos ; purta tot ţărmul coloniei în ochii minţii : de la Golful Kufa pînă la Medley era sectorul lui. Cît priveşte pernele şi fotoliul, descoperise curînd că în atmosfera sufocantă a oraşului un confort de acest gen înseamnă numai căldură. Acea parte a corpului care se atinge sau se lipeşte de ceva transpiră automat. Ultimul dintre obiecte, fotografia soţiei, devenise inutilă prin

însăşi prezenţa ei. Venise la el în primul an al războiului acesta absurd şi acum nu mai putea să plece : pericolul pe care îl reprezentau submarinele o fixase ca pe cătuşele din cui. Şi, un motiv în plus, fotografia era foarte veche şi Scobie nu ţinea să-şi reamintească trăsăturile încă neformate, expresia calmă şi blîndă, datorată lipsei de cunoaştere a vieţii, buzele supus întredeschise într-un zîmbet solicitat de fotograf. Cincisprezece ani modelează un chip, blîndeţea se estompează odată cu experienţa, iar el văzînd fotografia ar fi resimţit veşnic propria lui răspundere. El îi condusese paşii : experienţa căpătată nu era decît experienţa selectată de el însuşi. El îi modelase chipul.

Se aşeză la masa complet goală şi aproape imediat sergentul lui de origine mende pocni din călcîie în pragul uşii :

— *Sahib* ?

— Ceva de raportat ?

— Comisarul vrea să vadă pe dumneavoastră, *sahib.*

— Ceva nou la capitolul infracţiunilor ?

— Doi negri se bat în piaţă, *sahib.*

— Pe chestie de femei ?

— Da, *sahib.*

— Altceva ?

— Domnişoara Wilberforce vrea să vadă pe dumneavoastră, *sahib.* Eu spun mereu că dumneavoastră la biserică şi că trebuie să mai vină înapoi, dar ea nu dezlipit. Zice că stă neclintit.

— Care domnişoară Wilberforce e asta, sergent ?

— Nu ştiu, *sahib*, ea venit de la Sharp Town, *sahib*.

— Bine, o s-o primesc după ce stau de vorbă cu domnul comisar şef. Dar pe nimeni altcineva, bagă de seamă.

— Înţeles bine, *sahib*.

Pe coridor, în drum spre biroul comisarului şef, Scobie o văzu pe fată stînd singură pe o bancă lipită de perete ; îi aruncă o privire fugară şi prinse doar vaga imagine a unui chip întunecat, de tînără africană, şi a unei rochii de stambă violent colorată pentru ca pe dată fata să dispară din mintea lui, el continuînd să se întrebe ce să-i spună comisarului şef. Acest gînd îl frămîntase toată săptămîna.

— Ia loc, Scobie.

Comisarul şef era un om în vîrstă, de cincizeci şi trei de ani — în colonii vîrsta se socotea după numărul anilor de slujbă. Comisarul şef, cu cei douăzeci şi doi de ani de serviciu, era cel mai vîrstnic om de-acolo, în timp ce guvernatorul era un puştan de şaizeci, în comparaţie cu oricare funcţionar districtual care avea în spate cinci ani de experienţă.

— Ies la pensie, Scobie, rosti Comisarul şef, la sfîrşitul acestui stagiu.

— Ştiu.

— Presupun că toată lumea ştie.

— Am auzit vorbindu-se despre asta.

— Şi totuşi dumneata eşti al doilea om căruia i-am spus. Se ştie şi cine va fi numit în locul meu ?

Scobie răspunse :

— Se ştie cine nu va fi numit.

— Cumplită nedreptate, spuse comisarul şef. Nu pot să fac mai mult decît ce am făcut, Scobie. Dumneata eşti un om care se pricepe de minune să-şi facă duşmani. Ca Aristide cel drept.

— Nu cred că sînt chiar într-atîta de drept.

— Întrebarea e ce ai de gînd să faci ? Ei intenţionează să numească pe unul pe care-l cheamă Baker, din Gambia. E mai tînăr ca dumneata. Vrei să-ţi dai demisia, să te pensionezi, să te transferi, Scobie ?

— Vreau să rămîn pe loc, declară Scobie.

— Soţiei dumitale n-o să-i surîdă ideea.

— Mă aflu aici de prea multă vreme ca să mai plec.

„Biata Louise, gîndi el. Dacă m-aş fi luat după ea, unde ne-am afla acum ?“ şi recunoscu îndată că n-ar mai fi fost aici — ci într-un loc mult mai bun, cu o climă mai bună, leafă mai bună, situaţie mai bună. Ea ar fi prins din zbor orice prilej favorabil : s-ar fi cocoţat cu agilitate pe scara socială şi nu s-ar fi sinchisit de cei ce se tîrăsc jos, ca şerpii. „Am îngropat-o aici“, reflectă el, cu ciudatul, prevestitorul complex de vinovăţie pe care-l resimţea întotdeauna, de parcă ar fi fost răspunzător şi de ceva ce avea să urmeze, de ceva ce nici măcar nu putea să prevadă. Rosti cu glas tare :

— Ştiţi că-mi place aici.

— Te cred. Mă întreb însă de ce.

— E aşa frumos seara, explică Scobie vag.

— Ştii ultima poveste pe care au scornit-o împotriva dumitale la Secretariat ?

— Că sînt omul sirienilor ?

— N-au ajuns încă așa de departe. Asta-i etapa următoare. Nu, cică te-ai culca cu negrese. Știi cum sînt, Scobie, ar fi trebuit să-i faci curte uneia din nevestele lor. Se simt jigniți.

— *Poate c-ar fi mai bine dacă aș trăi cu o* negresă. Atunci n-ar mai avea ce inventa.

— Cel dinaintea dumitale se culca cu zeci de negrese, spuse comisarul șef, dar asta n-a deranjat niciodată pe nimeni. Pentru el au născocit altceva. Ziceau că bea în secret. Bînd în public, ca ei, era cu totul altceva. Îi făcea să se simtă mai bine. Ce cocină de porci, Scobie !

— Prim-adjunctul secretarului colonial nu e băiat rău.

— Da, prim-adjunctul secretarului colonial e de treabă. Comisarul șef rîse. Ești un tip nemaipomenit, Scobie. Scobie cel drept.

Scobie se reîntoarse de-a lungul coridorului ; fata ședea în penumbră. Era desculță, picioarele stăteau unul alături de celălalt, ca niște mulaje expuse într-un muzeu : nu aparțineau de rochia cochetă din stambă viu colorată.

— Dumneata ești domnișoara Wilberforce ? întrebă Scobie.

— Da, domnule.

— Nu locuiești aici, nu-i așa ?

— Nu ! Locuiesc în Sharp Town, domnule.

— Bine, intră.

Scobie o luă înainte către biroul său, unde se așeză la masa de lucru. Nu exista nici un creion la vedere și trase sertarul. Aici și numai aici se acumulaseră obiecte : scrisori, radiere, un șirag de mătănii rupt — nici un creion.

— Care-i necazul, domnişoară Wilberforce ?

Ochii îi căzură pe un instantaneu înfăţişînd un grup în costume de baie pe plaja Medley : soţia lui, soţia secretarului colonial, directorul învăţămîntului ridicînd ceva ce aducea cu un peşte mort, soţia trezorierului colonial. Suprafeţele de piele albă expusă vederii îi făcea să pară o întrunire de „albinos" cu gurile căscate de rîs.

Fata spuse :

— Proprietăreasa mea — intrat cu forţa la mine în casă, aseară. Venit pe beznă şi dărîmat toată despărţitura şi jefuit lada cu toate lucrurile mele.

— Ai mulţi chiriaşi ?

— Numa' trei, domnule.

Scobie cunoştea exact situaţia, un chiriaş lua o baracă de mărimea unei camere, contra cinci şilingi pe săptămînă, ridica cîţiva pereţi despărţitori subţiri şi închiria la rîndul lui aşa-zisele camere cu jumătate de coroană una — o casă de raport pe orizontală. Fiecare încăpere era mobilată cu o ladă conţinînd cîteva vase de porţelan şi un pahar „aruncate" de un patron sau furate de la un patron, un pat făcut din cutii vechi de ambalaj şi un felinar de vînt. Sticla acestor felinare nu rezista mult timp şi flăcăruile deschise gata întotdeauna să prindă un strop de parafină prelinsă înaintau spre pereţii despărţitori din placaj şi provocau nenumărate incendii. Uneori, cînd cîte o proprietăreasă intra cu forţa în casa ei, dărîma pereţii care reprezentau pericolul şi le lua lămpile chiriaşilor, zvonul despre acest furt făcea rotocoale, ca pe luciul

unei ape, și se tot mărea, atingînd dimensiunile unui jaf de lămpi atunci cînd ajungea în cartierul european, și devenind subiect de bîrfă la club. „Nu mai poți deține o lampă cu nici un chip“, se comenta.

— Proprietăreasa ta, i se adresă Scobie tăios, zice că tu-i faci multe neplăceri : prea mulți chiriași : prea multe lămpi.

— Nu, domnule. Nu scandal de lămpi.

— Scandal de femei, hîm ? Tu fată rea ?

— Nu, domnule.

— De ce venit aici ? De ce nu căutat pe caporal Laminah în Sharp Town ?

— El frate cu proprietăreasa mea, domnule.

— Așa, zău ? Același tată, aceeași mamă ?

— Nu, domnule. Același tată.

Întrevederea era ca un ritual între preot și enoriaș. Scobie știa cu precizie ce avea să se întîmple cînd unul din oamenii lui va cerceta cazul. Proprietăreasa va declara că i-a pus în vedere chiriașei să dea jos pereții despărțitori și, fiindcă nu s-a executat, a trecut ea însăși la fapte. O să nege că a existat vreodată o ladă cu vase de porțelan acolo. Caporalul va confirma acest lucru. Se va dovedi că nu e fratele proprietăresei ci o alt fel de rubedenie, incertă — probabil cu reputație proastă. Mita — cunoscută sub denumirea respectabilă de remunerație suplimentară — va trece din mînă în mînă, furtuna de indignare și mînie care sunase atît de autentic se va domoli, pereții despărțitori se vor înălța iarăși, nimeni nu va mai auzi un cuvînt despre ladă și un număr oarecare de polițiști vor deveni mai bogați cu unul sau doi și-

lingi. La începutul serviciului său, Scobie se năpustise cu ardoare în aceste anchete ; se trezise iarăşi şi iarăşi în postura unui fanatic, susţinînd, din convingere, pe sărmanul şi nevinovatul chiriaş împotriva bogatului şi vinovatului proprietar. Dar curînd descoperi că vinovăţia şi nevinovăţia erau tot atît de relative ca şi bogăţia. Chiriaşul nedreptăţit se dovedea de fapt capitalistul bogat, realizînd un profit de cinci şilingi pe săptămînă de la o singură încăpere, după ce îşi acoperea chiria proprie. Mai apoi, Scobie încercase să lichideze în faşă aceste cazuri : discuta cu reclamanta şi-i atrăgea atenţia că ancheta nu va fi de nici un folos şi, fără îndoială, o va costa timp şi bani ; uneori refuza chiar să ancheteze. Refuzul lui de a acţiona avusese drept rezultat pietre azvîrlite în fereastra maşinii, cauciucuri ciopîrţite, porecla de „Om Rău“ care îl însoţise ca o amprentă în tot decursul unei lungi şi triste perioade şi care îl iritase inexplicabil de tare, el nereuşind în atmosfera aceea — jilavă şi zăpuşitoare — să ia lucrurile în uşor. Începuse de pe atunci să-şi dorească încrederea şi afecţiunea acestor oameni. În acel an suferise de o formă deosebit de gravă de malarie şi fusese la un pas de a fi declarat cu desăvîrşire inapt pentru serviciu.

Fata aştepta răbdătoare hotărîrea lui. Aveau o capacitate infinită de răbdare cînd se cerea să fie răbdători — întocmai cum nerăbdarea lor nu cunoştea limitele decenţei atunci cînd le putea aduce un cîştig. Erau în stare să stea liniştiţi o zi întreagă în curtea din dos a vreunui alb pen-

tru a obține de la el ceva ce nici nu stătea în puterea lui să le acorde dar, într-un magazin, urlau, se băteau și se insultau ca să fie serviți înaintea vecinului. Scobie își spuse : „Ce fată frumoasă !“ Era ciudat să te gîndești că în urmă cu cincisprezece ani frumusețea ei nu l-ar fi frapat — sînii mici obraznici, încheieturile fragile ale mîinilor, coapsele tinere, puternic arcuite ; pe atunci nu ar fi deosebit-o cu nimic de alte semene — o negresă. Pe vremea aceea o considera frumoasă pe soția lui ; pielea ei albă nu-i amintea de un albinos. Biata Louise ! Scobie rosti :

— Dă-i hîrtia asta polițaiului de serviciu.

— Mulțumesc, domnule.

— E în regulă. Zîmbi : Încearcă să-i spui sergentului adevărul.

Scobie o urmări cum dispare din birou asemeni celor cincisprezece ani din viața lui irosiți acolo.

3

În veșnica luptă pentru obținerea unei locuințe, Scobie fusese subminat și pierduse. În timpul ultimului concediu, bungalowul său din Cape Station, principalul cartier european, fusese atribuit unui inspector sanitar mai în vîrstă, pe nume Fellowes, și Scobie se trezise aruncat într-o casă pătrată cu două etaje, construită inițial pentru un negustor sirian pe șesul din vale — o porțiune de mlaștină recuperată care avea să redevină mlaștină odată cu sezonul ploilor. De

la ferestrele casei se vedea direct spre mare pe deasupra unui şir de case locuite de creoli ; de cealaltă parte a drumului, într-o autobază militară, camioanele manevrau şi fremătau fără încetare, iar vulturii, ca nişte curcani domestici, se plimbau tacticoşi prin gunoaiele regimentului. Pe muchea scundă a dealurilor din spate, printre norii joşi, se aflau bungalowurile coloniei ; în cămări ardeau lămpi toată ziua, mucegaiul se aduna pe ghete — totuşi acesta era genul de case pentru oamenii de rangul lui. În viaţa femeilor contează enorm să se poată mîndri ; cu ele însele, cu soţii lor, cu ambianţa înconjurătoare. Arareori se mîndreau, cel puţin aşa i se părea lui Scobie, cu cele ce nu pot fi expuse vederii.

— Louise, strigă el, Louise.

N-avea nici un motiv să strige : dacă nu era în *living-room* n-avea unde să fie în altă parte decît în dormitor (bucătăria era doar un simplu şopron în curte vizavi de uşa din spate) ; totuşi îi rămăsese în obicei s-o strige pe nume, un obicei deprins în vremea cînd era îndrăgostit şi nerăbdător. Cu cît avea mai puţină nevoie de Louise, cu atît se simţea mai răspunzător de fericirea ei. Cînd îi striga numele, striga precum danezul Knut împotriva valurilor — valurile melancoliei şi dezamăgirii ei.

În zilele de demult, ea îi răspunsese, dar nu era o fiinţă obişnuită cu rutina ca el — şi nici atît de prefăcută, îşi spunea Scobie uneori. Bunătatea şi mila nu aveau forţă asupra ei ; ea n-ar fi simulat niciodată vreo emoţie pe care n-o simţea cu adevărat şi, asemenea unui animal, se lăsa în întregime pradă suferinţei de mo-

ment, ca apoi să-şi revină la fel de brusc. Cînd o găsi în dormitor, sub plasa de ţînţari, îi evocă mai curînd un cîine sau o pisică, pînă-ntr-atît i se păru de „din afară". Părul îi era încîlcit, ochii închişi. Scobie rămase complet nemişcat, ca un spion în teritoriu străin, şi chiar se şi afla acum pe un teritoriu străin. Dacă pentru el „acasă" însemna reducerea numărului de obiecte la un minim statornic şi prietenos, pentru ea „acasă" era similar cu acumulare. Măsuţa toaletei era înţesată cu borcănaşe şi fotografii — el ca tînăr ofiţer într-o uniformă din ultimul război, ciudat de demodată ; soţia Preşedintelui Tribunalului pe care, pentru moment, o socotea prietena ei ; singurul lor copil care murise la şcoală în Anglia cu trei ani în urmă — o mutrişoară smerită de fetiţă la nouă ani, în rochiţa de muselină albă a primei comuniuni ; nenumărate fotografii ale Louisei singură sau împreună cu grupuri de infirmiere, în anturajul amiralului pe plaja de la Medley Beach, sau într-un ţinut mlăştinos din Yorkshire cu Teddy Bromley şi nevasta acestuia. Lăsa impresia c-ar fi adunat dovezi că are şi ea prieteni ca tot restul oamenilor. O privi atent prin plasa de muselină. Faţa ei avea tenta ivorie a atebrinei ; părul, care avusese cîndva culoarea mierei, era acum întunecat şi năclăit din cauza năduşelii. Acestea erau momentele cînd urîţenia ei îl făcea să o iubească, cînd mila şi sentimentul responsabilităţii atingeau intensitatea unei adevărate pasiuni. Tot mila îl îndemnă să plece ; nu l-ar fi trezit din somn nici pe cel mai cumplit duşman, cu atît mai puţin pe Louise. Ieşi în vîrful picioa-

relor și coborî scările. (Scară interioară nu exista în nici o altă locuință din acest oraș de bungalowuri, cu excepția reședinței guvernamentale, și Louise își dăduse silința s-o prefacă într-un lucru de care să se poată mîndri, așternînd covoare pe trepte, atîrnînd tablouri pe pereți). În *living-room* era o bibliotecă înțesată de cărțile ei, carpete pe jos, o masă indigenă din Nigeria și iarăși fotografii. Cărțile trebuiau șterse zilnic, pentru a le proteja de umiditate, și Louise nu reușise prea bine să mascheze cu perdele înflorate răcitorul, care stătea cu fiecare picior în cîte un lighean smălțuit plin cu apă, pentru a-l feri de furnici. Servitorul așeza un singur tacîm pentru prînz.

Era un băiat scund și îndesat, cu fața lată, urîtă, dar atrăgătoare, caracteristică celor din neamul temne. Picioarele lui desculțe lipăiau încolo și încoace pe podea, ca niște mănuși goale.

— Ce are stăpîna ? întrebă Scobie.

— Necazuri cu burta, răspunse Ali.

Scobie luă din bibliotecă o gramatică a limbii mende ; era vîrîtă în raftul de jos, unde coperta ei veche, ponosită, atrăgea mai puțin atenția. Pe rafturile de sus se aliniau șirurile anemice din autorii preferați ai Louisei — „tineri poeți moderni“, trecuți însă de prima tinerețe, și romanele Virginiei Wolf. Scobie nu reușea să se concentreze : era prea cald și absența soției lui se materializa în chip de parteneră guralivă, amintindu-i de toate responsabilitățile. O furculiță căzu pe jos și îl văzu pe Ali cum o șterge cu mîneca pe furiș ; îl urmări cu drag. Erau împreună de cincisprezece ani — cu un an mai

mult decît căsnicia lui — un timp îndelungat pentru a păstra un slujitor. Mai întîi fusese „băiat de serviciu", apoi ajutor de servitor pe vremea cînd avea patru slujitori ; acum Ali devenise servitor principal. După fiecare concediu, Ali îl aştepta la debarcader pentru a-i orîndui bagajele cu ajutorul a trei sau patru hamali zdrenţăroşi. În perioada concediilor, mulţi încercau să-l angajeze pe Ali în slujba lor, cu toate acestea Ali nu uitase niciodată să-l aştepte — afară de o singură dată cînd fusese arestat. A sta la închisoare nu era o ruşine ; doar un obstacol pe care nimeni nu-l putea evita la infinit.

— Ticki, se tîngui o voce, Ticki.

Scobie se ridică imediat şi urcă la etaj. Soţia lui se ridicase în pat sub plasa de ţînţari şi, pentru o clipă, lui Scobie i se păru că vede o halcă de carne. Dar compasiunea apăru în urma crudei viziuni, izgonind-o.

— Te simţi mai bine, draga mea ?

Louise spuse :

— Doamna Castle a trecut pe aici.

— Îndeajuns ca să îmbolnăvească pe oricine, replică Scobie.

— Mi-a spus despre tine.

— Ce anume despre mine ?

Îi adresă un strălucitor zîmbet fals ; o mare parte din viaţă, omul îşi amînă necazurile pentru mai tîrziu. Nimic nu dispare însă vreodată prin amînare. Scobie avea o vagă idee că, poate dacă amîni destul de mult, poţi scăpa definitiv, odată cu moartea.

— Mi-a spus despre comisarul şef că iese la pensie şi că pe tine nu te-au avut în vedere.

— Soţul ei vorbeşte prea mult prin somn.

— Dar e adevărat ?

— Da. Ştiu lucrul ăsta de cîteva săptămîni de zile. Dar n-are nici o importanţă, draga mea, zău.

Louise spuse :

— N-am să mai fiu în stare să pun piciorul pe la club.

— Nu-i mare nenorocire. Ştii, lucruri de-astea se întîmplă.

— O să-ţi dai demisia, nu-i aşa, Ticki ?

— Nu cred că pot face aşa ceva, dragă.

— Doamna Castle e de partea noastră. Era furioasă. Zicea că toţi vorbesc despre treaba asta şi spun tot felul de lucruri. Dragul meu, nu eşti plătit de sirieni, nu-i aşa ?

— Nu, dragă.

— Am fost foarte afectată. Am plecat din biserică înainte de sfîrşitul liturghiei. E o mîrşăvie din partea lor, Ticki. Nu poţi să accepţi situaţia fără să te împotriveşti. Trebuie să te gîndeşti şi la mine.

— Da, mă gîndesc. Tot timpul. Se aşeză pe pat şi, vîrînd mîna pe sub plasă, o strînse pe a ei. Broboane mici de sudoare apărură acolo unde li se atingea pielea. Scobie urmă : Fii convinsă că mă gîndesc la tine, dragă. Dar sînt de cincisprezece ani aici. M-aş simţi pierdut oriunde în altă parte, chiar admiţînd că mi-ar da un alt post. Ştii, să nu fii luat în seamă la avansare nu prea sună a bună recomandare.

— Am putea să cerem pensionarea ta.

— Pensia nu e atît de mare ca să putem trăi din ea.

— Sînt sigură c-aş putea cîştiga şi eu ceva bani scriind. Doamna Castle e de părere că aş putea să-mi fac o profesie din scris. Cu atîta experienţă acumulată, făcu Louise, pătrunzînd cu privirea muselina albă a pologului pînă la măsuţa de toaletă ; acolo, un alt chip în muselină albă îi întoarse privirea şi Louise îşi feri ochii în altă direcţie, apoi spuse : Dac-am putea măcar să plecăm în Africa de sud. Nu pot să-i mai suport pe oamenii de aici.

— Poate aş reuşi să-ţi aranjez o călătorie. N-au fost scufundate prea multe vapoare în ultima vreme pe ruta aceea. Ar trebui să ai o vacanţă.

— A fost o vreme cînd şi tu voiai să te pensionezi. Numărai anii. Făceai planuri — pentru noi toţi.

— Ei, da, omul se schimbă, răspunse Scobie.

Louise îi vorbi neîndurătoare :

— Pe atunci nu gîndeai c-o să te simţi singur doar cu mine.

Îşi apăsă mîna năduşită pe a ei :

— Ce prostii spui, draga mea. Trebuie să te scoli din pat şi să mănînci ceva.

— Spune, Ticki, tu iubeşti pe cineva, în afară de propria-ţi persoană ?

— Nu, doar pe mine mă iubesc. Atîta tot. Aha, şi pe Ali. L-am uitat pe Ali, bineînţeles că-l iubesc şi pe el. Pe tine însă nu, sîc, continuă el, tachinînd-o, dar pe un ton mecanic, perimat, mîngîindu-i mîna, zîmbindu-i, consolînd-o...

— Dar pe sora lui Ali ?

— Are vreo soră ?

— Toți au, nu ? De ce n-ai venit azi la biserică ?

— Eram de serviciu, draga mea. Doar știi foarte bine.

— Ai fi putut să faci un schimb. Nu ești prea credincios, nu-i așa, Ticki ?

— Ești tu pentru noi amîndoi, dragă. Hai vino să mănînci ceva.

— Ticki, uneori cred că ai devenit catolic numai ca să te poți însura cu mine. Pentru tine nu înseamnă nimic. Nu-i așa ?

— Ascultă, draga mea, tu acum vrei să cobori și să guști ceva. Pe urmă vrei să iei mașina pînă la plajă și să respiri puțin aer proaspăt.

— Cît de deosebită ar fi fost ziua de astăzi, rosti ea privind țintă prin plasă, dac-ai fi venit acasă și-ai fi spus : „Draga mea, o să fiu avansat comisar șef !“

Scobie rosti cuvintele răspicat :

— Știi, draga mea, într-un loc ca acesta — un port important — în vreme de război, cu francezii conduși de guvernul de la Vichy exact pe țărmul din față — și cu toată contrabanda asta de diamante din Protectorat, au nevoie de un om mai tînăr.

Scobie nu credea un cuvînt din ce spunea.

— Nu mă gîndisem la acest motiv.

— Asta-i singurul. Nu poți învinui pe nimeni. Războiul e de vină.

— Războiul e vinovat de toate, nu-i așa ?

— Le oferă șanse celor tineri.

— Dragă, poate am să cobor și o să gust doar un pic de carne rece.

— Bine faci.

Scobie își retrase mîna de pe care se prelingeau picuri de sudoare.

— Am să-l anunț pe Ali.

Jos, strigă „Ali !" pe ușa din spate.

— Stăpîne ?

— Pune două tacîmuri. Stăpîna se simte mai bine.

Prima adiere slabă de vînt din cursul zilei se făcu simțită dinspre mare, trecînd peste tufișuri și printre colibele creolilor. Un vultur fîlfîind greoi din aripi se ridică de pe acoperișul de tablă și poposi jos în curtea alăturată. Scobie inspiră adînc ; se simțea sleit și victorios : o convinsese pe Louise să guste un pic de carne. Întotdeauna considerase drept o răspundere a lui menținerea fericirii celor pe care-i iubea. El unul era acum în deplină siguranță, fiindcă celălalt avea de gînd să mănînce la prînz.

4

Preț de cinci minute, seara, portul devenea minunat. Drumurile de ferulit, care ziua erau atît de urîte și înecate de noroi, căpătau o nuanță roz delicat ca de floare. Era ceasul împăcării. Oamenii care părăsiseră portul pentru totdeauna își aminteau uneori, în cîte o seară londoneză cenușie și umedă, de împurpurarea și văpaia care pălea de îndată ce se făcea văzută : se întrebau nedumeriți de ce oare detestaseră coasta aceea și, în răstimpul cît dura băutura din pahar, tînjeau să se reîntoarcă. Scobie își opri Moriss-ul la una din curbele largi ale dru-

mului în pantă și privi în urmă. Sosise puțin prea tîrziu. Floarea asfințitului pălise, undeva sus, deasupra orașului ; pietrele albe care marcau muchea dealului abrupt luceau ca niște lumînări în amurgul nou născut.

— Ticki, oare o să vină cineva ?

— O să vină sigur. E seară de bibliotecă.

— Accelerează, dragă. E așa de cald în mașină. Abia aștept să vină ploile.

— Zău ?

— Ce bine ar fi să țină doar o lună, două, apoi să se oprească.

Scobie dădu replica potrivită. Nu asculta niciodată cînd vorbea nevasta lui. Își vedea netulburat de treabă, purtat de curentul lin al sunetelor, dar la auzul unei note de suferință devenea pe dată conștient. Întocmai ca un radiotelegrafist cu un roman deschis în fața lui, putea să nu ia în seamă nici un semnal afară de codul vaporului și apelurile S.O.S. Putea chiar să lucreze mai bine în timp ce ea vorbea decît atunci cînd tăcea, pentru că atîta timp cît timpanul lui înregistra sunetele acelea tihnite — bîrfa de la club, comentarii la predicile rostite de părintele Rank, intriga unui roman, chiar și lamentări pe seama vremii — știa că totul merge bine. Tăcerea în schimb îl oprea din lucru — tăcere din pricina căreia s-ar fi putut să ridice privirile și să descopere în ochii ei lacrimi, implorîndu-i atenția.

— Circulă un zvon că vasele frigorifere au fost scufundate toate săptămîna trecută.

În timp ce vorbea, Scobie reflectă la modul cum va acționa cu vasul portughez care trebuia să intre în port deîndată ce estacada se va ridica de dimineață. Sosirea bilunară a unui vapor neutru le dădea ofițerilor mai tineri prilejul unei evadări ; o schimbare a hranei, cîteva pahare de vin adevărat, chiar și posibilitatea de a cumpăra pentru o fată vreun mic obiect de podoabă din magazia vasului. În schimb nu trebuiau decît să ajute Poliția Securității Teritoriului la verificarea pașapoartelor sau la percheziții prin cabinele suspecților ; toată treaba grea și neplăcută cădea în seama Poliției Securității Teritoriului : în cală, cernînd sacii de orez în căutare de diamante comerciale, sau în dogoarea bucătăriei, afundîndu-și mîinile în butoaiele de untură, sau scoțînd măruntaiele curcanilor îndopați. A încerca să găsești cîteva diamante pe un vas comercial de cincisprezece mii de tone era absurd, nici un căpcăun perfid din basme n-o pusese vreodată pe fata cu gîștele la o încercare mai imposibilă și, totuși, cu aceeași regularitate ca și sosirea vapoarelor, soseau și telegramele cifrate — „cutare și cutare călători clasa întîi suspecți transport diamante. Următorii membri echipaj suspecți..." Nimeni nu descoperea niciodată nimic. Scobie își spuse : „E rîndul lui Harris să urce la bord și Frazer poate să-l însoțească. Sînt prea bătrîn pentru excursiile astea. Las' să se distreze puțin băieții".

— Data trecută, jumătate din cărți au ajuns deteriorate.

— Serios ?

Judecînd după numărul de mașini, reflectă Scobie, nu e încă prea multă lume la club. Stinse farurile și așteptă ca Louise să se urnească, dar ea rămase așa, pe loc, cu o mînă strînsă pumn, vizibilă în lumina de la bord.

— Ei bine, draga mea, iată-ne ajunși, rosti el cu vocea apăsată pe care străinii o luau drept un semn de stupiditate.

Louise întrebă :

— Crezi că toată lumea a aflat ?

— Să afle ce ?

— Că n-ai fost avansat.

— Draga mea, am crezut c-am isprăvit cu toată povestea asta. Gîndește-te la toți generalii care n-au fost înaintați din 1940 încoace. Nu se sinchisește nimeni de un biet comisar adjunct.

— Ea zise :

— Dar pe mine nu mă simpatizează nimeni.

„Biata Louise, gîndi el, e îngrozitor să nu fii simpatizat !" Şi se întoarse cu gîndul la propriile lui experiențe din prima perioadă, cînd negrii îi ciopîrțiseră cauciucurile și scriseseră vorbe de ocară pe mașina lui :

— Dragă, cît de absurdă ești. N-am cunoscut niciodată o ființă cu atît de mulți prieteni. Continuă, deloc convingător : Doamna Halifax, doamna Castle... apoi decise că, la urma urmei, e mai bine să nu-i înșire.

— Toți probabil că așteaptă acolo, făcu ea, stau și așteaptă momentul cînd o să intru eu...

N-am ţinut deloc să venim la club astă seară. Hai să ne întoarcem acasă.

— Acum nu mai putem. Uite că soseşte maşina doamnei Castle. Scobie se strădui să rîdă. Sîntem prinşi în cursă, Louise.

Văzu pumnul descleştîndu-se şi încleştîndu-se, cu pudra umedă, ineficientă, adunată ca zăpada în cutele încheieturilor de la degete.

— Oh, Ticki, Ticki, făcu ea, n-ai să mă părăseşti niciodată, nu-i aşa ? N-am prieteni deloc, de cînd au plecat soţii Barlow.

Scobie îi apucă mîna umedă şi-i sărută palma : se simţea atras de patetica ei lipsă de atracţie.

Intrară unul alături de celălalt, ca doi poliţişti în exerciţiul funcţiunii, în holul unde doamna Halifax distribuia cărţile din bibliotecă. Arareori se întîmplă ca lucrurile să iasă chiar atît de rău pe cît te aştepţi : n-aveau nici un motiv să creadă că ei doi constituiseră subiectul de conversaţie.

— Bună, bună, exclamă doamna Halifax în direcţia lor, a sosit cea mai recentă lucrare a lui Clemence Dane.

Doamna Halifax era cea mai inofensivă femeie din localitate ; avea un păr lung, neîngrijit şi puteai găsi ace de păr înăuntrul cărţilor de la bibliotecă, în locurile unde lăsase semne. Scobie îşi spuse că nu există nici un risc dacă îşi lăsa soţia în compania ei deoarece doamna Halifax nu era deloc maliţioasă şi nici amatoare de bîrfă ; memoria ei era prea slabă ca să poată reţine ceva pentru un răstimp mai îndelungat ;

citea și răscitea același roman fără să-și dea seama.

Scobie se alătură unui grup de pe verandă. Fellowes, inspectorul sanitar, îi vorbea cu vehemență lui Reith, prim adjunctul secretarului colonial și unui ofițer de marină pe nume Brigstock.

— În definitiv acesta este un club, zicea el, și nu un bufet de gară.

De cînd Fellowes reușise să-l scoată din casă, Scobie își dăduse toată silința ca acest ins să-i devină simpatic — era una din regulile după care se conducea în viață, să știe să piardă. Dar uneori îi venea foarte greu să-l privească cu simpatie pe Fellowes. Seara zăpușitoare nu era făcută să-l avantajeze : cu părul lui roșcat, rar și umed, cu mustața scurtă, țepoasă, ochii de culoarea agrișei, obrajii stacojii și vechea cravată Lancing.

— Chiar așa, încuviință Brigstock, clătinîndu-se ușor.

— Despre ce e vorba ? se interesă Scobie. Reith îi explică :

— Consideră că nu sîntem destul de exclusiviști.

Vorbea cu ironia liniștită a omului care la vremea lui fusese totalmente exclusivist, care exclusese de fapt de la masa lui solitară din Protectorat pe toată lumea în afară de sine însuși. Fellowes, înfierbîntat, pipăindu-și cravata Lancing pentru a căpăta mai multă încredere, rosti :

— Există limite !

— Asta-i adevărat, făcu Brigstock.

— Ştiam eu că aşa o să păţim, spuse Fellowes, din momentul în care i-am admis ca membri onorifici pe toţi ofiţerii din oraş. Mai devreme sau mai tîrziu o să-nceapă s-aducă indezirabili. Nu sînt un snob, dar într-un loc ca ăsta trebuie făcută o delimitare — de dragul soţiilor noastre. Nu e ca acasă, în Anglia.

— Dar ce s-a întîmplat ? stărui Scobie.

— Membrilor onorifici, explică Fellowes, n-ar trebui să li se permită să aducă invitaţi. Chiar zilele trecute a fost introdus aici un soldat de rînd. În armată n-au decît să fie democraţi cît poftesc, dar pe noi să ne scutească ! Şi mai e ceva, nu ne ajunge băutura nici nouă, dar după ce ne-or mai veni şi ăştia pe cap !

— Asta-i o problemă, făcu Brigstock, clătinîndu-se şi mai accentuat.

— Tare-aş vrea să ştiu ce s-a întîmplat, stărui Scobie.

— Dentistul regimentului 49 a adus cu el un civil pe nume Wilson şi omul ăsta vrea să devină membru al clubului. Ne pune pe toţi într-o situaţie foarte jenantă.

— Ce aveţi împotriva lui ?

— E unul din funcţionarii de la U.A.C. Poate să frecventeze clubul din Sharp Town. De ce ţine să vină aici la noi ?

— Clubul acela şi-a închis porţile, interveni Reith.

— Păi, asta nu-i vina noastră, nu ?

Peste umărul inspectorului sanitar, Scobie putea să vadă vasta panoramă a nopţii. Licu-

ricii semnalizau ici și colo de-a lungul coamei dealului, iar felinarul unei bărci de patrulare, plutind în golf, nu putea fi deslușit decît datorită neclintirii lui.

— Ora camuflajului, vesti Reith. Am face mai bine să intrăm.

— Care e Wilson ? îl întrebă Scobie.

— Cel de colo. Bietul individ pare stingher. A sosit doar de cîteva zile.

Wilson stătea penibil de singur într-o mare de fotolii, prefăcîndu-se că se uită la o hartă de pe perete. Fața lui palidă lucea și șiroia ca tencuiala proaspătă. Își cumpărase mai mult ca sigur costumul tropical de la un negustor care îl dusese de nas, scăpînd de un articol nesolicitat : avea niște dungi bizare și o culoare hepatică.

— Dumneata ești Wilson, nu-i așa ? i se adresă Reith. Am văzut numele dumitale astăzi pe lista secretarului colonial.

— Da, eu sînt, răspunse Wilson.

— Mă numesc Reith. Sînt locțiitorul principal al secretarului colonial. Dumnealui e Scobie, comisarul adjunct.

— V-am văzut azi dimineața prin fața hotelului Bedford, domnule Scobie, spuse Wilson.

Lui Scobie i se păru că întreaga atitudine a lui Wilson lăsa impresia unei ființe lipsite de apărare : stătea acolo așteptînd ca oamenii să fie prietenoși sau neprietenoși cu el — nu te lăsa să bănuiești că s-ar fi așteptat mai mult la o alternativă decît la cealaltă. Stătea ca un cîine.

Nimeni nu imprimase încă pe chipul lui trăsăturile care definesc o ființă umană.

— Wilson, nu vrei să bei ceva ?

— N-am nimic împotrivă, domnule.

— Iat-o pe soția mea, spuse Scobie. Louise, dînsul e domnul Wilson.

— Am și auzit o mulțime de lucruri bune despre domnul Wilson, răspunse Louise cu răceală.

— Vezi, Wilson, dumneata ești celebru, urmă Scobie. Ești un om din oraș și ai intrat fără să ai dreptul la clubul din Cape Station.

— N-am știut că fac ceva rău. M-a invitat maiorul Cooper.

— Asta-mi amintește că trebuie să-mi programez o oră de consultație la Cooper. Cred că am un abces, spuse Reith și dispăru pe nesimțite.

— Cooper mi-a pomenit despre bibliotecă, spuse Wilson, și m-am gîndit că poate...

— Îți place să citești ? întrebă Louise și Scobie își dădu seama, ușurat, că are de gînd să fie drăguță cu bietul amărît.

Cu Louise era întotdeauna un fel de loterie. Uneori putea să se comporte de parcă ar fi fost cea mai cumplită snoabă din localitate, dar Scobie intui cu milă că soția lui își spune, probabil, că nu e momentul potrivit pentru a face pe snoaba. Orice figură nouă care nu „știa“ era binevenită.

— Păi, făcu Wilson și-și frămîntă cu disperare mustața subțire, păi... Parcă și-ar fi strîns

toate forțele pentru o mare destăinuire sau pentru a bate în retragere.

— Romane polițiste ? întrebă Louise.

— N-am nimic împotriva romanelor polițiste, răspunse Wilson stînjenit. Unele romane polițiste...

— Mie personal, spuse Louise, îmi plac versurile.

— Versurile, repetă Wilson, da.

Își retrase cu părere de rău degetele de la mustață și o licărire plină de recunoștință și speranță, în privirea lui de cîine, îl făcu pe Scobie să se întrebe : „I-am găsit într-adevăr un prieten ?"

— Și mie îmi plac versurile, mărturisi Wilson.

Scobie se îndreptă spre bar : încă o dată i se luase o greutate de pe suflet. Seara nu era ratată : Louise se va întoarce acasă fericită. În cursul unei singure nopți nu se schimbă o stare de dispoziție, și fericirea va dăinui pînă cînd el va fi plecat la slujbă. O să poată dormi și el...

La bar dădu peste un grup format din subalternii lui mai tineri. Fraser se afla acolo și Tod și un nou venit din Palestina cu neobișnuitul nume de Thimblerigg. Scobie ezită să intre. Se distrau bine și nu le-ar fi plăcut compania unui ofițer mai în vîrstă.

— Neobrăzare sfruntată, zicea Tod.

Vorbeau probabil despre bietul Wilson. Apoi înainte de a avea timp să se îndepărteze, auzi vocea lui Fraser.

— Lasă că și-a primit pedeapsa. Literata Louise a pus gheara pe el.

Thimblerigg izbucni într-un mic rîs gîlgîit, o bășicuță de gin prinzînd formă pe buza lui cărnoasă.

Scobie se întoarse repede înapoi în hol. Se lăsă să cadă într-un fotoliu și rămase nemișcat. Privirea i se limpezi, treptat, dar nădușeala îi picura în ochiul drept. Degetele care încercau s-o înlăture tremurau ca ale unui alcoolic. Își spuse : „Ai grijă. Asta nu e o climă bună pentru emoții. E o climă bună pentru josnicie, răutate, snobism ; și orice asemănător cu ura sau iubirea poate tulbura mintea omului." Își aminti de Bowers expediat acasă pentru că îi trăsese un pumn secretarului guvernatorului la o petrecere. Makin, misionarul, care sfîrșise într-un azil de nebuni la Chislehurst.

— E al naibii de cald, se adresă el cuiva care se contura vag în spatele lui.

— Arăți rău, Scobie. Bea ceva.

— Nu, mulțumesc. Trebuie să fac un tur de control cu mașina.

În apropierea rafturilor de cărți, Louise discuta încîntată cu Wilson, dar Scobie simțea toată răutatea și snobismul din lume dîndu-i tîrcoale ca niște lupi. N-o lasă în pace nici măcar să se bucure de cărțile ei, reflectă el, și mîna porni din nou să-i tremure. Apropiindu-se, o auzi spunînd pe un ton mărinimos, gen Lady Bountiful [1] :

---

[1] *Lady Bountiful* — personaj din *The Beaux Stratagem* de George Farquhar, întruchipare a generozității și bunătății ei.

— Trebuie să vii să iei masa cu noi într-o zi. Am o mulţime de cărţi care te-ar putea interesa.

— Mi-ar face deosebită plăcere, răspunse Wilson.

— Sună-ne pur şi simplu la telefon şi vino la masă chiar dacă nu vom avea cine ştie ce.

Scobie se întrebă în sinea lui : „Cît îşi închipuie unii că preţuiesc ei, de au neobrăzarea să-şi bată joc de o fiinţă omenească ?“ Îi cunoştea Louisei fiecare defect în parte. De cîte ori nu se crispase la atitudinea ei de condescendenţă faţă de străini ? Cunoştea fiecare expresie, fiecare intonaţie care-i îndepărta pe ceilalţi. Uneori ar fi dorit s-o prevină : „nu îmbrăca rochia aceea, nu mai spune asta“, aşa cum şi-ar dădăci o mamă fetiţa, dar trebuia să tacă, îndurerat, anticipînd cu certitudine faptul că Louise îşi va pierde prieteniile. Cel mai rău era atunci cînd detecta la colegii lui un plus de simpatie faţă de el, de parcă l-ar fi compătimit. „Ce drept aveţi, ar fi vrut el să exclame, s-o criticaţi ? E opera mea. Eu am făcut-o aşa cum este. N-a fost întotdeauna aşa.“

Se apropie brusc de ei şi zise :

— Draga mea, trebuie să plec să-mi fac rondul.

— Aşa curînd ?

— Îmi pare rău.

— Eu am să mai rămîn, dragă. O să mă conducă doamna Halifax cu maşina.

— Mi-ar face plăcere să vii cu mine.

— Cum ? În inspecție ? De ani de zile n-am mai fost.

— Tocmai de aceea mi-ar place să vii cu mine.

Îi luă mîna și i-o sărută : era o sfidare. Declara întregului club că n-au de ce să-l compătimească, că o iubea pe soția lui și că erau fericiți. Dar nimeni din cei care contau nu văzu gestul — doamna Halifax era ocupată cu biblioteca, Reith plecase de mult, Brigstock era la bar, Fellowes era prea absorbit în discuția cu doamna Castle pentru a observa ceva — nimeni nu văzu în afară de Wilson.

Louise spuse :

— Am să vin cu tine altă dată, dragă. Doamna Halifax i-a promis acum o clipă domnului Wilson c-o să-l conducă acasă și în drum o să se oprească la noi. Am o carte pe care vreau să i-o împrumut.

Scobie simți o imensă recunoștință față de Wilson.

— Splendid, făcu el, asta e splendid. Atunci mai rămîi la noi și bea ceva pînă mă întorc. Te conduc eu înapoi la hotelul Bedford. N-am să întîrzii mult. Scobie puse o mînă pe umărul lui Wilson și se rugă în gînd : „Doamne, fă să nu-și dea prea multe aere, fă să nu fie absurdă, îngăduie-i să păstreze cel puțin acest prieten !"

— N-am să-ți urez noapte bună, spuse tare, aștept să te revăd cînd mă întorc.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră, domnule.

— Nu-i cazul să-mi spui „domnule". Nu ești în poliție, Wilson. Mulțumește cerului pentru asta.

5

Scobie întîrzie mai mult decît se așteptase. Îl reținuse întîlnirea cu Yusef. La jumătatea drumului care cobora de pe deal, dăduse peste mașina lui Yusef, blocată la marginea șoselei cu Yusef dormind liniștit pe bancheta din spate ; farurile de la mașina lui Scobie îi luminară fața mare, păstoasă, șuvița de păr alb căzută pe frunte și se opriră la baza torsului, acolo unde începeau coapsele enorme sub brîul alb strîns mulat. Cămașa lui Yusef era descheiată la gît, în jurul nasturilor se încolăceau cîrcei negri din părul creț de pe piept.

— Pot să-ți fiu de vreun ajutor ? întrebă Scobie fără tragere de inimă iar Yusef deschise ochii :

Dinții de aur montați de fratele lui, dentistul, fulgerară ca o lanternă. Dacă Fellowes ar trece acum pe aici, gîndi Scobie, ce mai istorie ! Comisarul adjunct se întîlnește noaptea cu Yusef, negustorul. Să ajuți un sirian era doar cu o treaptă mai puțin periculos decît să fii ajutat de el.

— Ah, domnul maior Scobie, rosti Yusef, prietenul la nevoie se cunoaște.

— Pot să-ți fiu de vreun folos ?

— Sîntem în pană de o jumătate de oră ; explică Yusef. Au trecut mereu mașini pe lîngă

noi şi eu tocmai gîndeam : „Oare cînd o să apară şi un bun samaritean ?

— N-am strop de ulei de rezervă ca să-ţi pot turna pe răni, Yusef.

— Ha, ha, domnule maior Scobie, ce nostim ! Dar dacă aţi vrea să mă luaţi cu maşina pînă în oraş...

Yusef se instală în Morris lipindu-şi coapsa voluminoasă de frîna de mînă.

— Servitorul dumitale ar face bine să se urce la spate.

— Las' să rămînă aici, spuse Yusef. O să repare maşina dacă l-o tăia capul, că altfel n-are cum să ajungă acasă la culcare. Îşi împreună mîinile mari, grase, deasupra genunchiului şi zise : Aveţi o maşină tare frumoasă, domnule maior Scobie. Cred că v-a costat vreo patru sute de lire.

— Doar o sută cincizeci, răspunse Scobie.

— Eu v-aş oferi patru sute.

— Nu e de vînzare, Yusef. De unde să-mi cumpăr alta ?

— Nu acum, dar poate cînd o să ne părăsiţi.

— N-am de gînd să plec.

— Oh, auzisem că ieşiţi la pensie, domnule maior Scobie.

— Nu.

— Noi negustorii auzim atîtea — dar toate sînt doar vorbe goale pe care nu poţi să pui bază.

— Cum merg afacerile ?

— Oh, nici rău, nici bine.

— Eu am auzit c-ai adunat averi, nu glumă, de la război încoace. Dar bineînţeles că toate sînt doar vorbe goale pe care nu poţi să pui bază.

— Ei, domnule maior Scobie, ştiţi cum e. Prăvălia mea din Sharp Town merge bine pentru că sînt eu acolo şi sînt cu ochii pe ei. Prăvălia mea din Macaulay Street — nici aia nu merge prost pentru că acolo e sora mea. Dar prăvăliile din Durban Street şi Bond Street, alea merg rău. Mă fură ca-n codru. Ca toţi compatrioţii mei, eu nu ştiu să citesc şi să scriu, şi toată lumea mă trage pe sfoară.

— Lumea zice că ţii minte pe de rost toate mărfurile din toate prăvăliile.

Yusef chicoti, radios.

— Mintea mea nu e slabă. Dar îmi fură somnul noaptea, domnule maior Scobie. Dacă nu beau whisky cu nemiluita, stau toată noaptea şi mă frămînt cu gîndul la Durban Street şi Bond Street şi Macaulay Street.

— La care din ele să te las acum ?

— Oh, acum mă duc acasă la culcare. Casa mea din Sharp Town, dacă binevoiţi domnule maior Scobie. Nu vreţi să intraţi să beţi un pahar de whisky ?

— Regret. Sînt în exerciţiul funcţiunii, Yusef.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră, domnule maior Scobie, că m-aţi luat cu maşina. Mi-aţi permite să-mi exprim recunoştinţa trimiţîndu-i doamnei Scobie un balot de mătase ?

— Exact ce n-aş vrea să faci, Yusef.

— Da, da, ştiu. E tare neplăcut, cu toate vorbele astea care circulă. Şi asta numai pentru că există sirieni ca Tallit.

— Ţi-ar conveni ca Tallit să nu-ţi mai stea în cale, nu-i aşa, Yusef ?

— Da, domnule maior Scobie. Ar fi spre binele meu, dar ar fi şi spre binele dumneavoastră.

— I-ai vîndut anul trecut cîteva din diamantele alea false, nu-i aşa ?

— Oh, domnule maior Scobie, sper că nu credeţi cu adevărat c-aş fi în stare să înfund pe cineva în felul ăsta. Cîţiva sirieni săraci au avut mult de suferit din cauza diamantelor alea. Ar fi o ruşine să-i înşeli pe cei de-un neam cu tine în felul ăsta.

— N-ar fi trebuit să încalce legea cumpărînd diamante. Unii dintre ei au avut chiar îndrăzneala de a se plînge la poliţie.

— Nişte ignoranţi, bieţii de ei.

— Dumneata, Yusef, n-ai fost chiar într-atît de ignorant, nu ?

— Domnule maior Scobie, dacă mă întrebaţi pe mine, Tallit e de vină. Altfel, de ce ar pretinde că eu i-am vîndut diamantele ?

Scobie conducea cu viteză redusă. Strada denivelată era înţesată de lume. Trupuri negre, slăbănoage, se întreţeseau ca nişte păianjeni în lumina scăzută a farurilor.

— Cît o să mai dureze criza de orez, Yusef ?

— Cît ştiţi dumneavoastră, atît ştiu şi eu, domnule maior Scobie.

— Ce ştiu eu e că bieţii ăştia prăpădiţi nu pot să cumpere orezul la preţul stabilit.

— Şi eu ştiu din auzite, domnule maior Scobie, că nu-şi pot căpăta raţia gratuită decît dacă dau bacşiş poliţaiului de la intrare.

Era întru totul adevărat. În această colonie exista replică la orice acuzaţie. Întotdeauna se găsea în altă parte o corupţie mai neagră pe care s-o arăţi cu degetul. Calomniatorii secretariatului îndeplineau un rol utilitar — întreţineau vie ideea că nu poţi avea încredere în nimeni. Oricum, era mai bine decît îngăduinţa. De ce, se întrebă Scobie, virînd brusc automobilul pentru a evita un hoit, iubesc locurile acestea atît de mult ? Oare pentru că aici natura umană n-a avut timp să se prefacă ? Nimeni aici n-ar putea vorbi vreodată despre raiul pe pămînt. Raiul rămînea neclintit la locul lui, dincolo de hotarul morţii, iar dincoace înfloreau nedreptăţile, cruzimile, josnicia pe care în alte părţi oamenii se pricepeau să le tăinuiască cu iscusinţă. Aici puteai iubi fiinţele omeneşti aproape aşa cum îi iubeşte Dumnezeu însuşi, cunoscînd toată josnicia lor : nu îndrăgeai o atitudine, un veşmînt, un sentiment simulat cu dibăcie. Simţi o bruscă afecţiune faţă de Yusef. Îi spuse :

— Două rele nu fac un lucru bun. Într-o zi, Yusef, ai să te trezeşti cu piciorul meu în fundul dumitale gras.

— Tot ce se poate, domnule maior Scobie, dar ar fi la fel de posibil să devenim prieteni. Aş dori asta mai mult decît orice pe lume.

Maşina se opri în faţa locuinţei din Sharp Town şi servitorul lui Yusef ieşi în fugă cu o lanternă pentru a-i lumina calea.

— Domnule maior Scobie, spuse Yusef, mi-ar face deosebit de mare plăcere să vă pot oferi un pahar de whisky. Cred că v-aş putea fi de mare folos. Sînt foarte patriot, domnule maior Scobie.

— Ăsta-i motivul pentru care stochezi stămburile aşteptînd invazia francezilor, nu-i aşa ? Ca să poţi să le vinzi mai scump decît pe lire englezeşti ?

— Vasul *Esperança* intră mîine în port, nu ?

— Probabil.

— Ce risipă de timp presupune percheziţia unui vapor atît de mare în căutare de diamante. Afară doar de cazul cînd ai afla dinainte exact unde se găsesc. Ştiţi că atunci cînd vaporul se întoarce în Angola se găseşte cineva de pe vas care să raporteze unde aţi cotrobăit. O să cerneţi prin sită tot zahărul din cală. O să căutaţi prin untura din bucătărie pentru că odată cineva i-a spus căpitanului Druce că un diamant poate fi încălzit şi înfundat într-un bidon de untură. Bineînţeles şi cabinele, şi ventilatoarele, şi chesoanele. Tuburile cu pastă de dinţi. Credeţi că veţi găsi vreodată măcar un diamant cît de mic ?

— Nu.

— Nici eu.

Cîte un felinar de vînt ardea la fiecare colţ al piramidelor din lăzi de lemn. Peste întinderea de apă neagră stătută, Scobie desluşi anevoie gara maritimă, un pachebot scos din uz care se împotmolise, aşa se spunea, pe un recif de sticle de whisky goale. Rămase un timp nemişcat, respirînd aerul greu al mării. La o depărtare de o milă de el, era ancorat un întreg convoi dar tot nu reuşea să întrezărească decît umbra lungă a gării maritime şi o puzderie de luminiţe roşii de parcă era o stradă luminată ; nu auzea nimic dinspre apă decît apa însăşi, plescăind pe cheiuri. Vraja acestui loc nu-l trăda niciodată : aici îşi regăsea mereu punctul de sprijin, chiar la hotarul unui ciudat continent.

Undeva în beznă se încăierau doi şobolani. Şobolanii de ţărm sînt de mărimea unui iepure. Băştinaşii îi numesc porci şi-i mănîncă fripţi ; această denumire îi deosebea de şobolanii docurilor, haimanalele care aparţineau rasei umane. Mergînd de-a lungul unor şine pentru vagonete, Scobie se îndreptă spre hale. La colţul unei magazii, dădu peste doi poliţişti.

— Ceva de raportat ?

— Nu, *sahib.*

— Aţi fost în direcţia asta ?

— Oh, da, *sahib,* chiar acum venim de-acolo.

Ştia bine că mint : nu s-ar fi aventurat niciodată singuri pînă la capătul celălalt al cheiului, locul de acţiune al haimanalelor, decît dacă ar fi avut un ofiţer alb care să-i păzească. Hai-

manalele erau indivizi lași dar periculoși — băieți în jurul a șaisprezece ani, înarmați cu brice sau cioburi de sticlă spartă, care mişunau în grupuri prin preajma antrepozitelor, şterpelind dacă găseau o ladă uşor de deschis, lipindu-se ca muştele de orice marinar beat care li se împleticea în cale, sau spintecînd din cînd în cînd un polițist vinovat față de vreuna din nenumăratele lor rubedenii. Porţile nu izbuteau să-i țină departe de docuri : veneau înot de la Kru Town sau de pe țărmurile din zonele de pescuit.

— Haideţi, le spuse Scobie, să mai facem un tur.

Cu o răbdare silnică, poliţiştii îşi tîrîră picioarele în urma lui, o jumătate de milă la dus, o jumătate de milă la întors. Doar şobolanii-porci mişunau pe chei iar apa plescăia. Unul dintre poliţişti rosti sigur de sine :

— O noapte liniştită, *sahib*.

Îşi îndreptau plini de zel demonstrativ dîra luminoasă a lanternelor dintr-o direcţie într-alta, luminînd ba şasiul abandonat al unei maşini, ba un camion gol, colţul unei prelate, o sticlă cu frunze de palmier îndesate în chip de dop, proptită lîngă o magazie. Scobie întrebă :

— Ce-i asta ?

Unul din coşmarurile legate de meseria lui rămînea bomba incendiară ; era atît de uşor de confecţionat ; zilnic oameni de pe teritoriul ocupat de francezi pătrundeau în oraş cu vite de contrabandă — erau chiar încurajaţi să vină pentru a asigura aprovizionarea cu carne. De partea aceasta a graniţei, sabotori băştinaşi

erau pregătiţi pentru eventualitatea unei invazii ; de ce nu şi de cealaltă parte ?

— Staţi să văd, spuse Scobie, dar nici unul dintre poliţişti nu se clinti ca să atingă sticla.

— Nu e decît vreo doctorie indigenă, *sahib*, zise unul din ei cu evidentă ironie.

Scobie ridică sticla. Era o sticlă de whisky Haig, cu adîncitură, şi cînd scoase dopul din frunze de palmier o duhoare de cîine şi putreziciune de nedescris răbufni ca o eşapare de gaze. Un nerv începu să i se zbată în cap cu bruscă iritare. Fără absolut nici o explicaţie îşi aminti de faţa îmbujorată a lui Fraser şi de chicotitul lui Thimblerigg. Duhoarea din sticlă îl umplu de scîrbă şi-şi simţi degetele întinate de frunzele de palmier. Aruncă sticla peste chei unde gura flămîndă a apei o hăpăi dintr-o singură înghiţitură, dar conţinutul ei se răspîndi în aerul stătut care începu să miroasă a acru şi a amoniac. Poliţiştii tăceau : Scobie era conştient de muta lor dezaprobare. Ar fi trebuit să lase sticla la locul ei : fusese aşezată acolo pentru un anume scop, menită unei anume persoane, dar acum cînd conţinutul ei fusese eliberat, părea că gîndul malefic fusese lăsat să hoinărească orbeşte prin aer, să se fixeze, poate, asupra unui nevinovat.

— Noapte bună, zise Scobie şi se răsuci brusc pe cîlcîie.

Nu făcuse nici douăzeci de yarzi cînd le auzi bocancii tropăind grăbiţi pentru a scăpa din zona periculoasă.

Scobie își conduse mașina spre postul de poliție, trecînd pe Pitt Street. În fața bordelului, pe partea stîngă, fetele ședeau înșirate pe trotuar, la aer. Înăuntrul postului de poliție, în spatele storurilor de camuflaj, mirosul de cușcă cu maimuțe se îngroșa odată cu apropierea nopții. Sergentul de serviciu își dădu picioarele jos de pe masa din sala de acuzare și luă poziția de drepți.

— Ceva de raportat ?

— Cinci bețivi și scandalagii, *sahib*. Închis pe ei în celula mare.

— Altceva ?

— Doi francezi, *sahib*, fără pașapoarte.

— Negri ?

— Da, *sahib*.

— Unde au fost găsiți ?

— Pe Pitt Street, *sahib*.

— Am să-i văd mîine dimineață. Ce se-aude cu șalupa ? Merge ? Vreau să ies cu ea la *Esperança*.

— E stricată, *sahib*. Domnu' Fraser el încercat repare, *sahib*, dar ea face aiureli tot timpu'.

— La ce oră intră domnul Fraser de serviciu ?

— Șapte, *sahib*.

— Spune-i că nu mai e cazul să se ducă el la *Esperança*. Mă voi duce chiar eu. Dacă șalupa nu merge, am să ies cu F.S.P.-ul.

— Înțeles, *sahib*.

Urcîndu-se din nou în mașină, și apăsînd pe demarorul leneș, Scobie reflectă că omul are fără îndoială dreptul la puțină răzbunare. Răzbunarea e bună pentru caracter : din răzbunare

izvorăşte iertarea. Începu să fluiere în timp ce trecea înapoi prin Kru Town. Era aproape fericit : nu-i trebuia mai mult decît să ştie în mod sigur că nu se întîmplase nimic la club după plecarea lui, că în această clipă, 10,55 p.m., Louise se simţea în largul ei, mulţumită. În felul ăsta, Scobie putea face faţă orei care va urma, cînd acea oră avea să sune.

7

Înainte de a intra, Scobie dădu ocol casei spre latura dinspre mare, ca să verifice camuflajul. Dinăuntru desluşi murmurul vocii Louisei : citea probabil versuri. Gîndi : „Pe Dumnezeul meu, ce drept are tînărul ăla prost de Fraser s-o dispreţuiască pentru asta ?" Şi apoi mînia se îndepărtă din nou de el, ca un om zdrenţăros, cînd se gîndi la dezamăgirea lui Fraser în dimineaţa următoare — adio vizită pe vasul portughez, adio cadou pentru drăguţa lui, doar o banală zi fierbinte de serviciu. Pipăind în căutarea clanţei de la uşa din spate, pentru a evita aprinderea lanternei, îşi zgîrie mîna dreaptă într-o aşchie.

Pătrunse în camera luminată şi văzu că mîna îi şiroia de sînge.

— Oh, dragă, făcu Louise, ce-ai păţit ? şi-şi acoperi faţa. Nu putea suporta vederea sîngelui.

— Pot să vă ajut, domnule ? întrebă Wilson. Încercă să se ridice, dar stătea aşezat pe un

scăunel la picioarele Louisei, cu un morman de cărţi pe genunchi.

— E un fleac, spuse Scobie, Nu-i decît o zgîrietură. Pot să mă îngrijesc singur. Spune-i doar lui Ali să-mi aducă o sticlă cu apă. La jumătatea drumului pe scări în sus, auzi vocea reluînd. Louise spunea : „Minunată această poezie despre o coloană !“

Scobie intră în baie, deranjînd un şobolan care stătuse tolănit pe marginea căzii, ca o pisică pe o lespede funerară.

Scobie se aşeză pe marginea căzii şi lăsă sîngele să-i picure în closet. Întocmai ca în biroul lui de la poliţie, se simţi învăluit de senzaţia de „acasă“. Ingeniozitatea Louisei se dovedise incapabilă să facă mare lucru în această încăpere : cada de baie, cu smalţul zgîriat şi un singur robinet care întotdeauna înceta să funcţioneze înainte de sfîrşitul anotimpului secetos, găleata de tablă de sub scaunul closetului ce trebuia golită o dată pe zi, spălătorul cu încă un robinet inutil ; podeaua din scînduri goale, perdelele de camuflaj verzi mohorîte. Singurele îmbunătăţiri pe care Louise izbutise să le impună erau covoraşul de plută din faţa căzii şi dulăpiorul pentru medicamente de un alb strălucitor.

Restul încăperii era cu desăvîrşire al său. Ca un fel de relicvă a tinereţii lui pe care o ducea cu el din locuinţă în locuinţă. La fel arătase şi camera de baie, cu ani în urmă, în prima casă unde locuise înainte de a se însura. Aceasta era încăperea în care fusese întotdeauna singur.

Ali intră plescăind cu tălpile lui roz pe dușumea, cu o sticlă de apă din filtru.

— Uite ce mi-a făcut ușa din spate, îi arătă Scobie.

Își ținu mîna întinsă deasupra chiuvetei în timp ce Ali turnă apa peste rană. Băiatul scotea niște sunete uguite pline de compasiune, ca de cloșcă, mîinile lui erau blînde ca ale unei fete. Cînd Scobie, pierzîndu-și răbdarea spuse : „Ajunge“, Ali nu-i dădu nici o atenție.

— Prea multă murdărie, zise el.

— Acum iod, ceru Scobie. În țara asta, cea mai mică zgîrietură se înverzea dacă era neglijată o oră. Încă o dată, toarnă peste tot, zise, tresărind de usturime. Dedesubt, la parter, din șuvoiul vocilor se înălță cuvîntul „frumusețe“, ca apoi să se afunde din nou în vad. Acum, leucoplastul !

— Nu, se opuse Ali, nu. Bandaj mai bun.

— Foarte bine. Atunci bandaj.

Cu ani în urmă îl învățase pe Ali să facă bandaje : acum se dovedea la fel de expert ca un doctor.

— Noapte bună, Ali. Du-te la culcare. N-o să mai am nevoie de tine.

— Missis vrea băuturi.

— Lasă. Mă ocup eu de băuturi. Tu poți să te duci la culcare. Rămas singur, se așeză din nou pe marginea căzii. Rana reușise să-l irite puțin și, oricum, nu dorea să coboare la cei doi de la parter, pentru că prezența lui l-ar fi putut stîn-

jeni pe Wilson. Un bărbat nu poate asculta o femeie citindu-i versuri în prezența unui neofit. „Aș prefera să fiu un cățeluș și să mă gudur"... dar nu asta era cu adevărat atitudinea lui. Nu-i disprețuia ; pur și simplu nu era în stare să priceapă asemenea relații în care se dădeau în vileag simțăminte intime și, în plus, era fericit aici, așezat pe locul unde stătuse șobolanul, în lumea ce-i era proprie. Începu să se gîndească la *Esperança* și la treaba de a doua zi.

— Dragă, strigă Louise spre scări în sus, te simți bine ? Poți să-l conduci pe domnul Wilson acasă ?

— Mă pot duce pe jos, doamnă Scobie.

— Nici vorbă.

— Ba da, zău.

— Vin acum, strigă Scobie. Bineînțeles c-am să te conduc cu mașina acasă. Cînd coborî, Louise îi luă cu tandrețe mîna bandajată într-a ei.

— Oh, biata mînă, făcu ea. Te doare ? N-o înspăimînta bandajul alb, imaculat : era ca un bolnav internat într-un spital, cu cearceaful bine tras pînă sus sub bărbie. Puteai să-i aduci struguri la pat și să pleci fără să afli nici un amănunt despre operația ascunsă vederii. Louise își lipi buzele de bandaj și lăsă o mică urmă de ruj portocaliu.

— E în regulă, răspunse Scobie.

— Vă rog să mă credeți, domnule. Pot să mă duc pe jos.

— Nici nu poate fi vorba să mergi pe jos. Te rog, urcă în maşină.

Lumina de la bord scoase în evidenţă o porţiune din costumul neobişnuit al lui Wilson. Se apleca afară din maşină şi strigă :

— Noapte bună, doamnă Scobie. A fost minunat. Nu ştiu cum să vă mulţumesc.

Cuvintele vibrau de sinceritate : o sinceritate imprimată de sunetul unei limbi străine — engleza vorbită în Anglia. Aici intonaţiile se schimbau în decurs de cîteva luni, deveneau stridente şi nesincere sau plate şi prudente. Era evident că Wilson abia venise din patrie.

Pe cînd străbăteau Burnside Road, în drum spre hotelul Bedford, Scobie, amintindu-şi de chipul fericit al Louisei, spuse : — Trebuie să mai vii pe la noi cît de curînd.

8

Usturimea de la mîna zgîriată îl trezi pe Scobie la ora două noaptea. Zăcea pe marginea patului, răsucit ca un arc de ceas, încercînd să-şi ţină corpul cît mai departe de al Louisei : orice atingere — fie doar un deget de un alt deget — declanşa transpiraţia. Chiar cînd erau la distanţă unul de altul căldura vibra între ei. Raza lunii cădea pe măsuţa de toaletă ca o boare răcoroasă şi lumina sticlele cu loţiuni, borcănaşele de cremă, marginea unei rame de fotografie.

Deodată ascultă cu atenție respirația Louisei. Se auzea cu intermitențe, sacadat. Era trează. Scobie întinse mîna și atinse părul umed, încins : Louise stătea încordată de parcă păzea un secret. Cu inima grea, știind ce-o să descopere, își lăsă degetele să alunece în jos pînă ce îi atinse pleoapele. Plîngea. Adunîndu-și puterile ca s-o consoleze, se simți cuprins de o imensă sfîrșeală.

— Draga mea, te iubesc.

Așa începea întotdeauna. Consolarea, ca și actul sexual, ajunsese o rutină.

— Știu, rosti ea, știu.

Așa îi răspundea întotdeauna. Se învinui că e lipsit de inimă în clipa cînd îi trecu prin minte gîndul că e ora două noaptea : asta putea să țină ore întregi, și la șase începea ziua lui de muncă. Îi dădu la o parte părul de pe frunte și-i spuse :

— O să înceapă curînd sezonul ploilor. Atunci ai să te simți mai bine.

— Mă simt foarte bine, răspunse ea și începu să plîngă cu sughițuri.

— Ce e, draga mea ? Spune-mi. Înghiți un nod. Spune-i lui Ticki al tău.

Detesta acest nume pe care ea i-l dăduse, dar știa că produce întotdeauna efectul dorit. Louise exclamă :

— Oh, Ticki, Ticki. Nu pot să mai îndur !

— Am crezut că ai fost fericită astă seară.

— Am fost — dar închipuiește-ți, să fiu fericită doar pentru că un funcționar U.A.C. s-a purtat drăguț cu mine. Ticki, ce au oamenii împotriva mea ?

— Nu fi prostuță, draga mea. Căldura asta e de vină : te face să-ți închipui diverse lucruri. Toată lumea te place.

— Doar Wilson, repetă ea cu disperare și rușine, și începu din nou să plîngă.

— Wilson e un băiat foarte bun.

— Nu vor să-l accepte la club. Abia a intrat, cu ajutorul dentistului. Or să rîdă de el și de mine. Oh, Ticki, Ticki, te rog lasă-mă să plec de-aici și s-o iau de la început.

— Sigur, dragă, sigur, îi răspunse privind țintă prin plasa patului și pe fereastră, afară, la marea liniștită, întinsă, netedă. Și unde anume ?

— Aș putea pleca în Africa de sud și să aștept acolo pînă cînd o să capeți concediu. Ticki, o să ieși la pensie nu peste mult timp. Am să aranjez un cămin pentru tine, Ticki.

Se depărtă o clipă de ea dar apoi, ca să nu observe, îi luă repede mîna umedă și-i sărută palma.

— O să coste imens, dragă.

Gîndul pensionării îl irita și-i încorda nervii : se ruga mereu să moară înainte de pensionare. Contractase asigurarea pe viață cu această speranță : era plătibilă doar la moarte. Se gîndi la un cămin, un cămin stabil : perdele vesele, rafturi pline de cărțile Louisei, o drăguță cameră

de baie în faianță, nici un birou, nicăieri — un cămin pentru doi pînă la moarte, nici o schimbare, de nici un fel, pînă la instaurarea eternității.

— Ticki, nu mai pot să suport viața de aici.

— Trebuie să fac niște socoteli, draga mea.

— Ethel Maybury e în Africa de sud, și familia Collins. Avem prieteni în Africa de sud.

— Viața e scumpă, acolo.

— Ai putea să renunți la o parte din ridicula aia de asigurare pe viață, Ticki. Și, Ticki, aici, fără mine, ai reuși să faci economii. Ai putea să iei masa la cantină și să te lipsești de bucătar.

— Bucătarul nu mă costă mult.

— Oricît de puțin tot contează, Ticki.

— Ai să-mi lipsești, spuse el.

— Nu, Ticki, n-o să-ți lipsesc, îi răspunse, și-l uimi prin capacitatea ei, tristă, spasmodică de înțelegere. Și, în definitiv, continuă Louise, nu avem pentru cine să facem economii.

Scobie îi vorbi cu blîndețe :

— Am să încerc să găsesc o soluție. Știi bine că dacă e posibil, fac orice pentru tine — orice.

— Astea nu sînt doar cuvinte de consolare la ora două dimineața, Ticki, nu-i așa ? O să faci ceva ?

— Da, dragă. Am să mă descurc cumva.

Rămase uimit cît de repede adormi Louise : era ca un hamal obosit care scăpase de povară. Dormea dusă mai înainte ca el să-și fi terminat propoziția, ținîndu-l strîns de un deget, ca un copil, respirînd la fel de ușor. Povara zăcea lîngă el acum, se pregătea s-o ridice,

CAPITOLUL DOI

1

De dimineață la ora opt, în drum spre chei, Scobie trecu pe la bancă. Biroul directorului era umbrit și răcoros ; un pahar de apă cu gheață se afla pe un seif.

Robinson era înalt, cu pieptul scobit, și ros de amărăciune pentru că fusese mutat din Nigeria. Zise :

— Cînd o să se termine cu vremea asta blestemată ? Ploile întîrzie.

— În Protectorat au început.

— În Nigeria, continuă Robinson, știam totdeauna cum merg lucrurile. Cu ce îți pot fi de folos, Scobie ?

— Te deranjează dacă stau jos ?

— Te rog. Eu unul nu mă așed niciodată pînă la ora zece. Statul în picioare reglementează digestia. Se vîntură agitat prin birou, pe picioarele lui ca niște picioroange, sorbi o înghițitură de apă rece cu un dezgust de parcă era doctorie. Pe birou, Scobie văzu o carte intitulată : *Maladii ale căilor urinare,* deschisă la o ilustrație în culori. Ce pot face pentru dumneata ? repetă Robinson.

— Să-mi dai două sute cincizeci de lire, răspunse Scobie, făcînd o încercare nervoasă de a fi glumeț.

— Voi oamenii vă închipuiți întotdeauna că la bancă se găsesc bani, glumi Robinson mecanic. Cît vrei de fapt ?

— O sută cincizeci.

— Care e contul dumitale în momentul de față ?

— Cred că vreo treizeci de lire, la sfîrșitul lunii.

— Ar fi bine să verific.

Chemă un funcționar și, în timp ce așteptau, Robinson măsură mica încăpere — șase pași pînă la perete și iarăși stînga împrejur.

— Din nou pînă acolo și înapoi de o sută șaptezeci și șase de ori, explică el, face o milă. Mă străduiesc să parcurg trei mile pînă la prînz. Asta îl menține pe om sănătos. În Nigeria mergeam pe jos o milă și jumătate pînă la club pentru micul dejun și apoi o milă și jumătate înapoi la birou. Aici nu te poți plimba nicăieri, constată el pivotînd pe covor. Un funcționar așeză o foaie de hîrtie pe birou. Robinson o ridică atît de aproape de ochi de parcă ar fi vrut s-o miroasă. Două zeci și opt de lire, cincisprezece șilingi și șapte penni, citi el.

— Vreau să-mi trimit soția în Africa de sud.

— Oh da. Da.

— Poate, continuă Scobie, aș reuși s-o trimit chiar cu mai puțin. Deși nu cred să-i pot da cine știe cît din salariul meu.

— Zău, nu prea văd cum.

— M-am gîndit că s-ar putea să obțin credit fără acoperire, spuse Scobie vag. O mulțime de oameni obțin, nu-i așa ? Știi, cred c-am luat un astfel de credit — doar vreo cincisprezece lire — o singură dată, pentru cîteva săptămîni. Nu mi-a

plăcut. Tot timpul am avut senzația că am o datorie personală față de directorul băncii.

— Scobie, nenorocirea e c-am primit dispoziție să fim foarte stricți cu aceste credite fără acoperire. Din pricina războiului, înțelegi. Există o acoperire dar pe care nimeni n-o mai poate oferi acum, viața.

— Da, bineînțeles, înțeleg. Dar viața mea e în siguranță și n-am de gînd să mă mișc de aici. În ce mă privește, nici un pericol să fiu torpilat de vreun submarin. Și postul meu e sigur, Robinson, continuă Scobie cu aceeași zadarnică încercare de a părea degajat.

— Comisarul se pensionează, nu ? întrebă Robinson, ajungînd la seiful din capătul încăperii și făcînd stînga împrejur.

— Da, dar eu nu.

— Mă bucur să aud asta, Scobie. Au fost zvonuri...

— Probabil că va trebui să ies la pensie într-o zi, dar pînă atunci mai e mult. Aș prefera să mor în cizmele mele. Dar, Robinson, există totuși polița mea de asigurare. Nu poate constitui o garanție ?

— Știi c-ai lichidat una din asigurări acum trei ani ?

— Asta s-a întîmplat în anul cînd Louise a plecat în Anglia pentru o operație.

— Nu cred că ratele achitate pentru celelalte două se ridică la cine știe cît, Scobie.

— Dar sînt onorate în caz de deces, nu ?

— Numai dacă continui să achiți ratele de asigurare. Ori n-avem nici o siguranță, știi bine.

— Desigur, aprobă Scobie. Înțeleg foarte bine.

— Îmi pare rău, Scobie. Nu e nimic personal. E politica băncii. Dac-ai fi avut nevoie de cincizeci de lire, ți le-aș fi împrumutat chiar eu.

— Uită toată povestea, Robinson, nu e nimic important. Rîse cu rîsul lui stînjenit. Băieții de la Secretariat ar spune că pot să fac rost oricînd de bani, luînd mită. Cum se simte Molly ?

— Se simte foarte bine, mulțumesc. Aș vrea să mă simt și eu la fel.

— Citești prea multe cărți de medicină, Robinson.

— Omul trebuie să știe ce hibe are. Veniți la club diseară ?

— Nu prea cred. Louise se simte cam obosită. Știi cum e înaintea ploilor. Îmi pare rău că te-am reținut, Robinson. Trebuie s-o pornesc spre port.

Plecă cu pas grăbit de la bancă, la vale, ținînd capul plecat. Se simțea de parcă ar fi fost surprins făcînd o faptă josnică — ceruse bani și fusese refuzat. Louise merita mai mult de la el. I se părea că bărbăția lui dăduse greș în vreun fel oarecare.

2

Druce pornise și el spre *Esperança* împreună cu echipa lui de oameni din Poliția pentru Securitatea Teritorială. La pasarelă îi aștepta un steward care-i pofti în cabina căpitanului, la un pahar. Ofițerul responsabil cu paza vasului se

afla acolo, venit înaintea lor. Stabilirea unor relaţii de prietenie făcea parte din obişnuita rutină bilunară. Acceptînd ospitalitatea căpitanului, încercau să neutralizeze hapul amar al percheziţiei ; sub punte, echipa de percheziţie îşi îndeplinea imperturbabil misiunea fără prezenţa lor. În timp ce efectuau controlul paşapoartelor pasagerilor de la clasa întîi, cabinele acestora erau scotocite de o echipă a P.S.T.-ului. Alţii răscoleau prin cală — plictisitoarea şi lipsita de speranţă îndeletnicire a cernerii orezului. Cum spusese Yusef : „Aţi găsit vreodată măcar un singur diamant cît de mic ? Credeţi că o să găsiţi vreodată ?" Peste cîteva minute, după cîteva pahare, cînd relaţiile vor fi devenit suficient de destinse, lui Scobie îi revenea neplăcuta sarcină de a percheziţiona chiar cabina căpitanului. Conversaţia greoaie, fragmentată, era întreţinută în special de locotenentul de marină.

Căpitanul îşi şterse faţa gălbejită, grasă, şi declară :

— Bineînţeles, pentru englezi simt în inima mea o admiraţie profundă.

— Ştiţi foarte bine că nouă nu ne place deloc să facem treaba asta, se justifică locotenentul. Mare ghinion să fii neutru.

— Inima mea, continuă căpitanul portughez, e plină de admiraţie pentru marea voastră bătălie. Nu e loc pentru resentimente. Unii din concetăţenii mei au resentimente. Eu de fel.

Faţa îi şiroia de transpiraţie iar globurile ochilor erau congestionate. Omul continua să

vorbească despre inima lui, dar lui Scobie i se părea că ar fi fost necesară o îndelungată și profundă operație chirurgicală pentru a o descoperi.

— Foarte frumos din partea dumitale, spuse locotenentul. Apreciez atitudinea dumitale.

— Încă un pahar de porto, domnilor ?

— N-am nimic împotrivă. Nu găsim ceva de felul ăsta pe țărm, știți. Și dumneata, Scobie ?

— Nu, mulțumesc.

— Sper că nu veți socoti necesar să ne țineți aici peste noapte, domnule maior Scobie ?

Scobie răspunse :

— Nu cred că e posibil să plecați de aici înainte de mîine la prînz.

— Vom face tot ce ne stă în putință, bineînțeles, interveni locotenentul.

— Pe onoarea mea, domnilor, cu mîna pe inimă, nu veți găsi nici un răufăcător printre pasagerii mei. Cît privește echipajul — îi cunosc pe toți.

Druce replică :

— E o formalitate, domnule căpitan, pe care trebuie s-o îndeplinim pînă la capăt.

— Luați o țigară de foi, spuse căpitanul. Aruncați țigara aceea. Iată o cutie cu specialități.

Druce aprinse o țigară de foi care începu să arunce scîntei și să pocnească. Căpitanul chicoti :

— Doar o glumă de a mea, domnilor. Cu totul inofensivă. Păstrez cutia pentru prieteni. Englezii au un minunat simț al umorului. Știam că n-o să vă supărați. Un neamț, da, un englez, nu. E nostim, nu ?

— Foarte nostim, făcu Druce acru, punînd ţigara pe scrumiera pe care i-o întindea căpitanul.

Scrumiera, probabil declanşată de un deget al căpitanului, se porni să ţiuie o scurtă melodie. Druce tresări iarăşi : depăşise data plecării în concediu şi nu-l mai ţineau nervii. Căpitanul zîmbea şi transpira.

— Ceva elveţian, explică el. Un popor minunat. Neutri şi ei.

Unul dintre oamenii Poliţiei pentru Securitatea Teritorială intră şi-i întinse lui Druce un bilet. Acesta i-l dădu şi lui Scobie să-l citească :

Un steward, cu preaviz de concediere afirmă că domnul căpitan are scrisori ascunse în camera lui de baie.

Druce spuse :

— Cred c-ar fi mai bine să mă duc să-i zoresc pe cei de jos. Nu vii, Evans ? Multe mulţumiri pentru porto, căpitane.

Scobie rămase singur cu căpitanul. Aceasta era partea misiunii care îi displăcea întotdeauna. Oamenii aceştia nu erau criminali : nu făceau altceva decît să încalce regulamentele impuse companiilor navale. Nu ştiai niciodată ce o să găseşti la o percheziţie. Dormitorul omului e o părticică din viaţa lui intimă. Scotocind sertarele, descopereai umilinţe : vicii mărunte ascunse ca o batistă murdară. Sub un teanc de lenjerie, puteai să dai peste o suferinţă pe care omul se străduia s-o uite. Scobie spuse blajin :

— Mă tem, căpitane, că va trebui să mă uit prin cabină. Ştii că e doar o formalitate.

— Trebuie să vă faceţi datoria, domnule maior, replică portughezul.

Scobie cercetă cabina repede şi cu grijă pentru a păstra ordinea : nu deplasa nici un obiect fără să-l pună înapoi exact la locul lui : se comporta ca o gospodină ordonată. Căpitanul stătea cu spatele la Scobie, privind afară spre punte ; de parcă ar fi preferat să nu-şi stînjenească oaspetele în timpul neplăcutei lui sarcini. Scobie isprăvi, închizînd o cutie cu scrisori din Franţa, şi o puse cu grijă înapoi pe raftul de sus al dulăpiorului, împreună cu batistele, cravatele strident colorate şi o bocceluţă cu batiste folosite.

— Gata cu totul ? întrebă politicos căpitanul, întorcînd capul.

— Uşa aceea, întrebă Scobie, unde duce ?

— Nu-i decît baia şi W.C.-ul.

— Cred c-ar trebui să arunc o privire.

— Desigur, domnule maior, dar nu prea sînt acolo unghere unde să poţi ascunde ceva.

— Dacă nu vă deranjează.

— Bineînţeles că nu. Este datoria dumneavoastră.

Camera de baie era goală şi neînchipuit de murdară. Cada avea o dungă de săpun cenuşiu uscat iar tălpile i se lipeau de plăcile pardoselii pline de zoaie. Problema era să găsească repede locul cu pricina. Nu putea întîrzia acolo fără să se dea în vileag că primise informaţii speciale. Percheziţia trebuia să aibă întru totul aparenţa unei simple formalităţi — nici prea superficială, nici prea amănunţită.

— Aici n-o să dureze prea mult, spuse Scobie prietenos, şi prinse în oglinda de bărbierit imaginea feţei grase, calme a căpitanului.

Informaţia, desigur, putea fi lipsită de temei, strecurată de steward pur şi simplu cu intenţia de a provoca necazuri.

Scobie deschise dulăpiorul cu medicamente şi cercetă repede conţinutul : deşurubă pasta de dinţi, deschise cutia aparatului de ras, îşi înfundă degetul în crema de ras. Nu se aştepta să găsească nimic acolo. Dar căutînd, cîştiga timp de gîndire. Trecu apoi la instalaţie, dădu drumul apei să curgă, pipăi cu degetul fiecare robinet pe dinăuntru. Pardoseala îi reţinu atenţia : oare nu se putea ascunde ceva acolo ? Hubloul : examină buloanele enorme şi balansă rama încolo şi încoace. De fiecare dată cînd se întorcea, întrezărea chipul căpitanului în oglindă, calm, răbdător, satisfăcut. Îi spunea de fiecare dată, „rece, rece“ : ca într-un joc de copii.

În sfîrşit, closetul : ridică colacul de lemn : nimic nu fusese ascuns între porţelan şi lemn. Apucă lanţul closetului şi, în oglindă, înregistră pentru prima dată o tensiune : ochii căprui nu se mai uitau la el erau aţintiţi în altă direcţie şi urmînd-o pînă la ţintă, Scobie descoperi propria sa mînă strînsă în jurul lanţului.

„Rezervorul e oare gol ?“ se întrebă, şi trase. Apa se scurse gîlgîind şi bubuind în ţevi. Se întoarse, şi portughezul i se adresă cu o siguranţă pe care nu reuşi s-o ascundă :

— Vedeţi, domnule maior.

Şi chiar în clipa aceea Scobie văzu. „Încep să devin neglijent“, gîndi el. Săltă capacul rezervorului. Prinsă de capac cu bandă adezivă, la adăpost de apă, era o scrisoare.

Se uită la adresă — o Frau Groener în Friedrichstrasse, Leipzig. Scobie repetă :

— Îmi pare rău, căpitane, şi pentru că nu primi răspuns, îşi ridică ochii şi văzu lacrimi alunecînd pe urmele lăsate de transpiraţie de-a lungul obrajilor graşi şi încinşi. Va trebui s-o confisc, explică Scobie şi să închei un raport...

— Of, războiul ăsta, izbucni căpitanul, cît urăsc războiul ăsta !

— Ştiţi, şi noi avem motive să-l urîm, făcu Scobie.

— Un om e compromis pentru că îi scrie fiicei lui.

— Fiicei ?

— Da. Ea e Frau Groener. Deschideţi scrisoarea şi citiţi-o. Vă veţi convinge.

— Nu pot să fac aşa ceva. E treaba cenzurei. De ce n-aţi aşteptat să-i scrieţi după ce ajungeaţi la Lisabona, domnule căpitan ?

Omul se rezemase cu toată greutatea corpului de marginea căzii de parcă umerii lui n-ar mai fi putut suporta povara unui sac greu. Îşi tot ştergea ochii cu dosul palmei, ca un copil — un copil neatrăgător, grăsunul clasei. Împotriva celor chipeşi şi deştepţi şi plini de succes se poate purta un război nemilos, dar nu şi împotriva celor lipsiţi de farmec ; în cazul acestora simţi parcă o piatră de moară care ţi-ar strivi pieptul. Scobie ştia că ar fi trebuit să ia scri-

soarea și să plece ; compasiunea lui nu putea fi de nici un folos.

Căpitanul se văita :

— Dacă ați avea o fiică, ați înțelege. Nu aveți copii, îl acuză el, de parcă sterilitatea era o crimă.

— Nu.

— E îngrijorată de soarta mea. Mă iubește, declară el, înălțîndu-și fața scăldată în lacrimi, simțind parcă nevoia să susțină neverosimila afirmație, *mă* iubește, repetă el jalnic.

— Dar de ce să nu-i fi scris din Lisabona ? repetă Scobie întrebarea. De ce să vă expuneți acestui risc ?

— Sînt singur. N-am soție, spuse căpitanul. Nu poți aștepta mereu să comunici cu cineva. Și la Lisabona — știți cum merg lucrurile, prieteni, băutură. Am și o femeiușcă acolo care e geloasă pînă și pe fata mea. Se iscă scandaluri, timpul trece. După o săptămînă trebuie să pornesc din nou. Pînă la călătoria asta, a mers totul atît de ușor.

Scobie îl credea. Povestea era îndeajuns de fără sens ca să poată fi adevărată. Chiar și în timp de război trebuie uneori să-ți exersezi facultatea de a crede, dacă nu vrei să ți se atrofieze. Zise :

— Îmi pare rău. Nu pot să fac absolut nimic. Poate că nu se va întîmpla nimic rău.

— Autoritățile dumneavoastră, spuse căpitanul, mă vor trece pe lista neagră. Știți ce înseamnă asta. Consulul nu va mai acorda liberă

trecere nici unui vas avîndu-mă pe mine căpitan. O să mor de foame pe uscat.

— Se pot întîmpla atîtea în chestiuni din astea, îl consolă Scobie. Dosarele se rătăcesc. S-ar putea să nu mai auzi niciodată de treaba asta.

— O să mă rog, făcu omul fără urmă de speranță.

— De ce nu ? îl încurajă Scobie.

— Pentru că sînteți englez. Nu credeți în rugăciuni.

— Și eu sînt catolic, ca și dumneata, spuse Scobie.

Fața grasă se ridică repede spre el.

— Catolic ? exclamă portughezul cu optimism.

Pentru prima dată începu să pledeze. Era ca un om care întîlnește un compatriot pe un tărîm necunoscut. Începu să turuie despre fiica lui din Leipzig ; scoase la vedere un portvizit ponosit și un instantaneu îngălbenit înfățișînd o portugheză tînără și voinică, la fel de lipsită de farmec ca și el. Mica încăpere a băii era înăbușitor de încinsă și căpitanul repeta la nesfîrșit : „O să mă înțelegeți". Descoperise dintr-o dată cît de multe aveau în comun : statuetele de ghips cu săbii împlîntate în inimi sîngerînde ; vorbele șoptite în spatele perdelelor confesionalului ; veșmintele sfinte și lichefierea sîngelui, întunecoasele capele laterale și ceremonialul complicat și, undeva, în dosul tuturor acestora, credința în Dumnezeu.

— Şi la Lisabona, continuă căpitanul, femeia o să mă aştepte, o să mă ducă acasă, o să-mi ia pantalonii ca să nu mai pot ieşi singur ; în fiecare zi, băutură şi certuri pînă ne vîrîm în pat. Vă rog să mă înţelegeţi. De la Lisabona nu-i pot scrie fiicei mele. Mă iubeşte aşa de mult şi aşteaptă scrisoarea mea. Îşi deplasă coapsa groasă pe marginea căzii şi rosti : Cîtă puritate în iubirea ei !

Începu să plîngă. Aveau în comun toată acea vastă regiune a căinţei şi a năzuinţei. Înrudirea lor îi dădu curaj căpitanului să încerce dintr-un alt unghi. Spuse :

— Sînt un om sărac, dar am destui bani de care mă pot lipsi...

N-ar fi făcut niciodată tentativa de a mitui un englez : era cel mai sincer compliment pe care-l putea aduce religiei lor comune.

— Regret, replică Scobie.

— Am lire englezeşti. Am să vă dau douăzeci de lire englezeşti... cincizeci... Implora. O sută... asta-i tot ce-am economisit.

— Nu pot face aşa ceva, spuse Scobie. Vîrî repede scrisoarea în buzunar şi se îndepărtă. Cînd mai privi o dată înapoi din uşa cabinei, îl văzu pe căpitan dîndu-se cu capul de rezervor, cu lacrimi prinse în cutele obrajilor. Pe cînd cobora să se întîlnească cu Druce în salon, simţea piatra de moară strivindu-i pieptul. „Cît urăsc războiul ăsta" îşi spuse el, repetînd vorbele rostite de căpitan.

3

Scrisoarea către fiica din Leipzig şi un mic teanc de corespondenţă găsită în bucătărie constituia unicul rezultat al percheziţiei de opt ore efectuată de cincisprezece oameni. Putea fi socotită o zi normală. Cînd Scobie ajunse la poliţie, trecu să-l vadă pe comisarul şef, dar biroul acestuia era gol, aşa că se aşeză în propriul său birou, sub perechea de cătuşe, şi începu să-şi scrie raportul, „S-a efectuat o percheziţie specială în cabine şi prin lucrurile personale ale pasagerilor menţionaţi în telegramele dumneavoastră... fără nici un rezultat". Scrisoarea către fiica din Leipzig se afla pe birou lîngă el. Afară era întuneric. Duhoarea celulelor se strecura pe sub uşă, iar în biroul învecinat Fraser cînta pentru sine aceeaşi melodie pe care o cînta în fiecare seară de la ultimul său concediu încoace :

Să nu ne pese, zău, de altceva nimic.
Cînd amîndoi petale de margaretă smulgînd
Ne privim ochi în ochi mereu întrebînd
Oare mă iubeşte, deloc sau un pic ?

Lui Scobie i se părea că viaţa e nemăsurat de lungă. De ce experienţa la care e supus omul nu poate fi consumată în mai puţini ani ? Oare n-ar fi posibil ca primul nostru mare păcat să fie comis la vîrsta de şapte ani, să ne fi măcinat din dragoste sau ură la zece ani, să ne fi rugat pentru mîntuire pe patul de moarte la cincisprezece ani ? Scrise :

Un steward care fusese concediat ca necorespunzător a raportat despre căpitan că ține corespondență ascunsă în camera de baie. Am efectuat percheziția și am găsit scrisoarea alăturată pe adresa : Frau Groener, din Leipzig *ascunsă în capacul rezervorului de la closet. Ar fi indicat să se difuzeze instrucțiuni cu privire la acest sistem de ascunzătoare neîntîlnit pînă acum de către secția noastră de poliție. Scrisoarea era prinsă cu bandă adezivă deasupra nivelului apei...*

Ședea privind țintă foaia de hîrtie, cu mintea tulburată de conflictul care de fapt se consumase cu cîteva ore mai devreme, cînd Druce îl întrebase în salonul vasului : „Ai găsit ceva ?" „iar el ridicase din umeri, gest pe care-l lăsase în seama lui Druce să-l interpreteze. Avusese oare intenția ca gestul să semnifice : „Obișnuita corespondență personală pe care o găsim întotdeauna". Druce îl luase drept „nu". Scobie își duse mîna la frunte, scuturat de un frison, transpirația i se prelinse printre degete și se întrebă : „Sînt pe cale să fac o criză de malarie ?" Poate din cauza puseului de febră i se părea că se află în pragul unei vieți noi. Un bărbat se poate simți astfel înaintea unei cereri în căsătorie sau înaintea comiterii unei crime.

Scobie luă scrisoarea și o deschise. Fapta era ireversibilă deoarece nimeni din oraș nu avea dreptul să deschidă corespondența clandestină. Dunga de clei a plicului putea ascunde o microfotografie. Chiar și cel mai simplu cod cifrat l-ar fi depășit. Cunoștințele lui de limbă portugheză

nu-i dădeau posibilitatea să înțeleagă mai mult decît un simplu text. Orice scrisoare găsită — fie ea oricît de evident inofensivă — trebuia expediată nedeschisă la cenzura din Londra. Scobie, împotriva celor mai stricte ordine, asculta propriul său raționament imperfect. Își spuse : „Dacă scrisoarea pare suspectă, am să trimit raportul. Pot justifica ruperea plicului. Căpitanul a insistat să deschidă scrisoarea ca să-mi arate conținutul". Dar dacă consemna așa ceva în raport, înrăutățea pe nedrept situația căpitanului care, într-adevăr, n-ar fi putut găsi o cale mai sigură pentru a distruge o eventuală microfotografie. Trebuie să existe vreo minciună care să poată fi ticluită, gîndi Scobie, dar nu era obișnuit cu minciunile. Cu scrisoarea în mînă, ținută cu grijă deasupra coalei de sugativă albă, astfel încît să poată observa orice ar fi căzut dintre foi, luă hotărîrea de a scrie un raport complet referitor la toate împrejurările, inclusiv propria sa faptă.

„Scumpa mea micuță mîncătoare de bani, începea scrisoarea, tatăl tău care te iubește mai mult ca orice pe lume, o să se străduiască să-ți trimită ceva mai mult de data aceasta. Micuța mea mîncătoare de bani, de-aș putea măcar să-ți simt vîrful degetelor mîngîindu-mi obrazul. Cum se poate ca un tată, greoi și burduhănos ca mine, să aibă o fiică așa de gingașă și frumoasă. Acum, micuța mea mîncătoare de bani, am să-ți povestesc tot ce s-a întîmplat cu mine. Am plecat din Lobito acum o săptămînă după numai patru zile de stat în port. Am petrecut

o noapte cu Senor Aranjuez și am băut mai mult vin decît ar fi trebuit, dar i-am vorbit numai despre tine. Am fost cuminte tot timpul cît am stat ancorați în port pentru că așa îi promisesem micuței mele mîncătoare de bani și m-am spovedit și m-am împărtășit, așa încît dacă mi s-ar întîmpla ceva în drum spre Lisabona — fiindcă nu poți ști niciodată în vremurile astea îngrozitoare — să nu-mi fie dat să trăiesc în eternitate departe de micuța mea. De cînd am plecat din Lobito am avut vreme bună. Nici chiar pasagerii nu au rău de mare. Mîine seară, pentru că Africa va rămîne în sfîrșit în urma noastră, vom organiza un concert pe vas și eu o să cînt la fluierul meu. Tot timpul cît am să cînt, am să-mi amintesc de zilele cînd micuța mea mîncătoare de bani ședea pe genunchii mei și mă asculta. Draga mea, îmbătrînesc și după fiecare călătorie sînt și mai gras : nu sînt un om bun și uneori mă tem că sufletul meu, în toată grămada asta de carne, nu e mai mare decît un bob de mazăre. Nu știi cît de ușor e pentru un om ca mine să comită neiertatul act de disperare. Dar atunci mă gîndesc la fiica mea. A existat cîndva ceva destul de bun în mine ca să te pot crea. O soție împărtășește prea mult din păcatul unui bărbat pentru ca iubirea să-i fie desăvîrșită. Dar o fiică îl poate salva în cele din urmă. Roagă-te pentru mine, micuța mea. Tatăl tău care te iubește mai mult decît viața.“

Mais que a vida. Scobie nu se îndoi cîtuși de puțin de sinceritatea acestei scrisori. Nu fusese scrisă pentru a ascunde vreo fotografie a siste-

melor de apărare de la Cape Town și nici vreun raport microfotografic asupra mişcărilor de trupe la Durban. Ar fi trebuit, Scobie o ştia bine, ca scrisoarea să fie supusă la testul cernelei simpatice, examinată la microscop, iar căptușeala interioară a plicului desfăcută şi scotocită. Nimic nu trebuia neglijat cînd era vorba de o scrisoare clandestină. Dar Scobie simţea că trebuie să se supună propriei sale convingeri. Rupse scrisoarea și, odată cu ea, propriul său raport și duse bucățelele afară la crematoriul din curte — o canistră cu benzină aşezată pe două cărămizi avînd laturile găurite pentru a produce tiraj. În timp ce aprindea un chibrit ca să dea foc hîrtiilor, Fraser apăru și el în curte. „Să nu ne pese, zău, de altceva nimic". În vîrful grămăjoarei de bucățele de hîrtie se afla, fără putință de confuzie, o jumătate de plic străin : se putea chiar citi o parte din adresă — *Friedrichstrasse*. La iuțeală, Scobie apropie chibritul de bucăţica de hîrtie din vîrf în timp ce Fraser traversa curtea cu un pas tineresc, de-a dreptul insuportabil. Fișia se înălță în flăcări și, în arșița vîlvătăii, o altă bucățică se descolăci dînd la iveală numele de „Groener". Fraser i se adresă pe un ton plin de voioşie :

— Ardeți dovada ? și se uită la bidon.

Numele se înnegrise ; categoric, Fraser n-ar fi putut vedea nimic acolo — afară de un triunghi din plicul cafeniu care lui Scobie i se părea vizibil străin. Îl distruse strivindu-l cu un bețigaș și-și ridică privirea spre Fraser să vadă dacă poate sesiza pe chipul acestuia uimire sau

bănuială. Nu era nimic de văzut pe fața lipsită de orice expresie, goală ca un avizier școlar în timpul vacanței. Doar palpitațiile propriei sale inimi îi spuneau că e vinovat — că se alăturase categoriei ofițerilor de poliție corupți — Bailey care avea bani depuși în siguranță la o bancă dintr-alt oraș, Crayshaw la care fuseseră găsite diamante, Boyston împotriva căruia nu se dovedise nimic precis dar care fusese declarat inapt pentru serviciu. Pe ei îi corupsese banul, iar el fusese corupt de sentimente. Dintre cele două mobiluri, sentimentul era mai periculos pentru că nu-i puteai stabili prețul. Se poate conta pe un om receptiv la mită, deoarece devine sensibil doar de la o anumită sumă în sus, dar sentimentul poate să se declanșeze în inima omului la simplul auz al unui nume, la vederea unei fotografii, chiar la amintirea unui miros.

— Ce fel de zi a fost azi, domnule ? întrebă Fraser, cu ochii țintă la grămăjoara de cenușă. Poate gîndea că era ziua cînd trebuia să fi fost el de serviciu.

— O zi ca toate celelalte, răspunse Scobie.

— Ce-a fost cu căpitanul ? întrebă Fraser privind bidonul cu benzină și pornind să fredoneze din nou melodia lui monotonă.

— Căpitanul ? se miră Scobie.

— Oh, Druce mi-a povestit că l-a denunțat cineva.

— Obișnuita poveste, replică Scobie. Un steward concediat și deci ranchiunos. Nu ți-a spus Druce că n-am găsit nimic ?

— Nu, răspunse Fraser, nu părea să fie sigur. Noapte bună, domnule. Trebuie să mă grăbesc la popotă.

— Thimblerigg e de serviciu ?

— Da, domnule.

Scobie îl urmări cu ochii pe cînd se îndepărta. Spatele lui Fraser era tot atît de inexpresiv ca și fața : nu se putea citi nimic. Scobie se gîndi că a fost un prost. Un mare prost. Avea îndatoriri față de Louise, nu față de un căpitan portughez gras și sentimental, care încălcase regulamentul companiei sale de transport maritim din dragoste pentru fiica sa deopotrivă de neatrăgătoare. Acesta fusese punctul critic, fiica. Și acum, își spuse Scobie, trebuie să mă întorc acasă : am să bag mașina în garaj, iar Ali o să-mi iasă înainte cu lanterna ca să-mi lumineze calea pînă la ușă. Pe Louise o s-o găsesc stînd în curent ca să-i fie mai răcoare și pe fața ei o să citesc tot ce a gîndit întreaga zi. Ea desigur a sperat tot timpul că s-a aranjat, că am să-i spun : „Te-am înscris pe listă la agenție pentru Africa de sud", dar totodată i-a fost și teamă că nouă nu ni se poate întîmpla ceva atît de minunat. Va aștepta să deschid eu vorba iar eu o să încerc să discut despre orice pe lume doar ca să întîrzii apariția nefericirii pe chipul ei (și care o să aștepte la colțurile gurii, gata să pună stăpînire pe toată fața). Știa exact cum se vor desfășura lucrurile : scena se repetase de prea multe ori pînă acum. Întorcîndu-se în birou, încuindu-și sertarul, coborînd spre mașină, Scobie repetă fiecare cuvînt. Se vorbește despre cu-

rajul condamnaților în drum spre locul de execuție : uneori e nevoie de tot atîta curaj pentru a te apropia cu orice fel de mesaj de nefericirea obișnuită a altei persoane. Uită de Fraser ; uită de toate, în afară de scena ce-l aștepta : am să intru și am să spun : „Bună seara, iubito“, și ea o să răspundă : „Bună seara, dragul meu. Cum ți-a mers pe ziua de azi ?“ Și eu am să vorbesc, și iar am să vorbesc, dar tot timpul o să știu că mă aproprii de clipa cînd voi fi nevoit să întreb : „Dar tu, draga mea ?“ și voi lăsa drum liber nefericirii ei.

4

— Dar tu, draga mea ?

Scobie se întoarse repede cu spatele spre ea și începu să amestece încă două ginuri roz. Exista o înțelegere tacită între ei, anume că „băutura ajută“ ; devenind tot mai nefericit după fiecare pahar, aștepta, plin de speranță, clipa alinării.

— Chiar vrei să știi ce-am făcut eu ?

— Bineînțeles că vreau, draga mea. Cum ți-a mers azi ?

— Ticki, de ce ești laș ? De ce nu-mi spui că n-ai făcut nimic ?

— N-am făcut nimic ?

— Știi la ce mă refer — la călătorie. De cînd ai venit îmi tot vorbești despre *Esperança.* O dată la două săptămîni intră în port cîte un vapor portughez. Și nu vorbești atîta de fiecare

dată. Ticki, nu sînt copil. De ce nu-mi spui fără înconjur : „nu poţi pleca“ ?

Scobie se uită zîmbind jalnic la pahar, învîrtindu-l şi răsucindu-l în cerc pentru ca pudra de *angostura*[1] să se prindă pe buza paharului. Zise :

— Fiindcă n-ar fi adevărat. Am să găsesc eu o cale. Recurse în silă la numele pe care îl detesta. Dacă şi aşa dădea greş, nefericirea se va adînci şi va dăinui în tot cursul scurtei nopţi de care avea atîta nevoie pentru somn. Ai încredere în Ticki, rosti.

Din cauza aşteptării încordate, avea senzaţia că i se întinde o venă în creier. „Dacă aş putea măcar amîna nefericirea pînă se face ziuă“, gîndi el. Nefericirea e mai cumplită pe întuneric : nu ai nimic la ce să priveşti în afară de perdelele verzi pentru camuflaj, mobilierul-proprietatea statului, furnicile zburătoare fărâmiţîndu-şi aripile deasupra mesei ; la vreo sută de yarzi mai încolo cîinii corciţi ai creolilor schelălăiau şi urlau.

— Uită-te la prăpăditul ăla mic, zise Scobie, arătînd cu degetul la şopîrla de casă care apărea întotdeauna pe perete cam la ora aceea, pentru a vîna fluturi de noapte şi gîndaci. Continuă : Abia aseară ne-a venit ideea. Lucrurile astea cer timp pentru a fi aranjate. Căi şi mijloace, căi şi mijloace, rosti el cu umor forţat.

— Ai fost la bancă ?

— Da, recunoscu el.

---

[1] Pom din America de Sud cu scoarţă aromată, amăruie, folosită la băuturi şi medicamente.

— Şi n-ai putut obţine banii ?

— Nu. N-am putut rezolva chestiunea. Mai vrei un gin cu bitter, draga mea ?

Louise îi întinse paharul plîngînd înăbuşit ; faţa i se înroşea cînd plîngea — arăta cu zece ani mai bătrînă, o femeie între două vîrste, părăsită — era ca răsuflarea îngrozitoare a viitorului în obrazul lui. Se lăsă într-un genunchi alături de ea şi îi apropie de buze paharul cu ginul roz de parcă ar fi fost o doctorie.

— Draga mea, îi spuse. Am să găsesc eu o cale. Ia o înghiţitură.

— Ticki, nu mai pot suporta locul ăsta ! Ştiu c-am mai spus-o şi altă dată, dar acum chiar aşa e. Am să înnebunesc. Ticki, sînt atît de singură ! N-am nici un prieten.

— Hai să-l invităm pe Wilson mîine la noi.

— Ticki, pentru Dumnezeu, nu-mi tot pomeni de Wilson. Te rog, te rog fă ceva.

— Sigur că voi face. Ai doar niţică răbdare, dragă. Lucrurile astea cer timp.

— Ce-ai de gînd să faci, Ticki ?

— Sînt plin de idei, iubito, răspunse el istovit. (Ce zi grea avusese !). Lasă-le doar să se mai coacă un pic.

— Spune-mi una din ideile astea, doar una.

Ochii lui urmăriră şopîrla cum se năpustea asupra prăzii ; apoi pescui o aripă de furnică din paharul său de gin şi mai sorbi o dată. Îşi spuse : „Într-adevăr am fost un mare nătărău că n-am acceptat cele o sută de lire. Am distrus scrisoarea pe gratis. Mi-am asumat riscul. Aş fi putut măcar..." Louise spuse :

— Nu mă iubești. O știu de ani de zile.

Vorbea calm. Scobie cunoștea acest calm — însemna că atinseseră punctul culminant al furtunii : întotdeauna în această zonă, cam la aceeași oră, începeau să-și spună unul altuia adevărul. „Adevărul, reflectă Scobie, n-a adus niciodată un folos real vreunei ființe omenești — este un simbol de care se ocupă matematicienii și filozofii. În relațiile dintre oameni bunătatea și minciuna valorează cît o mie de adevăruri". Se vîra mereu în ceea ce știa de fiecare dată că e o luptă zadarnică de evitare a minciunilor.

— Nu fi absurdă, draga mea. Pe cine-ți închipui că iubesc dacă nu pe tine ?

— Nu iubești pe nimeni.

— Oare din cauza asta mă port cu tine atît de urît ?

Încercă să dea o notă glumeață spuselor lui, dar sunetul lor îi reveni dogit în auz.

— Asta e conștiința ta, remarcă ea, simțul datoriei. N-ai iubit pe nimeni de cînd a murit Catherine.

— În afară de mine, bineînțeles. Întotdeauna îmi spui că mă iubesc pe mine însumi.

— Nu, nu cred că te iubești.

Scobie se apăra eschivînd. Aflat în centrul ciclonului, nu avea forța necesară de a oferi minciuna care să aducă alinare.

— Tot timpul încerc să te fac fericită. Îmi dau multă osteneală pentru asta.

— Ticki, nu vrei nici măcar să spui că mă iubești. Haide. Spune măcar o singură dată.

O cercetă cu amărăciune peste marginea paharului cu gin roz : era dovada vie a eşecului său, cu tenul cam gălbejit din cauza atebrinei, şi ochii injectaţi din cauza lacrimilor. Nici un om nu poate garanta dragoste pe vecie, dar el jurase în sinea lui, cu paisprezece ani în urmă, la Ealing, în timpul acelei oribile mici ceremonii elegante printre dantele şi luminări, că va avea cel puţin grijă ca ea să fie mereu fericită.

— Ticki, nu am nimic pe lumea asta în afară de tine, iar tu ai aproape totul.

Şopîrla ţişni de-a curmezişul peretelui apoi din nou se imobiliză, cu aripile unui fluture de noapte între maxilarele ei de mic crocodil. Furnicile zburătoare se izbeau de globul lămpii cu lovituri uşoare, amortizate.

— Şi totuşi vrei să pleci departe de mine, constată el.

— Da, replică ea, ştiu că nici tu nu eşti fericit. Fără mine o să ai linişte.

Asta era ceea ce uita întotdeauna să ia în seamă — acuitatea observaţiei ei. El avea aproape totul şi nu-i lipsea decît liniştea. Totul, însemna munca, precizia rutinei zilnice în micul său birou gol, succesiunea anotimpurilor într-un ţinut pe care-l iubea. Cît de des fusese căinat pentru austeritatea muncii lui, lipsită de satisfacţii. Dar Louise îl cunoştea mai bine. Dacă ar fi fost din nou tînăr, tot viaţa asta şi-ar fi ales-o — numai că atunci n-ar mai fi dorit s-o împartă cu o altă persoană — şobolanul pe marginea căzii, şopîrla pe perete, uraganul deschizînd larg fe-

restrele la ora unu dimineaţa, iar la asfinţit, ultima geană de lumină trandafirie pe drumurile de laterit.

— Vorbeşti prostii, dragă, zise el, şi execută gesturile automate pentru a-şi pregăti încă un gin cu bitter.

Din nou vena din capul său zvîcni ; nefericirea se declanşase cu obişnuitele ei faze inevitabile — întîi amărăciunea Louisei şi încercările lui disperate de a lăsa totul nerostit ; apoi din nou Louise, expunînd calmă adevăruri care mai bine ar fi fost înecate în minciuni, iar în final, el, pierzîndu-şi controlul — azvîrlindu-i înapoi adevăruri de parcă i-ar fi fost cel puţin duşmancă. Din clipa cînd se lăsă antrenat în această ultimă fază, ţipînd brusc şi sincer la ea, în timp ce *angostura* îi tremura în mînă : *„Tu* nu-mi poţi da linişte“, ştia că va urma împăcarea şi apoi din nou minciunile convenţionale pînă la următoarea scenă.

— Asta şi spun, făcu ea ; dacă plec o să-ţi ai liniştea ta mult dorită.

— N-ai nici cea mai vagă idee, o acuză el, de ce înseamnă linişte.

S-ar fi zis că Louise vorbise dispreţuitor despre o femeie pe care el o iubea. Fiindcă visa la linişte zi şi noapte. O dată, în somn, liniştea îi apăruse ca umărul imens, strălucitor, al lunii, înălţîndu-se la fereastra lui asemeni unui distrugător iceberg polar, cu o clipă înainte de a se izbi de pămînt ; în timpul zilei încerca să-şi

petreacă cîteva clipe în tovărășia ei, ghemuit sub cătușele pe cale să ruginească, încuiat cu cheia în biroul lui și citind rapoartele de la unitățile în subordine. Liniștea i se părea cuvîntul cel mai frumos din limbă : „Vă dăruiesc vouă liniștea mea, vă las vouă liniștea mea ; O, Miel al Domnului, tu care iei asupra ta păcatele lumii, dăruiește-ne nouă liniștea ta". La liturghie își apăsa ochii cu degetele ca să-și rețină lacrimile.

Louise rosti cu tonul tandru de odinioară :

— Bietul de tine, ai dori să fiu și eu moartă ca sărmana Catherine. Vrei să fii singur.

Scobie replică cu încăpățînare :

— Vreau să fii fericită.

Louise vorbi cu oboseală în glas :

— Spune-mi doar că mă iubești. Asta ajută un pic.

Sfîrșiseră iarăși, ieșiseră din scenă. Scobie reflectă, cu sînge rece și stăpînit, că de data asta n-a fost chiar așa de rău ; „vom reuși să dormim la noapte". Spuse cu glas tare :

— Sigur că te iubesc, scumpa mea. Și-am să-ți aranjez și călătoria. Ai să vezi.

Oricum i-ar fi făcut promisiunea, chiar dacă ar fi prevăzut ce avea să urmeze. Fusese întotdeauna gata să-și asume răspunderea faptelor sale, după cum fusese întotdeauna pe jumătate conștient, încă din clipa acelui cumplit legămînt secret, cînd jurase că o va face pe Louise fericită, pînă unde ar putea să-l împingă această ultimă promisiune a lui. Deznădejdea este prețul pe care-l plătim pentru țelurile imposibile pe

care ni le impunem. Este, ni se spune, păcatul de neiertat, dar este un păcat pe care cei corupţi sau răi nu-l comit niciodată. Ei au mereu speranţe. Nu ajung niciodată la punctul zero unde *ar putea cunoaşte înfrîngerea totală. Numai* omul bine intenţionat poartă mereu în sufletul lui această predispoziţie pentru osînda veşnică.

PARTEA A DOUA

CAPITOLUL ÎNTÎI

1

POSOMORÎT, WILSON stătea în picioare lîngă patul său din hotelul Bedford, contemplîndu-şi brîul încolăcit ca un şarpe furios ; mica încăpere era încinsă din pricina conflictului dintre ei. Prin perete îl auzea pe Harris spălîndu-şi dinţii pentru a cincea oară în ziua aceea. Harris credea în igiena dentară. „Numai spălatul pe dinţi înainte şi după fiecare masă m-a menţinut în formă în clima asta afurisită", obişnuia el să spună, înălţîndu-şi faţa palidă, suptă, deasupra cîte unui pahar cu suc de portocale. Acum făcea gargară : suna ca un gîlgîit pe ţeavă.

Wilson se aşeză pe marginea patului şi-şi trase sufletul. Lăsase uşa deschisă pentru ca să intre un pic de răcoare şi putea să vadă pînă în baie la capătul coridorului. Indianul cu turban şedea pe marginea căzii, complet îmbrăcat. Îi răspunse lui Wilson cu o privire fixă, de nepătruns, şi se înclină.

— Doar o clipă domnule, strigă el. Dac-aţi binevoi să intraţi un pic aici...

Wilson trînti furios uşa. Apoi mai făcu o încercare cu brîul. Văzuse odată un film — să fi fost *Lăncierul din Bengal ?* — în care acest soi de brîu era încîntător de supus. Un băştinaş ţinea brîul făcut sul iar un ofiţer imaculat se

răsucea ca un titirez, aşa încît brîul îl încingea perfect, fără o cută. Un alt servitor stătea în preajmă, cu băuturi la gheață, şi un evantai mare se legăna în dreptul unei uşi în planul doi. După toate aparențele, în India se descurcau mai bine în aceste situații. Totuşi, cu un ultim efort, Wilson izbuti în sfîrşit să-şi înfăşoare afurisitul de brîu în jurul mijlocului. Era prea strîns şi făcea nişte cute inestetice, iar capătul care trebuia vîrît înăuntru venea prea în față, aşa încît jacheta nu-l putea ascunde. Își contemplă melancolic imaginea în ceea ce rămăsese din oglindă. Cineva ciocăni uşor în uşă.

— Cine e ? urlă Wilson, închipuindu-şi o clipă că indianul avusese neobrăzarea să insiste... dar cînd uşa se deschise era doar Harris ; indianul stătea tot pe marginea căzii din baia aflată în capătul coridorului, agitîndu-şi scrisorile de recomandație.

— Ieşi în oraş, bătrîne ? întrebă Harris, dezamăgit.

— Da.

— Toată lumea pare să iasă în seara asta. O să am toată masa la dispoziție. Adăugă sumbru : Pe deasupra mai e şi seara cînd se serveşte *curry*.

— Aşa e. Regret că pierd ocazia.

— Tu bătrîne, n-ai avut parte de *curry* timp de doi ani, în fiecare joi seara. Se uită la brîul lui Wilson. Nu vine cum trebuie, bătrîne.

— Ştiu că nu. Dar nu m-am priceput mai bine.

— Eu nu port niciodată brîu. E la mintea cocoșului că nu e indicat pentru stomac. Se zice că absoarbe transpirația, dar eu, bătrîne, nu transpir în locul ăla. Aș prefera să port bretele, numai că elasticul se distruge, așa că mă mulțumesc cu o curea de piele. Nu sînt snob. Unde iei masa de seară, bătrîne ?

— La Tallit.

— Cum l-ai cunoscut ?

— A venit ieri la birou să-și achite nota și m-a invitat la masă.

— Nu ești obligat să te pui la ținută pentru un sirian, bătrîne. Scoate toate astea de pe tine.

— Ești sigur ?

— Bineînțeles că sînt. N-ar fi de loc nimerit. Complet greșit. Adăugă : O să-ți ofere o masă bună, dar fii atent cu dulciurile. Prețul vieții e o veșnică vigilență. Mă întreb ce vrea de la tine.

Wilson începu să se dezbrace, în timp ce Harris vorbea. Se pricepea de minune să asculte. Mintea lui era ca o sită prin care, în tot timpul zilei, se cerneau toate nimicurile. Șezînd pe pat doar cu indispensabilii pe el, îl auzi pe Harris spunînd :

— Trebuie să ai grijă cu peștele, eu nu mă ating niciodată de pește — dar cuvintele nu-i lăsară nici o impresie.

Trăgîndu-și pantalonii albi de dril peste genunchii fără fir de păr, Wilson își spuse :

Din vreo vină ce-a comis
bietul spirit stă închis
într-un trup ca un sicriu

Stomacul îi ghiorţăia şi se frămînta ca întotdeauna cu puţin înaintea orei de masă.

Şi nu cutează a rîvni
Pentru-ce-ndură, altă pîine,
Decît un zîmbet azi, un cîntec mîine.

Wilson se privi lung în oglindă şi-şi trecu degetele peste pielea netedă, prea netedă. Chipul din oglindă îi întoarse privirea, trandafiriu şi sănătos, bucălat şi fără speranţă. Harris continua să sporovăiască încîntat :

— I-am spus odată lui Scobie... şi imediat cocoloşul de cuvinte se opri în sita lui Wilson, care reflectă cu glas tare :

— Mă întreb cum de-a ajuns să se însoare cu ea.

— Asta ne întrebăm cu toţii, bătrîne. Scobie e un om de ispravă.

— E prea bună pentru el.

— Cine, Louise ? exclamă Harris.

— Sigur. Cine altcineva ?

— Gusturile nu se discută. Intră în joc, bătrîne, şi succes.

— Trebuie să plec.

— Fii atent cu dulciurile. Harris continuă cu o mică izbucnire de energie. Numai Dumnezeu ştie că n-aş avea nimic împotrivă să fiu atent la orice altceva decît la *curry*-ul de joi seara. E joi azi, nu ?

— Da.

Păşiră pe coridor chiar în centrul privirii indianului.

Mai devreme sau mai tîrziu, va trebui să-l laşi să-ţi ghicească, spuse Harris. Le ghiceşte

tuturor pînă la urmă. N-o să ai liniște pînă n-o să-ți ghicească.

— Nu cred în ghicit, minți Wilson.

— Nici eu, dar e destul de priceput. Mi-a ghicit în prima săptămînă cînd am venit aici. Mi-a spus c-o să rămîn mai bine de doi ani și jumătate. Pe-atunci eram convins c-o să am concediu după optsprezece luni. Acum sînt lămurit. Din baie, indianul îi urmărea triumfător. Zise :

— Am o scrisoare de la directorul departamentului agriculturii. Și una de la D.C. Parkes.

— Bine, bine, făcu Wilson. Ghicește-mi, dar repede.

— Eu mai bine o iau din loc, bătrîne. Înainte să înceapă revelațiile.

— Nu mi-e teamă, declară Wilson.

— Vă rog să luați loc pe cadă, domnule, îl invită curtenitor indianul și luă mîna lui Wilson într-a sa. Este o mînă foarte interesantă, declară el neconvins, cîntărind-o în sus și-n jos.

— Care e tariful dumitale ?

— După rang, domnule. Unuia ca dumneavoastră, domnule, ar trebui să-i iau zece șilingi.

— Cam pipărat.

— Funcționarilor mărunți le iau cinci șilingi.

— Eu sînt din categoria celor de cinci șilingi, hotărî Wilson.

— Oh, nu, domnule, directorul departamentului agriculturii mi-a dat o liră.

— Eu sînt doar contabil.

— Fie cum spuneți dumneavoastră, domnule. A.D.C.-ul și maiorul Scobie mi-au dat cîte zece șilingi.

— Bine, făcu Wilson. Poftim zece monede. Dă-i drumul.

— Sînteți aici doar de-o săptămînă, două, începu indianul. Uneori noaptea, sînteți agitat. Considerați că nu faceți destule progrese.

— În ce privință ? întrebă Harris rezemat în pragul ușii.

— Sînteți foarte ambițios. Sînteți un visător. Citiți multă poezie.

Harris pufni în rîs, iar Wilson, ridicîndu-și ochii de la degetul care-i urmărea liniile din palmă, îl scrută neliniștit pe ghicitor.

Indianul își văzu mai departe de treabă, impasibil. Turbanul lui aplecat sub nasul lui Wilson, duhnea a mîncare stătută — probabil că în cutele lui, indianul ascundea resturi de prin cămară. Zise :

— Sînteți un om ascuns. Nu le destăinuiți prietenilor despre pasiunea pentru poezie — cu excepția unei singure persoane. Una singură, repetă el. Sînteți foarte timid. Ar trebui să prindeți curaj. Linia succesului e bine marcată.

— Intră în joc, bătrîne, și succes, repetă Harris.

Bineînțeles, toată povestea semăna cu teoria lui Coué : dacă crezi destul de tare în ceva, atunci o să se împlinească. Sfiala va fi învinsă și o greșeală în decodarea unui text cifrat nu va fi observată.

— Nu mi-ai ghicit de zece şilingi, declară Wilson. Asta-i ghicit de cinci şilingi. Spune-mi ceva precis, ceva ce-o să se întîmple. Încercă să-şi găsească o poziţie mai comodă pe muchea tăioasă a căzii şi urmări cu ochii un gîndac de bucătărie, ca o băşică mare cu sînge, lipit de perete. Indianul se aplecă deasupra celor două mîini ale lui Wilson şi spuse :

— Văd succes mare. Guvernul va fi foarte mulţumit de dumneavoastră.

Harris explică :

— *Il pense* [1] că eşti *un bureaucrat* [2].

— De ce să fie guvernul mulţumit de mine ? întrebă Wilson.

— O să-l prindeţi pe omul dumneavoastră.

— Ah, făcu Harris, îşi închipuie că eşti noul poliţist.

— Aşa s-ar părea, replică Wilson. N-are rost să mai pierd vremea.

— Şi viaţa dumneavoastră particulară, va fi şi ea un mare succes. O s-o cîştigaţi pe aleasa inimii dumneavoastră. Veţi pleca de aici cu vaporul. Totul o să fie bine. Pentru dumneavoastră, adăugă el.

— Un adevărat ghicit de zece şilingi.

— Noapte bună, spuse Wilson. N-am să-ţi dau o scrisoare de recomandare pentru asta. Se ridică de pe cadă şi gîndacul ţîşni într-o ascunzătoare.

---

[1] Gîndeşte (fr.).
[2] Birocrat (fr.).

— Nu pot să suport gîngăniile astea, zise Wilson, strecurîndu-se scîrbit pe ușă. Ieși pe coridor și repetă : Noapte bună.

— Nici eu n-am putut, la început cînd am venit aici, bătrîne. Dar am inventat un sistem. Vino puțin la mine în cameră și-am să-ți arăt.

— Ar cam trebui să plec.

— Nimeni n-o să vină punctual la Tallit. Harris deschise ușa camerei sale, iar Wilson își întoarse privirea oarecum jenat, în clipa cînd văzu dezordinea dinăuntru. Dacă ar fi fost camera lui, nu s-ar fi expus niciodată chiar așa — paharul de dinți murdar, prosopul trîntit pe pat.

— Uite-aici, bătrîne.

Ușurat, Wilson își pironi privirea la niște semne făcute cu creionul pe perete : litera H și sub ea un șir de cifre în dreptul unor date, ca într-un registru de casă. Apoi litera C și sub ea alte cifre.

— E scorul meu la gîndaci, bătrîne. Ieri am avut o zi medie — patru. Recordul meu e de nouă. Asta te face să le întîmpini cu bucurie pe micile bestii.

— Ce reprezintă litera C ?

— C de la canal, bătrîne. Asta e atunci cînd cad în chiuvetă și se duc pe țeavă în jos. N-ar fi corect să-i număr la morți, nu ?

— Nu.

— Și nici nu face să te înșeli pe tine. Ai pierde repede interesul. Singurul lucru plicticos e că uneori devine monoton să joci contra ta însuți. De ce n-am face o competiție din asta, bătrîne ? Îți trebuie dibăcie, să știi. Ei aud cînd

te apropii, asta e sigur, și se mișcă iute ca trăsnetul. În fiecare seară stau la pîndă cu o lanternă.

— N-aș avea nimic împotrivă să încerc, dar acum trebuie să plec.

— Știi ce — n-am să-ncep vînătoarea pînă cînd nu te întorci de la Tallit. O să ne distrăm cinci minute înainte de culcare. Doar cinci minute.

— Dacă vrei.

— Am să cobor cu tine, bătrîne. Simt mirosul de *curry*. Știi, mi-a venit să rîd cînd caraghiosul ăla bătrîn te-a confundat cu ofițerul cel nou de poliție.

— Tot ce-a spus a fost anapoda, nu-i așa ? spuse Wilson. Mă refer la poezie.

2

Lui Wilson, care o vedea pentru prima dată, camera de zi din casa lui Tallit îi făcu impresia unei săli de dans de la țară. Mobila era aliniată toată pe lîngă pereți : scaune tari cu spătare înalte, incomode, iar pe la colțuri se înșirau femei în vîrstă, în rochii negre de mătase, metri peste metri de mătase, și un bărbat foarte bătrîn cu o tichie de fumător. Toți îl urmăreau cu mare atenție, într-o tăcere desăvîrșită și, vrînd să scape de privirile lor, întîlni doar pereți goi, în afară de colțurile unde se aflau agățate cărți poștale franțuzești, siropoase, grupate în cîte un *montage* cu panglici și funde : tineri inspirînd

parfumul unor flori mov, un umăr lucios de culoarea cireşii, un sărut înfocat.

Wilson constată că, în afară de el, mai era doar un singur musafir, părintele Rank, un preot catolic, înveşmîntat într-o sutană neagră. Şedeau în două colţuri opuse ale camerei, printre ceilalţi, care, după cum explică părintele Rank, erau bunicii şi părinţii lui Tallit, doi unchi ai lui şi ceea ce s-ar fi putut numi o stră-strămătuşă şi un văr. Undeva, ascunsă vederii, soţia lui Tallit pregătea farfurioare care le erau înmînate celor doi oaspeţi de către fratele mai mic şi de sora lui Tallit. Nici unul dintre ei nu vorbea englezeşte, cu excepţia lui Tallit, şi Wilson se simţea stînjenit de modul cum părintele Rank discuta cu glas tare despre gazdă şi despre familia gazdei lor, de-a curmezişul camerei.

— Mulţumesc, nu, spunea părintele Rank, refuzînd un desert printr-o clătinare a capului cărunt şi zbîrlit. Te-aş sfătui să fii prudent cu felurile astea, domnule Wilson. Tallit e un om de treabă, dar nu vrea să înveţe că un stomac de european nu poate suporta orice. Bătrînii ăştia au stomacuri de struţ.

— E foarte interesant pentru mine, spuse Wilson şi, prinzînd privirea uneia dintre bunicele aflate în partea opusă a camerei, îi zîmbi. Bunica îşi închipui fără doar şi poate că mai doreşte dulciuri şi-o strigă mînioasă pe nepoata ei. „Nu, nu“, se apără în zadar Wilson, clătinînd din cap şi zîmbindu-i centenarei. Centenara îşi ridică buza descoperind o gingie ştirbă şi-i făcu

un semn brutal fratelui mai mic al lui Tallit care se prezentă grabnic cu încă un platou.

— Asta-i fără riscuri, răcni părintele Rank. Doar zahăr și grăsime și-un pic de făină.

Tot timpul paharele le erau umplute şi iar umplute cu whisky.

— Tare-aş vrea să-mi mărturisești și mie de unde procuri whisky-ul ăsta, Tallit, exclamă părintele Rank pe un ton de ştrengărie către Tallit care, radios, luneca sprinten dintr-un capăt într-altul al camerei, adresînd cîte o vorbă cînd lui Wilson cînd părintelui Rank. Cu pantalonii lui albi, părul negru, lipit ca o carapace, fața cenuşie și lucie de străin și cu ochiul lui de sticlă ca al unei marionete, îi sugera lui Wilson un tînăr balerin.

— Așa dar *Esperança* a plecat, răcni părintele Rank de-a curmezișul camerei. Au găsit ceva, ce credeți ?

— A fost un zvon la birou despre niște diamante, răspunse Wilson.

— Diamante ! Vorbe goale, exclamă părintele Rank. N-o să găsească niciodată vreun diamant. Habar n-au unde să le caute, nu-i așa, Tallit ? Îi explică lui Wilson : Diamantele sînt un subiect delicat pentru Tallit. A fost tras pe sfoară cu unele false, anul trecut. Yusef te-a aiurit, Tallit, hoţomanule ? N-ai fost prea isteț, ei ? Tu, un catolic, să te lași păcălit de un mahomedan. Mi-a venit să-ți sucesc gîtul.

— A fost o treabă urîtă, spuse Tallit aflat la jumătatea distanței dintre Wilson și preot.

— Sînt aici doar de cîteva săptămîni, și toată lumea îmi vorbește despre Yusef. Se zice că vinde diamante false, face contrabandă cu cele veritabile, desface băuturi spirtoase proaste, stochează țesături în eventualitea unei debarcări a francezilor, seduce infirmierele de la spitalul militar.

— E un cîine ordinar, anunță părintele Rank cu un fel de desfătare. Dar nu trebuie să crezi orice auzi în orașul ăsta. Dacă ar fi să dai crezare vorbelor, ar însemna că fiecare trăiește cu nevasta celuilalt sau că fiecare ofițer de poliție care nu e în solda lui Yusef e mituit de Tallit al nostru.

Tallit spuse :

— Yusef este un om foarte rău.

— De ce nu-l arestează autoritățile ?

— Sînt aici de douăzeci și doi de ani, replică părintele Rank, și în tot acest timp n-am auzit că s-a putut dovedi vreodată ceva împotriva unui sirian. Oh, am văzut de atîtea ori poliția pornind-o de dimineață, cu chipuri radioase, gata să se năpustească — dar eu îmi zic : „de ce să mă mai ostenesc să-i întreb despre ce-i vorba ?“ Or să se năpustească în gol și atîta tot.

— Ar fi trebuit să fiți polițist, părinte.

— Ah, exclamă părintele Rank, cine știe ? Sînt mai mulți polițiști în orașul ăsta decît vezi cu ochiul liber — cel puțin așa se zice.

— Cine zice ?

— Atenție la dulciurile alea, îl avertiză părintele Rank, sînt inofensive numai consumate cu măsură, dar ați luat pînă acum patru. As-

cultă, Tallit, se pare că domnului Wilson îi e foame. N-ai putea să servești acum pateurile cu carne ?

— Pateuri cu carne ?

— Ospățul, explică părintele Rank.

Jovialitatea lui umplea încăperea cu sunete dogite. De douăzeci și doi de ani glasul acesta rîsese, glumise, încurajîndu-i cu umor pe oameni de-a lungul lunilor ploioase sau secetoase. Oare voioșia lui îmbărbătase vreodată măcar un singur suflet ? se întreba Wilson. Reușise să se îmbărbăteze măcar pe sine însuși ? Era ca zgomotul respins de plăcile din faianță într-o baie publică : rîsetele și bălăcelile unor necunoscuți din sala de abur.

— Desigur, părinte Rank. Îndată, părinte Rank. Fără să fie poftit, părintele Rank se ridică de pe scaunul lui și se instală la o masă care, întocmai ca și scaunele, era lipită de perete. Erau doar cîteva tacîmuri pregătite și Wilson ezita.

— Veniți aici. Luați loc, domnule Wilson. Numai cei în vîrstă o să ia masa cu noi — și Tallit bineînțeles.

— Spuneați ceva despre un zvon ? stărui Wilson.

— Capul meu e un stup de zvonuri, replică părintele Rank, schițînd un gest hazliu de neputință. Dacă cineva îmi spune ceva, presupun că vrea să transmit mai departe. Este o funcție utilă, știți, în vremuri ca astea, cînd totul e un secret oficial, să le reamintești oamenilor că limba lor a fost creată pentru vorbire și că ade-

vărul există pentru a fi spus. Uită-te la Tallit acum, continuă părintele Rank. Tallit tocmai ridica colțul perdelei de camuflaj și privea în strada întunecoasă. Ce face Yusef, tinere hoțoman ? întrebă părintele. Yusef are o casă mare de cealaltă parte a străzii și Tallit și-ar dori-o, nu-i așa Tallit ? Ce se-aude cu masa, Tallit ? Ne e foame !

— E gata, părinte, e gata, răspunse Tallit, îndepărtîndu-se de fereastră. Se așeză tăcut lîngă centenară, și sora lui împărți farfuriile.

— Întotdeauna se mănîncă bine în casa lui Tallit, declară părintele Rank.

— Și Yusef are musafiri astă-seară.

— Unui preot nu i se cuvine să fie năzuros, spuse părintele Rank, dar eu găsesc mîncarea de aici mai digerabilă. Rîsul lui dogit făcu înconjurul camerei.

— E chiar așa de grav să fii văzut în casa lui Yusef ?

— Este, domnule Wilson. Dacă te-aș vedea acolo, mi-aș zice : „Yusef are mare nevoie de niște informații în legătură cu pînzeturile — ce-o să se importe luna viitoare, de pildă — sau ce transport urmează să vină pe mare, și el plătește bine pentru informațiile care i se dau". Dacă aș vedea intrînd la el o fată, aș gîndi că e păcat, mare păcat. Părintele Rank luă o îmbucătură din farfurie și rîse din nou ! Dar dacă ar intra Tallit, aș aștepta să aud țipete de ajutor.

— Dacă ați vedea un ofițer de poliție ? se interesă Tallit.

— Nu mi-aş crede ochilor, replică preotul. Nici unul din ei nu e atît de prost după cele ce i s-au întîmplat lui Bailey.

— Mai serile trecute o maşină a poliţiei l-a adus pe Yusef acasă, spuse Tallit. Am văzut-o de aici foarte clar.

— Vreunul din şoferi, dornic de un mic cîştig suplimentar, îşi dădu părintele Rank cu părerea.

— Mi s-a părut că l-am văzut pe maiorul Scobie. A avut prudenţa să nu se dea jos. Bineînţeles, nu sînt absolut sigur. *Semăna* însă cu maiorul Scobie.

— Mă ia gura pe dinainte, spuse preotul. Ce prostănac vorbăreţ mai sînt. Păi, dacă era Scobie, n-aş acorda nici cea mai mică atenţie poveştii ăsteia. Privirea îi rătăci prin cameră. Nici cea mai mică, întări el. Aş fi în stare să dau colecta de duminica viitoare, atît sînt de sigur că totul a fost în ordine, absolut în ordine. Şi clătină încolo şi încoace clopotul său mare cu sunet dogit : ho, ho, ho !, ca un lepros vestindu-şi suferinţa.

3

Cînd Wilson se întoarse la hotel, lumina mai ardea în camera lui Harris. Simţindu-se obosit şi tulburat, se strădui să treacă în vîrful picioarelor, dar Harris îl auzi.

— Trăgeam cu urechea să te aud, bătrîne, făcu el legănînd o lanternă electrică.

Purta cizmele de protecție contra țînțarilor, pe deasupra pantalonilor de la pijama, și arăta ca un supraveghetor de raiduri aeriene, hărțuit.

— E tîrziu. Am crezut că dormi.

— *N-am putut să adorm înainte de a porni* împreună la vînătoare. Ideea a pus stăpînire pe mine, bătrîne. Am putea înființa un premiu lunar. Văd venind vremea cînd și alții vor dori să participe alături de noi.

Wilson spuse cu ironie :

— S-ar putea institui chiar și o cupă de argint.

— S-au întîmplat lucruri și mai ciudate, bătrîne. Campionatul gîndacilor.

O luă înainte, călcînd cu grijă pe podele, spre mijlocul camerei, cu patul de fier care se zărea pe sub plasa bătînd în cenușiu, fotoliul cu spătar rabatabil, măsuța de toaletă încărcată cu numere vechi din „Picture Posts“. Wilson constată încă o dată, plin de dezgust, că o cameră poate arăta chiar și mai deprimantă decît a sa proprie.

— O să activăm alternativ, o seară la mine, o seară la tine, bătrîne.

— Ce armă să folosesc ?

— Poți să împrumuți unul din papucii mei. O scîndură scîrții sub picioarele lui Wilson și Harris se întoarse spre el, avertizîndu-l. Au auzul la fel de fin ca șobolanii.

— Sînt cam obosit. Nu crezi că în seara asta... ?

— Doar cinci minute, bătrîne. N-aș putea dormi fără o vînătoare. Uite, e unu acolo —

deasupra măsuței de toaletă. Poți să tragi tu primul, dar cînd umbra papucului căzu asupra peretelui tencuit, gîndacul țîșni ca fulgerul.

— N-ai să reușești în felul ăsta, bătrîne. Uită-te la mine.

Harris își pîndi prada. Gîndacul era la jumătatea peretelui și Harris, în timp ce se deplasa în vîrful picioarelor pe podeaua scîrțîitoare, începu să plimbe lumina lanternei înainte și înapoi deasupra gîndacului. Apoi lovi fulgerător și pe perete rămase o mînjeală de sînge.

— Unu la mînă, anunță Harris. Trebuie să-i hipnotizezi.

Încolo și încoace, se furișau prin cameră, intersectîndu-și raza lanternelor, zvîrlind papucii, pierzîndu-se uneori cu firea și dezlănțuindu-se în urmăriri prin colțuri : desfătarea vînătorii stîrni imaginația lui Wilson. La început, comportamentul unuia față de celălalt a fost „sportiv" ; își strigau „bine ochit !" sau „ghinion !", dar la un moment dat, cînd scorul era egal, întîlnindu-se pe suprafața lambriului în urmărirea aceluiași gîndac, dispoziția lor deveni bătăioasă.

— Nu-i corect să te ții după aceeași jivină, bătrîne, făcu Harris.

— Eu l-am stîrnit primul.

— Tu l-ai pierdut pe-al tău, bătrîne. Ăsta era al meu.

— E același. A făcut o fentă.

— Ba nu.

— Oricum, nu văd nici un motiv să nu-l hăituiesc şi eu. Tu l-ai mînat spre mine. Mişcare greşită din partea ta.

— Regulamentul nu permite, i-o tăie Harris.

— Poate regulamentul tău.

— Pe naiba, făcu Harris. Eu am inventat jocul.

Un gîndac stătea pe bucata cafenie de săpun din chiuvetă. Wilson îl zări şi ţinti cu papucul de la o distanţă de şase picioare. Papucul ateriză cu precizie pe săpun şi gîndacul se răsuci alunecînd în chiuvetă ; Harris deschise robinetul şi-l făcu să dispară odată cu jetul de apă.

— Bine ochit, bătrîne, exclamă el împăciuitor. Ăsta a fost un C.

— Canal pe naiba, ripostă Wilson. Era mort cînd ai deschis robinetul.

— Nu poţi fi sigur de asta. Putea să fie doar zăpăcit de şoc. E un C conform regulamentului.

— Tot după regulamentul tău.

— În oraşul ăsta, regulamentul meu e ca al marchizului de Queensberry la box [1].

— N-o să mai fie mult timp, ameninţă Wilson.

Trînti cu toată puterea uşa în urma lui şi pereţii din propria lui cameră se cutremurară în jurul său ca urmare a izbiturii. Inima îi zvîcnea din cauza furiei şi a nopţii fierbinţi : năduşeala îi picura de la subţiori. Dar stînd aşa, lîngă patul său, văzînd în jurul lui replica odăii lui Harris, cu chiuveta, masa, plasa de ţînţari ce-

---

[1] În 1867, marchizul de Queensberry — sportiv englez — a pus bazele unui regulament de box — portul mănuşilor şi număratul pînă la zece la *knockout*.

nușie, chiar și cu gîndacul lipit de perete, mînia i se topi picătură cu picătură și simțămîntul singurătății îi luă locul. Era ca și cum te-ai fi certat cu propria-ți imagine din oglindă. „E o nebunie, cugetă el. Ce mi-o fi venit să izbucnesc in halul ăsta ? Am pierdut un prieten !"

În noaptea aceea îi trebui mult timp pînă să adoarmă și cînd, în sfîrșit, adormi, visă că săvîrșise o crimă, așa că se trezi copleșit de un sentiment de vinovăție. Coborînd la micul dejun, se opri în dreptul ușii lui Harris. Nu se auzea nici un sunet. Ciocăni, dar nu primi nici un răspuns. Întredeschise un pic ușa și, prin plasa cenușie, zări nedeslușit patul umed al lui Harris. Întrebă în șoaptă :

— Ești treaz ?

— Ce este ?

— Îmi pare rău, Harris, pentru aseară.

— Vina mea, bătrîne. Am o criză de malarie. Dădeam semne. Hipersensibilitate.

— Nu, a fost vina mea. Ai avut perfectă dreptate. Era un C.

— O să dăm cu banu', bătrîne.

— Trec pe la tine diseară.

— Minunat.

Dar după micul dejun, ceva îi abătu cu totul gîndurile de la Harris. În drum spre centrul orașului, trecuse pe la biroul comisarului șef și la ieșire dăduse nas în nas cu Scobie.

— Bună, Wilson, ce faci pe-aici ?

— Am trecut să vorbesc cu comisarul șef în legătură cu un permis. În orașul ăsta, domnule,

ai nevoie de o grămadă de permise. Vroiam unul pentru port.

— Cînd ne mai faci o vizită, Wilson ?

— Cred că nu ţineţi să fiţi deranjaţi de străini, domnule.

— Prostii. Louisei i-ar plăcea să mai stea de vorbă despre cărţi. Ştii, Wilson, eu personal nu le citesc.

— Nu cred că aveţi prea mult timp.

— Oh, ai o grămadă de timp la dispoziţie într-o ţară ca asta, replică Scobie. Pur şi simplu nu gust lectura, asta-i tot. Vino o clipă la mine în birou s-o sun pe Louise. O să fie bucuroasă să te vadă. Aş vrea să treci pe la noi şi s-o inviţi la plimbare. Nu face destulă mişcare.

— Aş fi încîntat, spuse Wilson şi, simţind că roşeşte, se retrase grăbit în umbră.

Aruncă o privire în jurul său : deci acesta era biroul lui Scobie. Îl cercetă ca un general care inspectează cîmpul de bătălie, şi totuşi Scobie nu putea fi considerat un duşman. Cătuşele ruginite se legănară pe perete cînd Scobie se lăsă pe spate cu scaunul de la birou şi formă numărul.

— Eşti liber diseară ?

Îşi adună brusc gîndurile, conştient că Scobie îl observă : ochii uşor bulbucaţi, uşor injectaţi erau aţintiţi asupra lui într-un fel scrutător.

— Mă întreb de ce ai venit prin locurile astea, spuse Scobie. Nu eşti genul.

— Uneori te mînă soarta fără să vrei, minţi Wilson.

— Pe mine nu, zise Scobie. Am lucrat întotdeauna după un plan. Vezi, fac planuri chiar și pentru alții. Începu să vorbească la telefon. Intonația i se schimbă : parcă ar fi citit un rol — un rol care cerea tandrețe și răbdare, un rol care fusese citit de atîtea ori încît ochii priveau în gol deasupra gurii. Închizînd telefonul, spuse : E-n regulă. A rămas stabilit deci.

— Mie planul mi se pare foarte bun, spuse Wilson.

— Planurile mele încep întotdeauna bine, zise Scobie. Voi doi vă duceți la plimbare și la întoarcere eu o să vă aștept cu niște băuturi gata pregătite. Rămîi și la cină, continuă el cu o umbră de neliniște. O să fim bucuroși de compania dumitale.

După ce Wilson plecă, Scobie intră la comisarul șef. Îi spuse :

— Tocmai veneam la dumneavoastră, domnule, cînd m-am întîlnit cu Wilson.

— Ah, da, Wilson, făcu comisarul șef. A venit să discute cu mine despre unul dintre barcagiii lor.

— Da !...

Obloanele biroului erau închise pentru a împiedica pătrunderea soarelui matinal. Un sergent trecu ducînd cu el, odată cu dosarul din mînă, duhoarea grădinei zoologice din urma lui. Ziua era apăsătoare din cauza ploii care se lăsa așteptată : încă de la ora 8.30 dimineața, corpul șiroia de transpirație. Scobie zise :

— Mi-a spus că a venit pentru un permis.

— Oh, da, făcu Comisarul, şi pentru asta. Îşi puse o bucată de sugativă sub încheietura mîinii ca să absoarbă transpiraţia, în timp ce scria. Da, Scobie, a fost vorba şi despre un permis.

CAPITOLUL DOI

1

Doamna Scobie mergea înainte, coborînd anevoie spre podul de peste rîu pe care mai existau încă traversele unei căi ferate părăsite.

— N-aş fi găsit niciodată poteca asta singur, spuse Wilson, gîfîind un pic din cauza greutăţii corpului său rotofei.

Louise Scobie zise :

— E plimbarea mea preferată.

Pe coasta stearpă, prăfoasă, de deasupra potecii, un bătrîn şedea în pragul unei colibe fără să facă nimic. O fată cu sîni abia mijiţi cobora spre ei, ţinînd în echilibru pe cap o găleată cu apă ; un copil gol puşcă, în afara şiragului de mărgele roşii legat în jurul mijlocului, se juca printre nişte pui de găină într-o ogradă plină de praf ; muncitori cu securi în mînă veneau peste pod după sfîrşitul zilei lor de muncă. Comparativ cu restul zilei, era ora de răcoare, ora păcii.

— N-ai zice, nu-i aşa, că oraşul e chiar în spatele nostru ? spuse doamna Scobie. Şi că numai la cîteva sute de yarzi, acolo sus, după deal, servitorii tocmai servesc băuturile.

Poteca șerpuia pe coasta dealului. Jos, sub el, Wilson vedea întinderea uriașă a portului. Un convoi se forma chiar atunci, și, printre vapoare, bărci minuscule se agitau ca muștele ; deasupra capetelor lor, copacii ca de zgură și arbuștii pîrjoliți ascundeau vîrful coastei. Wilson se împiedică de cîteva ori în grinzile rămase de la calea ferată.

Louise Scobie spuse :

— Totul este exact așa cum mi-am închipuit.

— Soțul dumneavoastră iubește aceste locuri, nu-i așa ?

— Oh, uneori cred că posedă un fel de vedere selectivă. Vede numai ce-i place să vadă. S-ar părea că nu vede snobismul și nu aude bîrfelile.

— Vă vede pe dumneavoastră, zise Wilson.

— Nu, slavă Domnului, pentru că și eu m-am molipsit de boala asta.

— Dar nu sînteți snoabă.

— Oh, ba da, sînt.

— M-ați acceptat pe mine, replică Wilson roșind și schimonosindu-și fața, în dorința de a fluiera fără efort.

Dar nu știa să fluiere. Buzele lui țuguiate nu suflară decît aer, fără să scoată vreun sunet, ca un pește.

— Pentru Dumnezeu, exclamă Louise, nu fi atît de modest.

— Nu sînt chiar atît de modest, răspunse Wilson. Se feri pentru a lăsa un muncitor să treacă. Explică : Am ambiții nemăsurate.

— Peste două minute, anunță Louise, ajungem în locul cel mai bun — de unde nu se vede nici o casă.

— E drăguţ din partea dumneavoastră că-mi arătaţi... mormăi Wilson, şi porni din nou poticnindu-se de-a lungul liniei ferate de pe creastă. Nu se pricepea să spună nimicuri : cu o femeie ştia să fie doar romantic, şi nimic altceva.

— Uite, făcu Louise, dar abia apucă să cuprindă priveliştea cu privirea — pantele verzi, sălbatice, povîrnindu-se spre golful larg, deschis, orbitor — că imediat dori s-o pornească înapoi pe drumul pe care veniseră. Henry va fi în curînd acasă, spuse ea.

— Cine-i Henry ?

— Soţul meu.

— Nu ştiam că-l cheamă aşa. V-am auzit spunîndu-i altfel — Ticki, sau aşa ceva.

— Bietul Henry, oftă ea, cît detestă numele ăsta ! Încerc să nu-l folosesc cînd sînt de faţă şi alţii, dar uit. Hai să plecăm.

— N-am putea merge ceva mai departe, pînă la gară ?

— Aş vrea să mă schimb înainte de a se lăsa întunericul, spuse Louise. Şobolanii încep să apară de îndată ce se întunecă.

— La întoarcere mergem tot timpul la vale.

— Să ne grăbim deci, hotărî Louise.

O urmă. Slabă şi dizgraţioasă, lui i se părea că posedă un fel de frumuseţe de ondină. Fusese drăguţă cu el, îi suportase compania şi, automat, la primul semn de bunăvoinţă din partea unei femei, în el se declanşa iubirea. Nu avea aptitudini pentru prietenie sau pentru relaţii bazate pe egalitate. În mintea lui romantică, umilă, ambiţioasă, nu putea concepe decît o legătură cu o

chelnăriță, o plasatoare de cinema, cu fiica vreunei hangițe din Battersea sau cu o regină — ori Louise era o regină. Ținîndu-se pe urmele ei, începu iarăși să mormăie : „Atît de drăguță" — printre gîfîieli, în timp ce genunchii lui durdulii se ciocneau unul de altul pe poteca bolovănoasă. Cu totul pe neașteptate lumina se schimbă : solul de laterită deveni de un roz translucid, prelins pe deal în jos pînă în apa întinsă, netedă a golfului. Lumina înserării avea ceva de incident fericit ca și cum n-ar fi fost programată.

— Asta merită văzut, spuse Louise și se rezemară, trăgîndu-și sufletul, de peretele din lemn al gării părăsite, urmărind lumina care pălea la fel de repede cum se ivise.

Printr-o ușă deschisă — oare fosta sală de așteptare sau biroul șefului de gară ? — treceau găini încolo și încoace. Praful de pe ferestre părea aburul lăsat doar cu o clipă înainte de un tren în mers. Pe ghișeul pentru totdeauna închis, cineva desenase cu creta un grosolan simbol falic. Wilson îl vedea peste umărul ei stîng, așa cum stătea rezemată cu spatele de perete, ca să-și recapete suflul.

— Veneam aici în fiecare zi, spuse Louise, pînă cînd mi-au stricat plăcerea.

— Cine adică ?

Ea zise :

— Slavă Domnului, o să scap de aici curînd.

— Cum ? Doar nu aveți de gînd să plecați ?

— Henry mă trimite în Africa de sud.

— Oh, Doamne, exclamă Wilson.

Vestea era atît de neașteptată încît o resimți ca pe un junghi dureros. Fața i se crispă dar se strădui să-și mascheze absurda reacție. Nimeni nu știa mai bine ca el că nu avea o față făcută să *exprime suferință sau pasiune*. Zise :

— Ce-o să facă fără dumneavoastră ?

— O să se descurce.

— El o să se simtă îngrozitor de singur, spuse Wilson — „el, el, el" răsunînd în urechea lui interioară ca un ecou amăgitor : „eu, eu, eu".

— O să fie mai fericit fără mine.

— Nu e cu putință.

— Henry nu mă iubește, spuse ea blînd ca și cînd ar fi lămurit un copil, folosind cele mai simple cuvinte pentru a-i explica un subiect dificil, simplificînd... Își sprijini capul de ghișeu și-i zîmbi de parcă i-ar fi spus : „E foarte ușor, zău, cînd prinzi sensul". O să fie mai fericit fără mine, zise cu glas tare.

O furnică venind de pe peretele de lemn urcă pe gîtul ei, și Wilson se aplecă mult spre ea ca să alunge gîngania. Nu avu alt mobil. Cînd își desprinse gura de a ei, furnica era tot acolo. O lăsă să i se urce pe deget. Rujul avea un gust pe care nu-l putea asemui cu nimic altceva și de care avea să-și amintească totdeauna. I se părea că fusese săvîrșit un act ce preschimba întregul univers.

— Îl urăsc, zise ea, continuînd coversația exact de unde rămăsese.

— Nu trebuie să pleci, o imploră el.

Un strop de transpirație i se prelinse în ochiul drept și și-l șterse cu mîna ; pe ghișeu, lîngă

umărul ei, privirea îi căzu din nou pe mîzgălitura obscenă.

— Aș fi plecat mai de mult dacă n-ar fi fost problema banilor, bietul de el, trebuie să facă rost.

— De unde ?

— Asta-i treabă de bărbat, rosti ea ca o provocare și Wilson o sărută încă o dată ; gurile lor se împreunară umede ca două cochilii de scoică, apoi ea se desprinse și Wilson auzi hohotul de rîs trist — ca un dangăt : „ho, ho, ho" — al părintelui Rank care se apropia pe potecă.

— Bună seara, bună seara, strigă părintele Rank. Întinse pasul și, trecînd pe lîngă ei, se împletici prinzîndu-și un picior în sutană. Vine furtuna, anunță el. Trebuie să mă grăbesc și, treptat, hohotele lui se îndepărtară, sunînd tot mai jalnic de-a lungul liniei ferate, neaducînd nimănui nici o alinare.

— N-a văzut cine sîntem, spuse Wilson.

— Bineînțeles c-a văzut. Ce importanță are ?

— E cel mai mare bîrfitor din oraș.

— Nu colportează decît lucruri care au importanță, spuse ea.

— Asta n-are importanță ?

— Bineînțeles că nu, răspunse Louise. De ce-ar avea ?

— Sînt îndrăgostit de tine, Louise, rosti Wilson cu tristețe.

— Astăzi ne-am întîlnit pentru a doua oară.

— Nu văd ce legătură are, Louise. Eu îți plac, Louise ?

— Sigur că-mi placi, Wilson.

— Aş vrea să nu-mi mai spui Wilson.
— Ai şi un alt nume ?
— Edward.
— Vrei să-ţi spun Teddy ? sau Bear ? Chestiile astea îţi intră în obicei fără să prinzi de veste. Te trezeşti aşa deodată că-i spui cuiva Bear sau Ticki, numele adevărate părîndu-ţi plate şi oficiale, şi curînd constaţi că cei în cauză te urăsc pentru asta. Am să rămîn la Wilson.
— De ce nu-l părăseşti ?
— Îl părăsesc. Ţi-am spus doar. Plec în Africa de sud.
— Te iubesc, Louise, repetă el.
— Cîţi ani ai, Wilson ?
— Treizeci şi doi.
— Treizeci şi doi foarte tineri, iar eu treizeci şi opt foarte trecuţi.
— Nu contează.
— Versurile pe care le citeşti, Wilson, sînt prea romantice. Ba contează. Contează mai mult decît iubirea. Iubirea nu e un fapt ca vîrsta şi religia...
Deasupra golfului se stîrniră norii : adunaţi în mase negre peste Bullom, se sparseră apoi sus pe cer, înălţîndu-se vertical : vîntul îi împinse pe cei doi înapoi în clădirea gării.
— Prea tîrziu, constată Louise, ne-a prins furtuna.
— Cît o să dureze ?
— Jumătate de oră.
Un pumn de stropi îi izbi în faţă, apoi ploaia începu să cadă. Stăteau înăuntru în gară şi auzeau apa răpăind pe acoperiş. În întuneric puii de găină se foiau la picioarele lor.

— E sinistru, spuse Louise.

Wilson făcu o mişcare spre mîna ei şi-i atinse umărul.

— Oh, pentru Dumnezeu, Wilson, exclamă ea, hai să lăsăm scena sărutului.

Trebuia să vorbească tare pentru ca vocea ei să răzbată peste bubuitul de pe acoperişul de tablă.

— Îmi pare rău... n-am vrut...

O simţi îndepărtîndu-se de el şi se bucură că întunericul îi ascundea umilinţa.

— Îmi placi, Wilson, spuse ea, dar nu sînt o infirmieră care se aşteaptă să fie sărutată ori de cîte ori se află pe întuneric cu un bărbat. N-ai nici un fel de responsabilitate faţă de mine, Wilson. Nu te vreau.

— Te iubesc, Louise.

— Bine, bine, Wilson. Mi-ai mai spus-o. Crezi că sînt şerpi pe-aici ? Sau şobolani ?

— Habar n-am. Cînd pleci în Africa de sud, Louise ?

— Cînd o să facă Ticki rost de bani.

— O să coste mult. Poate că n-o să poţi pleca.

— O să reuşească el cumva. Aşa mi-a promis.

— Asigurarea pe viaţă ?

— Nu, cu asta a încercat.

— Aş vrea să te pot împrumuta eu. Dar sînt sărac ca un şoarece de biserică.

— Nu vorbi despre şoareci aici. Ticki o să se descurce într-un fel sau altul.

Începu să distingă faţa Louisei prin întuneric, slabă, cenuşie, estompată — era ca încercarea de a-ţi aminti trăsăturile cuiva pe care-l cunoscuseşi şi care plecase. Exact în felul acesta ai

proceda pentru a le reconstitui — nasul și apoi, dacă te-ai concentra îndeajuns, fruntea ; cu ochii ai da greș.

— E în stare să facă orice pentru mine.

Wilson spuse cu amărăciune :

— Acum o clipă spuneai că nu te iubește.

— Oh, răspunse ea, dar are un simț al responsabilității foarte dezvoltat.

Wilson făcu o mișcare și ea izbucni mînioasă :

— Stai locului ! Nu te iubesc. Îl iubesc pe Ticki.

— Îmi mutam doar greutatea pe piciorul celălalt, explică el.

Ea începu să rîdă.

— Ce hazlie e toată povestea asta. E mult de cînd nu mi s-a mai întîmplat ceva hazliu. Am s-o țin minte luni de zile, luni de zile.

Lui Wilson însă i se părea că o să-și amintească de rîsul ei toată viața. Șortul îi flutura din cauza curentului iscat de furtună și recită în gînd : „Într-un trup ca un sicriu".

2

Cînd Louise și Wilson trecură peste rîu și intrară în Burnside, era aproape noapte. Farurile unei furgonete a poliției luminau o ușă deschisă și siluete se deplasau încolo și încoace cărînd bagaje.

— Ce s-a întîmplat ? exclamă Louise, și începu să alerge pe drum în jos.

Wilson o urmă, gîfîind. Ali ieşi din casă ducînd pe cap o cadă de tablă, un scaun pliant şi o legătură strînsă într-un prosop vechi.

— Ce Dumnezeu s-a întîmplat, Ali ?

— Domnu' pleacă la drum, răspunse el şi zîmbi fericit în lumina farurilor.

În camera de zi, Scobie şedea cu un pahar de băutură în mînă.

— Mă bucur că te-ai întors, spuse el. Credeam că va trebui să-ţi scriu un bilet, şi Wilson observă că de fapt chiar începuse să-l scrie. Rupsese o foaie din carneţelul său şi aşternuse cîteva rînduri cu scrisul său mare, stîngaci.

— Ce Dumnezeu se-ntîmplă, Henry ?

— Trebuie să plec la Bamba.

— Nu poţi să aştepţi trenul pînă marţi ?

— Nu.

— Pot veni şi eu cu tine ?

— De data asta nu. Îmi pare rău, dragă. Sînt nevoit să-l iau pe Ali cu mine şi să ţi-l las pe băiatul cel mic.

— Ce s-a întîmplat ?

— Un necaz cu tînărul Pemberton.

— Ceva grav ?

— Da.

— E un mare prostănac. A fost o nebunie să fie lăsat acolo în postul de secretar districtual.

Scobie îşi bău whisky-ul şi zise :

— Scuză-mă, Wilson. Serveşte-te singur. Scoate o sticlă de sifon din răcitor. Băieţii sînt ocupaţi cu bagajele.

— Cît timp o să fii plecat, dragă ?

— Oh, mă întorc poimîine, cu un pic de noroc. De ce nu te duci să stai la doamna Halifax ?

— O să mă descurc foarte bine și aici, dragă.

— L-aş lua pe băiatul cel mic ca să ţi-l las ţie pe Ali, dar nu ştie să gătească.

— O să te simţi mai bine cu Ali, dragă. O să fie ca pe vremuri, înainte de venirea mea aici.

— Cred c-ar trebui să plec, domnule, spuse Wilson. Scuzaţi-mă că am adus-o atît de tîrziu acasă pe doamna Scobie.

— Oh, n-am fost îngrijorat, Wilson. Părintele Rank a trecut pe-aici şi mi-a spus că vă adăpostiţi de ploaie în gara cea veche. Foarte cuminte din partea dumitale. El s-a udat leoarcă. Ar fi trebuit să rămînă şi el acolo — n-are nevoie de-un acces de friguri la vîrsta lui.

— Pot să vă umplu paharul, domnule ? După aceea plec.

— Henry nu bea niciodată mai mult de un pahar.

— Totuși cred că am să mai beau unul. Dar nu pleca, Wilson. Rămîi și mai ţine-i un pic de urît Louisei. Eu sînt silit s-o pornesc la drum după acest pahar. N-o să apuc să dorm deloc în noaptea asta.

— De ce nu poate să meargă unul dintre cei tineri ? Tu eşti prea bătrîn, Ticki, pentru așa ceva. Să călătoreşti toată noaptea cu maşina. De ce nu-l trimiţi pe Fraser ?

— Comisarul șef m-a rugat pe mine să mă duc. E un caz din acelea... ştii, tu... grijă, tact, nu poate fi lăsat unul tînăr să se ocupe de aşa

ceva. Mai sorbi din whisky şi-şi mută privirea în altă parte, posomorît, în timp ce Wilson îl observa. Acum, trebuie s-o pornesc.

— N-am să-l iert niciodată pe Pemberton pentru asta.

Scobie replică tăios :

— Nu vorbi prostii, dragă. Am ierta mai multe dacă am cunoaşte împrejurările. Zîmbi forţat în direcţia lui Wilson. Un poliţist ar trebui să fie cel mai iertător om din lume, dacă ar cunoaşte faptele exact aşa cum s-au petrecut.

— Aş vrea să vă pot fi de vreun folos, domnule.

— Poţi. Rămîi aici şi mai bea cîteva pahare cu Louise şi încurajeaz-o. N-are multe ocazii să discute despre cărţi.

La cuvîntul „cărţi", Wilson observă cum gura ei se crispează întocmai cum, doar o clipă înainte, îl văzuse pe Scobie tresărind la auzul numelui de Ticki şi, pentru prima oară, înţelese suferinţa inevitabilă din orice relaţie umană — suferinţă îndurată şi suferinţă pricinuită. Ce prostie să-ţi fie teamă de singurătate !

— La revedere, draga mea.

— La revedere, Ticki.

— Ai grijă de Wilson. Vezi să aibă destul de băut. Nu fi tristă.

Cînd Louise îl sărută pe Scobie, Wilson stătea lîngă uşă cu un pahar în mînă şi-şi aminti de gara părăsită de pe dealul de deasupra şi de gustul rujului. Timp de exact o oră şi jumătate pecetea gurii lui fusese ultima de pe gura ei. Nu simţea de fel gelozie, doar tristeţea unui om

care ar încerca să scrie o scrisoare importantă pe o foaie de hîrtie umedă şi constată că literele dispar. Unul lîngă altul, îl urmăriră cu privirea pe Scobie trecînd drumul spre furgoneta poliţiei. Băuse mai mult whisky decît avea obiceiul şi poate asta îl făcea să se poticnească.

— Ar fi trebuit să trimeată un om mai tînăr, remarcă Wilson.

— Nu fac asta niciodată. E singurul în care are încredere comisarul şef. Îl văzură urcîndu-se anevoie în maşină şi ea continuă cu tristeţe : Nu-i aşa că e exact tipul adjunctului ? Omul care totdeauna face treaba.

Poliţistul negru de la volan porni motorul şi încercă să bage în viteză înainte de a apăsa pe ambreiaj.

— Nu-i dau nici măcar un şofer ca lumea, se plînse ea. Şoferul cel bun l-o fi dus pe Fraser şi pe ceilalţi la balul de la club.

Furgoneta ieşi din curte hurducînd şi săltînd. Louise zise :

— Ei, asta-i, Wilson !

Luă de pe masă biletul pe care Scobie intenţionase să i-l lase şi-l citi cu glas tare : „Draga mea, am fost nevoit să plec la Bamba. Nu spune nimănui. S-a întîmplat un lucru îngrozitor. Bietul Pemberton..." Bietul Pemberton, repetă ea mînioasă.

— Cine-i Pemberton ?

— Un tinerel descreierat de douăzeci şi cinci de ani. Tot numai coşuri şi ifose. Era ajutor de secretar districtual la Bamba, dar cînd Butterworth s-a îmbolnăvit, i-au dat lui postul. Ori-

cine le-ar fi putut spune c-o să iasă prost. Și cînd iese prost, Henry e bineînțeles cel care trebuie să plece noaptea cu mașina.

— Ar fi mai bine să plec acum, nu ? întrebă Wilson. Poate vrei să te schimbi.

— Oh, da, ar fi mai bine să pleci — înainte ca toată lumea să afle că el a plecat și că noi doi am rămas singuri timp de cinci minute într-o casă în care există un pat. Singuri, desigur, afară de servitorul cel mic și bucătarul și rudele și prietenii lor.

— Tare-aş vrea să-ți pot fi de vreun folos.

— Poți, spuse ea. N-ai vrea să te duci sus și să vezi dacă e vreun șobolan în dormitor ? Nu vreau să știe servitorul cel mic că sînt agitată. Și închide fereastra. Pe acolo intră.

— O să se facă foarte cald.

— Nu-mi pasă.

Wilson se opri în ușă și bătu ușor din palme dar nici urmă de șobolani. Apoi repede, pe furiș, de parcă n-avea dreptul să se afle acolo, traversă pînă la fereastră și-o închise. În cameră plutea un vag miros de pudră — i se păru cea mai de neuitat mireasmă din cîte cunoscuse. Se opri din nou lîngă ușă, cuprinzînd întreaga cameră cu privirea — fotografia copilului, borcănașele de cremă, rochia așternută pe pat de Ali pentru seară. Fusese instruit acasă cum să memorizeze, cum să selecteze detaliul important să colecteze dovezile cele mai grăitoare, dar șefii lui nu-i spuseseră niciodată că va fi trimis într-o țară atît de străină pentru el ca aceasta.

PARTEA A TREIA

CAPITOLUL ÎNTÎI

1

FURGONETA POLIŢIEI îşi luă locul în lungul şir de camioane militare care aşteptau bacul. Farurile lor păreau un mic sat în noapte. Copacii coborau de o parte şi de alta a drumului, răspîndind un miros de arşiţă şi de ploaie şi undeva, la capătul coloanei un şofer cînta — vocea tînguitoare, inexpresivă se înălţa şi cobora ca vîntul printr-o gaură de cheie. Scobie dormea şi se trezea, dormea şi se trezea. Cînd se trezea, se gîndea la Pemberton şi se întreba cum s-ar simţi dacă ar fi tatăl lui — acel vîrstnic director de bancă ieşit la pensie, a cărui nevastă îşi pierduse viaţa dîndu-i naştere lui Pemberton — dar cînd dormea aluneca lin într-un vis de fericire perfectă şi de libertate. Umbla pe o pajişte întinsă, răcoroasă, cu Ali pe urmele lui ; nu mai era nimeni altcineva, nicăieri în visul lui, iar Ali nu scotea nici un cuvînt. Păsări treceau în zbor sus de tot, în tăriile văzduhului, şi, la un moment dat, cînd se aşeză, un mic şarpe verde făcu cărare prin iarbă şi i se urcă pe mînă, apoi mai sus pe braţ, fără nici o teamă şi, înainte de a aluneca înapoi în iarbă, îi atinse obrazul cu o limbă rece, prietenoasă, de la distanţă.

O dată cînd deschise ochii, Ali stătea lîngă el, aşteptîndu-l să se trezească.

— Domnu' vrea pat, declară el blînd, dar cu fermitate, arătînd cu degetul spre patul de campanie pe care-l montase la marginea drumului, cu plasa de țînțari legată de crengile atîrnînd deasupra.

— Două, trei ore, spuse Ali. Camioane multe de tot.

Scobie se supuse, se întinse pe pat și imediat se întoarse la vis, înapoi în pajiștea aceea liniștită unde nu se întîmplă niciodată nimic. Cînd se trezi din nou, Ali era tot acolo, de data aceasta cu o ceașcă de ceai și o farfurie cu biscuiți.

— O oră, spuse Ali.

Apoi în sfîrșit veni și rîndul furgonetei de poliție. Coborîră coasta de lateriță roșie, pînă jos la bac, și apoi înaintară metru cu metru peste rîul negru ca Styxul către pădurea de pe celălalt mal. Cei doi barcagii care trăgeau frînghia nu aveau nimic pe ei în afară de cîte un brîu — parcă și-ar fi lăsat hainele în urmă, pe malul unde se sfîrșea viața — iar un al treilea ins le bătea măsura, folosind ca instrument, în această zonă de trecere între două lumi, o cutie de sardele goală. Vocea tînguitoare, neobosită a cîntărețului revenea ca un ecou.

Acesta era doar primul din cele trei poduri plutitoare cu care trebuiau să treacă așteptînd la aceeași coadă care se forma de fiecare dată. Scobie nu mai izbuti să doarmă ca lumea ; începu să-l doară capul din cauza zgîlțîielii ; luă niște aspirină și trase nădejde că totul va merge bine. N-avea nevoie de o criză de malarie cînd

se afla departe de casă. Nu Pemberton îi pricinuia îngrijorarea — morţii cu morţii — ci promisiunea pe care i-o făcuse Louisei. Două sute de lire era o sumă atît de mică ; felurite combinaţii ale cifrelor îi răsunau dureros în cap, ca dangătul unor clopote : 200, 002, 020 : îl necăjea faptul că nu reuşea să găsească o a patra combinaţie : 002, 200, 020.

Trecuseră de zona barăcilor cu acoperişuri de tablă şi de colibele părăginite, din lemn, ale coloniştilor ; satele pe care le traversau erau aşezări de pădure făcute din pămînt şi paie ; nici urmă de lumină nicăieri ; uşile erau închise şi obloanele lăsate şi doar ochii cîtorva capre urmăriră farurile convoiului : 020, 002, 200 200, 002, 020. Ali, cinchit în interiorul furgonetei, puse un braţ în jurul gîtului lui Scobie şi-i duse la gură o cană cu ceai fierbinte — făcuse ce făcuse şi izbutise să fiarbă un ceainic, cu tot şasiul care hurduca. Louise avea dreptate — era ca pe vremuri. Dacă ar fi fost mai tînăr, dacă n-ar fi existat problema cu 200, 020, 002 s-ar fi simţit fericit. Moartea bietului Pemberton nu l-ar fi tulburat — era pur şi simplu o obligaţie de serviciu, iar Pemberton nu-i fusese niciodată simpatic.

— Ali, mă doare capul.

— Domnul să ia aspirină multă.

— Ţi-aduci aminte, Ali, de drumul ăla de două sute de mile — 002 — pe care l-am făcut împreună acum zece ani, de-a lungul graniţei ; doi dintre hamali s-au îmbolnăvit.

În oglinda şoferului îl întrezărea pe Ali dînd din cap, radios. Scobie simţi că probabil asta era toată dragostea şi prietenia de care avea el nevoie. Putea fi fericit fără nimic mai mult pe lume decît atît — furgoneta scîrţîitoare, ceaiul fierbinte lîngă buzele lui, apăsarea umedă a pădurii, chiar şi durerea de cap, singurătatea. „Ah, dac-aş putea să aranjez lucrurile în aşa fel ca ea să fie fericită!" îşi spuse el, şi în bezna derutantă a nopţii uită pentru o clipă ce-l învăţase experienţa — că nici o fiinţă omenească n-o poate înţelege cu adevărat pe o alta şi că nimeni nu poate clădi fericirea altuia.

— Încă o oră, vesti Ali, şi Scobie observă că bezna se subţia.

— Mai dă-mi o cană de ceai, Ali, şi pune şi nişte whisky în ea.

Convoiul se despărţise de ei cu un sfert de oră mai înainte, cînd furgoneta poliţiei se abătuse din şoseaua principală, şi acum se hurducau pe un drum lateral pătrunzînd în inima pădurii. Închise ochii şi încercă să-şi abată gîndurile de la cadenţa sacadată a cifrelor la sarcina dezagreabilă ce-l aştepta. La Bamba nu era decît un sergent de poliţie băştinaş, şi Scobie ar fi vrut să fie lămurit de cele ce se întîmplaseră înainte de a primi raportul incompetent al sergentului. „Ar fi mai bine, reflectă el fără nici o tragere de inimă, să mă duc mai întîi la misiune şi să stau de vorbă cu părintele Clay."

Părintele Clay se sculase şi-l aştepta în mica locuinţă europeană, cu înfăţişare mohorîtă, construită, printre colibele de chirpici, din cărămizi

de laterită ca să semene cu un presbiteriu victorian. Un felinar de vînt lumina părul roșu, tuns scurt, al preotului și chipul lui pistruiat de tînăr din Liverpool. Nu izbutea să stea locului mai mult de cîteva minute în șir, apoi se ridica iarăși și măsura cămăruța, pornind de la o hidoasă oleografie pînă la o statuie de ghips și înapoi la oleografie.

— L-am văzut atît de rar, se tîngui el, mișcîndu-și mîinile de parcă s-ar fi aflat la altar. Nu-l interesa nimic decît jocul de cărți și băutura. Eu nu beau și n-am atins cărțile de joc niciodată — în afară de, știți, în afară de cîte o pasiență. E îngrozitor, îngrozitor.

— S-a spînzurat ?

— Da. Servitorul lui a venit la mine ieri. Nu-l văzuse din noaptea precedentă, dar așa ceva era foarte obișnuit după un chef, știți, după un chef. I-am spus să se ducă la poliție. Am procedat bine, nu-i așa ? Nu puteam face nimic altceva. Nimic. Era mort de-a binelea.

— Ați procedat foarte bine. Ați putea să-mi dați un pahar cu apă și niște aspirină ?

— Dați-mi voie să vă amestec eu aspirina. Știți, domnule maior Scobie, săptămîni și luni de zile nu se întîmplă absolut nimic pe-aici. Mă plimb doar prin cameră, în sus și-n jos, în sus și-n jos și apoi dintr-o dată, din senin... e îngrozitor ! Avea ochii roșii de nesomn ; lui Scobie, părintele Clay îi făcea impresia că e unul din acei oameni cu totul nepotriviți pentru singurătate. Nu se vedea nici urmă de cărți, afară de un mic raft cu breviarul și cîteva broșuri religioase. Era un om lipsit de resurse intelectuale.

începu să măsoare din nou camera în sus şi-n jos şi, brusc, virînd spre Scobie, îi adresă repezit o întrebare :

— N-ar putea exista vreo speranţă să fie omor ?

— Speranţă ?

— Sinucidere, ştiţi, îngînă părintele Clay. E prea cumplit. Îl privează pe om de clemenţa divină. M-am gîndit mereu la asta, toată noaptea.

— Nu era catolic. Poate că asta schimbă situaţia. Ignoranţă deplină, nu ?

— Aşa încerc şi eu să mă conving. La jumătatea drumului dintre oleografie şi statuetă, părintele Clay se opri pe neaşteptate şi făcu un pas într-o parte, de parcă s-ar fi întîlnit faţă în faţă cu cineva pe micul său parcurs. Apoi aruncă spre Scobie o privire rapidă şi furişă, ca să vadă dacă mişcarea lui fusese observată.

— Cît de des coborîţi în port ? întrebă Scobie.

— Am fost acolo pentru o noapte, acum nouă luni. De ce ?

— Toţi avem nevoie de o schimbare. Cîţi convertiţi aveţi aici ?

— Cincisprezece. Încerc să mă conving că tînărul Pemberton a avut destul timp — destul timp, înţelegeţi, cînd îşi dădea duhul, ca să-şi dea seama...

— Greu să gîndeşti cînd te strangulezi, părinte. Sorbi din paharul cu aspirină şi fărîmiţe amare i se opriră în gîtlej. Dacă ar fi omor, nu s-ar schimba decît cel care a păcătuit, părinte, spuse Scobie cu o încercare de a glumi care se pierdu undeva între sfînta oleografie şi sfînta statuetă.

— Un asasin are timp... explică părintele Clay. Adăugă, dus pe gînduri, cu nostalgie : Eram uneori de serviciu la închisoarea din Liverpool.

— Aveţi idee de ce-a făcut-o ?

— Nu l-am cunoscut destul de bine. Nu ne prea împăcam.

— Eraţi singurii albi de-aici. E păcat.

— S-a oferit să-mi împrumute cărţi, dar nu erau cîtuşi de puţin genul de cărţi care mă interesează — romane, poveşti de dragoste...

— Ce citiţi, părinte ?

— Orice despre viaţa sfinţilor, domnule maior Scobie.

— Obişnuia să bea mult, nu-i aşa ? De unde-şi procura băutura ?

— De la magazinul lui Yusef, presupun.

— Aşa. Poate avea datorii ?

— Nu ştiu. E îngrozitor, îngrozitor !

Scobie bău restul de aspirină.

— Cred c-ar fi mai bine să mă duc acolo.

Se făcuse ziuă afară acum şi, înainte ca soarele să se înalţe, lumina avea o inocenţă deosebită, blîndă, limpede şi proaspătă.

— Am să vin cu dumneavoastră, domnule maior Scobie.

Sergentul de poliţie şedea pe un scaun pliant în faţa bungalowului. Se ridică în picioare şi salută stîngaci, apoi, imediat, cu vocea lui primitivă, dogită, începu să-şi citească raportul.

— La 3,30 p.m. ieri, dom'le şef am fost trezit de servitorul lui D.C. care a raportat că D. C. Pemberton, dom'le şef...

— E-n regulă, sergent, am să intru să arunc o privire înăuntru. Funcţionarul principal îl aştepta în pragul uşii.

Camera de zi a bungalowului fusese evident mîndria secretarului districtual pe vremea lui Butterworth. Mobilierul avea un aer de eleganţă şi de ambiţie personală ; nu era din dotaţia guvernului. Pe pereţi atîrnau gravuri din secolul al optsprezecelea, înfăţişînd vechea colonie şi, într-o bibliotecă, se vedeau volumele pe care Butterworth le lăsase în urma lui — Scobie înregistră cîteva titluri şi autori : *Istoria constituţională* de Maitland, Sir Henry Maine, *Sfîntul Imperiu Roman* de Bryce, poeziile lui Hardy şi Registrul cadastral din Little Withington, ediţie tipărită pe cont propriu. Dar peste tot domnea amprenta lui Pemberton — un vulgar puf de piele, pretins artizanal, urme de mucuri de ţigară pe scaune, o stivă de cărţi din cele ce-i displăcuseră părintelui Clay — Somerset Maugham, un Edgar Wallace, două Horler şi una rămasă deschisă cu faţa în jos pe canapea : *Moartea rîde de lăcătuşi*. Curăţenia din cameră lăsa de dorit, iar cărţile lui Butterworth erau mucegăite.

— Cadavrul se află în dormitor, dom'le şef, spuse sergentul.

Scobie deschise uşa şi intră — părintele Clay îl urmă. Corpul fusese întins pe pat cu un cearceaf peste faţă. Cînd Scobie îl dădu la o parte, pînă la umăr, avu impresia că vede un copil în cămaşă de noapte dormind liniştit : petele de pe faţă erau coşurile pubertăţii, iar chipul mort nu

purta nici o urmă de experienţă de viaţă în afară de cea a şcolii şi a terenului de fotbal.

— Bietul copil ! spuse Scobie cu glas tare.

Exclamaţiile pioase ale părintelui Clay îl iritau. Socotea că, fără îndoială, trebuia să existe clemenţă divină pentru cineva atît de imatur. Întrebă cu bruscheţe :

— Cum a procedat ?

Sergentul de poliţie arătă spre riloga pentru tablouri pe care Butterworth o montase cu meticulozitate — nici unui antreprenor guvernamental nu i-ar fi trecut prin minte să utilizeze aşa ceva. Unul din tablouri — un rege băştinaş de demult primind misionari sub o umbrelă de ceremonie — era rezemat la perete şi o frînghie rămăsese înnodată de cîrligul de alamă al tabloului. Cine şi-ar fi închipuit că fragilul dispozitiv nu va ceda ? „Probabil că nu cîntărea prea mult, gîndi Scobie, şi-şi aminti de oasele unui copil, uşoare şi fragile ca de pasăre. Cu picioarele atîrnate, trebuie să fi ajuns doar la vreo cincisprezece inci de la pămînt.

— A lăsat ceva scris ? îl întrebă Scobie pe funcţionar. De obicei aşa fac. Oamenii, în faţa morţii, sînt înclinaţi să devină limbuţi şi puşi pe destăinuiri.

— Da, dom'le şef, în birou.

Nu era necesar decît un examen sumar pentru a constata cît de prost fusese întreţinut biroul. Fişetul cu dosare era descuiat : compartimentele de pe birou erau ticsite de hîrtii care se îmbîcsiseră de praf de cînd nu mai fuseseră

atinse. În mod vizibil, funcționarul băștinaș adoptase aceleași metode ca ale șefului.

— Acolo, dom'le șef, pe mapă.

Scobie citi, într-o caligrafie tot atît de neformată ca și chipul sinucigașului, o compunere pe care sute dintre colegii lui de școală o produceau probabil prin toate colțurile lumii :

„Dragă tată, Iartă-mi toată această supărare pe care ți-o pricinuiesc. Se pare că nu-mi rămîne altceva de făcut. Păcat că nu sînt în armată pentru că atunci aș putea fi ucis. Nu te gîndi să achiți banii pe care-i datorez — tipul nu merită oboseala. S-ar putea să încerce să ți-i stoarcă. Altfel n-aș pomeni de asta. E o treabă scîrboasă pentru dumneata dar nu-i nimic de făcut. Fiul dumitale care te iubește".

Semnătura era „Dicky". Semăna cu o scrisoare de la școală cerînd scuze pentru rezultate proaste la învățătură.

Îi întinse scrisoarea părintelui Clay.

— N-o să-mi spuneți că e ceva de neiertat aici, părinte. Dacă aș fi făcut-o eu sau dumneavoastră, ar fi însemnat disperare — admit orice în privința noastră. Noi am putea fi osîndiți pe vecie, pentru că știm, dar el nu știa nimic despre nimic.

— Biserica propovăduiește că...

— Nici biserica nu mă poate convinge că Dumnezeu nu se îndură de cei tineri...

Scobie se întrerupse brusc.

— Sergent, îngrijește-te să se sape o groapă repede, înainte ca soarele să se încingă. Și încearcă să găsești orice fel de notă de plată ne-

achitată. Vreau să am o discuție cu cineva în această privință. Cînd se întoarse spre fereastră, lumina îl orbi. Își acoperi ochii cu mîna și zise : De nu m-ar durea atît de tare capul... și un frison îi scutură trupul. Dacă nu mă îngrijesc, sînt pe cale să fac o criză de malarie. Dacă nu vă deranjează ca Ali să-mi instaleze patul la dumneavoastră acasă, părinte, am să-ncerc s-o combat transpirînd.

Luă o doză serioasă de chinină și zăcu întins gol între cearceafuri. În vreme ce soarele se înălța, i se părea că uneori pereții de piatră ai camerei mici cît o chilie se umezeau de frig, iar alteori se coceau de arșiță. Ușa era deschisă, și chiar în dreptul ei, Ali stătea ciucit pe treaptă, cioplind o bucată de lemn. Cînd și cînd, îi alunga pe sătenii care ridicau vocea în zona de liniște din jurul camerei bolnavului. *La peine forte et dure* [1] apăsa greu pe fruntea lui Scobie ; uneori apăsarea îl cufunda în somn.

Dar în acest somn nu existau vise plăcute. Pemberton și Louise erau legați într-un mod enigmatic. El, Scobie, citea și recitea mereu o scrisoare care consta doar din combinații pe tema numărului 200, iar semnătura din josul paginii era uneori „Dicky“, alteori „Ticki“ ; avea senzația timpului care trece și a propriei sale imobilități între cearceafuri — avea ceva de făcut, trebuia să salveze pe cineva, pe Louise sau pe Dicky sau pe Ticki, dar era țintuit la pat și i se așezau greutăți pe frunte, așa cum se așază pe hîrtii. O dată, sergentul se apropie pînă

---

[1] Durerea puternică și aprigă (fr.).

în ușă, dar Ali îl alungă ; altă dată părintele Clay intră în vîrful picioarelor și luă o carte de pe raft și o dată, dar s-ar putea să fi fost în vis, Yusef veni pînă în pragul ușii.

Pe la cinci după masă, se trezi uscat și răcorit dar slăbit, și-l strigă pe Ali.

— Am visat că l-am văzut pe Yusef.

— Yusef venit pentru a vedea pe dumneavoastră.

— Spune-i că vreau să-l văd acum.

Se simțea obosit și cu trupul frînt : se întoarse cu fața la perete și adormi pe loc. În somn, Louise plîngea pe tăcute lîngă el. Scobie întinse mîna și atinse peretele de piatră. „Totul se va aranja. Totul. Ticki îți promit. Cînd se trezi, Yusef se afla în preajma lui.

— Un acces de friguri, domnule maior Scobie. Îmi pare foarte rău să vă văd atît de bolnav.

— Mie îmi pare rău că te văd pur și simplu, Yusef.

— Ah, întotdeauna rîdeți de mine.

— Stai jos, Yusef. Ce afaceri ai avut cu Pemberton ?

Yusef își potrivi coapsele groase pe scaunul tare și, observînd că era deschis la pantaloni, coborî o mînă mare și păroasă ca să-și îndrepte ținuta vestimentară.

— Nimic, domnule maior Scobie.

— E o coincidență ciudată că te afli aici tocmai în momentul cînd el s-a sinucis.

— Eu unul cred că e providența.

— Îți datora bani, presupun ?

— Îi datora bani celui care conduce magazinul meu.

— Ce fel de presiuni ai exercitat asupra lui, Yusef ?

— Domnule maior, e destul să ponegreşti pe cineva şi s-a zis cu el. Dacă secretarul districtual vrea să cumpere de la magazinul meu, cum poate administratorul meu să-l refuze ? Dacă ar face aşa, ce s-ar întîmpla ? Mai devreme sau mai tîrziu va ieşi un scandal pe cinste. Comisarul provinciei ar afla. Secretarul districtual ar fi trimis acasă. Dacă nu se opune să vîndă, ce se întîmplă atunci ? Secretarului districtual i se adună tot mai multe şi mai multe note de plată. Administratorului meu începe să-i fie frică de mine, îi cere secretarului districtual să plătească — iese scandal de partea asta. Cînd există un secretar districtual ca bietul tînăr Pemberton, tot iese scandal într-o zi, orice-ai face. Iar sirianul e întotdeauna de vină.

— E destul de mult adevăr în ceea ce spui, Yusef. Durerea începea din nou să se facă simţită. Dă-mi whisky-ul şi chinina aia, Yusef.

— Nu luaţi prea multă chinină, domnule maior Scobie ? Nu uitaţi de frigurile negre.

— Nu ţin s-o lungesc aici zile în şir. Vreau să-i dau la cap din faşă. Am prea multe lucruri de făcut.

— Ridicaţi-vă un pic, domnule maior, şi daţi-mi voie să vă potrivesc pernele.

— Nu eşti băiat rău, Yusef.

Yusef spuse :

— Sergentul dumneavoastră a încercat să găsească notele de plată, dar n-a dat peste nici una. Iată-le aici. Din seiful administratorului meu. Se bătea pe coapsă cu un mic teanc de hîrtii.

— Înţeleg. Ce-ai de gînd să faci cu ele ?

— Să le ard, răspunse Yusef. Scoase o brichetă din buzunar şi le dădu foc la colţuri.

— Aşa, făcu Yusef. A plătit, bietul băiat. N-are nici un rost să-l necăjim pe tatăl lui.

— De ce ai venit aici la mine ?

— Administratorul meu era îngrijorat. Vroiam să propun un aranjament.

— Yusef, cine se aşază cu dumneata la masă are nevoie de o lingură lungă.

— Duşmanii. Nu prietenii. Aş face multe pentru dumneavoastră, domnule maior Scobie.

— De ce mă consideri prieten, Yusef ?

— Domnule maior Scobie, spuse Yusef, aplecîndu-şi înainte capul mare, alb, cu iz de briantină, prietenia e ceva ce vine din suflet. E un lucru pe care-l simţi. Nu e ca răspuns la ceva. Vă amintiţi cînd m-aţi trimis în judecată acum zece ani ?

— Da, da. Scobie îşi întoarse capul, ferindu-se de lumina ce intra pe uşă.

— A fost cît pe-aci să mă prindeţi de data aceea, domnule maior Scobie. Era o chestiune de taxe de import, mai ţineţi minte ? Aţi fi putut să mă înfundaţi dacă le-aţi fi spus poliţiştilor dumneavoastră să prezinte faptele puţin mai altfel. Am fost uluit de mirare, ştiind că mă aflu în localul poliţiei, să aud totuşi lucruri ade-

vărate din gura poliţiştilor. Cred că aţi avut multă bătaie de cap pentru a descoperi adevărul şi a-i determina să-l spună. Mi-am zis : „Yusef, în poliţia colonială a apărut un nou Daniel."

— Tare-aş vrea să nu mai trăncăneşti atîta, Yusef. Prietenia ta mă lasă rece.

— Cuvintele dumneavoastră, domnule maior Scobie, sînt mai aspre decît vă e inima. Doresc să vă explic de ce în sufletul meu am simţit întotdeauna că sînt prietenul dumneavoastră. Mi-aţi dat un sentiment de siguranţă. Am convingerea că n-o să-mi înscenaţi niciodată nimic. Dumneavoastră aveţi nevoie de fapte şi sînt convins că faptele vor fi întotdeauna în favoarea mea. Scutură cu palma scrumul de pe pantalonii săi albi, lăsînd o pată cenuşie. Acestea sînt fapte. Am ars actele de plată.

— S-ar putea să mai descopăr urme, Yusef, în legătură cu genul de acord pe care intenţionai să-l închei cu Pemberton. Postul de aici controlează unul din punctele principale de trecere peste graniţă a... la naiba, nu-mi găsesc cuvintele cu durerea asta de cap !

— Vitelor de contrabandă. Nu mă ocup de vite.

— E posibil ca în schimb să treacă alte lucruri.

— Tot la diamante vă e gîndul, domnule maior Scobie. Toată lumea şi-a pierdut minţile din cauza diamantelor, de la război încoace.

— Yusef, nu fi atît de sigur că n-am să găsesc ceva cînd o să scotocesc prin biroul lui Pemberton.

— Sînt foarte sigur, domnule maior Scobie. Știți doar că nu mă pricep să scriu și să citesc. Nimic nu rămîne pe hîrtie. Totul e în capul meu.

Chiar în timp ce Yusef vorbea, Scobie ațipi — un somn din acela de suprafață care durează doar cîteva secunde, cît să ilustreze o preocupare. Louise venea spre el cu amîndouă mîinile întinse și cu un zîmbet pe care nu i-l mai văzuse pe față de ani de zile. Îi spunea „Sînt așa de fericită, așa de fericită", și se trezi iarăși la vocea lui Yusef care continua liniștitor :

— Numai prietenii dumneavoastră nu vă acordă încredere, domnule maior Scobie. Eu am încredere în dumneavoastră. Chiar și ticălosul ăla de Tallit are încredere în dumneavoastră.

Îi trebui un timp ca să izbutească să-și concentreze atenția în direcția lui Yusef. Creierul lui se adapta cu prețul unui efort dureros de la expresia „Așa de fericită" la expresia „Nu vă acordă încredere". Spuse :

— Ce tot vorbești acolo, Yusef ?

Își simțea mecanismul creierului scîrțîind, scrîșnind, hîrșîind, eșecul angrenajului de a se conecta.

— Unu la mînă, avansarea în funcția de comisar șef.

— Au nevoie de un om tînăr, replică Scobie în mod automat, și-și spuse : „Dacă n-aș avea friguri, n-aș discuta niciodată cu Yusef o chestiune ca asta".

— Doi la mînă, tipul pe care l-au trimis special de la Londra...

— Trebuie să revii cînd o să fiu mai limpede la cap, Yusef. Nu înţeleg despre ce naiba vorbeşti.

— Au trimis un om special de la Londra ca să investigheze problema diamantelor — sînt înnebuniţi din pricina diamantelor — doar comisarul şef ştie de existenţa lui — nici unul dintre ceilalţi ofiţeri, nici măcar dumneavoastră.

— Ce prostii vorbeşti, Yusef? Nu există un astfel de om.

— Toată lumea bănuieşte, în afară de dumneavoastră.

— E o absurditate. N-ar trebui să dai crezare unor asemenea zvonuri, Yusef.

— Şi trei la mînă, Tallit spune la toată lumea că veniţi în vizită la mine.

— Tallit ! Cine crede ce spune Tallit ?

— Toată lumea peste tot crede mai degrabă ce e rău.

— Pleacă, Yusef. De ce vrei să mă necăjeşti acum ?

— Vreau doar să vă fac să înţelegeţi, domnule maior Scobie, că puteţi conta pe mine. Am multă prietenie pentru dumneavoastră în sufletul meu. Ăsta e adevărul, domnule maior Scobie.

Parfumul briantinei se simţi şi mai puternic cînd se aplecă spre pat. Ochii căprui adînci erau umezi de ceea ce părea să fie emoţie.

— Daţi-mi voie să vă netezesc perna, domnule maior Scobie.

— Uf, pentru Dumnezeu, dă-te mai încolo, făcu Scobie.

— Ştiu cum stau lucrurile, domnule maior Scobie, şi dacă vă pot fi de ajutor... sînt un om bine situat.

— Nu umblu după mită, Yusef, replică maiorul plictisit şi-şi întoarse capul în cealaltă parte ca să scape de miros.

— Nu vă ofer mită, domnule maior Scobie. Doar un împrumut pe timp nelimitat cu o dobîndă rezonabilă — patru la sută pe an. Nici un fel de condiţii. Puteţi să mă arestaţi şi a doua zi dacă aveţi dovezi contra mea. Vreau să fiu prietenul dumneavoastră, domnule maior Scobie. Dumneavoastră nu e nevoie să fiţi prietenul meu. Există un poet sirian care a scris : „Din două inimi una e întotdeauna caldă şi una rece : inima rece e mai de preţ decît diamantele : inima caldă nu are nici o valoare şi e aruncată".

— Mie mi se pare o poezie foarte proastă. Dar eu nu prea mă pricep.

— E un prilej fericit pentru mine că ne aflăm aici împreună. În oraş e atîta lume la pîndă. Dar aici, domnule maior Scobie, pot să vă fiu de un ajutor real. Să vă mai aduc nişte pături ?

— Nu, nu, lasă-mă doar în pace.

— Nu pot îndura să văd un om cu însuşirile dumneavoastră, domnule maior Scobie, tratat atît de nedrept.

— Nu cred că va veni vreodată vremea, Yusef, cînd să am nevoie de compătimirea ta. Totuşi, dacă vrei să faci ceva pentru mine, pleacă şi lasă-mă să dorm.

Dar cînd adormi, visele chinuitoare reveniră. Sus la etaj, Louise plîngea iar el şedea la o masă scriind scrisoarea de adio. *„E o treabă scîrboasă pentru tine dar nu e nimic de făcut. Soţul tău care te iubeşte, Ticki“*, şi apoi, pe cînd se întorcea în căutarea unei arme sau frînghii, îşi dădu brusc seama că nu ar putea comite niciodată un asemenea act. N-ar fi în stare vreodată să-şi pună capăt zilelor — n-ar putea să se condamne singur la eternitate — nici un motiv nu era îndeajuns de important. Rupse scrisoarea şi alergă sus să-i spună Louisei că acum totul e în regulă, dar ea se oprise din plîns şi liniştea dormitorului îl înspăimîntă. Încercă uşa dar era încuiată. Strigă : „Louise, totul e-n regulă. Ţi-am procurat biletul de vapor“, dar nu primi nici un răspuns. Strigă din nou : „Louise“, şi atunci cheia se răsuci în broască, uşa se deschise cu o încetineală prevestitoare de nenorociri ireparabile, şi în dreptul uşii îl văzu pe părintele Clay care îi vorbi : „Biserica propovăduieşte că...“ Apoi se trezi din nou la realitatea odăiţei de piatră, strîmtă ca un mormînt.

2

Scobie lipsi o săptămînă încheiată, pentru că bolii îi trebuiră trei zile ca să-şi urmeze cursul şi apoi încă două pînă ce se simţi în stare să plece la drum. Nu-l mai revăzu pe Yusef. Era trecut de miezul nopţii cînd intră în oraş. Lumina lunii albea casele ca pe nişte oseminte ; stră-

zile tăcute se răşchirau de o parte şi de alta ca braţele unui schelet şi aerul era încărcat de mireasma discretă, suavă, a florilor. Dacă s-ar fi întors la o casă goală ştia că s-ar fi simţit mulţumit. Era obosit şi n-ar fi vrut ca tăcerea să se spargă — ar fi fost prea frumos să spere că Louise dormea, ar fi fost prea mult să spere că, în absenţa lui, situaţia se liniştise şi că o s-o găsească eliberată şi fericită cum o văzuse într-unul din visele lui.

În pragul uşii, ajutorul de servitor agita lanterna : din tufişuri se auzea orăcăitul broaştelor, iar cîinii urlau la lună. Era acasă. Louise îşi petrecu braţele în jurul lui, masa era aşternută pentru o cină întîrziată, servitorii alergau încolo şi încoace cu bagajele. Scobie zîmbea şi vorbea întreţinînd atmosfera de agitaţie. Povesti despre Pemberton şi despre părintele Clay şi pomeni şi de Yusef, dar era conştient că, mai devreme sau mai tîrziu, va trebui s-o întrebe cum o dusese în lipsa lui. Încercă să mănînce dar era prea obosit ca să guste mîncarea.

— Ieri am făcut ordine prin biroul lui, mi-am încheiat raportul — şi cu asta s-a terminat. Şovăi. Astea sînt noutăţile mele, şi continuă în silă : Cum au mers treburile pe-aici ?

Îşi ridică o clipă privirea spre faţa ei, apoi se uită repede în altă parte. Ar fi putut exista o şansă la o mie ca ea să zîmbească şi să dea un răspuns vag : „Nu prea rău,“, şi apoi să treacă mai departe la alte subiecte, dar îşi dădu seama după arcuirea buzelor ei că nu era chiar atît de norocos. Ceva se petrecuse.

Dar izbucnirea — oricare ar fi fost — se lăsa aşteptată. Louise spuse :

— Oh, Wilson a fost drăguţ cu mine.

— E un băiat bun.

— E prea inteligent pentru postul lui. Nu pot înţelege cum de-a ajuns aici doar ca simplu funcţionar.

— Mi-a spus că s-a lăsat în voia soartei.

— Nu cred c-am schimbat o vorbă cu altcineva de cînd ai plecat, în afară de ajutorul de servitor şi bucătarul. Oh, şi doamna Halifax. Ceva în vocea ei îi spuse că punctul nevralgic fusese atins. De fiecare dată, deşi fără speranţă, se străduia să-l ocolească. Se întinse şi spuse :

— Doamne, ce obosit sînt ! Boala m-a înmuiat ca pe o cîrpă. Cred c-o să mă duc la culcare. E aproape unu şi jumătate, şi trebuie să fiu la secţie mîine dimineaţă la ora opt.

Louise spuse :

— Ticki, ai aranjat ceva ?

— La ce te referi, dragă ?

— La plecarea mea.

— Nu-ţi face griji. Am să găsesc eu o soluţie, dragă.

— N-ai găsit încă ?

— Nu. Am mai multe idei. De fapt e o simplă chestiune de împrumut. „200, 020, 002“ răsunară în creierul lui.

— Bietul de tine, făcu ea, nu te mai necăji atîta ! Şi-şi lipi mîna de obrazul lui. Eşti obosit. Ai avut un acces de friguri. N-am să te mai chinuiesc acum.

Mîna ei, vorbele ei, nimiciră toate măsurile de apărare luate ; se așteptase la lacrimi, dar le descoperi acum în propriii lui ochi.

— Du-te sus la culcare, Henry, îi spuse ea.

— Tu nu vii ?

— Mai am puțină treabă.

Scobie zăcea întins sub plasa contra țînțarilor și aștepta. Îi trecu prin minte cum nu-i mai trecuse de ani de zile că Louise îl iubește. Biata de ea, îl iubea : era și ea o ființă umană cu personalitate, cu un simț de răspundere propriu, nu doar obiectul preocupării și bunăvoinței lui. Senzația eșecului puse și mai puternic stăpînire pe el. Tot drumul de întoarcere de la Bamba se confruntase cu o realitate — că există un singur om în oraș capabil să-l împrumute, și dispus să-i împrumute cele două sute de lire, dar că acela e omul de la care nu trebuie să împrumute. Ar fi fost mai puțin riscant să fi acceptat mita oferită de căpitanul portughez. Treptat și cu amărăciune, ajunsese la concluzia că trebuie să-i spună Louisei că, pur și simplu, banii nu puteau fi procurați și că, în orice caz, pentru următoarele șase luni, pînă la concediul lui, va trebui să rămînă pe loc. Dacă nu s-ar fi simțit atît de obosit, i-ar fi spus-o cînd îl întrebase, și acum ar fi fost scăpat de grijă, dar evitase, iar ea fusese drăguță cu el și acum o să-i fie mai greu ca oricînd s-o dezamăgească.

Peste tot în micul bungalow domnea liniștea, numai afară chelălăiau și scînceau cîinii vagabonzi lihniți de foame. Scobie asculta, proptit într-un cot ; se simțea ciudat de vlăguit stînd

așa, singur în pat, în așteptarea Louisei. Întotdeauna ea se ducea prima la culcare. Se simțea deprimat, neliniștit și, deodată, îi veni în minte visul, cum se oprise să asculte la ușă și ciocănise și nu primise nici un răspuns. Se zbătu să iasă de sub plasă și fugi jos în picioarele goale.

Louise stătea la masă cu un teanc de hîrtie de scris în fața ei dar nu scrisese altceva decît un nume. Furnicile înaripate se ciocneau de lampă și-și semănau aripile pe masă. Acolo unde lumina cădea asupra capului ei, Scobie zări fire albe de păr.

— Ce s-a întîmplat, dragă ?

— Era atîta liniște peste tot, spuse el, mi-a fost teamă să nu se fi întîmplat ceva. Te-am visat urît acum două nopți. Sinuciderea lui Pemberton m-a întors pe dos.

— Ce prostie, dragă ! Nimic de felul acesta nu ni s-ar putea întîmpla nouă.

— Da, desigur. Am vrut doar să te văd, spuse el, mîngîindu-i părul. Peste umărul ei, citi singurele cuvinte pe care le scrisese : „Dragă doamnă Halifax..."

— Nu ți-ai pus papucii, remarcă ea. O să-ți intre gîngănii de alea pe sub piele.

— Am vrut doar să te văd, repetă el și se întrebă dacă petele de pe hîrtie erau urme de transpirație sau de lacrimi.

— Ascultă, dragul meu, spuse ea. Nu trebuie să te mai frămînți. Te-am hărțuit și iar te-am hărțuit. Știi, e la fel ca accesul de friguri. Vine și trece. Ei bine, acum mi-a trecut. Pentru un timp. Știu că nu poți face rost de bani. Nu e

vina ta. Dacă n-ar fi fost operația aia stupidă... Asta-i situația și gata, Henry.

— Ce legătură au toate astea cu doamna Halifax ?

— Ea, împreună cu altă doamnă, aveau o cabină de două paturi pentru vaporul următor și cealaltă doamnă a abandonat ideea. Doamna Halifax s-a gîndit că aș putea merge eu — dacă soțul ei ar aranja la agenție.

— Asta e cam peste două săptămîni, făcu Scobie.

— Renunță, dragul meu, renunță. Zău, cred că e mai bine să renunțăm. Oricum, mîine trebuia să-i comunic doamnei Halifax rezultatul. Și-i comunic că nu plec.

Scobie replică prompt — voia ca vorbele să fie rostite fără putință de a mai fi retrase.

— Scrie-i și spune-i că pleci.

— Ticki, făcu ea, ce vrei să spui ? Fața i se înăspri. Ticki, te rog nu promite lucruri imposibile. Știu că ești obosit și că ți-e groază de scene. Dar făgăduiesc că n-o să fac nici o scenă. Nu vreau s-o încurc pe doamna Halifax.

— N-ai s-o încurci. Știu de unde pot să împrumut bani.

— De ce nu mi-ai spus cînd te-ai întors acasă ?

— Vroiam să-ți dau direct biletul. Să fie o surpriză.

Nu părea atît de fericită pe cît se așteptase Scobie : ea vedea întotdeauna puțin mai departe decît credea el.

— Și n-ai să te mai frămînți ? întrebă ea.

— Nu, n-am să mă mai frămînt. Ești fericită ?

— Oh, da, exclamă ea pe un ton perplex. Sînt fericită, dragă.

3

Pachebotul intră în port într-o sîmbătă seară ; de la fereastra dormitorului urmăriră silueta, alungită, cenușie, alunecînd pe lîngă estacadă, pînă dincolo de gardaman. Îl priveau cu strîngere de inimă — fericirea e întotdeauna mai puțin binevenită decît lipsa de schimbare — mînă în mînă, urmăriră cum despărțirea lor ancora în golf.

— Ei, făcu Scobie, asta înseamnă mîine după masă.

— Dragul meu, spuse Louise, după ce va trece perioada asta, am să fiu din nou bună cu tine. Pur și simplu n-am mai putut suporta viața de aici.

Îl auziră hodorogind sub scară pe Ali, care și el privise marea și acum scotea cuferele și cutiile. Parcă întreaga casă se năruia în jurul lor, iar vulturii își luară zborul de pe acoperiș, făcînd să zornăie tabla ondulată ca și cînd ar fi simțit și ei tremurul pereților. Scobie spuse :

— În timp ce o să-ți strîngi lucrurile sus, eu am să-ți împachetez cărțile.

Lăsau impresia că în aceste ultime două săptămîni s-ar fi jucat de-a infidelitatea și că acum procesul de divorț îi ținea în gheare : împărți-

rea în două a vieţii lor comune : împărţirea în două a jalnicelor trofee acumulate.

— Să-ţi las ţie fotografia asta, Ticki ?

Scobie aruncă o scurtă privire piezişă spre chipul fetei la prima comuniune şi răspunse :

— Nu. Ia-o tu.

— Am să ţi-o las pe asta cu noi şi cu soţii Ted Bromley.

— Da, pe asta lasă-mi-o mie. O privi cîteva clipe cum îşi aşterne rochiile pe pat, apoi coborî la parter. Scoase cărţile din bibliotecă, una cîte una, şi le şterse cu o cîrpă. Poeziile din colecţia Oxford, operele Virginiei Woolf, poeţii mai tineri. După care rafturile rămaseră aproape goale : cărţile lui personale ocupau atît de puţin loc.

A doua zi se duseră împreună devreme la liturghie. Îngenuncheaţi amîndoi în faţa confesionalului, păreau că vor să demonstreze că nu e vorba de despărţire. Scobie reflectă : „M-am rugat să am linişte şi acum o obţin. E cumplit felul în care îmi este îndeplinită această rugă. Ar fi de dorit să merite, prea am plătit un preţ mare". Pe cînd se întorceau spre casă, o întrebă îngrijorat :

— Eşti fericită ?

— Da, Ticki, dar tu ?

— Eu sînt fericit atîta timp cît tu eşti fericită.

— O să fie totul în regulă cînd o să mă văd pe punte şi-am să mă liniştesc. Bănuiesc c-am să beau un strop diseară. Tu de ce nu inviţi pe cineva, Ticki ?

— Oh, prefer să fiu singur.
— Să-mi scrii în fiecare săptămînă.
— Bineînțeles.
— Ticki, n-o să-ți fie lene să te duci la liturghie ? O să te duci și în lipsa mea ?
— Bineînțeles.
Wilson venea pe drum spre ei. Fața îi lucea de transpirație și tulburare. Spuse :
— Chiar plecați ? Ali mi-a spus că vă îmbarcați azi după-amiază.
— Louise pleacă, spuse Scobie.
— Nu mi-ați spus niciodată că va fi atît de curînd.
— Am uitat, făcu Louise, am avut atîtea de făcut !
— N-am crezut niciodată că o să plecați cu adevărat. N-aș fi aflat dacă nu-l întîlneam din întîmplare pe Halifax la agenție.
— Ei bine, spuse Louise, dumneata și Henry va trebui să aveți grijă unul de altul.
— E de necrezut, făcu Wilson, lovind cu vîrful pantofului în drumul prăfuit. Întîrzia acolo, stînd neclintit între ei și casă, nelăsîndu-i să treacă. Zise : Nu cunosc pe nimeni în afară de dumneavoastră — și de Harris, bineînțeles.
— Va trebui să începi să-ți faci cunoștințe, replică Louise. O să ne scuzi acum. Mai sînt unele treburi de făcut.
Îl ocoliră, pentru că Wilson nu se clintea și Scobie, privind peste umăr, îi adresă un gest prietenesc cu mîna — arăta așa de pierdut și lipsit de apărare și stingher pe drumul încins de soare.

— Bietul Wilson, cred că e îndrăgostit de tine, spuse Scobie.

— El aşa crede.

— E bine pentru el că pleci. Oameni ca el devin o pacoste în clima asta. Am să fiu drăguţ cu el cît timp o să lipseşti.

— Ticki, spuse ea, în locul tău, eu nu l-aş frecventa prea mult pe Wilson. N-aş avea încredere în el. E ceva fals în el.

— E tînăr şi romantic. Spune minciuni. De ce pretinde că nu cunoaşte pe nimeni ?

— Cred că nici nu cunoaşte.

— Îl cunoaşte pe comisarul şef. L-am văzut ducîndu-se la el acum două seri, la ora cinci.

— E doar un fel de a vorbi.

La masa de prînz, nici unul din ei nu avea poftă de mîncare, dar bucătarul, dorind să se ridice la înălţimea situaţiei, pregătise un *curry* enorm care umplea un castron cît un lighean, aşezat în mijlocul mesei ; în jurul lui erau aranjate numeroasele garnituri care mergeau la *curry* — banane coapte, ardei roşii, nuci măcinate, *paw-paw*, felii de portocală şi *chutnee* [1]. Păreau să se afle la kilometri depărtare unul de altul, despărţiţi de nenumăratele platouri. Mîncarea se răcea în farfurii şi părea că n-au nimic altceva să-şi spună decît : „Nu mi-e foame“, „Încearcă să mănînci un pic“, „Nu pot să mă ating de nimic“, „Ar trebui să porneşti la drum după o masă bună“, o nesfîrşită ciondăneală

---

[1] Sos picant de origine indiană (India de Est) compus din ingrediente dulci şi acre — fructe, ierburi — cu mirodenii şi alte condimente.

prietenească în legătură cu mîncarea. Ali intra şi ieşea preocupat, ca figurina unui ceasornic care marchează trecerea orelor. Li se părea înfiorător amîndurora că se vor simţi fericiţi după ce despărţirea va fi deplină ; de îndată ce acest jalnic rămas-bun se va sfîrşi, vor putea trăi fiecare o altă viaţă, care la rîndul ei va exclude schimbarea.

— Eşti sigură că ai luat tot ce-ţi trebuie ?

Aceasta era încă o variantă care le dădea posibilitatea să stea la masă fără să mănînce, luînd uneori cîte ceva ce se putea înghiţi uşor şi trecînd în revistă toate lucrurile care s-ar putea să fi fost uitate.

— Ce noroc că avem doar un dormitor. Vor fi siliţi să te lase în casă chiar dacă rămîi singur.

— S-ar putea să mă dea afară, pentru o pereche căsătorită.

— O să-mi scrii în fiecare săptămînă ?

— Sigur.

Trecuse destul timp : acum puteau să rămînă cu convingerea că luaseră masa de prînz.

— Dacă nu mai mănînci nimic, te duc cu mașina pînă jos în port. Sergentul s-a ocupat de hamali pentru îmbarcare.

Nu mai izbuteau să articuleze acum nimic care să nu sune formal ; o aură de irealitate le învăluia mișcările. Deși se mai puteau atinge, parcă întregul țărm al continentului se și afla între ei ; cuvintele lor erau ca propozițiile bombastice ale unui prost scriitor de epistole.

A fost o adevărată ușurare cînd, ajunși pe punte, nu au mai fost doar ei doi singuri. Hali-

fax de la Departamentul Lucrărilor Publice sporovăia cu prefăcută bonomie. Făcea glume decoltate şi le sfătui pe cele două femei să bea gin pe săturate.

— E bun pentru huţa-huţa, zise el. Primul lucru care nu merge pe un vapor e cînd te dă huţa-huţa. Gin din plin seara, şi cît să acopere o monedă de şase penni, dimineaţa.

Cele două doamne îşi luară în primire cabina. Stăteau acolo în semi-întuneric, ca nişte locuitori ai cavernelor, vorbeau în şoapte pe care bărbaţii nu le puteau auzi : nu mai erau neveste — erau surori aparţinînd unei alte rase.

— Sîntem de prisos noi doi, bătrîne, constată Halifax. Acum totul e în ordine în ce le priveşte. Eu am întins-o pe mal.

— Viu şi eu.

Totul părea ireal, dar acum deveni un adevărat chin, clipa morţii. Întocmai ca un condamnat, nu crezuse în judecată : fusese un vis urît; condamnarea fusese un vis, la fel şi drumul cu duba, apoi, brusc, iată-l aici cu spatele la zidul gol, unde totul se dovedea a fi adevărat. Te oţeleai cît puteai ca să mori bărbăteşte. Scobie şi Louise ieşiră împreună pînă în capătul coridorului, lăsîndu-le soţilor Halifax cabina.

— La revedere, draga mea.

— La revedere, Ticki, o să-mi scrii în fiecare...

— Da, dragă.

— Sînt o dezertoare oribilă.

— Nu, nu. Aici nu e locul potrivit pentru tine.

— Ar fi fost cu totul altceva dacă te numeau comisar şef.

— Am să vin la tine în concediu. Să mă anunţi dacă termini banii pînă la venirea mea. Pot aranja lucrurile.

— Întotdeauna ai aranjat lucrurile pentru mine, Ticki ; te bucuri că n-o să mai ai parte de scene.

— Fleacuri.

— Mă iubeşti, Ticki ?

— Tu ce crezi ?

— Spune tu. E o plăcere să ţi se spună — chiar dacă nu e adevărat.

— Te iubesc, Louise. Bineînţeles că e adevărat.

— Dacă n-am să pot suporta singurătatea, Ticki, o să mă-ntorc.

Se sărutară şi urcară pe punte. Văzut de acolo, portul părea întotdeauna frumos, fîşia subţire de case sau scînteia în soare ca un cvarţ, sau era umbrită de dealurile mari, verzi şi bombate.

— Sînteţi bine escortaţi, remarcă Scobie.

Distrugătoarele şi corvetele se aţineau prin preajmă ca nişte dulăi de pază : stegulețe semnalizatoare se unduiau în vînt şi un heliograf săgeta o rază de lumină. Bărcile de pescuit se odihneau pe oglinda întinsă a golfului, la umbra pînzelor lor cafenii ca nişte aripi de fluturi.

— Ai grijă de tine, Ticki.

Halifax apăru în spatele lor, vociferînd zgomotos.

— Cine mai coboară pe mal ? Scobie, ai venit cu şalupa poliţiei ? Doamnă Scobie, Mary e jos în cabină, îşi şterge lacrimile şi se pudrează ca să n-o vadă ceilalţi pasageri că a plîns.

— La revedere, dragă.

— La revedere.

Acesta era adevăratul rămas-bun, strîngerea de mînă, cu Halifax de faţă, şi sub privirile curioase ale pasagerilor din Anglia. Pe măsură ce şalupa se îndepărta, Louise deveni aproape imperceptibilă ; poate coborîse în cabină la doamna Halifax. Visul luase sfîrşit, schimbarea se săvîrşise : viaţa începuse din nou.

— Nu pot să sufăr despărţirile, spuse Halifax. Sînt bucuros cînd totul se termină. Cred c-am să trec pe la hotelul Bedford să beau un pahar cu bere. Vii cu mine ?

— Regret. Trebuie să mă duc la birou.

— Nu m-ar deranja o micuţă negresă să aibă grijă de mine acum că am rămas singur, remarcă Halifax. Totuşi sînt credincios şi cinstit, simbolul fidelităţii, ăsta-s eu.

Şi Scobie ştia că aşa şi era.

În umbra unei magazii acoperită cu prelată, stătea Wilson cu ochii ţintă spre golf. Scobie se opri. Se simţea mişcat de faţa lui rotofeie de băieţandru.

— Îmi pare rău că nu te-am observat, se scuză Scobie şi adăugă o minciună nevinovată : Louise ţi-a transmis complimente.

4

Era aproape ora unu noaptea cînd Scobie se întoarse acasă. Lumina nu mai ardea la bucătărie, iar pe Ali, care moțăia pe treptele din fața casei, îl treziră farurile, scăldîndu-i fața adormită. Ali sări în picioare și lumină drumul spre garaj cu lanterna lui.

— E-n regulă, Ali. Du-te la culcare.

Pătrunse în casa goală — uitase tonurile profunde ale liniștei. Venise de multe ori tîrziu acasă, după ce Louise se culcase, dar niciodată liniștea nu avusese chiar această securitate și inexpugnabilitate ; auzul său pîndi, deși nu avea ce să prindă, susurul slab al răsuflării altei persoane, mișcarea cea mai neînsemnată. Acum nu avea la ce să tragă cu urechea. Urcă la etaj și-și vîrî capul pe ușa dormitorului. Totul fusese strîns ; nu exista nici un semn al plecării sau prezenței Louisei. Ali îndepărtase chiar și fotografia și-o pusese într-un sertar. Era într-adevăr singur. În baie, un șobolan se foi și, la un moment dat, acoperișul de tablă se ondulă, cînd un vultur întîrziat se instală pentru noapte. Scobie se așeză în *living-room* cu picioarele întinse pe un alt scaun. N-avea chef încă să se ducă la culcare, dar era somnoros — fusese o zi lungă. Acum că rămăsese singur putea să-și îngăduie cea mai nesăbuită faptă și să doarmă într-un fotoliu în loc să se culce în pat. Tristețea i se desprindea fîșie cu fîșie de pe minte, lăsînd în loc mulțumirea. Își făcuse datoria. Louise era fericită. Scobie închise ochii.

Zgomotul unei maşini care se apropia de casă şi farurile măturînd ferestrele, îl treziră. Îşi închipui că trebuie să fie o maşină a poliţiei — în noaptea aceea el era ofiţerul de serviciu şi se gîndi că venise vreo telegramă urgentă şi probabil inutilă. Deschise uşa şi-l găsi pe Yusef în prag.

— Iertaţi-mă, domnule maior Scobie, am văzut lumină pe cînd treceam prin faţa casei dumneavoastră şi mi-am zis că...

— Intră, îl invită Scobie, am nişte whisky, sau preferi bere ?

Yusef răspunse surprins :

— Sînteţi foarte ospitalier, dom'le maior Scobie.

— Dacă am cunoscut un om destul de bine ca să pot împrumuta bani de la el, fără îndoială că se cuvine să fiu ospitalier.

— Un pic de bere atunci, domnule maior Scobie.

— Profetul nu interzice băutura ?

— Profetul nu cunoştea berea îmbuteliată sau whisky-ul, domnule maior Scobie. Trebuie să-i interpretăm cuvintele în lumina vieţii moderne.

Îl urmări cu privirea pe Scobie pe cînd scotea sticlele din răcitor.

— Nu aveţi frigider, domnule maior Scobie ?

— Nu. Frigiderul meu aşteaptă o piesă de schimb — o să continue să aştepte probabil pînă la sfîrşitul războiului.

— Nu pot să îngădui aşa ceva. Am mai multe frigidere disponibile. Daţi-mi voie să vă trimit unul.

— Oh, mă descurc şi aşa destul de bine, Yusef. O fac de doi ani. Aşadar, tocmai treceai pe-aici.

— Ei, nu tocmai, domnule maior Scobie. E un fel de-a vorbi. De fapt am aşteptat pînă cînd am fost sigur că servitorii dumneavoastră s-au dus la culcare, şi-am împrumutat o maşină de la garaj. Maşina mea e prea cunoscută. Şi n-am venit nici cu şofer. N-am vrut să vă creez neplăceri, domnule maior Scobie.

— Repet, Yusef, n-am să neg niciodată relaţiile cu un om de la care am împrumutat bani.

— Reveniţi mereu la lucrul ăsta, domnule maior Scobie. A fost o simplă tranzacţie de afaceri. Patru la sută e o dobîndă corectă. Cer mai mult doar atunci cînd am îndoieli în legătură cu garanţiile. Aş dori să-mi permiteţi să vă trimit un frigider.

— De ce ai ţinut să mă vezi ?

— În primul rînd, domnule maior Scobie, am vrut să mă interesez de doamna Scobie. A obţinut o cabină confortabilă ? Ar mai avea nevoie de ceva ? Vaporul face escală la Lagos şi aş putea aranja să i se trimită pe vas orice i-ar trebui. I-aş telegrafia agentului meu de acolo.

— Cred că n-are nevoie de nimic.

— Apoi, domnule maior Scobie, vroiam să vă spun cîteva cuvinte despre diamante.

Scobie mai puse două sticle de bere la gheaţă. Vorbi rar şi domol.

— Yusef, n-aş vrea să crezi că sînt genul de om care împrumută bani azi şi mîine îşi insultă creditorul ca să-şi liniştească ego-ul.

— *Ego*-ul ?

— Nu contează. Cugetul. Cum vrei. N-am să mă prefac că, n-am devenit într-un fel, părtași într-o afacere, dar îndatoririle mele se limitează strict la plata procentului de patru la sută.

— Sînt de acord, domnule maior Scobie. Mi-ați mai spus toate astea și sînt de acord. Şi eu vă repet că nici prin cap nu-mi trece să vă cer cea mai neînsemnată favoare. Aş prefera să fac eu cîte ceva pentru dumneavoastră.

— Ce tip ciudat ești, Yusef. Încep să cred că mă simpatizezi.

— Da, vă simpatizez, domnule maior Scobie.

Yusef ședea pe marginea scaunului care tăia o muche ascuțită în coapsele mari, revărsate ; nu se simțea în largul lui în nici o casă în afară de a lui.

— Și acum pot să vă vorbesc despre diamante, domnule maior Scobie ?

— Atunci dă-i drumul.

— Cunoaşteţi părerea mea că guvernul e înnebunit de problema diamantelor. Vă face să vă irosiți timpul ; îi face pe cei din siguranța statului să-și piardă timpul ; trimit agenţi speciali pe coastă ; avem chiar aici pe unul — ştiţi cine e, deşi se presupune că nimeni nu trebuie să știe în afară de comisarul șef ; îi umple de bani pe toți negrii sau sirienii săraci care-i îndrugă tot felul de baliverne. Apoi bate depeșe în Anglia și pe toată coasta. Și după toate eforturile astea, izbutesc să pună mîna măcar pe un singur diamant ?

— Nu văd ce legătură are asta cu noi, Yusef.

— Eu vă vorbesc ca unui prieten, domnule maior Scobie. Există diamante și diamante și

sirieni și sirieni. Oamenii voștri nu-i urmăresc pe cei ce trebuie. Vreți ca diamantele industriale să nu mai ajungă în Portugalia și apoi în Germania, sau peste graniță, la francezii guvernului de la Vichy. Dar tot timpul nu faceți altceva decît să-i hărțuiți pe cei care nu se ocupă de diamantele industriale, oameni care vor să pună la loc sigur cîteva pietre prețioase pentru vremea cînd va fi din nou pace.

— Cu alte cuvinte, dumneata ?

— De șase ori în luna asta poliția a făcut percheziții în magazinele mele, răsturnînd totul cu susu-n jos. N-o să găsească niciodată vreun diamant industrial în felul ăsta. Numai pe oamenii mărunți îi interesează diamantele industriale. Păi, pe o cutie de chibrituri plină vîrf cu astfel de pietre n-ai lua decît două sute de lire. Eu le zic ăstora colecționari de pietriș, făcu Yusef cu dispreț.

Scobie vorbi răspicat :

— Yusef, am fost sigur că mai devreme sau mai tîrziu o să pretinzi ceva de la mine. Dar n-o să obții nimic altceva decît cei patru la sută. Mîine am să-i prezint comisarului șef un raport confidențial complet asupra aranjamentului nostru financiar. Sigur că s-ar putea să-mi ceară demisia, dar nu prea cred. Are încredere în mine. O amintire îl înțepă ca un ghimpe. Cred că are încredere în mine.

— Credeți că ar fi o hotărîre înțeleaptă dacă ați proceda în felul acesta, domnule maior Scobie ?

— Ba cred că ar fi foarte înțeleaptă. Orice secret între noi doi nu poate să iasă decît prost pînă la urmă.

— Cum doriți, domnule maior Scobie. Dar eu nu pretind nimic de la dumneavoastră, vă jur. Eu vreau să vă dau mereu cîte ceva. Nu vreți să acceptați un frigider, dar m-am gîndit că poate ați fi dispus să primiți unele sfaturi, informații.

— Te-ascult, Yusef.

— Tallit e un om de nimic. S-a creștinat. Părintele Rank și alții îi intră în casă. Ei judecă așa : „Dacă există cineva care poate fi numit un sirian cinstit atunci Tallit e omul". Lui Tallit nu-i merg grozav afacerile și asta seamănă de minune cu cinstea.

— Continuă.

— Vărul lui Tallit pleacă cu următorul vapor portughez. O să i se percheziționeze bagajele și bineînțeles n-o să se găsească nimic. Va purta însă cu el un papagal într-o colivie. Sfatul meu, domnule maior Scobie, este să-l lăsați pe vărul lui Tallit să plece liniștit dar să rețineți papagalul.

— De ce să-l las pe vărul lui Tallit să plece ?

— Doar nu vreți să vă demascați față de Tallit, nu ? Puteți foarte bine să spuneți că papagalul suferă de o boală și trebuie să rămînă pe loc. N-o să îndrăznească să facă scandal.

— Vrei să spui că diamantele vor fi în gușa papagalului ?

— Da.

— S-a mai folosit sistemul ăsta pe vapoarele portugheze ?

— Da.

— Am vaga impresie c-o să trebuiască să cumpărăm un coteț.

— O să acționați pe baza acestei informații, domnule maior Scobie ?

— Dumneata îmi dai mie informații, Yusef. Nu eu dumitale.

Yusef încuviință din cap și zîmbi. Ridicîndu-și trupul mătăhălos cu oarecare grijă, atinse mîneca lui Scobie cu un gest scurt și timid :

— Aveți perfectă dreptate, domnule maior Scobie. Credeți-mă, nu vreau să vă pricinuiesc nici un rău. Voi fi cu băgare de seamă și dumneavoastră de asemeni să fiți cu băgare de seamă și totul va merge strună.

Parcă ar fi conspirat în scopul de a face un bine : dar chiar și inocența căpăta în mîinile lui Yusef o coloratură dubioasă. Urmă :

— Dacă i-ați spune cîte o vorbă bună cînd și cînd lui Tallit, n-ar fi rău. Agentul secret îl vizitează.

— Nu știu de nici un agent.

— Aveți perfectă dreptate, domnule maior Scobie. Yusef zăbovea nehotărît ca un fluture de noapte gras, la limita razei de lumină. Spuse : Poate cînd îi veți scrie într-o zi doamnei Scobie, îi veți transmite din partea mea cele mai bune urări. Oh, nu, scrisorile sînt cenzurate. Nu puteți să scrieți. Ați putea să spuneți, poate — nu, mai bine nu. Atîta timp cît știți

dumneavoastră, domnule maior Scobie, că vreau să transmit cele mai bune urări ale mele...

Se îndreptă spre mașină poticnindu-se pe aleea îngustă. Cînd aprinse farurile, își lipi fața de geam : apăru în lumina parbrizului albă, păstoasă, mobilă, sinceră. Schiță un gest cu mîna spre Scobie, care rămăsese singur în pragul casei tăcute și pustii.

CARTEA A DOUA

PARTEA ÎNTÎI

CAPITOLUL ÎNTÎI

SE AFLAU pe veranda bungalowului — reşedinţă a comisarului districtual din Pende şi urmăreau cum se deplasau torţele pe celălalt mal al rîului lat şi molcom.

— Aşadar acolo-i Franţa, făcu Druce, folosind termenul băştinaşilor care-i ziceau astfel zonei franceze.

Doamna Perrot spuse :

— Înainte de război organizam picnicuri în Franţa.

Perrot ieşi din bungalow, cu cîte un pahar în fiecare mînă, şi veni la ei : avea picioare crăcănate şi purta cizmele de protecţie contra ţînţarilor pe deasupra pantalonilor pentru călărie, lăsînd impresia că de-abia se dăduse jos de pe cal.

— Poftim paharul, Scobie. Adăugă : Bănuiţi desigur cît mi-e de greu să mă gîndesc la francezi ca la nişte duşmani. Familia mea a venit aici odată cu hughenoţii. Vă daţi seama că e cu totul altceva.

Chipul lui prelung, osos şi gălbejit, tăiat în două de un nas ca o cicatrice, era tot timpul într-o defensivă arogantă : importanţa lui Perrot devenise un cult pentru Perrot — necredincioşii ar fi fost alungaţi, persecutaţi dacă s-ar fi ivit

prilejul... acest cult nu înceta niciodată să fie proclamat.

Scobie remarcă :

— Dacă s-ar alia vreodată cu nemţii, cred că ăsta ar fi punctul de unde ar ataca.

— Crezi că nu ştiu, replică Perrot, doar am fost mutat aici în 1939. Guvernul a dovedit o subtilă putere de previziune. Ştiţi, totu-i pregătit. Unde-i doctoru' ?

— Cred că mai aruncă o ultimă privire la paturi, îi răspunse doamna Perrot. Domnule maior Scobie, trebuie să fii recunoscător cerului că soţia dumitale a ajuns cu bine. Ce-or fi pătimit oamenii ăştia, bieţii de ei ! Patruzeci de zile în bărci. Te cutremuri numai cînd te gîndeşti.

— Blestematul ăla de canal îngust dintre Dakar şi Brazil, acolo se întîmplă de fiecare dată, spuse Perrot.

Doctorul, cu o înfăţişare sumbră, apăru pe verandă.

De cealaltă parte a rîului totul era din nou pustiu şi învăluit în tăcere ; torţele se stinseseră. Felinarul care ardea pe micul debarcader din faţa bungalowului lumina cîţiva metri de apă neagră, alunecînd la vale. O bucată de lemn ieşi din întuneric şi pluti aşa de încet peste dîra de lumină, încît Scobie apucă să numere pînă la douăzeci mai înainte ca bezna s-o înghită din nou.

— Franţujii nu s-au purtat chiar aşa de urît de data asta, remarcă Druce posomorît, pescuind un ţînţar din paharul lui.

— Au adus numai femeile, bătrînii și muribunzii, replică doctorul, trăgîndu-se de barbă. Nu văd cum ar fi putut face mai puțin.

Brusc, ca o adevărată invazie de insecte, se deslușiră *zumzete și vaiete pe malul îndepărtat.* Ici și colo se agitau mănunchiuri de lanterne. Scobie, înălțîndu-și binoclul la ochi, zări o față neagră luminată pentru o clipă ; o prăjină de hamac ; un braț alb ; spatele unui ofițer.

— Cred c-au sosit, spuse el.

Un șir lung de lumini dansa pe apă de-a lungul malului.

— Ei, zise doamna Perrot, acum n-avem altceva de făcut decît să intrăm.

Țînțarii se roteau neîncetat, vîjîind în jurul lor ca niște mașini de cusut. Druce scoase o exclamație și se plesni peste mînă.

— Haideți înăuntru, spuse doamna Perrot. Toți țînțarii de-aici sînt purtători de malarie. Ferestrele încăperii erau acoperite cu plase ca să oprească țînțarii ; aerul stătut era înăbușitor datorită ploilor care se apropiau.

— Tărgile o să ajungă aici la șase dimineața, i se adresă doctorul lui Perrot. Cred că am luat toate măsurile. Avem un caz de friguri negre și alte cîteva de malarie, dar majoritatea sînt doborîți de epuizare — cea mai rea boală dintre toate. De asta murim aproape toți, pînă la urmă.

— Scobie și cu mine o să ne ocupăm de cei care se mai pot ține pe picioare, zise Druce. Doctore, dumneata trebuie să ne spui cît să dureze interogatoriul la care pot fi supuși. Perrot,

presupun că poliția dumitale o să se ocupe de barcagii — să aveți grijă ca toți să se întoarcă pe unde au venit.

— Desigur, încuviință Perrot. Nu prea ne omorîm cu treaba pe-aici. Mai vreți de băut ?

Doamna Perrot răsuci butonul radioului și sunetele orgii de la Orpheum Cinema din Clapham plutiră peste trei mii de mile pînă la ei. Dinspre rîu se înălțau și coborau agitate vocile barcagiilor. Cineva ciocăni în ușa verandei. Scobie se răsuci stînjenit pe scaun : muzica orgii Würlitzer murmura și bubuia. I se părea revoltător de indecent. Ușa verandei se deschise și Wilson intră.

— Salut, Wilson, spuse Druce. Nu știam că ești aici.

— Domnul Wilson a venit să inspecteze antrepozitul U.A.C., explică doamna Perrot. Sper că totul e în ordine la casa de oaspeți a antrepozitului. Nu e prea des folosită.

— Oh, da, e foarte confortabilă, replică Wilson. Ah, domnule maior Scobie, nu mă așteptam să vă văd aici.

— Nu știu de ce nu vă așteptați, interveni Perrot. V-am spus doar c-o să vină. Luați loc și beți ceva.

Scobie își aminti ce-i spusese odată Louise despre Wilson — prefăcut, așa spusese despre el. Se uită spre Wilson și observă cum roșeața, provocată de intervenția lui Perrot care-l prinsese cu minciuna, pălea treptat de pe fața lui adolescentină și cum încrețiturile fine care se adunau în jurul ochilor dezmințeau aparența lui tinerețe.

— Aveţi veşti de la doamna Scobie, domnule ?

— A ajuns cu bine săptămîna trecută.

— Mă bucur. Mă bucur nespus de mult !

— Ei, făcu Perrot, care-s bîrfelile din marele oraş ?

Rostise cuvintele „marele oraş“ cu ironie — Perrot nu putea admite ideea că există un loc pe lume unde oamenii se consideră importanţi şi unde el să nu fie luat în seamă. Ca un hughenot imaginîndu-şi Roma, el îşi reprezenta oraşul ca pe un loc al frivolităţii, viciilor şi corupţiei.

— Noi ăştia de la ţară, continuă Perrot, vorbind apăsat, ducem o viaţă foarte liniştită.

Lui Scobie îi păru rău pentru doamna Perrot : auzise vorbele astea de atîtea ori ; probabil că uitase de mult vremea cînd Perrot îi făcuse curte şi crezuse în ele. Acum şedea lipită de radio, cu muzica pusă încet, ascultînd sau prefăcîndu-se că ascultă vechi melodii vieneze, în timp ce gura i se înăsprea în efortul de a nu-şi lua în seamă soţul în rolul prea bine cunoscut.

— Ei, Scobie, ce mai fac superiorii noştri de la oraş ?

— Oh, făcu Scobie evaziv, urmărind-o cu privirea pe doamna Perrot, nu s-a mai întîmplat mare lucru. Lumea e prea ocupată cu războiul...

— Ah, da, spuse Perrot, atîtea dosare de frunzărit la secretariat. Aş vrea să-i văd cultivînd orez pe-aici prin părţile noastre. Ar şti atunci ce înseamnă munca.

— Cred că senzaţia zilei o stîrneşte papagalul, domnule, nu-i aşa ? se amestecă în vorbă Wilson.

— Papagalul lui Tallit ? întrebă Scobie.

— Sau al lui Yusef, după părerea lui Tallit. Nu e așa, domnule, sau am înțeles eu greşit toată povestea ?

— Nu cred că o să aflăm vreodată adevărul, răspunse Scobie.

— Dar care e povestea ? Noi aici habar n-avem de ce se petrece în marea lume a afacerilor. Singura noastră preocupare sînt francezii.

— Păi, acum vreo trei săptămîni vărul lui Tallit urma să plece la Lisabona cu un vapor portughez. I-am percheziționat bagajele și n-am găsit nimic, dar eu auzisem că, uneori, diamantele sînt trecute fraudulos în gușa vreunei păsări, așa că am reținut papagalul și, evident, înăuntru am găsit diamante industriale în valoare de o sută de lire. Vaporul nu plecase încă, așa că l-am adus pe vărul lui Tallit înapoi pe țărm. Părea un caz absolut limpede.

— Dar nu a fost ?

— E greu să te pui cu un sirian, își dădu doctorul cu părerea.

— Servitorul vărului lui Tallit a jurat că papagalul nu era al vărului lui Tallit — și tot așa și vărul lui Tallit. După versiunea lor, un alt servitor, un ajutor, substituise papagalul ca să-l înfunde de Tallit.

— Pus la cale de Yusef, probabil, spuse doctorul.

— Bineînțeles. Necazul e că ajutorul de servitor a dispărut. Sigur că nu există decît două explicații — ori a șters-o după ce Yusef i-a dat banii, ori o altă posibilitate : Tallit i-a dat bani ca s-arunce vina pe Yusef.

— Eu aici, declară Perrot, i-aș fi băgat pe amîndoi la închisoare.

— La noi în oraș, replică Scobie, trebuie să respectăm legalitatea.

Doamna Perrot învîrti butonul radioului și o voce izbucni cu o forță neașteptată : „Arde-i una la fund !".

— Eu am plecat la culcare, anunță doctorul. Mîine o să am o zi grea.

Lungit în pat sub plasa de țînțari, Scobie își deschise carnetul de însemnări. Noapte de noapte, de mai mulți ani decît își putea aduce aminte, ținuse o evidență — cea mai sumară evidență cu putință — a existenței lui. Dacă cineva îl contrazicea în privința unei date, avea cum să verifice ; dacă vroia să știe în ce zi începuseră ploile în oricare an anume, cînd fusese transferat penultimul director al Lucrărilor Publice în Africa de Est, toate aceste date se aflau acolo, într-unul din carnetele păstrate într-o cutie de tablă sub patul lui de acasă. Altfel nu deschidea niciodată vreunul din aceste jurnale — în special pe acela care conținea cea mai lapidară însemnare : „C. a murit". N-ar fi putut să-și explice de ce aduna aceste date — desigur nu pentru posteritate. Chiar dacă posteritatea ar fi manifestat vreodată interes față de viața unui obscur polițist dintr-o colonie oarecare, n-ar fi

aflat nimic din acele notări criptice. Poate din cauză că, în urmă cu patruzeci de ani, la o școală de perfecționare, primise drept premiu un exemplar Allan Quatermain pentru a-și ține jurnalul pe timpul unei vacanțe de vară și, pur și simplu, îi intrase în obișnuință. Pînă și stilul inițial al însemnărilor nu se modificase prea mult. *Mîncat cîrnați la micul dejun. Vreme frumoasă. Plimbare dimineață. Lecție de călărie după masă. Pui la prînz. Ruladă cu melasă.* Aproape imperceptibil acest gen de însemnări se schimbase în *Louise a plecat. Y. a trecut pe la mine seara. Primul taifun la 2 a.m.* Condeiul lui era incapabil de a marca importanța vreunei însemnări : doar el însuși, dacă ar fi recitit, ar fi putut simți în penultima propoziție, enorma breșă pe care mila față de Louise o săpase în integritatea lui. Y., nu Yusef.

Scobie notase : 5 mai. *Sosit Pende pentru a primi supraviețuitorii de pe s.s. 43* (folosise numărul codificat pentru mai multă securitate). *Druce cu mine.* Ezită o clipă, apoi adăugă, *Wilson aici.* Închise jurnalul și, întins pe spate, sub plasă, începu să se roage. O altă obișnuință. Spuse Tatăl nostru și încă o rugăciune și apoi, cînd somnul începu să-i îngreuneze pleoapele, adăugă o spovedanie... Îndeplinea o formalitate, nu pentru că s-ar fi simțit incapabil să comită vreun păcat grav ci pentru că nu-i trecuse niciodată prin minte că viața lui ar fi destul de importantă în vreun fel sau altul. Nu obișnuia să bea, să păcătuiască trupește, nici măcar nu mințea, dar nu considera niciodată lipsa păcatelor

drept virtute. Cînd se gîndea cît de cît la toate acestea, se vedea pe sine un om obişnuit, membru al unei congregaţii modeste, care nu avea prilejul de a încălca regulile militare mai severe ale oastei domnului. „Am lipsit de la liturghie ieri fără motive serioase. Am neglijat rugăciunile de seară". Asta nu însemnă decît a recunoaşte ceea ce făcea orice oştean — anume, că-şi evitase o oboseală, cînd prilejul i se ivise.

— Oh, Doamne, binecuvintează... dar înainte de a apuca să pomenească vreun nume, adormi.

2

A doua zi de dimineaţă, se aflau cu toţii pe debarcader : prima lumină a zorilor îşi desfăşura fîşiile încă reci pe cerul dinspre răsărit. Colibele din sat aveau parcă obloane de argint. La ora două, în noaptea aceea, se iscase un taifun — o coloană învîrtejită de nor negru venise gonind dinspre coastă şi aerul păstra încă răceala ploii. Stăteau cu gulerele hainelor ridicate, scrutînd ţărmul francez, cu brancardierii ciuciţi pe pămînt în spatele lor. Pe poteca dinspre bungalow, doamna Perrot se apropia frecîndu-şi ochii somnoroşi ; de pe celălalt mal răzbătea slab behăitul unei capre.

— Au întîrziat ? întrebă doamna Perrot.

— Nu, e devreme. Scobie stătea cu binoclul aţintit spre malul opus. Spuse : Se pun în mişcare.

— Bieții oameni, exclamă doamna Perrot tremurînd în răcoarea dimineții.

— Sînt în viață, zise doctorul.

— Da.

— În profesia mea trebuie să considerăm lucrul acesta ca important.

— E oare posibil ca omul să-și revină vreodată după un șoc ca ăsta ? Patruzeci de zile în bărci de salvare.

— Dacă supraviețuiești, răspunse doctorul, pînă la urmă îți revii. Din ce nu-și mai revin oamenii e eșecul, dar întîmplarea asta, după cum vedeți, e un fel de victorie.

— Acum sînt scoși din colibe, anunță Scobie. Cred că pot număra șase tărgi. Bărcile sînt tocmai trase la mal.

— Ni s-a spus să ne pregătim pentru nouă cazuri grave ; patru dintre bolnavi sînt capabili să umble pe propriile lor picioare, zise doctorul. Probabil că peste noapte au mai survenit cîteva decese.

— Poate am numărat greșit. Acum sînt duși jos la mal. Cred că sînt șapte tărgi. Nu-i pot distinge pe cei care se țin pe picioare.

Lumina rece, palidă, prea firavă pentru a risipi pîcla dimineții, făcea ca distanța dintre cele două maluri ale rîului să pară mai mare decît ar fi părut la prînz. O pirogă băștinașă, care transporta, după toate aparențele, bolnavii ambulatorii, apăru neagră din pîclă, dintr-odată foarte aproape de ei. Motorul unei șalupe le dădea probabil de furcă celor de pe malul opus,

fiindcă se auzeau gîfîieli neregulate, ca ale unui animal sugrumat.

Primul dintre bolnavii ambulanți care păși pe țărm era un om vîrstnic cu brațul într-o eșarfă. Purta o pălărie albă murdară și, pe umeri, ca o broboadă, o bucată de stofă indigenă ; mîna sănătoasă trăgea și freca țepii albi de pe față. Spuse cu un accent scoțian de neconfundat :

— Io îs Loder, inginer șef.

— Bun venit acasă, domnule Loder, îi ură Scobie. Vreți să urcați la bungalow ? Doctorul o să vă vadă în cîteva minute.

— Io n-am nevoie de doctori.

— Luați loc și odihniți-vă. Mă voi ocupa imediat de dumneavoastră spuse totuși doctorul.

— Io vreau să dau raportu' unei persoane oficiale.

— Ai vrea să-l conduci acasă, Perrot ?

— Eu sînt comisarul districtual, spuse Perrot. Puteți să-mi dați mie raportul.

— Ce-așteptăm atunci ? făcu inginerul. Is aproape două luni de la scufundare. Io am o grămadă de răspundere pe capu'meu, de cînd a murit căpitanu'.

Pe cînd urcau dealul spre bungalow, vocea pătrunzătoare a scoțianului răzbătea pînă la ei la fel de regulat ca bătaia unui dinam.

— Io îs răspunzător față de proprietari.

Alți trei ajunseră la țărm, iar de peste rîu se auzea în continuare zgomotul provocat de repararția șalupei : trosnetul ascuțit al unei dălți, zăngănit de metal și apoi iarăși bufnituri spasmodice. Doi dintre noii sosiți erau „țapul ispășitor"

al unor astfel de împrejurări : oameni vîrstnici, cu aspect de meseriași, care ar fi putut fi frați dacă nu i-ar fi chemat Forbes și Newall, oameni modești, lipsiți de autoritate, care iau lucrurile așa cum sînt. Unul avea un picior zdrobit și umbla într-o cîrjă ; celălalt avea o mînă înfășurată cu niște fîșii jerpelite dintr-o cămașă tropicală. Stăteau pe debarcader cu o lipsă atît de firească de interes, de parcă s-ar fi aflat în colțul unei străzi din Liverpool așteptînd să se deschidă cîrciuma. După ei, se dădu jos din pirogă o femeie voinică, cu păr cărunt, încălțată cu cizme de protecție contra țînțarilor.

— Numele dumneavoastră, doamnă ? o întrebă Druce, consultînd o listă. Sînteți doamna Rolt ?

— Nu sînt doamna Rolt. Sînt domnișoara Malcott.

— Vreți, vă rog, să urcați la bungalow ? Doctorul...

— Doctorul are cazuri mult mai grave decît al meu, de care trebuie să se ocupe.

Doamna Perrot îi spuse :

— N-ați vrea să vă întindeți puțin ?

— E ultimul lucru pe care aș vrea să-l fac, răspunse domnișoara Malcott. Nu sînt cîtuși de puțin obosită. Închidea gura după fiecare propoziție. Nu mi-e foame. Stau bine cu nervii. Vreau să plec mai departe.

— Încotro ?

— Lagos. La Departamentul Învățămîntului.

— Mi-e teamă că o să mai fie o serie întreagă de piedici.

— Am întîrziat şi aşa două luni. Nu suport întîrzierile. Munca nu aşteaptă.

Pe neaşteptate, îşi înălţă faţa spre cer şi urlă ca un cîine.

Doctorul o luă cu blîndeţe de braţ şi-i spuse :

— O să facem tot ce se poate ca să ajungeţi acolo cît mai repede. Veniţi pînă sus în casă să daţi telefon.

— Desigur, se învoi domnişoara Malcott, nu există ceva ce nu poate fi aranjat la telefon.

Doctorul i se adresă lui Scobie :

— Trimite-i şi pe cei doi sus, după noi. Starea lor e bună. Dacă vrei să le pui întrebări, poţi s-o faci.

Druce spuse :

— Îi conduc eu pînă sus. Dumneata stai aici, Scobie, în caz că soseşte şalupa. Eu nu mă prea descurc cu franceza.

Scobie se aşeză pe balustrada debarcaderului şi scrută malul opus. Acum că pîcla se risipea, părea mai apropiat : izbuti să distingă cu ochiul liber detaliile scenei : antrepozitul alb, colibele de chirpici, părţile din alamă ale şalupei scînteind în soare, fesurile roşii ale trupelor băştinaşe. Se gîndi că ar fi putut să asiste la o scenă identică, aşteptînd-o pe Louise care să apară pe targă — sau care să nu mai apară de loc. Cineva se instală pe balustradă alături de el. Scobie nu-şi întoarse capul.

— Ce n-aş da să ştiu la ce vă gîndiţi, domnule maior ?

— Tocmai mă gîndeam că Louise a ajuns cu bine, Wilson.

— Şi eu mă gîndeam la asta, domnule maior.
— Wilson, de ce-mi spui mereu domnule maior ? Nu eşti în poliţie. Asta mă face să mă simt foarte bătrîn.
— Îmi pare rău, domnule Scobie.
— Cum îţi spunea Louise ?
— Wilson. Cred că nu-i plăcea numele meu de botez.
— Am impresia c-au pus în sfîrşit şalupa aia în mişcare. Wilson, fii băiat drăguţ şi anunţă-l pe doctor.
Un ofiţer francez într-o uniformă albă, pătată, stătea la provă ; un soldat aruncă spre mal o funie pe care Scobie o prinse şi o fixă de ponton.
— *Bonjour,* spuse, şi salută milităreşte.
Ofiţerul francez îi răspunse la salut — o figură suptă cu un tic la pleoapa stîngă. Spuse în englezeşte :
— *Good morning.* Am aici pentru dumneavoastră şapte cazuri neambulatorii.
— Am fost informat că sînt nouă.
— Unul a murit pe drum şi unul azi noapte. Primul de friguri negre şi celălalt de... de, engleza mea e proastă, se spune oboseală ?
— Epuizare.
— Exact.
— Dac-aţi vrea să-i lăsaţi pe oamenii mei să urce pe şalupă, o să coboare ei tărgile.
Scobie le recomandă brancardierilor :
— Cu multă grijă, vă rog. Umblaţi cu multă grijă. Era o recomandare inutilă : nici un brancardier din vreun spital pentru albi n-ar fi putut ridica şi umbla mai cu grijă.

— Nu vreți să vă dezmorțiți puțin picioarele pe țărm ? întrebă Scobie, sau să urcați în casă să beți niște cafea ?

— Nu, mulțumesc. Nu vreau cafea. Vreau doar să văd că totul e în regulă.

Era politicos și inabordabil, dar tot timpul pleoapa lui stîngă semnaliza un mesaj al îndoielii și suferinței.

— Am niște ziare englezești dacă v-ar interesa să le vedeți.

— Nu, nu, mulțumesc. Citesc greu englezește.

— Dar vorbiți foarte bine.

— Asta e altceva.

— Doriți să luați o țigară ?

— Mulțumesc, nu. Nu-mi place tutunul american.

Prima targă ajunse pe țărm — cearceafurile erau trase pînă sus la bărbia omului și era imposibil de spus, văzîndu-i fața încremenită, lipsită de expresie, ce vîrstă ar putea avea. Doctorul coborî panta în întîmpinarea tărgii și-i conduse pe brancardieri spre casa de oaspeți guvernamentală unde fuseseră pregătite paturile.

— Înainte treceam adesea pe țărmul dumneavoastră, spuse Scobie, mergeam la vînătoare cu șeful poliției franceze. Un om drăguț pe nume Durand — un normand.

— Nu mai e aici, replică ofițerul.

— A plecat acasă ?

— E în închisoare, la Dakar, răspunse ofițerul francez, ținîndu-se drept ca un galion la provă ; dar ochiul îi zvîcnea și iar îi zvîcnea.

Tărgile trecură încet pe lîngă Scobie și se îndreptară în sus spre deal : un băiat care nu putea avea mai mult de zece ani, cu chipul aprins de febră și cu un braț subțire ca o surcică ieșind de sub pătură ; o doamnă bătrînă cu părul cărunt, răvășit, care se sucea și se răsucea și tot murmura ceva ; un bărbat cu un nas borcănat — o proeminență purpuriu-vineție în mijlocul unei fețe gălbejite. Unul cîte unul, erau transportați pe deal în sus — picioarele brancardierilor se mișcau cu siguranța unor catîri.

— Dar Père Brûle ce mai face ? întrebă Scobie. Era un om cumsecade.

— S-a prăpădit de friguri negre, anul trecut.

— A stat aici douăzeci de ani fără să-și ia niciodată concediu, nu-i așa ? O să fie greu de înlocuit.

— Nici n-a fost înlocuit, spuse ofițerul.

Se întoarse și dădu un ordin scurt, tăios, unuia dintre oamenii lui. Scobie se uită la povara următoarei tărgi și-și feri privirea. O fetiță — nu putea avea mai mult de șase ani — zăcea acolo cufundată într-un somn adînc și nefiresc ; părul ei încîlcit era năclăit de sudoare ; avea gura deschisă, cu buzele uscate și crăpate, iar trupul îi frisona regulat și spasmodic.

— E îngrozitor, făcu Scobie.

— Ce e îngrozitor ?

— Un copil ca ea.

— Da. Ambii părinți au dispărut. Dar e mai bine așa. Și ea o să moară.

Scobie îi urmări cu privirea pe brancardieri cum urcau încet dealul, cu tălpile lor goale care abia atingeau pămîntul. Își spuse : „Ar fi nevoie de toată iscusința lui Père Brûle pentru a explica situația. Nu faptul în sine că va muri copilul — pentru asta nu e nevoie de explicație. Chiar și păgînii înțelegeau că o moarte timpurie poate însemna tot mila Domnului deși îi atribuiau o altă justificare ; dar să-i fie dat unui copil să supraviețuiască timp de patruzeci de zile și nopți într-o barcă deschisă — aici era taina ; cum să izbutești să împaci acest destin cu mila lui Dumnezeu ?"

Și totuși Scobie nu putea crede în vreun Dumnezeu care să nu fie destul de omenos pentru a iubi ceea ce el însuși a creat.

— Cum oare a putut supraviețui pînă acum biata copilă ? se întrebă el cu glas tare.

Ofițerul răspunse sumbru :

— Bineînțeles că i-au purtat de grijă toți cei din barcă. Au renunțat de multe ori la rația lor de apă. A fost desigur o prostie dar nu poți face întotdeauna numai ce este logic. Și, în definitiv, le-a oferit o preocupare.

Părea că sugerează o explicație — prea vagă pentru a fi sesizată. Ofițerul adăugă :

— Iată încă un caz care te umple de revoltă.

Fața era slutită de epuizare : pielea părea gata să crape pe pomeții obrajilor : doar lipsa ridurilor lăsa să se înțeleagă că e vorba de o femeie tînără. Ofițerul francez spuse :

— Abia se măritase — nu mult înainte de a porni în această călătorie. Soţul i s-a înecat. Din paşaport rezultă că are nouăsprezece ani. S-ar putea să scape cu viaţă. Vedeţi, încă mai are ceva forţă. Braţele ei subţiri ca de copil stăteau întinse peste pătură, iar degetele ţineau strîns o carte. Scobie observă cît de largă era verigheta pe inelarul osos.

— Ce carte e ?

— *Timbres* [1], spuse ofiţerul francez. Adăugă cu amărăciune : Probabil că era încă elevă cînd a început războiul ăsta blestemat.

Scobie avea să-şi amintească mereu cum a pătruns în viaţa lui, purtată pe o targă, cu albumul de timbre în mîinile încleştate, şi cu ochii strîns închişi.

3

În seara aceea se adunară iarăşi cu toţii să bea ceva, dar erau prea abătuţi. Nici măcar Perrot nu mai făcea eforturi să-i impresioneze. Druce spuse :

— Ei, eu plec mîine. Vii, Scobie ?

— Cred că da.

Doamna Perrot întrebă :

— Aţi aflat tot ce doreaţi ?

— Tot ce era necesar. Inginerul şef a fost la înălţime. Avea totul pregătit în cap. Abia reuşeam să notez destul de repede. Cînd s-a oprit, a căzut lat. Îl ţinea doar : „Io port răspunde-

---

[1] (Album de) timbre (fr.).

rea". Știți c-au mers cinci zile pe jos, cei care puteau umbla — ca să ajungă pînă aici ?

Wilson întrebă :

— Vasul nu era escortat ?

— Au pornit cu un convoi, dar vaporul lor a avut niște defecțiuni la motoare — și cunoașteți regula călătoriilor în ziua de azi : ghinioniștii nu sînt așteptați. Erau la douăsprezece ore distanță în urma convoiului și se străduiau să-l ajungă cînd au fost loviți. Comandantul submarinului a ieșit la suprafață și le-a indicat direcția. Le-a spus că i-ar fi remorcat, dar era urmărit de o patrulă navală. Vedeți, nu poți învinui de fapt pe nimeni pentru astfel de lucruri.

Și chiar un astfel de lucru îi răsări brusc lui Scobie în ochii minții — copila cu gura deschisă, sau mîinile acelea firave ținînd albumul de timbre. Spuse :

— Sper că doctorul va trece pe-aici cînd o să aibă un pic de timp.

Negăsindu-și astîmpăr, ieși afară pe verandă și abia închise cu grijă ușa cu plasă în urma lui că un țînțar se și porni să-i bîzîie la ureche. Zumzăitul domnea pretutindeni, neîntrerupt, dar cînd porneau la atac, țînțarii bîzîiau pe un ton mai profund, aidoma avioanelor în picaj. Se întrezăreau luminile spitalului improvizat și toată povara acelei suferințe apăsa parcă pe umerii lui. Avea impresia că scăpase de o răspundere pentru a prelua alta. Aceasta era o răspundere pe care o împărțea cu toate făpturile omenești, dar asta nu-l consola, pentru că uneori i se părea că el e singurul care o simte.

Doctorul urcă treptele spre verandă.

— Salut, Scobie, făcu el cu un glas la fel de dărîmat ca şi umerii lui, iei aer de seară ? Nu e sănătos prin părţile astea.

— Cum se simt bolnavii ? întrebă Scobie.

— O să mai moară vreo doi, aşa cred. Poate doar unul.

— Fetiţa ?

— O să moară pînă dimineaţă, răspunse doctorul scurt.

— E conştientă ?

— Niciodată total. Întreabă cîteodată de tatăl ei : crede probabil că se află tot în barcă. Acolo i-au ascuns realitatea — i-au spus că părinţii ei sînt într-una din celelalte bărci. Dar bineînţeles întîi semnalizaseră ca să verifice.

— Nu poate să vă ia drept tatăl ei ?

— Nu, din pricina bărbii.

— Cum o duce învăţătoarea ? întrebă Scobie.

— Domnişoara Malcott ? O să se refacă. I-am dat destulă bromură ca s-o potolesc pînă mîine dimineaţă. Asta-i tot ce-i trebuie — şi sentimentul că va ajunge undeva. N-aveţi un loc pentru ea în maşina poliţiei ? E mai bine să plece de aici.

— E loc doar pentru Druce şi pentru mine, cu servitorii, plus echipamentul. O să trimitem mijloace de transport potrivite imediat ce ajungem. Cazurile ambulatorii o duc bine ?

— Da, o să se refacă.

— Dar băiatul şi doamna în vîrstă ?

— O să scape.

— Cine e băiatul ?

— Era la o şcoală în Anglia. Părinţii lui din Africa de Sud s-au gîndit c-ar fi mai în siguranţă cu ei.

Şovăind, Scobie întrebă :

— Tînăra aceea... cu albumul de mărci ?

Fără vreun motiv pe care să-l poată pricepe, albumul, şi nu faţa ei, îl obseda, precum şi verigheta largă pe deget, de parcă s-ar fi costumat un copil.

— Nu ştiu, răspunse doctorul. Dacă trece noaptea asta cu bine — poate...

— Eşti obosit mort, nu-i aşa ? Intră în casă şi bea ceva.

— Da. Nu vreau să fiu mîncat de ţînţari.

Doctorul deschise uşa verandei şi un ţînţar se înfipse în gîtul lui Scobie. Nu se obosi să se apere. Încet, şovăind, o porni pe drumul pe care venise doctorul, coborî treptele pînă la malul dur, stîncos. Pietrele dezrădăcinate se rostogoleau sub cizmele lui. Se gîndi la Pemberton. Ce absurd era să te aştepţi la fericire într-o lume atît de plină de suferinţă. Îşi redusese propriile-i nevoi la minimum, fotografiile puse la păstrare în sertare, strigoii alungaţi din minte : cureaua de ascuţit briciul şi o pereche de cătuşe ruginite ca singure podoabe. „Dar îţi rămîne totuşi văzul, îşi spuse Scobie, rămîne auzul. Spune-mi de un om că e fericit şi eu am să-ţi dovedesc că ori e de un egoism excesiv, ori un păcătos fără pereche — sau pur şi simplu un cretin."

Ajuns în casa de oaspeţi se opri din nou. Luminile dinăuntru ar fi lăsat o extraordinară impresie de pace cuiva care n-ar fi ştiut ce se pe-

trecuse, întocmai cum stelele, în limpezimea nopții, creau o impresie de detașare, siguranță și libertate. Oare dacă ai cunoaște realitatea, se întrebă el, ai ajunge să simți milă chiar și pentru planete ? Dacă ai pătrunde, cum se spune, în miezul lucrurilor ?

— Ce faceți, domnule maior Scobie, i se adresă soția misionarului din localitate.

Era îmbrăcată în alb ca o infirmieră și părul ei sur ca o cremene era pieptănat spre spate în creste ce păreau niște eroziuni eoliene.

— Ați venit să priviți ? întrebă ea amenințător.

— Da, răspunse Scobie.

Nu găsi altceva de spus ; nu-i putea descrie doamnei Bowles neliniștea, imaginile obsedante, cumplitul simțămînt de neputință, de responsabilitate și milă.

— Poftiți înăuntru, zise doamna Bowles și Scobie o urmă, supus ca un băiețel. Casa de oaspeți avea trei camere. În prima fuseseră instalate cazurile ambulatorii : sub efectul unor doze masive de tranchilizante, dormeau liniștiți de parcă erau în convalescență. În cea de-a doua cameră se aflau cazurile neambulatorii pentru care mai existau speranțe. Cea de a treia era o încăpere mică unde se aflau doar două paturi despărțite printr-un paravan : fetița de șase ani cu gura căscată și tînăra femeie care zăcea pe spate, fără cunoștință, ținînd încă strîns albumul de timbre. O lumînare ardea pe o farfurioară, aruncînd umbre subțiri între cele două paturi.

— Dacă vreţi să fiţi util, spuse doamna Bowles, rămîneţi aici o clipă. Trebuie să mă duc pînă la dispensar.

— Dispensar ?

— Bucătăria. Ne descurcăm şi noi cum putem.

Scobie fu străbătut de o senzaţie de frig şi de înstrăinare. Un frison îi scutură umerii. Spuse :

— Nu pot să merg eu în locul dumneavoastră ?

Doamna Bowles răspunse :

— Nu fiţi absurd. Aveţi calificarea necesară pentru prepararea medicamentelor ? N-am să lipsesc decît cîteva minute. Dacă fetiţa dă semne că se duce, mă strigaţi.

Dacă i-ar fi lăsat timp, Scobie s-ar fi putut gîndi la vreo scuză, dar doamna Bowles ieşise din cameră şi el se aşeză greoi pe singurul scaun. Cînd se uită la fetiţă, văzu în jurul capului ei un văl alb ca pentru prima împărtăşanie : era o iluzie optică, datorită luminii care se prefira prin plasa de protecţie contra ţînţarilor şi o iluzie a propriei sale imaginaţii. Îşi ascunse capul în mîini şi refuză să mai privească. Era în Africa atunci cînd murise fetiţa lui. Îi mulţumise mereu lui Dumnezeu că îl scutise de această încercare. Dar se pare că pînă la urmă nu eşti niciodată cruţat cu adevărat. A fi o fiinţă omenească înseamnă oare că trebuie să-ţi bei cupa pînă la fund ? Dacă erai scutit într-o zi, sau o evitai într-alta, îţi era oferită cu o a treia ocazie. Scobie se rugă în tăcere, în căuşul mîinilor : „Oh, Doamne, fă să nu se întîmple ceva înainte de în-

toarcerea doamnei Bowles !" Auzea respirația gîfiită, neregulată a fetiței. Parcă ar fi cărat, biata de ea, o greutate, cu mare efort în sus, pe un deal înalt ; era o situație inumană să nu poți căra greutatea în locul ei. Își spuse : „Iată ce simt părinții an de an și eu vreau să scap de un astfel de chin chiar dacă durează numai cîteva minute. Își văd copiii murind încet, cu fiecare oră pe care o trăiesc". Se rugă din nou :„Doamne ai grijă de ea. Hărăzește-i pace !". Respirația se frînse, se înăbuși, porni iarăși cu un efort cumplit. Privind printre degete, Scobie văzu fetișoara de copil convulsionată, ca a unui săpător trudind din greu. „Tată ceresc, se rugă el, hărăzește-i liniște ! Ia-mi mie liniștea pentru totdeauna, dar dă-i-o ei". Picuri de transpirație țîșniră din palmele lui. „Tată..."

Auzi o voce slabă, hîrîită, repetînd „tată" și, ridicîndu-și privirea, văzu ochii albaștri injectați ațintiți asupra lui. Se gîndi îngrozit : „Iată că se întîmplă lucrul de care speram că voi fi scutit". Ar fi strigat-o pe doamna Bowles dar glasul îi pierise. Vedea pieptul copilei luptîndu-se să respire ca să poată repeta cuvîntul dificil ; se apropie de pat și spuse :

— Da, scumpa mea. Nu vorbi, sînt aici.

Lumina lămpii arunca pe cearceaf umbra pumnului său strîns și atrase privirea fetiței. Un efort de a rîde o zgudui și Scobie își îndepărtă mîna.

— Dormi, scumpa mea, șopti el, ești somnoroasă. Dormi.

O amintire adînc îngropată îi reveni în minte şi, scoţîndu-şi batista, făcu să cadă o umbră ca un cap de iepure pe pernă, lîngă fetiţă.

— Uite iepuraşul tău, spuse el, să faci nani cu el. O să stea cu tine pînă adormi. Dormi !

Transipraţia îi şiroia pe faţă şi o simţea pe buze sărată ca lacrimile. „Dormi !" Mişcă urechile iepuraşului în sus şi-n jos, în sus şi-n jos. Apoi auzi vocea doamnei Browles şoptind chiar în spatele lui.

— Terminaţi odată, spunea ea cu ton aspru, fetiţa a murit.

4

De dimineaţă, Scobie îi spuse doctorului că nu va pleca pînă nu vor sosi mijloace de transport potrivite : domnişoara Malcott putea călători deci în locul lui cu maşina poliţiei. Era mai bine ca ea să plece de acolo, pentru că moartea fetiţei îi zdruncinase iarăşi nervii şi nu exista deloc certitudinea că nu vor urma şi alte decese.

Îngropară fetiţa a doua zi, folosind singurul sicriu pe care-l găsiră : fusese destinat unui om înalt. Într-o climă ca aceea, orice întîrziere era riscantă. Scobie nu asistă la slujba oficiată de domnul Bowles, dar au fost de faţă soţii Perrot, Wilson şi cîţiva dintre reprezentanţii oficialităţii ; doctorul era ocupat cu ceilalţi bolnavi din casa de oaspeţi. În acest timp, Scobie pornise grăbit prin cîmpurile de orez şi discutase cu

funcționarul agricol despre irigații, numai pentru a se afla cît mai departe. Mai tîrziu, după ce epuiză toate posibilitățile oferite de irigație, trecu pe la depozit, intră și se așeză pe întuneric printre toate conservele, conserve de marmeladă, conserve de supe, conserve de unt, conserve cu biscuiți, conserve de lapte, conserve de cartofi, conserve cu ciocolată, și-l așteptă pe Wilson. Dar Wilson nu-și făcu apariția. Poate că înmormîntarea fusese o încercare prea grea pentru toți și se întorseseră la bungalowul comisarului districtual să bea un pahar. Scobie coborî la debarcader și urmări cu ochii bărcile cu pînze plutind spre mare. O dată se trezi vorbind cu glas tare, adresîndu-se parcă unei persoane din apropiere. „De ce n-ai lăsat-o să se înece ?“ Un curier se uită spre el chiorîș și Scobie o porni mai departe, pe deal în sus.

Doamna Bowles lua aer în fața casei de oaspeți : la propriu, în doze, ca pe un medicament. Stătea acolo cu gura ba deschisă, ba închisă, inspirînd și expirînd. Spuse un „bună ziua“, bățoasă și mai luă o dușcă de aer.

N-ați fost la înmormîntare, domnule maior ?

— Nu.

— Domnul Bowles și cu mine arareori putem participa împreună la o înmormîntare. Doar cînd sîntem în concediu.

— O să mai urmeze vreo înmormîntare ?

— Încă una, cred. Restul se vor reface cu timpul.

— Care dintre ei e pe moarte ?

— Doamna în vîrstă. În cursul nopții starea ei s-a înrăutățit. Înainte îi mersese destul de bine.

Scobie simți o crudă ușurare. Întrebă :

— Băiatul e bine ?

— Da.

— Și doamna Rolt ?

— Nu e în afară de orice pericol, dar cred c-o să scape. Acum e conștientă.

— Știe că soțul ei a murit ?

— Da.

Doamna Bowles începu să-și balanseze brațele în sus și-n jos, din umăr. Apoi se ridică în vîrful picioarelor, de șase ori. Scobie spuse :

— Aș vrea să pot fi și eu de folos cu ceva.

— Puteți citi cu glas tare ? întrebă doamna Bowles, înălțîndu-se pe vîrfuri.

— Cred că da. Sigur că da.

— Atunci puteți să-i citiți băiatului. Se plictisește și plictiseala nu e deloc bună pentru el.

— Unde pot găsi o carte ?

— Sînt o grămadă la misiune. Rafturi întregi.

Orice era mai bine decît să nu facă nimic. Se duse la misiune și găsi, după cum spusese doamna Bowles, grămezi de cărți. Nu se simțea prea în elementul lui în lumea cărților, dar chiar și așa i se păreau departe de a alcătui o colecție strălucită, din care vreuna să poată fi citită unui băiat suferind. Pătate de mucegai și legate în stil victorian, copertile purtau titluri ca *Douăzeci de ani în slujba misiunii*, *Pierdut și regăsit*, *Calea mărginită*, *Avertismentul misionarului*. Fără îndoială că la un moment dat, în trecut se

lansase un apel pentru dotarea bibliotecii, şi acestea erau exemplare disparate ce figuraseră în multe colecţii pioase, în Anglia. Poeziile lui John Oxenham, *Salvatorii de suflete*. Scobie luă la întîmplare o carte de pe raft şi se întoarse la casa de oaspeţi. Doamna Bowles era la dispensar, pregătind medicamente.

— Aţi găsit ceva ?

— Da.

— N-aveţi riscuri cu nici una din cărţile astea, spuse doamna Bowles. Au fost cenzurate de comitet înainte de a fi trimise aici la noi. Cîteodată unii trimit cele mai nepotrivite cărţi. Noi nu-i învăţăm carte pe copiii de-aici ca să ajungă să citească... romane.

— Nu, presupun că nu.

— Să văd ce-aţi ales.

Se uită la titlu pentru prima dată şi răspunse :

— *Un episcop printre negrii bantu.*

— Trebuie să fie interesantă, remarcă doamna Bowles.

Scobie încuviinţă fără convingere.

— Ştiţi unde îl găsiţi. Puteţi să-i citiţi un sfert de oră, nu mai mult.

Doamna în vîrstă fusese mutată în camera din fund unde murise fetiţa, bărbatul cu nasul borcănat fusese trecut în ceea ce doamna Bowles numea acum salonul convalescenţilor, pentru ca încăperea din mijloc să poată fi atribuită băiatului şi doamnei Rolt. Doamna Rolt stătea cu faţa la perete, cu ochii închişi. Izbutiseră, după cum se vedea, să smulgă din încleştarea mîinilor ei albumul, care acum se afla pe un scaun lîngă

pat. Băiatul îl privea pe Scobie cu acea căutătură aprinsă, inteligentă, a febrei.

— Mă cheamă Scobie. Pe tine cum te cheamă ?

— Fisher.

Scobie urmă cu nervozitate :

— Doamna Bowles m-a rugat să-ţi citesc.

— Ce sînteţi ? Militar ?

— Nu, poliţist.

— E o carte poliţistă ?

— Nu. Nu cred. Scobie deschise cartea la întîmplare şi dădu peste fotografia unui episcop, în straie preoţeşti, aşezat pe un scaun oficial, tare, în faţa unei biserici micuţe cu acoperiş de tablă : era înconjurat de negri bantu, care rînjeau spre obiectiv.

— Mi-ar place o poveste cu o crimă. Aţi avut vreodată de anchetat o crimă ?

— Nu ceea ce se numeşte o crimă adevărată, cu indicii şi urmăriri.

— Atunci ce fel de crimă ?

— Păi, oamenii se înjunghie uneori la încăierări.

Scobie vorbea cu glas scăzut ca să n-o deranjeze pe doamna Rolt. Stătea culcată cu pumnul strîns pe cearceaf — un pumn nu mai mare decît o minge de tenis.

— Ce titlu are cartea pe care aţi adus-o ? Poate c-am citit-o. În barcă am citit *Insula comorilor*. Nu mi-ar displace o poveste cu piraţi. Cum îi spune ?

Scobie răspunse la noroc :

— Un episcop printre negrii bantu.

— Ce înseamnă asta ?
Scobie își trase adînc răsuflarea.
— Păi vezi, Episcop e numele eroului.
— Dar ați spus *un* episcop.
— Îl chema Arthur.
— E un nume romantic.
— Da, pentru că e un erou romantic.
Brusc, ferindu-se de privirea băiatului, Scobie observă că doamna Rolt nu dormea. Se uita cu ochii țintă la perete, ascultînd. Scobie continuă dezlănțuit :
— Adevărații eroi sînt negrii bantu.
— Ce sînt bantu ăștia ?
— Erau o bandă de pirați deosebit de sălbatici, care bîntuiau Indiile de vest și prădau toate corăbiile din partea aceea a Atlanticului.
— Și Arthur Episcop îi urmărește ?
— Da. E și un fel de roman polițist, pentru că el e agent secret al guvernului britanic. Se deghizează în simplu marinar și se îmbarcă pe un vas comercial ca să poată fi prins de pirații bantu. Știi că pirații le dau întotdeauna marinarilor șansa de a li se alătura. Dacă ar fi fost ofițer, l-ar fi legat fedeleș și l-ar fi aruncat în mare. Așa, el descoperă toate parolele și ascunzișurile secrete și, bineînțeles, planurile lor de atac, ca să-i poată trăda la momentul potrivit.
— Pare cam ticălos, spuse băiatul.
— Da, și se îndrăgostește de fata căpeteniei piraților și de atunci devine romantic. Dar asta se întîmplă aproape de sfîrșitul cărții și noi n-o s-ajungem așa de departe. Sînt o mulțime de bătăi și crime pînă atunci.

— Sună bine. Haideți să-ncepem !

— Păi vezi, doamna Bowles mi-a spus ca astăzi să nu stau prea mult, așa că acum ți-am povestit despre carte, iar mîine ne apucăm de ea.

— Mîine s-ar putea să nu mai fiți aici. Poate apare vreo crimă sau altceva.

— Dar cartea rămîne. Am s-o las în grija doamnei Bowles. E cartea ei. Desigur, e posibil să sune puțin altfel cînd o s-o citească *ea*.

— Începeți doar un pic, se rugă băiatul.

— Da, începeți, se auzi o voce slabă, atît de slabă încît ar fi putut crede că e o iluzie dacă, ridicînd privirea, n-ar fi văzut-o uitîndu-se la el cu ochi mari de copil pe o față suptă.

Scobie spuse :

— Citesc foarte prost.

— Dar începeți odată, făcu băiatul nerăbdător. Oricine știe să citească cu glas tare.

Scobie își aținti ochii pe primul paragraf care enunța : „Nu voi da niciodată uitării clipa cînd am dat pentru prima oară cu ochii de continentul unde aveam să trudesc treizeci din cei mai buni ani ai vieții mele". Scobie rosti răspicat : „Din clipa cînd părăsiră Bermuda, o corabie cu un catarg strîmbat către spate îi urmări îndeaproape. Căpitanul era vizibil îngrijorat, deoarece privea necontenit prin ochean ciudata ambarcațiune. La căderea nopții, corabia se afla tot pe urmele lor iar în zori, fu prima priveliște care li se înfățișă înaintea ochilor. E oare posibil, se întrebă Arthur Episcop, să fiu atît de aproape de ținta căutărilor mele, să pun mîna pe Barbă Neagră, căpetenia piraților bantu în

persoană, sau pe sîngerosul său secund..." Întorcînd pagina, Scobie rămase o vreme derutat, dînd peste un portret al episcopului în veşminte albe cu guler preoţesc şi pălărie tare, aflat în faţa unei portiţe de crichet şi stopînd o minge pe care un negru bantu tocmai i-o aruncase.

— Mai departe, îl zori băiatul.

— ...Davis Ţăcănitu, numit aşa pentru accesele lui de furie, cînd era în stare să zvîrle în mare un întreg echipaj legat fedeleş ? Era evident că Buller, căpitanul, se aştepta la orice nenorocire, deoarece ridică toate pînzele şi păru că va izbuti să spele putina. Cînd deodată, peste întinsul oceanului, răzbătu bubuitul unui tun şi o ghiulea împroşcă apa la douăzeci de iarzi în faţa lor. Căpitanul Buller duse luneta la ochi şi-i strigă de sus, de pe covertă, lui Arthur Episcop : „Steagul piraţilor, fir-ar el să fie !" Era singurul de pe vas care cunoştea secretul ciudatei misiuni a lui Arthur.

Doamna Bowles intră cu pas energic.

— Ei, ajunge ! E prea destul pentru azi. Ce ţi-a citit, Jimmy ?

— Episcop printre bantu.

— Sper că ţi-a plăcut.

— E captivant.

— Eşti un băiat foarte cuminte, îl lăudă doamna Bowles.

— Mulţumesc, rosti o voce din celălalt pat şi Scobie se întoarse din nou, fără tragere de inimă, pentru a da iarăşi ochi cu acel tînăr chip chinuit. O să citiţi şi mîine ?

— Nu-l necăji pe maiorul Scobie, Helen, o mustră doamna Bowles. Trebuie să se întoarcă acasă. Acolo în port oamenii s-or fi omorînd unii pe alţii în lipsa lui.

— *Sînteţi poliţist* ?

— Da.

— Am cunoscut odată un poliţist — la noi în oraş — vocea pieri treptat, înecată de somn.

Scobie rămase pe loc contemplîndu-i faţa. Dezvăluia absolut clar trecutul, ca în cărţile unei ghicitoare ; drum, pierdere, boală. La următoarea etalare se va vedea poate viitorul. Luă în mîini albumul de timbre şi-l deschise la prima pagină : purta dedicaţia „Lui Helen, de la tatăl ei care o iubeşte, cu ocazia celei de a patrusprezecea ei zi de naştere". Apoi se deschise de la sine la pagina cu Paraguai, plină de imagini decorative cu papagali — genul de timbre cu poze pe care le colecţionează copiii.

— Va trebui să-i găsim nişte timbre noi, spuse Scobie cu tristeţe.

5

Wilson îl aştepta afară. Îi spuse :

— Domnule maior Scobie, v-am căutat după înmormîntare.

— M-am dedicat unor opere de binefacere, răspunse Scobie.

— Cum se simte doamna Rolt ?

— Sînt speranţe că o să scape — şi băiatul deasemeni.

— Ah, da, şi băiatul. Wilson dădu cu piciorul într-o piatră desprinsă de pe potecă şi spuse : Vreau să vă cer un sfat, domnule maior Scobie. Sînt cam îngrijorat.

— Da ?

— Ştiţi că mă aflu aici pentru a controla depozitul nostru. Ei bine, am constatat că administratorul a cumpărat produse militare. Sînt o grămadă de conserve alimentare provenite de la armată şi nu de la furnizorii noştri.

— Răspunsul mi se pare cît se poate de simplu — dă-l afară !

— E păcat să dai afară hoţul mărunt dacă ne-ar putea conduce la hoţul cel mare, dar desigur că asta intră în atribuţiile dumneavoastră. De aceea am vrut să vă vorbesc. Wilson făcu o pauză şi roşeaţa aceea care-l dădea de gol îi cuprinse faţa. Spuse : Ştiţi, a cumpărat marfa de la omul lui Yusef.

— Aş fi mers la sigur.

— Serios ?

— Da, dar vezi, omul lui Yusef nu e totuna cu Yusef. I-ar veni foarte uşor să renege un vînzător dintr-o prăvălie rurală. De fapt, după cîte ştim, Yusef ar putea fi chiar nevinovat. E puţin probabil, dar nu imposibil. Chiar dovezile dumitale ar putea indica acest lucru. La urma urmei, dumneata ai aflat abia acum de faptele magazionerului dumitale.

— Dacă ar exista dovezi clare, zise Wilson, poliţia ar acţiona ?

Scobie replică uluit :

— Adică ce vrei să spui ?

Wilson se înroşi şi mormăi ceva nedeslușit. Apoi, cu un venin care-l surprinse de-a binelea pe Scobie, spuse :

— Circulă zvonuri că Yusef se bucură de protecţie.

— Ai avut destul timp să constaţi cît preţ poţi pune pe zvonuri aici.

— Dar s-au răspîndit în tot oraşul.

— Răspîndite de Tallit — sau poate chiar de Yusef.

— Să nu mă înţelegeţi greşit, spuse Wilson. Aţi fost foarte amabil cu mine — şi doamna Scobie deasemeni. M-am gîndit că s-ar cuveni să ştiţi ce se vorbeşte.

— Sînt aici de cincisprezece ani, Wilson.

— Oh, știu, făcu Wilson, dar asta n-are legătură. Lumea e contrariată din cauza papagalului lui Tallit. Spune că i s-a înscenat asta lui Tallit pentru că Yusef vrea să-l vadă alungat din oraș.

— Da, am auzit și eu.

— Se zice că sînteți în relaţii de vizită cu Yusef. E o minciună, bineînţeles, dar...

— Ba e perfect adevărat. Sînt în relaţii de vizită şi cu inspectorul sanitar, dar asta nu m-ar împiedica să-l pun sub acuzaţie... Se opri brusc. Adăugă :

— N-am nici o intenţie să mă apăr față de dumneata, Wilson.

Wilson repetă :

— M-am gîndit doar c-ar fi bine să ştiţi.

— Eşti prea necopt pentru meseria dumitale, Wilson.

— Meseria mea ?
— Indiferent care o fi.
Pentru a doua oară, Wilson îl surprinse izbucnind cu o voce ca un pocnet :
— Oh, sînteţi insuportabil. Sînteţi mult prea al naibii de cinstit pentru lumea asta.
Faţa îi era în flăcări, pînă şi genunchii păreau că-i ard de furie, de ruşine, de autodispreţ.
— Ar trebui să porţi pălărie, Wilson, se rezumă să spună Scobie.
Stăteau unul în faţa celuilalt, pe banca de piatră dintre bungalowul comisarului districtual şi casa de oaspeţi ; lumina se cernea difuz peste lanurile de orez de la picioarele lor şi Scobie realiză cît de pregnant ieşeau în evidenţă siluetele lor pentru ochii oricărui privitor.
— Aţi expediat-o pe Louise, continuă Wilson, pentru că v-aţi temut de mine.
Scobie rîse uşor.
— Soarele, Wilson, de vină e numai soarele. Pînă mîine dimineaţă o să uităm totul.
— Louise nu putea să suporte stupizenia, mărginirea dumneavoastră... habar n-aveţi ce poate gîndi o femeie ca Louise.
— Presupun că nu. Nimeni nu doreşte ca altcineva să-i ghicească gîndurile, Wilson.
Wilson zise :
— Am sărutat-o în seara aceea...
— E sportul cel mai răspîndit în colonii, Wilson.
Scobie nu intenţionase să-l scoată din sărite pe tînăr : se străduia doar ca întîmplarea să treacă fără urmări, astfel ca a doua zi dimineaţă

să se poată comporta firesc unul față de celălalt. „Nu e altceva decît o ușoară insolație", își spuse. Văzuse astfel de cazuri întîmplîndu-se nici el nu mai ținea minte de cîte ori în decursul celor cincisprezece ani.

Wilson spuse :

— E prea bună pentru dumneavoastră.

— Pentru noi amîndoi.

— Cum ați făcut rost de bani ca s-o trimiteți pe Louise în călătorie ? Asta aș vrea să aflu. Nu cîștigați atîta. O știu. Salariul dumneavoastră figurează în lista funcționarilor coloniali.

Dacă tînărul ar fi fost mai puțin absurd, Scobie s-ar fi putut înfuria și, în final, ar fi rămas prieteni. Calmul lui era cel care ațîța focul. Spuse acum :

— Hai să vorbim despre asta mîine. Pe toți ne-a tulburat moartea copilului. Vino sus la bungalow să bei ceva.

Vru să treacă pe lîngă Wilson, dar acesta îi bară drumul : un Wilson stacojiu la față și cu lacrimi în ochi. Mersese atît de departe încît i se părea că singurul lucru pe care-l mai putea face era să continue — nu exista cale de întoarcere pe drumul pe care apucase. Zise :

— Să nu credeți că nu sînt cu ochii pe dumneavoastră.

Absurditatea acestor cuvinte îl descumpăni pe Scobie.

— Fiți foarte atent, îl avertiză Wilson, și cu doamna Rolt.

— Ce amestec are doamna Rolt în toată povestea asta ?

— Să nu credeţi că nu ştiu de ce n-aţi plecat de aici, de ce v-aţi tot învîrtit pe la spital. În timp ce noi eram cu toţii la înmormîntare, v-aţi furişat aici înăuntru...

— Eşti nebun de legat, Wilson, făcu Scobie.

Brusc, Wilson se așeză ; parcă l-ar fi îndoit o mînă imensă, invizibilă. Își lăsă capul în mîini şi plînse.

— Soarele, spuse Scobie. De vină e numai soarele. Du-te și întinde-te puțin, şi scoţîndu-şi pălăria o așeză pe capul lui Wilson.

Cu ură, Wilson se uită în sus printre degete la el — la omul care îi văzuse lacrimile.

CAPITOLUL DOI

1

Vaietul sirenelor vestea ora camuflajului total, tînguindu-se prin ploaia care cădea fără încetare ; servitorii se bulucirä în bucătărie şi zăvorîră uşa încercînd parcă să se apere de vreun duh necurat al pădurii. Fără preget, cele o sută de tone de apă continuau să se prăvale cu toată greutatea pe acoperișurile portului. Era imposibil de imaginat ca vreo ființă omenească, darămite învinșii demoralizaţi, sleiți de friguri, de pe teritoriul ocupat de guvernul francez de la Vichy, să pornească vreun atac în această perioadă a anului și totuși, categoric, Culmile lui Abraham nu puteau fi uitate... O singură faptă

temerară poate modifica întreaga concepţie despre ceea ce este posibil.

Scobie ieşi în bezna şiroindă, ţinîndu-şi deasupra capului umbrela mare, vărgată : era mult prea cald pentru a îmbrăca o manta de cauciuc. Făcu un tur de control în jurul casei şi dependinţelor : nu se zărea nici o lumină, obloanele de la bucătărie erau închise, iar casele creolilor dispăruseră după perdeaua de ploaie. În parcul autocamioanelor de peste drum, o lanternă fulgeră pentru o clipă, dar cînd Scobie strigă, se stinse — o coincidenţă, pentru că nimeni de-acolo nu i-ar fi putut auzi vocea peste duruiala ploii pe acoperiş. Sus, la Cape Station, popota ofiţerilor strălucea umed înspre mare, dar asta nu intra în responsabilitatea lui. Farurile camioanelor militare se succedau ca un şirag de mărgele în lungul coamei dealurilor, dar şi aceasta era treaba altcuiva.

Pe drum mai sus, în spatele parcului de autovehicole, se aprinse brusc o lumină într-una din barăcile Nissen, în care locuiau funcţionarii mai mărunţi ; cu o zi mai înainte cabana era neocupată şi probabil că tocmai se mutase cineva. Scobie se gîndi să-şi scoată maşina din garaj, dar cabana se afla numai la vreo două sute de metri depărtare, aşa că porni pe jos. În afară de răpăiala ploii pe drum, pe acoperişuri, pe umbrelă, totul era cufundat în tăcere : doar geamătul, acum muribund, al sirenelor continuă o clipă, două, să mai vibreze în auz. Mai tîrziu Scobie îşi aminti că atunci atinsese limita supremă a fericirii : singur, în întuneric, cu ploaia

şiroind, eliberat de orice simţămînt de dragoste sau de milă.

Ciocăni la uşa cabanei Nissen, cu forţă, din cauza ploii care bubuia pe acoperişul negru ca un tunel. Trebui să ciocăne de două ori înainte ca uşa să se deschidă. Pentru o clipă lumina îl orbi. Spuse :

— Îmi pare rău că vă deranjez. Lumina de la dumneavoastră se vede de afară.

O voce de femeie răspunse :

— Oh, scuzaţi-mă. Nu mi-am dat seama...

Privirea i se limpezi, dar pe moment Scobie nu izbuti să dea un nume trăsăturilor de care-şi amintea cu intensitate. Îi cunoştea pe toţi din colonie. Aici avea de-a face cu cineva care venise din afară... un rîu... dis-de-dimineaţă... un copil murind.

— Oh ! făcu el. Sînteţi doamna Rolt, nu-i aşa ? Am crezut că sînteţi internată în spital...

— Da, eu sînt. Dumneavoastră cine sînteţi ? Vă cunosc ?

— Sînt maiorul Scobie de la poliţie. V-am văzut la Pende.

— Îmi pare rău, nu-mi amintesc absolut nimic din ce s-a întîmplat acolo.

— Îmi daţi voie să mă ocup de lumină ?

— Sigur. Poftiţi.

Scobie intră, trase bine perdelele şi mută o lampă. Cabana era împărţită în două printr-o perdea : de o parte un pat, o măsuţă de toaletă improvizată, de cealaltă parte, o masă, cîteva scaune — un minimum de mobilier, în genul

celui alocat funcționarilor inferiori cu salariu sub 500 lire pe an. Scobie remarcă :

— N-au făcut prea mari eforturi, nu-i aşa ? Dac-aş fi ştiut, v-aş fi putut fi de folos.

Abia acum o cercetă cu atenție. Chipul tînăr, obosit, părul al cărui luciu pierise... Pijamaua pe care o purta era prea mare pentru ea : corpul i se pierdea printre cutele urîte ale veşmîntului. Scobie căută să vadă dacă inelul tot mai juca larg pe degetul ei, dar constată că dispăruse cu desăvîrşire.

— Toată lumea a fost foarte drăguță, spuse ea. Doamna Carter mi-a dat o pernuță adorabilă.

Scobie îşi plimbă privirea prin încăpere : nicăieri nu întîlni nici un obiect personal : nici o fotografie, nici o carte, nici un fel de bibelou, dar îşi aminti că ea nu scosese din apele mării nimic altceva decît pe sine însăşi şi un album de timbre.

— E vreun pericol ? întrebă ea îngrijorată.

— Pericol ?

— Sirenele.

— Oh, absolut nici unul. E doar o alarmă. Avem cîte una pe lună. Nu se întîmplă niciodată nimic. Se mai uită încă o dată lung la ea. N-ar fi trebuit să vă dea drumul din spital aşa de curînd. Nu sînt nici şase săptămîni.

— Eu am vrut să plec. Voiam să fiu singură. Lumea venea mereu să mă vadă.

— Ei, am să plec şi eu acum. Nu uitați, dacă aveți nevoie de ceva, mă găsiți la doi paşi de-aici. Casa aceea albă cu două etaje, aşezată

într-o mlaștină peste drum de parcul de autovehicule.

— Nu vreți să mai rămîneți pînă stă ploaia? întrebă ea.

— Nu cred c-ar fi indicat, replică Scobie. Știți, ploaia ține pînă în septembrie ; obținu de la ea un zîmbet țeapăn, insolit.

— Zgomotul e îngrozitor.

— Te obișnuiești cu el în cîteva săptămîni. Ca atunci cînd locuiești lîngă calea ferată. Dar n-o să fiți obligată. O să vă trimită acasă foarte curînd. Peste două săptămîni sosește un vapor.

— Nu vreți să beți ceva ? Doamna Carter mi-a dat și o sticlă de gin pe lîngă pernuță.

— Atunci mai bine v-aș ajuta s-o beți.

Cînd scoase sticla la vedere, Scobie băgă de seamă că aproape jumătate din conținut dispăruse.

— Aveți lămîi ?

— Nu.

— V-au dat un servitor, presupun ?

— Da, dar nu știu ce să-i cer. Și nu pare să fie niciodată pe-aici.

— Ați băut ginul sec ?

— Oh, nu. Nici nu m-am atins de el. Băiatul a răsturnat sticla — cel puțin așa mi-a spus.

— Am să stau de vorbă cu el mîine de dimineață, declară Scobie. Aveți un răcitor ?

— Da, dar băiatul nu-mi poate procura gheață. Se așeză epuizată pe un scaun. Să nu mă credeți o proastă. Pur și simplu nu știu pe ce lume mă aflu. N-am fost nicicînd într-un loc ca acesta.

— De unde sînteți ?
— Din Bury St. Edmunds. În Suffolk. Acum opt săptămîni eram încă acolo.
— Oh, nu, nu erați. Erați în barca aceea.
— Așa e. Am uitat de barcă.
— N-ar fi trebuit să vă grăbească ieșirea din spital, așa singură de tot cum sînteți.
— Mă simt foarte bine. Aveau nevoie de patul meu. Doamna Carter zicea c-o să-mi găsească un loc liber, dar am vrut să fiu singură. Doctorul le-a spus să mă lase să fac cum vreau eu.
Scobie remarcă :
— Înțeleg foarte bine că n-ați ținut să fiți împreună cu doamna Carter și, doar un cuvînt dacă spuneți, am șters-o și eu.
— Aș prefera să așteptați pînă la încetarea alarmei. Știți, sînt un pic cam năucită.
Capacitatea de rezistență a femeilor îl uluise întotdeauna pe Scobie. Iat-o pe cea aflată în fața lui, care supraviețuise patruzeci de zile într-o barcă de salvare, vorbind acum despre năuceală. Își aminti de pierderile pe care le menționase inginerul-șef în raportul său : ofițerul de gradul trei și cei doi marinari care muriseră și fochistul care-și pierduse mințile pentru că băuse apă de mare și sărise în valuri. Cînd era vorba de solicitare, întotdeauna bărbatul era cel care ceda. Acum, tînăra femeie din fața lui se odihnea pe slăbiciunea ei ca pe o pernă.
Scobie întrebă :
— V-ați făcut vreun plan ? O să vă întoarceți la Bury ?

— Nu știu. Poate o să-mi găsesc o slujbă.

— Aveţi vreo calificare ?

— Nu, mărturisi ea, ferindu-şi ochii. Ştiţi, am terminat școala abia acum un an.

— Ați învățat ceva anume ?

Scobie avea impresia că fata avea nevoie mai mult decît orice să stea de vorbă, să vorbească fleacuri, fără importanţă. Își închipuia că vrea să fie singură, dar de fapt ce o înspăimînta era neplăcuta obligație de a primi compătimire. Cum putea oare un copil ca ea să joace rolul unei femei al cărei soţ se înecase mai mult sau mai puţin sub ochii ei ? Ca și cum i s-ar fi cerut să interpreteze pe Lady Macbeth. Doamna Carter n-ar fi manifestat nici urmă de compătimire faţă de nepriceperea ei. Doamna Carter, fără îndoială, ar fi ştiut cum să se comporte, ţinînd seama că îngropase un soţ şi trei copii.

Îi întrerupse şirul gîndurilor, declarînd :

— Eram bună la baschet.

— Hîm, făcu Scobie, nu prea aveţi un fizic de instructor de sport. Sau poate aveţi, cînd sînteţi în formă ?

Pe neaşteptate și fără vreun semn prealabil, fata începu să vorbească. Ca și cînd Scobie, folosind din întîmplare o parolă, ar fi făcut o ușă să se deschidă ; n-ar fi ştiut să spună ce cuvînt folosise. Poate fusese „instructor de sport", pentru că se porni să-i povestească despre baschet („Doamna Carter, reflectă Scobie, discutase probabil cu ea despre cele patruzeci de zile în barcă şi despre proaspătul ei soţ, de numai trei săptămîni").

— Am jucat doi ani în echipa şcolii, spuse ea cu înfocare, aplecîndu-se înainte, cu bărbia sprijinită într-o mînă şi un cot osos pe un genunchi osos. Pielea albă — neîngălbenită încă de atebrină sau de soare — îi sugera un os spălat de apa mării şi azvîrlit pe ţărm.

— Cu un an înainte eram în echipa secundă. Dac-aş mai fi rămas un an, aş fi ajuns căpitan de echipă. În 1940 am bătut pe cei din Roedean şi am făcut meci nul cu Cheltenham.

Scobie o asculta cu viul interes pe care îl resimte oricine pentru viaţa unei persoane străine, interesul pe care cei tineri îl iau drept dragoste. Dar lui vîrsta îi dădea siguranţă, aşa cum stătea acolo ascultînd, cu un pahar de gin în mînă în zgomotul ploii de deasupra. Îi povesti că şcoala ei se afla pe dealurile din chiar spatele Seaportului : aveau o profesoară franţuzoaică pe care o chema Mlle Dupont şi care avea o fire uricioasă. Directoarea ştia limba greacă la fel de bine ca engleza — Virgiliu...

— Am crezut întotdeauna că Virgiliu a fost latin.

— A, da. Vroiam să spun Homer. N-am fost deloc bună la limbile clasice.

— La ce altceva aţi mai fost bună pe lîngă baschet ?

— Cred că la matematică, dar nu m-am împăcat niciodată cu trigonometria.

Îi povesti că vara se duceau la Seaport şi făceau baie şi în fiecare sîmbătă organizau un picnic pe dealuri — alteori organizau jocuri călare pe ponei — şi o dată a fost o poveste teri-

bilă cu bicicletele, care s-a răspîndit în tot ținutul, și două fete nu s-au întors pînă la ora unu noaptea. Scobie asculta fascinat, învîrtind ginul dens în paharul din care nu lua nici o înghițitură. Sirenele gemură strident prin ploaie vestind încetarea alarmei, dar nici unul din ei nu le acordă vreo atenție. Scobie întrebă :

— Și în vacanță vă întorceați acasă la Bury ?

Mama ei se pare că murise cu zece ani în urmă, iar tatăl ei era preot, numit pe lîngă un fel de episcopat. Aveau o casă foarte mică pe Angel Hill. Poate că nu fusese tot așa de fericită acasă ca la școală, pentru că la prima ocazie reveni la primul subiect, povestind despre profesoara de sport pe care o chema la fel ca pe ea — Helen, și față de care toată clasa ei nutrea un adevărat *Schwärmer* [1]. Acum rîdea de această pasiune, cu aere de superioritate ; era singurul indiciu pe care i-l dădea lui Scobie că devenise adultă că era — sau mai degrabă fusese — femeie măritată.

Se întrerupse brusc și spuse :

— Ce prostie din partea mea să vă povestesc toate fleacurile astea...

— Îmi face plăcere.

— Nu m-ați întrebat de loc despre... știți...

Scobie știa foarte bine pentru că citise raportul. Știa exact ce rație de apă primise fiecare persoană din barcă — cîte o ceașcă de două ori pe zi, care se redusese după douăzeci și una de zile la o jumătate de ceașcă. Această rație se menținuse pînă cu douăzeci și patru de ore îna-

[1] Entuziasm (germ.).

inte de a fi salvaţi, datorită faptului că cei morţi lăsaseră porţia lor. Îndărătul clădirilor şcolii din Seaport, a stîlpului de pe terenul de baschet, Scobie simţea tălăzuirea insuportabilă a mării, înălţînd barca şi coborînd-o, înălţînd-o şi iar coborînd-o.

— Am fost nenorocită cînd am plecat — era pe la sfîrşitul lunii iulie. Am plîns în taxi tot drumul pînă la gară.

Scobie numără lunile — din iulie pînă în aprilie : nouă luni — perioada de gestaţie — şi ceea ce se născuse a fost moartea unui soţ, şi Atlanticul care-i împingea ca pe nişte epave spre lungul ţărm plat al Africii, şi marinarul care se aruncase din barcă.

Scobie spuse :

— Amintirile din epoca şcolii sînt mai interesante. Restul pot să-l ghicesc.

— Ce mult am vorbit ! Ştiţi, cred c-o să dorm în noaptea asta.

— N-aţi dormit pînă acum ?

— Din cauza respiraţiei celor din jurul meu, la spital. Bolnavii se răsuceau şi sforăiau şi mormăiau. Cînd se stingea lumina era exact ca... înţelegeţi ?

— O să dormiţi bine aici. N-are de ce să vă fie teamă. Există întotdeauna un paznic de serviciu. Am să-i atrag atenţia.

— Aţi fost aşa de drăguţ, spuse ea. Doamna Carter şi ceilalţi — toţi au fost drăguţi. Îşi înălţă faţa trasă, sinceră, copilăroasă şi declară : Îmi sînteţi foarte simpatic.

— Și dumneavoastră îmi sînteți simpatică, spuse Scobie cu gravitate.

Amîndoi aveau un imens simțămînt de securitate : erau prieteni și nu puteau fi niciodată altceva decît prieteni — îi separau, fără riscuri, un soț mort, o soție în viață, un tată care era preot, o profesoară de sport pe care o chema Helen și ani peste ani de experiență. Nu trebuia să-și facă griji în legătură cu ce se cuvenea să-și spună unul altuia.

Scobie adăugă :

— Noapte bună. Mîine am să vă aduc niște timbre pentru album.

— Cum de știți de albumul meu ?

— Asta e meseria mea. Sînt polițist.

— Noapte bună.

Scobie se îndepărtă extraordinar de fericit, dar de acest moment de fericire nu avea să-și reamintească, deoarece lui avea să-i rămînă în minte numai momentul de fericire resimțit atunci cînd venise pe întuneric, singur, în ploaie.

2

De la opt și jumătate dimineața pînă la unsprezece, Scobie se ocupă de un caz de furt mărunt ; avea de interogat șase martori și nu crezu nici un cuvînt din cele spuse de fiecare dintre ei. În astfel de cazuri în Europa, există declarații ce pot fi crezute și altele care nu inspiră încredere ; e posibil să se tragă o linie logică de demarcație între adevăr și minciună ;

cel puțin principiul *cui bono* acționează într-o oarecare măsură și, de obicei, se poate presupune fără riscuri, atunci cînd acuzația e furtul și nu se pune și problema vreunei polițe de asigurare — că cel puțin „ceva“ a fost furat. Dar aici nu se puteau face astfel de presupuneri : nu se puteau trage concluzii logice. Cunoscuse ofițeri de poliție pe care îi lăsaseră nervii în efortul de a desprinde un singur grăunte de adevăr incontestabil : sfîrșeau, unii din ei, prin a lovi un martor și erau țintuiți la stîlpul infamiei în ziarele creole locale, apoi trimiși acasă ca inapți de serviciu sau transferați. În unii se trezea o ură violentă contra pielii negre, dar Scobie, în decursul celor cincisprezece ani, trecuse de mult prin etapele periculoase ; acum, pierdut în hățișul de minciuni, simțea o extraordinară afecțiune pentru acești oameni, care paralizau o formă de justiție străină lor printr-o metodă atît de simplă.

În cele din urmă, rămase din nou singur în birou. Nu mai avea nimic pe agenda de lucru și, scoțînd un teanc de foi de scris, și potrivindu-și o bucată de sugativă sub încheietura mîinii, ca să-i absoarbă transpirația, se pregăti să-i scrie Louisei. Nu-i venea niciodată ușor să scrie scrisori. Poate din cauza pregătirii sale de polițist, nu era în stare să aștearnă pe hîrtie nici măcar o singură minciună, chiar și bine intenționată, sub care să semneze. Trebuia să fie corect ; putea consola numai prin omisiune. Așa că acum, scriind cele două cuvinte, „Draga mea“, se pregătea să omită. N-o să-i scrie că-i

lipseşte dar va lăsa deoparte orice exprimare care să indice fără greş că se simte mulţumit.

„Draga mea, trebuie să-mi ierţi încă o scrisoare scurtă. Ştii că nu mă prea pricep la scrisori. Am primit ieri a treia scrisoare de la tine, cea în care îmi scrii că stai o săptămînă la prietena doamnei Halifax, în afara Durbanului. Aici totul e liniştit. Am avut aseară o alarmă, dar s-a dovedit că un pilot american luase un banc de delfini bruni drept submarine. Au început ploile, bineînţeles. Acea doamnă Rolt de care ţi-am povestit în ultima mea scrisoare, a ieşit din spital şi au instalat-o într-una din cabanele Nissen din spatele autobazei de transport, în aşteptarea unui vapor. Am să fac ce-mi stă în putinţă ca să se simtă cît mai bine. Servitorul nostru e tot în spital, dar îi merge bine. Cred că astea sînt cam toate noutăţile. Ancheta cu Tallit trenează în continuare — nu cred c-o să iasă ceva pînă la urmă. Ali a trebuit să se ducă să-şi scoată doi dinţi zilele trecute. Ce tămbălău a făcut ! Am fost nevoit să-l duc cu maşina la spital, altfel nu s-ar fi dus niciodată".

Scobie făcu o pauză : îl deranja ideea că cei de la cenzură — care întîmplător erau doamna Carter şi Calloway — vor citi cuvintele afectuoase de încheiere.

„Ai grijă de tine, draga mea, şi nu-ţi face probleme în legătură cu mine. Atîta timp cît tu eşti fericită, şi eu sînt fericit. Peste nouă luni o să-mi pot lua concediul şi vom fi împreună".

Era pe punctul să scrie : „Sînt mereu cu gîndul la tine", dar aceasta nu era o declaraţie pe care

s-o poată semna. Scrise în schimb : „Mă gîndesc adesea la tine în timpul zilei“, şi apoi reflectă asupra semnăturii. Fără tragere de inimă, dar pentru că ştia că o să-i facă plăcere, semnă „Al tău, Ticki“. Pentru o clipă îi reveni în minte cealaltă scrisoare, semnată „Dicky“, care îi apăruse de două, trei ori în vis.

Sergentul intră în birou, veni în pas de marş pînă în mijlocul încăperii, se răsuci pe călcîie ca să se plaseze cu faţa spre Scobie, şi salută. Cît dură tot acest ceremonial, Scobie avu timp să scrie adresa pe plic.

— Ce este, sergent ?

— Comisaru şef, să trăiţi, roagă să vedeţi pe el.

— În regulă.

Comisarul şef nu era singur. Faţa asudată a secretarului colonial lucea vag în penumbra încăperii şi alături de el şedea un bărbat înalt, osos, pe care Scobie nu-l mai văzuse pînă atunci — sosise probabil cu avionul deoarece în ultimele zece zile nu intrase nici un vas în port. Pe uniforma largă şi neîngrijită, purta treselele de colonel, care parcă nu i-ar fi aparţinut.

— Domnule colonel Wright, dînsul e maiorul Scobie.

Scobie îşi dădu seama din tonul comisarului şef că era îngrijorat şi iritat. Acesta i se adresă :

— Ia loc, Scobie. E vorba de chestiunea asta cu Tallit.

Ploaia întuneca încăperea şi împiedica aerul să intre.

— Colonelul Wright a venit de la Cape Town ca să se informeze despre mersul anchetei.

— De la Cape Town, domnule ?

Comisarul şef îşi mişcă picioarele, în timp ce în mînă răsucea un briceag. Spuse :

— Colonelul Wright este reprezentantul Biroului 5 al Military Intelligence-ului.

Secretarul colonial vorbi atît de încet, încît toţi se văzură siliţi să-şi aplece capetele ca să-l poată auzi.

— E regretabilă toată povestea asta.

Comisarul şef începu să cioplească colţul biroului cu briceagul, vrînd să arate că nu ascultă.

— Nu cred că poliţia trebuia să intervină — chiar la modul la care a făcut-o — în orice caz nu fără a se consulta.

Scobie spuse :

— Întotdeauna am înţeles că e de datoria noastră să împiedicăm contrabanda de diamante.

Cu vocea lui şoptită, neclară, secretarul urmă:

— Diamantele găsite nu valorează nici o sută de lire.

— Sînt singurele diamante care au fost găsite pînă acum.

— Scobie, dovezile contra lui Tallit au fost prea şubrede ca să justifice o arestare.

— N-a fost arestat. A fost interogat.

— Avocaţii lui susţin că a fost adus cu forţa la sediul poliţiei.

— Avocaţii lui mint. Nu se poate să nu vă daţi seama de asta.

Secretarul colonial se adresă colonelului Wright :

— Vedeți ce fel de dificultăți avem de înfruntat. Sirienii catolici pretind că sînt o minoritate persecutată şi că poliția e în slujba plătită a sirienilor musulmani.

Scobie interveni :

— Același lucru s-ar fi întîmplat și dacă procedam invers — numai că ar fi fost mai rău. Parlamentul nostru are mai multă afecțiune pentru mahomedani decît pentru catolici.

Avea senzația că nimeni nu adusese vorba de adevăratul scop al acestei întruniri. Comisarul despica așchie după așchie din colțul biroului său, făcînd pe absentul, iar colonelul Wright ședea țeapăn fără să scoată un cuvînt.

— Eu personal, murmură secretarul colonial, mai degrabă m-aș... și vocea lui scăzută se pierdu în șoapte tainice pe care doar Wright, astupîndu-și o ureche cu degetele și înclinîndu-și capul într-o parte, ca și cînd ar fi încercat să audă ceva la un telefon defect, s-ar fi putut să le prindă.

Scobie interveni :

— N-am auzit ce-ați spus.

— Am spus că eu personal aș avea mai multă încredere în cuvîntul lui Tallit decît în al lui Yusef.

— Asta pentru că sînteți aici în colonie doar de cinci ani, replică Scobie.

Colonelul Wright interveni brusc în discuție :

— De cîți ani sînteți dumneavoastră aici, domnule maior Scobie ?

— De cincisprezece.

Colonelul Wright mormăi ceva neutru.

Comisarul şef încetă să mai cresteze colţul biroului şi-şi înfipse briceagul în tăblie cu un gest plin de ranchiună. Spuse :

— Colonelul Wright vrea să cunoască sursa informaţiei dumitale, Scobie.

— O cunoaşteţi, domnule comisar şef. E Yusef.

Wright şi secretarul colonial stăteau unul lîngă altul, cu ochii aţintiţi asupra lui. Scobie se lăsă pe spate şi îşi înclină capul în aşteptarea atacului următor, dar nu urmă nici un atac. Ştia că aşteptau de la el o completare a răspunsului său lapidar dar ştia totodată că, procedînd aşa, ei ar considera-o drept o recunoaştere de slăbiciune. Tăcerea devenea tot mai insuportabilă : plutea ca o acuzare. Cu săptămîni în urmă, îi spusese lui Yusef că intenţionează să-l încunoştinţeze pe comisarul-şef despre împrumutul contractat ; poate că avusese într-adevăr intenţia, poate doar se lăudase ; nu-şi mai amintea acum. Ştia numai atît, că acum era prea tîrziu. Ar fi trebuit să-l informeze pe comisarul şef înainte de a lua măsuri contra lui Tallit : acum nu mai putea fi socotită decît ca o hotărîre forţată. Pe coridorul din faţa biroului trecu Fraser fluierînd melodia lui preferată ; deschise uşa biroului şi spuse : „Scuzaţi-mă domnule comisar şef", şi se retrase, lăsînd în urma lui ca o dîră, mirosul de grădină zoologică. Murmurul ploii continua fără încetare. Comisarul şef scoase briceagul împlîntat în masă şi începu iarăşi să cioplească ; parcă, pentru a doua oară, respingea

în mod deliberat întreaga chestiune. Secretarul colonial își drese glasul.

— Yusef, repetă el.

Scobie încuviință din cap.

Colonelul Wright întrebă :

— Îl considerați pe Yusef demn de încredere?

— Bineînțeles că nu, domnule. Dar trebuie să acționăm potrivit informațiilor pe care le putem obține — iar această informație s-a dovedit corectă pînă la un punct.

— Pînă la ce punct ?

— Diamantele au fost găsite.

Secretarul colonial întrebă :

— Primiți multe informații de la Yusef ?

— Acum a fost prima dată.

Nu izbuti să înțeleagă ce altceva mai spuse secretarul colonial după cuvîntul „Yusef".

— Nu înțeleg ce spuneți, domnule.

— Am spus că aveți relații cu Yusef.

— Nu știu ce vreți să spuneți.

— Îl vedeți des ?

— Cred că în ultimele trei luni l-am văzut de trei ori — ba nu, de patru.

— Cu treabă ?

— Nu neapărat. Odată l-am luat cu mașina cînd mașina lui era în pană. O dată a venit să mă vadă cînd zăceam de friguri la Bamba. Altă dată...

— Nu e un interogatoriu, Scobie, îl întrerupse comisarul-șef.

— Am avut senzația, domnule comisar șef, că asta fac domnii aceștia aici de față.

Colonelul Wright își întinse picioarele lungi și spuse :

— Haideți să reducem totul la o singură chestiune. Domnule maior Scobie, Tallit a adus contra-acuzații — poliției și dumneavoastră personal. El pretinde că de fapt Yusef v-a dat bani E adevărat ?

— Nu, domnule. Yusef nu mi-a dat nimic.

Simțea o ciudată ușurare că nu fusese încă obligat să mintă.

Secretarul colonial remarcă :

— Firește, resursele dumneavoastră financiare v-au permis s-o trimiteți pe soția dumneavoastră în Africa de Sud.

Scobie se rezemă de spătarul scaunului, fără o vorbă. Din nou resimți tăcerea avidă așteptîndu-i cuvintele.

— Nu răspundeți ? se impacientă secretarul colonial.

— N-am știut c-ați pus o întrebare. Repet — Yusef nu mi-a dat nimic.

— E un om de care oricine trebuie să se păzească, Scobie.

— Poate că după ce o să stați aici tot atît de mult ca mine o să înțelegeți că poliția are menirea să se ocupe și de oamenii care nu sînt primiți la Secretariat.

— Nu e de dorit să ne înfierbîntăm, nu ?

Scobie se ridică în picioare.

— Pot să plec, domnule comisar șef ? Dacă acești domni au terminat cu mine... am treabă.

Broboane de sudoare îi apărură pe frunte ; inima îi zvîcnea de furie.

— E-n regulă, Scobie, zise comisarul șef.

Colonelul Wright spuse :

— Trebuie să mă iertaţi că v-am necăjit, dar am primit un raport. M-am văzut nevoit să preiau chestiunea în mod oficial. Sînt pe deplin satisfăcut.

— Mulţumesc, domnule.

Dar cuvintele de consolare veneau prea tîrziu : chipul transpirat al secretarului colonial îi umplea cîmpul vizual. Acesta spuse cu vocea lui scăzută :

— E doar o chestiune de prudenţă, asta-i tot.

— Dacă aveţi nevoie de mine în următoarele treizeci de minute, i se adresă Scobie comisarului-şef, mă găsiţi la Yusef.

3

La urma urmei tot îl siliseră să spună o minciună : n-avea nici o treabă cu Yusef. Cu toate acestea, voia să schimbe cîteva cuvinte cu el ; mai exista poate o cît de mică şansă de a clarifica afacerea Tallit, măcar pentru propria lui satisfacţie, dacă nu din punct de vedere legal. Conducînd maşina încet prin ploaie — ştergătorul de parbriz încetase de mult să mai funcţioneze — îl văzu pe Harris luptîndu-se cu umbrela în faţa hotelului Bedford.

— Vrei să urci ? Merg în aceeaşi direcţie.

— S-au întîmplat nişte lucruri cu totul extraordinare, îi spuse Harris. Faţa lui suptă strălucea de ploaie şi de entuziasm. Am în sfîrşit o casă.

— Felicitări.

— De fapt nu e chiar o casă : e una din cabanele situate mai sus de casa dumneavoastră. Dar se poate spune că e locuinţa mea, făcu Harris. Va trebui s-o împart cu cineva, dar chiar şi aşa se poate spune că e locuinţa mea.

— Cu cine o împarţi ?

— Mă gîndeam la Wilson dar e plecat — în Lagos, pentru o săptămînă, două. Ciudat muşteriu şi ăsta, pe care nu te poţi bizui. Tocmai cînd aveam nevoie de el. Şi acum ajung şi la al doilea eveniment senzaţional. Ştiţi ce-am descoperit ? Că Wilson şi cu mine am urmat la Downham.

— Downham ?

— Şcoala, bineînţeles. Am intrat la el în cameră cînd era plecat, ca să iau nişte cerneală cu împrumut şi acolo, pe masa lui, am dat peste un exemplar al publicaţiei editată de şcoala Downham.

— Ce coincidenţă, remarcă Scobie.

— Şi ştiţi — a fost într-adevăr o zi cu întîmplări senzaţionale — mă uitam prin revistă şi pe o pagină, în partea de jos, ce credeţi că scria : „Secretarul asociaţiei foştilor elevi de la Downham, ar dori să intre în contact cu următorii foşti elevi pe care i-a pierdut din vedere — şi acolo la jumătatea listei era tipărit propriul meu nume, mare, cu litere de-o şchioapă. Ce ziceţi de asta ?

— Şi ce-ai făcut ?

— De îndată ce-am ajuns la birou m-am aşezat şi le-am scris — înainte de a atinge măcar o telegramă, bineînţeles afară de cele „foarte urgent", dar apoi am constatat că uitasem să-mi notez adresa secretarului, aşa că a trebuit să mă

duc înapoi după revistă. Nu ați fi dispus să intrați să vedeți ce-am scris ?

— Nu pot sta mult.

Biroul care i se dăduse lui Harris era o cămăruță de prisos în localul Companiei Elder Dempster. Avea dimensiunile unei camere de serviciu de modă veche și această impresie era sporită de o chiuvetă primitivă cu un singur robinet și de un primus. O masă încărcată cu formulare de telegrame era înghesuită între chiuvetă și o fereastră nu mai mare decît un hublou care dădea direct spre chei și spre golful cenușiu, încrețit de valuri. O versiune abreviată din *Ivanhoe* pentru uzul școlarilor și o jumătate de pîine se aflau pe o tavă.

— Scuzați harababura, spuse Harris. Luați un scaun ; dar nu exista nici un scaun liber.

— Unde-am pus-o ? se întrebă Harris cu glas tare, răscolind prin telegramele de pe masă. Ah, îmi amintesc. Deschise *Ivanhoe* și pescui dintre pagini o foaie de hîrtie îndoită.

— E doar o ciornă, explică Harris reținut. Va trebui bineînțeles, s-o mai comprim. Cred c-ar fi mai bine să n-o expediez pînă nu se întoarce Wilson. Știți, l-am pomenit și pe el.

Scobie citi :

„Dragă domnule secretar, din pură întîmplare am dat peste un exemplar din revista «Old Downham»“, pe care un alt fost elev de la Downham, E. Wilson (1923—1928) o avea în cameră. Din păcate eu am pierdut legătura cu școala noastră de ani de zile și m-am simțit încîntat și un pic vinovat văzînd că dumneavoastră ați în-

cercat să intrați în legătură cu mine. Poate c-ați vrea să aflați cîte ceva despre ceea ce fac eu aici în „cavoul omului alb“, dar întrucît lucrez la cenzurarea telegramelor veți înțelege că nu vă pot da multe amănunte despre ocupația mea. Va trebui să așteptăm pînă după ce vom cîștiga războiul. Sîntem în toiul ploilor acum — și ce mai ploi ! Bîntuie frigurile pe-aici, dar eu n-am avut decît un acces, iar E. Wilson a scăpat pînă acum. Locuim împreună într-o căsuță, așa că vă puteți da seama că vechii Downhamieni sînt uniți pînă și în această regiune sălbatică și îndepărtată. Formăm o echipă de doi vechi Downhamieni și vînăm împreună, dar numai gîndaci (Ha ! Ha !). Ei bine, trebuie să închei acum și să mă ocup de cîștigarea războiului. Salutări tuturor absolvenților școlii Downham de la un vechi colonist“.

Ridicîndu-și ochii, Scobie întîlni privirea îngrijorată și stînjenită a lui Harris.

— Credeți că am găsit tonul potrivit ? întrebă el. Am oarecari îndoieli în legătură cu „Dragă domnule secretar“.

— Cred c-ai prins admirabil tonul.

— Desigur știți că nu e o școală foarte bună și eu n-am fost prea fericit acolo. De fapt am fugit o dată.

— Și acum te-au prins.

— Așa s-ar părea, nu ? făcu Harris. Se uita țintă afară pe fereastră spre apa cenușie, cu lacrimi în ochii injectați. I-am invidiat întotdeauna pe cei care au fost fericiți acolo, spuse el.

Scobie îl consolă :

— Nici pentru mine școala n-a însemnat mare lucru.

— Să pornești în viață fericit ! spuse Harris. Probabil că înseamnă mare lucru după aceea. Păi s-ar putea să devină un obicei, nu credeți ? Luă codrul de pîine din tăviță și-l aruncă în coșul de hîrtii.

— Am avut mereu de gînd să fac un pic de ordine pe-aici, declară el.

— Ei, acum trebuie să plec, Harris. Îmi pare bine de casă — și de toată întîmplarea cu publicația școlii.

— Oare Wilson o fi fost fericit acolo ? se întrebă Harris dus pe gînduri. Luă *Ivanhoe* de pe tăviță și se uită în jur ca să-l pună undeva, dar nu era nici pic de loc. Îl așeză înapoi de unde îl luase.

— Nu prea cred c-a fost fericit, își continuă el gîndul, altfel de ce-ar fi ajuns aici ?

4

Scobie își lăsă mașina chiar în fața intrării lui Yusef ; era ca un gest de sfidare față de secretarul colonial. I se adresă slujitorului :

— Vreau să-l văd pe stăpînul tău. Cunosc drumul.

— Stăpînu' plecat.

— Atunci am să-l aștept.

Îl împinse pe slujitor din calea sa și intră în casă. Bungalowul se compunea dintr-un șir de cămăruțe mobilate identic, cu sofale și perne și mese joase pentru băuturi, întocmai ca încăperile unei case de toleranță. Scobie trecu dintr-o

cameră într-alta dînd deoparte perdelele pînă cînd ajunse în cămăruța unde cu aproape două luni înainte își pierduse integritatea. Pe sofa dormea Yusef, îmbrăcat în pantaloni de doc albi.

Zăcea pe spate, cu gura deschisă, respirînd greu. Pe o masă alăturată se afla un pahar și pe fund Scobie observă niște granule mici albe. Yusef luase un sedativ. Scobie se așeză lîngă Yusef și așteptă. Fereastra era deschisă dar ploaia oprea aerul să pătrundă, întocmai ca o perdea. Poate că pur și simplu lipsa de aer era cauza depresiunii care îl copleși dintr-o dată, sau poate că se datora faptului că revenise la locul crimei. Inutil să-și spună că nu comisese nici un delict. La fel ca o femeie care contractase o căsătorie fără iubire, Scobie regăsea în încăperea anonimă ca o cameră de hotel, amintirea unui adulter.

Chiar deasupra ferestrei era o streașină stricată care se golea ca un rezervor, așa că tot timpul se auzeau două zgomote făcute de ploaie — murmurul și jetul. Scobie își aprinse o țigară, privindu-l pe Yusef. Nu simțea nici un dram de ură față de acest om. Îl prinsese în capcană pe Yusef cu aceeași luciditate și eficiență cum îl prinsese și Yusef pe el. Căsătoria fusese contractată cu acordul amîndorura. Poate că intesitatea cu care îl observa pătrunse prin ceața sedativului : coapsele groase se agitară pe sofa. Yusef mormăi apoi, tot adîncit în somn, murmură „băiete dragă !" și, răsucindu-se pe o parte, se întoarse cu fața spre Scobie. Scobie se uită din nou prin cameră dar o mai exami-

nase destul de amănunțit și atunci cînd venise să aranjeze chestiunea împrumutului ; nu survenise nici o schimbare — aceleași perne hidoase de mătase mov, cu urzeala vizibilă în locurile unde umezeala atacase țesătura, aceleași perdele portocalii. Chiar și sifonul albastru se afla în același loc ; toate lucrurile aveau un aer de eternitate ca mobilierul iadului. Nu existau rafturi pentru cărți deoarece Yusef nu știa să citească ; nici birou, pentru că Yusef nu știa să scrie. Ar fi fost o inutilitate să caute documente — documentele nu-i erau de nici un folos lui Yusef. Totul se afla înăuntrul acelui cap mare de roman.

— Vai... domnule maior Scobie... Ochii erau deschiși și-i căutau privirea ; tulburi din cauza sedativului, le era greu să se fixeze.

— Bună dimineața, Yusef. O dată îl surprindea și Scobie în inferioritate.

O clipă, Yusef păru gata să se cufunde iarăși în somnul lui narcotizat ; apoi, cu un efort, se ridică într-un cot.

— Yusef, vreau să vorbim puțin despre Tallit.

— Tallit... iertați-mă, domnule maior Scobie...

— Și despre diamante.

— Nebun după diamante, articulă Yusef anevoie, cu o voce pe jumătate adormită. Clătină din cap așa încît șuvița albă de păr îi flutură ; apoi, întinzînd o mînă nesigură, bîjbîi după sifon.

— Yusef, l-ai înfundat pe Tallit ?

Yusef trase sifonul către el peste masă, răsturnînd paharul cu praful de bromură pe fund ; își îndreptă sifonul spre față și apăsă. Apa gazoasă îi țîșni în obraz și împroșcă peste tot în jur pe mătasea mov. Yusef scoase un oftat de ușurare și satisfacție ca omul sub duș într-o zi de caniculă.

— Ce s-a întîmplat, domnule maior Scobie, ceva nu e în regulă ?

Tallit nu va fi trimis în judecată.

Yusef arăta ca un om epuizat care ieșea de-a bușilea din mare, urmărit de flux. Spuse :

— Vă rog să mă scuzați, domnule maior Scobie. Sînt nedormit.

Își clătină capul în sus și-n jos cu grijă, cum ar scutura cineva o cutie ca să vadă dacă zornăie ceva înăuntru.

— Parcă spuneați ceva despre Tallit, domnule maior Scobie. Verificarea stocurilor e de vină se scuză el din nou. Toate cifrele alea. Trei, patru magazine. Încearcă să mă înșele pentru că țin minte totul în cap.

— Tallit, repetă Scobie, nu va fi trimis în judecată.

— Nu face nimic. Într-o zi tot o să întindă coarda prea tare.

— Erau diamantele dumitale, Yusef ?

— Diamantele mele ? V-am făcut să mă bănuiți, domnule maior Scobie.

— Servitorul cel tînăr era în slujba dumitale ?

Yusef își șterse apa de pe față cu dosul palmei.

— Bineînțeles, domnule maior Scobie. De la el am obținut informația.

Momentul de inferioritate trecuse ; capul masiv se eliberase de efectul sedativului, deşi membrele zăceau încă inerte, întinse pe sofa.

— Yusef, nu-ţi sînt duşman. Am simpatie pentru dumneata.

— Îmi saltă inima cînd vă aud spunînd vorbele astea, domnule maior Scobie. Se desfăcu şi mai mult la cămaşă de parcă ar fi vrut să arate bătăile reale ale inimii, dar nu reuşi să arate decît stufărişul negru de pe piept, irigat de pîrîiaşe de apă gazoasă. Sînt prea gras, se plînse el.

— Aş vrea să pot avea încredere în dumneata, Yusef. Spune-mi adevărul. Diamantele erau ale dumitale sau ale lui Tallit ?

— Eu întotdeauna vreau să vă spun dumneavoastră adevărul, domnule maior Scobie. Nu v-am spus niciodată că diamantele aparţineau lui Tallit.

— Erau ale dumitale ?

— Da, domnule maior Scobie.

— Frumos ţi-ai mai bătut joc de mine, Yusef. Dacă ar fi un martor de faţă, aş putea să te arestez.

— N-am avut intenţia să-mi bat joc de dumneavoastră, domnule maior Scobie. Am vrut doar ca Tallit să fie alungat de-aici. Ar fi spre binele tuturor, dacă Tallit ar fi alungat de-aici. E rău că sirienii sînt despărţiţi în două tabere. Dacă ar fi uniţi, aţi putea veni la mine să-mi spuneţi „Yusef, guvernul doreşte ca sirienii să facă aşa şi pe dincolo“, iar eu aş putea să vă răspund „Aşa va fi“.

— Iar contrabanda cu diamantele ar fi într-o singură mînă.

— Of, diamantele, diamantele, diamantele ! se văită Yusef dezgustat. V-am spus, domnule maior Scobie, eu scot mai mulţi bani într-un an din cel mai mic dintre magazinele mele decît aş realiza în trei ani din diamante. N-aveţi idee cîţi trebuie mituiţi.

— Ei bine, Yusef, de-acum înainte n-am să-ţi mai cer informaţii. Cu asta am pus capăt relaţiilor noastre. Am să-ţi trimit, bineînţeles, dobînda în fiecare lună.

Scobie simţi că propriile-i cuvinte sunau ciudat de ireal : perdelele portocalii atîrnau acolo neclintite. Există anumite locuri pe care nu le poţi uita niciodată ; perdelele şi pernele din camera aceasta se alăturau unei camere de mansardă, unui birou pătat de cerneală, unui altar împodobit cu dantelă din Ealing — şi toate laolaltă vor rămîne prezente atîta timp cît va dăinui şi conştiinţa.

Yusef îşi lăsă tălpile pe podea şi se aşeză în capul oaselor. Spuse :

— Domnule maior Scobie, aţi luat prea în serios mica mea glumă.

— Adio, Yusef, nu eşti băiat rău, dar îţi spun adio.

— Vă înşelaţi, domnule maior Scobie, sînt un băiat rău. Adăugă convins : Prietenia mea pentru dumneavoastră e singurul lucru bun în inima asta neagră. Nu pot să renunţ la ea. Trebuie să rămînem prieteni pentru totdeauna.

— Mă tem că nu e posibil, Yusef.

— Ascultați-mă, domnule maior Scobie. Nu vă cer să faceți nimic pentru mine, doar uneori — poate după ce se întunecă și nu vă mai poate vedea nimeni — să mă vizitați și să stați de vorbă cu mine. Nimic altceva. Doar atît. N-am să vă mai spun basme despre Tallit. N-am să vă mai spun nimic. O să stăm aici cu sifonul și sticla de whisky...

— Nu sînt atît de prost, Yusef. Știu că ți-ar fi de mare folos ca lumea să creadă că sîntem prieteni. N-am de gînd să-ți acord acest sprijin.

Yusef își vîrî un deget în ureche ca s-o desfunde de apa gazoasă. Privi sumbru și cu obrăznicie la Scobie. „Probabil că așa se uită la vînzătorul din magazin care încearcă să-l înșele la cifrele pe care le păstrează în cap", își spuse Scobie.

— Domnule maior Scobie, i-ați vorbit comisarului șef despre mica noastră tranzacție financiară, sau n-a fost decît un bluf ?

— Întreabă-l singur.

— Cred că așa am să fac. Inima mea se simte respinsă și amară. Mă îndeamnă să mă duc la comisarul șef și să-i spun tot.

— Să asculți întotdeauna de îndemnul inimii, Yusef.

— Am să-i spun că ați luat bani de la mine și că împreună am pus la cale arestarea lui Tallit. Dar dumneavoastră nu v-ați îndeplinit obligația asumată prin tranzacție așa că am venit la el din răzbunare. Din răzbunare, repetă Yusef sumbru, cu capul lui de roman înfundat în pieptul plin de grăsime.

— Dă-i drumul ! Fă cum doreşti, Yusef.

Dar Scobie nu credea nimic din această scenă, oricît de intens îşi juca rolul. Era ca o ceartă între îndrăgostiţi. Nu putea crede în ameninţările lui Yusef şi n-avea nici o încredere în propriul lui calm : nu credea nici măcar în această despărţire. Ceea ce se petrecuse în camera mov şi portocaliu era ceva prea important pentru a putea trece în domeniul trecutului care nivelează totul. Nu rămase surprins cînd Yusef, înălţîndu-şi capul, spuse :

— Bineînţeles că n-am să mă duc. Într-o zi o să vă întoarceţi şi-o să aveţi nevoie de prietenia mea. Şi eu o să vă primesc cu braţele deschise.

„Am să ajung oare într-o situaţie atît de disperată ?" se întrebă Scobie, ca şi cînd în vocea sirianului ar fi desluşit tonul clar al unei profeţii.

5

În drum spre casă, Scobie opri maşina în faţa bisericii catolice şi intră. Era prima sîmbătă a lunii şi întotdeauna se ducea la spovedanie în acea zi. Vreo şase femei bătrîne, legate la cap ca servitoarele cînd şterg praful, îşi aşteptau rîndul ; precum şi o infirmieră şi un soldat cu insigna artileriei regale. Vocea părintelui Rank se auzea şoptind monoton din confesional.

Cu ochii aţintiţi la cruce, Scobie spuse în gînd rugăciunile — Tatăl nostru, Ave Maria şi Actul de căinţă. Cumplita moleşeală a rutinei se aşternu asupra stării lui de spirit. Se simţea ca un

spectator — unul dintre acei numeroşi oameni adunați în jurul lui Cristos răstignit pe cruce peste care privirea mîntuitorului trecuse căutînd chipul unui prieten sau al unui duşman. Uneori Scobie avea impresia că profesia şi uniforma lui îl situau inexorabil alături de acei soldaţi romani anonimi care menţinuseră ordinea pe străzi la mare distanță de cruce. Una cîte una, bătrînele din neamul Kru intrară și ieșiră din confesional în timp ce Scobie continua să se roage — neconvins și incoerent — pentru Louise, ca să fie fericită atunci, chiar în clipa aceea, și așa să rămînă mereu, și nimic rău să nu i se întîmple vreodată din cauza lui. Soldatul ieși și el din confesional, iar Scobie se ridică.

— În numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh. Scobie începu :

— De la ultima mea spovedanie din luna trecută am lipsit o dată de la liturghia duminicală și o dată de la sărbătoarea preamăririi.

— Ai fost împiedicat să vii ?

— Da, dar cu un mic efort mi-aş fi putut aranja treburile mai bine.

— Altceva ?

— Toată luna asta n-am făcut aproape nimic. Am fost inutil de aspru cu unul din subalternii mei... Scobie făcu o pauză lungă.

— Asta e tot ?

— Nu ştiu cum să vă explic, părinte, dar mă simt — obosit de religia mea. Am impresia că nu mai înseamnă nimic pentru mine. Am încercat să-l iubesc pe Dumnezeu, dar — făcu un gest pe

care preotul, întors într-o parte, nu-l putea vedea prin grilă. Nu sînt sigur că nu mi-am pierdut credința.

— E firesc să te frămînți în legătură cu credința, replică preotul. Mai ales aici. Penitența pe care le-aș da-o eu multora, dacă aș putea, ar fi un concediu de șase luni. Aici clima te demoralizează. E ușor să iei oboseala drept — hm, lipsă de credință.

— Nu vreau să vă rețin, părinte. Mai așteaptă și alții. Îmi dau seama că astea sînt doar nălučiri. Dar mă simt — gol. Gol pe dinăuntru.

— Asta e uneori momentul pe care-l alege Domnul, spuse preotul. Acum du-te și spune zece rugăciuni din carte.

— N-am carte de rugăciuni. Cel puțin...

— Bine, atunci cinci „Tatăl nostru" și cinci „Fii preaslăvită Marie".

Începu să rostească cuvintele de iertare a păcatelor, dar necazul era, gîndi Scobie, că nu avea pentru ce să ceară iertare. Cuvintele nu-i aduceau nici un simțămînt de alinare, pentru că nu era nimic de alinat. Era o simplă formulă : cuvinte latinești adunate grămadă — un fel de hocus-pocus. Ieși din confesional și îngenunchie din nou, dar și acest gest făcea parte din rutină. I se păru pentru o clipă că Dumnezeu e prea accesibil. Putea fi abordat fără nici o dificultate. Ca orice demagog al poporului. Stătea la dispoziția celui mai neînsemnat dintre adepții lui, la orice oră. Înălțîndu-și privirile spre cruce, Scobie reflectă : „Pînă și suferința lui e publică".

CAPITOLUL TREI

1

— Ţi-am adus nişte mărci poştale, spuse Scobie. Le strîng de o săptămînă — de la toată lumea. Chiar şi doamna Carter a contribuit cu o superbă specie de papagal — uitaţi-vă — de undeva din America de Sud. Şi aici iată o serie completă de timbre din Liberia cu suprataxă pentru zona de ocupaţie americană. Le am de la inspectorul naval.

Se simţeau cu desăvîrşire în largul lor ; li se părea că tocmai din această cauză sînt în siguranţă.

— De ce colecţionezi timbre ? întrebă el. E o îndeletnicire ciudată — după vîrsta de şaisprezece ani.

— Nu prea ştiu, răspunse Helen Rolt. De fapt nu le colecţionez. Le port pur şi simplu cu mine. Bănuiesc că e un obicei. Deschise albumul şi zise : Nu, nu e doar un obicei. Ţin la ele. Uite, timbrul acesta verde de o jumătate de penny cu chipul lui George al V-lea ? E primul din colecţia mea. Aveam opt ani. L-am dezlipit cu abur de pe plic şi l-am lipit într-un caiet. De aceea tata mi-a dăruit albumul. Mama murise, aşa că tata mi-a făcut cadou un album de timbre. Încercă să explice mai precis. Sînt ca pozele din reviste. Sînt portabile. Cei care colecţionează porţelanuri — aceia nu le pot căra peste tot după ei. Sau cărţi. Nu trebuie nici măcar să smulgi paginile aşa cum faci cu pozele din reviste.

— Nu mi-ai povestit nimic despre soțul dumitale, remarcă Scobie.

— Nu.

— Nu ajută la mare lucru să smulgi o pagină pentru că se vede locul de unde a fost ruptă ?

— Da.

— E mai ușor să uiți pe cineva, o încurajă Scobie, dacă vorbești despre el.

— Nu ăsta-i necazul, spuse ea. Necazul e că-i așa de ușor să uiți.

Îl luă prin surprindere ; nu crezuse că e îndeajuns de matură ca să fi atins acest stadiu al cunoașterii, această spirală a șurubului. Ea continuă :

— E mort — de cît timp — s-au și împlinit opt săptămîni ? și e atît de mort, atît de totalmente mort ! Ce nesimțitoare sînt !

Scobie interveni :

— Nu trebuie să gîndești așa. Toată lumea pățește la fel. Cînd spunem cuiva : „Nu pot trăi fără tine“ vrem să spunem de fapt „Nu pot trăi știind că ești în suferință, în lipsuri, nefericit !“ Asta-i tot. Cînd cei dragi nouă au murit, atunci și răspunderea noastră ia sfîrșit. Nu mai putem face nimic. Putem să ne odihnim în pace.

— Nu știam că sînt așa de tare, zise Helen, oribil de tare !

— Am avut un copil, spuse Scobie, care a murit. Eram aici. Soția mi-a trimis două telegrame de la Bexhill, una la cinci după masă și una la șase, dar cei de la poștă au inversat ordinea lor. Înțelegeți. Soția mea încerca să-mi anunțe vestea cu menajamente. Am primit una

din telegrame chiar după micul dejun. Era ora opt dimineață — un moment al zilei neprielnic pentru a primi vești. Scobie nu povestise nimănui aceste amănunte, nici măcar Louisei. Acum reproduse cu grijă cuvintele exacte ale fiecărei telegrame. Prima telegramă sosită spunea : „Catherine a murit azi după masă fără dureri. Domnul să te aibă în pază". A doua telegramă sosi la ora prînzului. Spunea : „Catherine grav bolnavă. Doctorul are speranțe datul meu". Aceasta era de fapt prima telegramă expediată la ora cinci. „Datul" era desigur o stîlcire a cuvîntului „dragul". Știi, soția mea n-ar fi putut găsi o formulă mai neinspirată pentru a-mi aduce la cunoștință situația decît „doctorul are speranțe".

— Ce îngrozitor pentru dumneata, zise Helen.

— Nu, îngrozitor a fost cînd am primit cea de-a două telegramă. Eram așa de zăpăcit încît am crezut că e o greșeală. „Probabil că e încă în viață", mi-am zis. Pînă cînd am realizat ce se întîmplase, m-am simțit dezamăgit. Asta a fost partea îngrozitoare. Mă gîndeam : „Acum începe neliniștea și suferința", dar după ce am priceput ce se întîmplase, totul a fost bine, era moartă, puteam începe s-o uit.

— Ai uitat-o ?

— Nu mă gîndesc prea des la ea. Știi, eu am fost scutit de suferința de a o vedea murind. Soția mea a avut parte de asta.

Lui Scobie i se părea uimitor cît de ușor și de repede se împrieteniseră. Îi apropiaseră fără rezerve doi morți. Helen spuse :

— Nu ştiu ce m-aş fi făcut fără dumneata.
— Toată lumea ar fi avut grijă de dumneata.
— Îmi face impresia că îi înspăimînt, spuse ea.
Scobie rîse.
— Da, da, aşa e. Locotenentul de aviaţie Bagster m-a condus azi pe plajă dar era înspăimîntat. Din cauză că sînt nefericită, şi din cauza soţului meu. Toţi cei de pe plajă se prefăceau că sînt fericiţi, pe un motiv sau altul, iar eu stăteam acolo zîmbind şi nu mergea deloc. Îţi aminteşti de prima petrecere la care ai fost, de felul cum, urcînd scările şi auzind vocile celorlalţi invitaţi, îţi dădeai seama că n-ai să ştii cum să le vorbeşti ? Exact aşa mă simţeam şi eu la plajă, şi-am stat şi-am zîmbit în costumul de baie al doamnei Carter, Bagster mă mîngîia pe picior şi eu vroiam să plec acasă.
— Ai să pleci curînd acasă.
— Nu mă refer la acasă, *acasă*. Vreau să spun aici, unde pot închide uşa şi pot să nu răspund cînd mi se bate la uşă. Nu vreau să plec încă de aici.
— Dar sînt convins că nu eşti fericită aici.
— Mi-e atît de frică de mare, răspunse ea.
— Visezi marea ?
— Nu. Îl visez pe John uneori — ceea ce e şi mai rău. Pentru că am avut întotdeauna vise urîte în legătură cu el şi le am în continuare. Adică întotdeauna ne certam în vis şi ne certăm în continuare.
— În realitate obişnuiaţi să vă certaţi ?
— Nu. Era aşa de drăguţ cu mine. Eram căsătoriţi doar de o lună. Nu e greu să fii drăguţ

timp de o lună, nu ? Cînd s-a întîmplat toată povestea asta, nici n-apucasem bine să știu pe ce lume mă aflu. Scobie era de părere că ea nu știuse nicicînd prea bine pe ce lume se află — cel puțin după ce părăsise echipa de baschet ; oare trecuse doar un an de atunci ? Uneori o vedea lungită pe spate în barcă, pe marea aceea uleioasă, netedă timp de atîtea zile, împreună cu celălalt copil aproape pe moarte și cu marinarul care-și pierdea mințile, cu domnișoara Malcott și cu inginerul șef, care se simțea personal răspunzător față de proprietarii vasului ; alteori o vedea trecînd pe lîngă el purtată pe targă, ținînd strîns la piept albumul de timbre, apoi o vedea în costumul de baie împrumutat, care nu-i venea bine, zîmbindu-i lui Bagster în timp ce acesta o mîngîia pe picior, ascultînd rîsetele și bălăceala celorlalți, neștiind cum să se poarte între adulți... Cu tristețe, ca fluxul de seară, Scobie simți răspunderea cum îl împinge către țărm.

— I-ai scris tatălui dumitale ?

— Oh, da, desigur. Mi-a telegrafiat că trage sforile pentru întoarcerea mea acasă. Nu prea știu ce sfori poate să tragă de la Bury, bietul de el. Nu cunoaște absolut pe nimeni. A telegrafiat și în legătură cu John, bineînțeles. Helen ridică o pernă de pe scaun și scoase telegrama. Poți s-o citești. E foarte cumsecade, dar evident, nu mă cunoaște deloc.

Scobie citi : „Teribil de mîhnit pentru tine, copilă dragă, dar nu uita că el e fericit. Tatăl tău iubitor“. Ștampila cu data expedierii din

Bury îl făcu să realizeze distanța enormă dintre tată și fiică. Spuse :

— Adică ce vrei să spui cu „nu mă cunoaște deloc" ?

— Păi vezi, el crede în Dumnezeu și în viața de apoi și chestii din astea.

— Și dumneata nu ?

— Am terminat cu toate poveștile astea cînd am plecat de la școală. John îl cam lua peste picior în privința credinței, dar fără răutate, știi. Tata nu se necăjea. Nu i-a trecut însă niciodată prin cap că și eu gîndeam la fel ca John. Cînd ești fată de preot, trebuie să te prefaci în legătură cu o mulțime de lucruri. S-ar fi făcut foc dacă ar fi aflat că John și cu mine am fost... împreună, înțelegi, cu două săptămîni înainte de nuntă.

Încă o dată, în mintea lui Scobie apăru imaginea cuiva care nu știe pe ce lume trăiește ; nu era de mirare că Helen îl speria pe Bagster. Nu era Bagster omul care să-și asume responsabilități ; dealtfel, gîndi Scobie, cine și-ar fi putut asuma răspunderea vreunei acțiuni legată de această copilă prostuță, derutată ? Întoarse cu fața în jos grămăjoara de timbre pe care le adunase pentru ea și spuse :

— Mă întreb ce-o să faci cînd o să te întorci acasă ?

— Presupun c-o să mă ia la armată.

Scobie reflectă : „Dacă fetița mea ar fi trăit, și ea ar fi fost la vîrsta recrutării, azvîrlită în cine știe ce dormitor sordid pînă cînd avea să-și aleagă destinația. După aceea Atlanticul,

A.T.S.-ul sau W.A.A.F.-ul, femeia sergent-major cu bust opulent și cu ton răstit, bucătăria cantinei şi curăţatul cartofilor, femeia-ofiţer cu buzele ei subţiri, părul auriu coafat și bărbaţii pîndind pe cîmpul din faţa cazărmii, printre tufele de grozamă... ; în comparaţie, fără îndoială că pînă și Atlanticul părea un cămin mai prietenos". Zise :

— N-ai învăţat stenodactilografia ? Sau vreo limbă străină ? Doar cei deştepţi şi abili şi influenţi scăpau în timpul războiului.

— Nu, răspunse ea, nu mă pricep chiar la nimic.

Era revoltător să te gîndești că fusese salvată din mare pentru a fi azvîrlită înapoi ca un peștișor care nu merită să fie prins.

Scobie insistă :

— Știi să baţi la mașină ?

— Mă descurc destul de bine cu un deget.

— Ai putea să-ți găsești o slujbă aici, cred. Ducem lipsă de secretare. Toate nevestele lucrează ca secretare și tot nu e deajuns. Dar nu e o climă potrivită pentru o femeie.

— Aș vrea să rămîn aici. Hai să bem ceva pentru asta. Strigă : Băiete ! Băiete !

— Ai început să te descurci, remarcă Scobie. Acum o săptămînă parcă ţi-era teamă de el...

Servitorul intră purtînd o tavă cu pahare, suc de lămîie, apă și o sticlă nouă de gin.

— Ăsta nu e băiatul care a stat de vorbă cu mine, observă Scobie.

— Nu, acela a plecat. Ai vorbit prea aspru cu el.

— Şi a venit ăsta în loc ?
— Da.
— Cum te cheamă, băiete ?
— Vande, *sahib*.
— Te-am mai văzut eu pe undeva, nu-i aşa?
— Nu, *sahib*.
— Cine sînt eu ?
— Dumneavoastră mare poliţai, *sahib*.
— Nu-l speria, să nu plece şi ăsta, îl rugă Helen.
— La cine ai fost în serviciu ?
— La domnul secretar districtual Pemberton, departe în pădure, *sahib*. Eram ajutor de servitor.
— Acolo te-am mai văzut ? Aşa cred. Sluieşte-o cum se cuvine pe doamna şi cînd o să plece acasă, am să-ţi găsesc o slujbă grozavă. Ţine minte asta.
— Nu te-ai uitat la timbre, i se adresă Scobie lui Helen.
— Nu, nu m-am uitat.

O picătură de gin căzu pe unul din timbre lăsînd o pată. O urmări cum îl scoate din grămadă, şi cuprinse cu privirea faţa ei suptă şi părul ţepos, care-i cădea în şuviţe subţiri peste ceafă, de parcă Atlanticul i-ar fi luat pentru totdeauna puterea de a creşte. Scobie avea impresia că nu se mai simţise aşa de bine cu o altă fiinţă omenească de ani de zile — de pe vremea cînd Louise era tînără. „Dar situaţia e diferită, îşi spuse el. Helen şi cu el erau în deplină siguranţă unul faţă de celălalt. El era cu peste treizeci de ani mai în vîrstă decît ea ; trupul lui,

în clima asta, pierduse simțul voluptății ; o privea cu tristețe și afecțiune și cu imensă milă, pentru că avea să vină o vreme cînd el n-o va mai putea conduce în această lume în care era total neajutorată. Cînd se întoarse spre el și lumina îi căzu pe față, i se păru urîtă, acea urîțenie trecătoare a unui copil. Resimți urîțenia ei ca pe niște cătușe în jurul încheieturilor. Spuse :

— Timbrul s-a stricat. Am să-ți fac rost de altul.

— Ah, nu, făcu ea, merge așa cum e. Nu sînt o colecționară adevărată.

Cei frumoși și grațioși și inteligenți nu-i trezeau lui Scobie simțul responsabilității. Aceștia reușeau să-și găsească singuri calea. Chipul pentru care nimeni nu s-ar abate din drum, chipul care n-ar atrage nicicînd privirea furișă, chipul care curînd se va fi obișnuit cu indiferența și refuzul, acela îi solicita devotamentul. Se vorbește despre milă cu mare ușurință, ca și despre iubire, cînd de fapt este o pasiune pustiitoare și ambiguă pe care atît de puțini sînt capabili să o resimtă.

Helen spuse :

— Știi, ori de cîte ori am să văd pata asta, am să văd camera de-aici...

— Atunci o să fie ca o poză de revistă.

— Un timbru poate fi scos din album, replică ea cu nemaipomenită puritate tinerească, și nici nu mai știi că a fost cîndva acolo. Se întoarse brusc spre el și-i spuse : E o plăcere să stau de vorbă cu dumneata. Pot spune orice-mi

trece prin minte. Nu mi-e teamă că te-aş putea jigni. Dumneata nu vrei nimic de la mine. Mă simt în siguranţă.

— Amîndoi sîntem în siguranţă.

Ploaia îi învăluia, căzînd pe acoperişul de tablă. Ea reluă :

— Am senzaţia că dumneata nu m-ai dezamăgi niciodată.

Cuvintele îi sunară lui Scobie ca o poruncă căreia trebuia să i se supună oricît de greu i-ar fi venit. Mîinile îi erau pline de bucăţelele ridicole de hîrtie aduse de el.

— Am să le păstrez mereu, urmă Helen. Pe astea nu voi fi nevoită să le dezlipesc din album.

Cineva ciocăni la uşă şi o voce strigă vesel :

— Freddie Bagster. Eu sînt ! Freddie Bagster.

— Nu răspunde, şopti Helen, nu răspunde.

Îşi trecu braţul pe sub al lui şi rămase privind uşa, cu gura puţin întredeschisă, parcă şi-ar fi pierdut respiraţia. „Ca un animal fugărit pînă în vizuina lui", îşi spuse Scobie.

— Lasă-l pe Freddie să intre, se alinta vocea. Fii fată de treabă, Helen. E doar Freddie Bagster.

Omul era un pic beat. Helen stătea lipită de Scobie, cu mîna pe braţul lui. Cînd sunetul paşilor lui Bagster se îndepărtă, Helen îşi înălţă gura şi se sărutară. Ceea ce luaseră amîndoi drept siguranţă se dovedi de fapt camuflajul unui duşman care acţionase cu arma prieteniei, încrederii şi milei.

2

Ploaia cădea neîntrerupt, prefăcînd treptat micul petic de pămînt recuperat pe care se afla casa lui Scobie *din nou în mlaştină. Fereastra* camerei se zgîlţîia încolo şi încoace. Probabil la un moment dat, în timpul nopţii, o rafală de vînt rupsese ivărul. Ploaia bătuse înăuntru, măsuţa de toaletă era udă leoarcă şi pe jos o baltă mare de apă. Ceasul deşteptător arăta patru şi douăzeci şi cinci. Scobie se simţea de parcă se întorsese într-o casă părăsită de ani de zile. Nu l-ar fi mirat să găsească pînze de păianjen peste oglindă, plasa de ţînţari atîrnînd în fîşii, murdărie de şoareci pe jos.

Se aşeză pe un scaun şi apa ce se scurgea din pantaloni formă încă o baltă în jurul cizmelor lui de protecţie. Îşi uitase la ea umbrela, fiindcă pornise înapoi spre casă cu o ciudată satisfacţie, de parcă ar fi redescoperit ceva pierdut, ceva ce aparţinea tinereţii lui. În bezna umedă şi zgomotoasă îşi ridicase chiar glasul şi atacase un motiv din melodia lui Fraser, dar vocea i se frînse. Apoi undeva, între cabana Nissen şi casă, îşi pierduse veselia.

La patru dimineaţa se trezise. Capul ei se cuibărea în umărul lui şi-i simţea părul pe piept. Scoţîndu-şi mîna din plasă, Scobie dibui după întrerupătorul de lumină. Helen dormea în poziţia stranie, chircită, a cuiva care fusese împuşcat pe cînd încerca să scape fugind. Avu o clipă impresia, înainte ca tandreţea şi încîntarea să i se deştepte, că vede un maldăr de carne de

tun. Primele cuvinte pe care le rosti Helen cînd o trezi lumina, au fost :

— Naiba să-l ia pe Bagster.

— Visai ?

— Am visat că mă rătăcisem într-un loc mlăştinos şi Bagster mă găsise.

— Trebuie să plec, spuse Scobie. Dacă adormim acum, nu ne mai trezim pînă se luminează.

Grijuliu, începu să gîndească pentru amîndoi ; ca un ucigaş, începu să plănuiască în minte crima perfectă ; trebuia să prevadă mişcările următoare : pornea pentru prima oară în viaţa lui pe lunga cale a acoperirilor legale ale înşelătoriei. Dacă asta şi asta... atunci urmează asta. Întrebă :

— La ce oră apare servitorul tău ?

— Pe la şase, cred. Nu ştiu. Mă deşteaptă la şapte.

— Ali se apucă să-mi fiarbă apa pe la şase fără un sfert. Aş face mai bine să plec.

Se uită peste tot cu atenţie în căutarea unor semne ale prezenţei lui ; îndreptă un covoraş şi ezită la o scrumieră. Apoi, după toate aceste prevederi, constată că îşi uitase umbrela, rezemată de perete. I se păru o faptă tipică de criminal. Cînd ploaia îi reaminti de umbrelă, era prea tîrziu ca să se mai întoarcă. Ar fi trebuit să bată la uşă, ori într-una din cabane lumina se şi aprinsese. Stînd în camera lui, cu o cizmă de protecţie într-o mînă, îşi spuse istovit şi trist că pe viitor va trebui să procedeze mai cu grijă.

Pe viitor — aici începea tristeţea. Oare fluturele e cel care moare în timpul împerecherii ?

Fiinţele omeneşti sînt condamnate însă la consecinţe. Atît răspunderea cît şi vina erau numai ale lui — el nu era ca Bagster, ştia în ce se băgase. Jurase să ocrotească fericirea Louisei şi acum îşi asumase o răspundere în plus, şi contradictorie. Se simţea obosit de toate minciunile pe care avea să le spună cîndva ; simţea rănile acelor victime care nu sîngeraseră încă. Culcat pe spate, rezemîndu-se de pernă, ocolit de somn, se uita ţintă afară, spre fluxul cenuşiu al începutului de zi. Undeva pe suprafaţa acelor ape întunecate, plutea simţămîntul unei alte crime şi a unei alte victime, nu Louise, ci Helen.

PARTEA A DOUA

CAPITOLUL ÎNTÎI

1

— UITE. CE PĂRERE AI ? întrebă Harris cu mîndrie prost disimulată.

Stătea în pragul cabanei, în timp ce Wilson se deplasa prudent printre piesele maronii, disparate, ale mobilierului guvernamental, ca un prepelicar prin miriște.

— Mai bine ca la hotel, replică Wilson precaut, îndreptîndu-și botul spre un fotoliu guvernamental.

— M-am gîndit să-ți fac o surpriză la întoarcerea din Lagos. Harris împărțise, prin perdele, cabana Nissen în trei : un dormitor pentru fiecare și o cameră de zi comună. Un singur lucru mă neliniștește. Nu sînt sigur dacă aici avem gîndaci.

— Ei, păi nu jucam decît ca să scăpăm de ei.

— Știu, dar acum încep să regret, nu ?

— Ce vecini avem ?

— Doamna Rolt, care a fost salvată din naufragiu, doi tipi de la Departamentul Lucrărilor Publice, unul pe care-l cheamă Clive, de la Departamentul Agriculturii, altul, Boiling, care răspunde de canalizare — toți par să fie oameni drăguți și prietenoși. Și Scobie, bineînțeles, care locuiește mai departe.

— Da.

Wilson se deplasa prin cabană fără astîmpăr, și deodată se opri în fața unei fotografii pe care Harris o proptise de o călimară de birou. Înfățișa trei șiruri lungi de băieți pe o pajiște : primul rînd așezați pe iarbă cu picioarele încrucișate ; al doilea, pe scaune, purtînd gulere înalte, țepene, cu un bărbat vîrstnic și două femei (una se uita cruciș) în centru ; al treilea rînd, în picioare. Wilson spuse :

— Femeia aia șașie — aș jura c-am mai văzut-o undeva.

— Numele de Snakey îți spune ceva ?

— Oh, da, desigur. Wilson se uită mai deaproape. Așadar și tu ai fost în văgăuna aia ?

— Am văzut „The Downhamian" în camera ta și-am scos fotografia asta la vedere ca să-ți fac o surpriză. Eu am fost în căminul condus de Jagger. Tu unde ai fost ?

— La avansați, răspunse Wilson.

— Ei da, admise Harris cu un ton decepționat, erau cîțiva băieți buni printre avansați. Întoarse fotografia cu fața în jos, de parcă ceva nu ieșise chiar așa cum trebuie. Mă gîndeam c-am putea organiza o masă a foștilor absolvenți.

— Pentru ce ? se miră Wilson. Nu sîntem decît noi doi.

— Am putea invita cîte un musafir fiecare.

— Nu văd rostul.

Harris replică cu amărăciune :

— Păi, tu ești adevăratul absolvent al școlii Downham, nu eu. Eu n-am făcut niciodată parte din asociație. Tu primești revista. Am crezut că poate te simți legat de bătrîna ta școală.

— Tata m-a făcut membru pe viață al asociației și tot el îmi trimite mereu afurisita asta de revistă, explică Wilson tăios.

— Zăcea lîngă patul tău. Am crezut că ai citit-o.

— Poate că mi-am aruncat o privire prin ea.

— Se referă un pic la mine. Vor adresa mea.

— Oh, dar cred că știi de ce ? făcu Wilson. Trimit apeluri la oricare fost absolvent al școlii pe care izbutesc să-l dibuiască. Lambriul din sala fondatorilor are nevoie de reparații. Dac-aș fi în locul tău, nu mi-aș divulga adresa.

„Trebuie să fie unul din aceia, își spuse Harris, care știu întotdeauna ce se întîmplă, care dau informații dinainte despre jucătorii de rezervă, care știu de ce cutare și cutare nu s-a prezentat la școală și care a fost cauza scandalului iscat în ședința extraordinară a direcțiunii". Cu cîteva săptămîni în urmă, Wilson fusese ca un școlar nou pe care Harris se simțise încîntat să-l ajute, să-l îndrume. Își aduse aminte de seara cînd Wilson ar fi arborat ținuta de gală pentru a lua masa în casa unui sirian, dacă nu l-ar fi prevenit el. Dar din primul an de școală, Harris fusese sortit să vadă cît de repede se descurcau bobocii ; în primul trimestru fusese mentorul lor binevoitor — în următorul a fost eliberat din funcție. Nu reușea să țină pasul nici măcar cu cel mai proaspăt și nestrunit băiat. Își aminti cum pînă și la jocul cu gîndacii — pe care *el* îl inventase — regulile lui fuseseră contestate din prima seară. Rosti întristat :

— Cred că ai dreptate. Poate că pînă la urmă n-am să expediez scrisoarea. Adăugă umil : Mi-am ales patul din partea asta, dar mi-e indiferent în care voi dormi...

— Oh, e foarte bine așa, spuse Wilson.

— Am angajat un singur servitor. M-am gîndit c-am putea economisi puțin, împărțind cheltuielile.

— Cu cît avem mai puțini servitori care să-și facă de lucru pe-aici, cu atît mai bine, replică Wilson.

Era prima seară a noului lor trai în comun. Se așezară să citească în cele două fotolii guvernamentale gemene, la adăpostul perdelelor de camuflaj. Pe masă se afla o sticlă de whisky pentru Wilson și o sticlă cu sirop de malț, dres cu suc de lămîie, pentru Harris. O senzație de extraordinară pace îl cuprinse pe Harris în timp ce ploaia răpăia nepotolit pe acoperiș, iar Wilson citea un roman de Wallace. Cînd și cînd, mai treceau cîțiva cheflii de la popota aviatorilor, vociferînd sau accelerîndu-și mașinile, dar asta nu făcea decît să sporească atmosfera de pace din interiorul cabanei. Uneori ochii îi rătăceau pe pereți în căutarea unui gîndac, dar nu poți avea chiar totul pe lumea asta.

— Ai cumva „The Downhamian" la îndemînă, bătrîne ? Mi-ar face plăcere să-mi mai arunc ochii prin revistă. Cartea asta e așa de plicticoasă.

— E un număr nou, neatins, pe măsuța de toaletă.

— Nu te deranjează dacă-l iau ?

— De ce naiba să mă deranjeze ?

Harris se uită mai întîi la rubrica de anunțuri și citi din nou că adresa lui H. R. Harris (1917—1921) e în continuare solicitată. Se întrebă dacă nu cumva Wilson greșește : nu se pomenea nici un cuvînt despre lambriu. Poate că totuși va trimite scrisoarea aceea, și-și închipui răspunsul pe care l-ar primi de la secretar.

„Dragul meu Harris — ar suna cam în felul acesta — am fost cu toții încîntați să primim scrisoarea dumitale din acele locuri romantice. Ce-ar fi să ne trimiți o descriere amănunțită pentru revistă și totodată să ne răspunzi dacă n-ai vrea să devii membru al asociației foștilor absolvenți ai școlii Downham ? Observ că nu faci încă parte. Vorbesc în numele tuturor membrilor cînd afirm că am fi cu toții bucuroși să te primim în rîndurile asociației noastre".

Harris încercă să articuleze „mîndri să te primim" dar renunță. Era un om realist.

Școala Downham avusese un trimestru de iarnă cu destul de multe succese. Îi bătuseră la rugby pe cei de la Harpenden cu un eseu diferență, pe Merchant Taylors cu două și terminaseră la egalitate cu Lancing. Ducker și Tierney făceau progrese frumoase ca înaintași, dar trăgătorul era încă prea lent la scoaterea mingii din grămadă. Harris întoarse o pagină și află că Cercul de operă prezentase o piesă de Patience într-o excelentă interpretare în sala fondatorilor. F.J.K., evident profesorul de literatură engleză, scria :

„Lane în rolul lui Bunthorne a etalat un grad de estetism care i-a surprins pe toţi camarazii săi. Pînă acum nu i-am fi denumit stilul de interpretare drept medieval şi nici nu l-am fi comparat cu florile de crin, dar ne-a convins că l-am judecat greşit. Lane, e un mare interpret."

Harris parcurse în treacăt relatarea a cinci meciuri, apoi o fantezie intitulată „Tic-tacul ceasornicului" care începea : „A fost odată o mică bătrînică a cărei cea mai îndrăgită posesie..."

Zidurile şcolii Downham — cărămida roşie dungată cu galben, ciudatele ornamente florale, himerele tipice epocii victoriene mijlocii — se ridicară în jurul lui. Ghetele tropăiau pe scările de piatră şi un clopoţel plesnit răsună ca să-l trezească pentru încă o zi nefericită. Harris încerca sentimentul de lealitate pe care-l simţim faţă de nefericire — senzaţia că acesteia îi aparţinem cu adevărat. Ochii i se umplură de lacrimi, luă o înghiţitură din siropul lui de malţ şi îşi spuse : „Am să expediez scrisoarea orice-ar zice Wilson". Afară cineva strigă : „Bagster. Unde eşti, Bagster, mă neamule ?" şi se împletici într-un şanţ. Parc-ar fi fost din nou la Downham, numai că cei de acolo, bineînţeles, n-ar fi folosit un asemenea cuvînt.

Harris întoarse vreo două pagini, cînd titlul unei poezii îi atrase atenţia. Se intitula „Coasta de vest" şi era dedicată lui „L.S.". Harris nu se prea prăpădea după versuri, dar i se păru interesant că undeva pe această lungă coastă de ni-

sipuri și miasme mai exista un al treilea fost absolvent de la Downham. Citi :

Un alt Tristan pe această coastă îndepărtată
Duce la buze caliciul otrăvit
Un alt Mark pe coasta cu palmieri tivită
Vede cum pierde tot ce a iubit.

I se păru neinteligibilă ; trecu în grabă cu privirea peste restul versurilor pînă la inițialele de la sfîrșit : „E.W." Era gata să scoată o exclamație, dar se abținu la timp. Într-o vecinătate atît de strînsă ca a lor, era necesar să fii circumspect. Nu mai rămînea loc și pentru ceartă. Cine oare e L.S., se întrebă Harris, doar n-o fi... simpla idee îi încreți buzele într-un zîmbet răutăcios. Spuse :

— Nu e mare lucru în revistă. I-am bătut pe cei din Harpenden. E și o poezie intitulată „Coasta de vest". Probabil alt biet amărît pierdut prin pustietățile astea.

— Hm !

— Părăsit de iubită, își dădu Harris cu părerea. Dar eu nu citesc poezii.

— Nici eu, minți Wilson la adăpostul cărții lui Wallace.

2

Scăpase ca prin urechile acului. Wilson, lungit pe spate în patul lui, asculta ploaia pe acoperiș și răsuflarea greoaie a absolventului școlii Downham de cealaltă parte a perdelei. Părea

că acei ani oribili se extinseseră prin ceața timpului intermediar, pentru a-l împresura iarăși. Ce nebunie îl mînase să trimită poezia la revistă ? Dar nu era nebunie : se scursese mult timp de cînd nu mai era capabil de ceva atît de cinstit ca nebunia : făcea parte din categoria celor complexați încă din copilărie. Știa ce intenționase să facă : să taie poezia din revistă, fără nici un indiciu al provenienței ei, și să i-o trimită Louisei. Nu era chiar genul ei de poezie, își dădea seama, dar desigur, își argumentase el, va fi impresionată într-o oarecare măsură de simplul fapt că poezia era tipărită. Dacă-l va întreba unde apăruse, va fi ușor să inventeze o denumire convingătoare a vreunui cerc literar. Din fericire, revista „The Downhamian" era corect tipărită și pe hîrtie bună. Evident, va trebui să lipească tăietura pe o hîrtie groasă pentru a ascunde ce era tipărit pe verso, dar era ușor să născocească o explicație la asta. Părea că meseria îi absorbea încet întreaga viață, întocmai cum făcuse și școala. Meseria lui era să spună minciuni, să scoată la comandă o poveste bine ticluită, să nu se trădeze niciodată, iar viața lui particulară căpăta aceeași amprentă. Stătea culcat pe spate, cuprins de greață și dezgust de sine.

Pentru moment ploaia încetase. Era una dintre acele pauze liniștite care, pentru cei ce suferă de insomnie, însemna o binefacere. În visele chinuite ale lui Harris, ploaia continua. Wilson se dădu binișor jos din pat și-și amestecă niște bromură cu apă, granulele fîsîiră pe fun-

dul paharului, iar Harris mormăi răgușit și se răsuci în patul aflat de cealaltă parte a perdelei. Wilson îndreptă raza lanternei spre ceas și constată că e 2 și 25. Îndreptîndu-se spre ușă în vîrful picioarelor, ca să nu-l trezească pe Harris, simți ușoara pișcătură a unui purice de nisip, înfipt sub unghia degetului mare de la picior. Mîine dimineață va trebui să-l pună pe servitor să-l dezghioace de-acolo. Se opri pe mica pardoseală de ciment de deasupra solului mlăștinos și, cu vesta de la pijama fluturînd deschisă, lăsă aerul răcoros să-l mîngîie. Toate cabanele erau cufundate în întuneric, iar luna se întrezărea printre peticele norilor de ploaie care se înălțau pe cer. Era gata să revină în pat, cînd auzi pe cineva poticnindu-se la cîțiva metri distanță și atunci aprinse lanterna. Lumina căzu pe spatele încovoiat al unui om care se mișca printre cabane, îndreptîndu-se spre drum.

— Scobie, exclamă Wilson, și omul se întoarse.

— Bună, Wilson, spuse Scobie. N-am știut că locuiești aici.

— Stau împreună cu Harris, spuse Wilson, privindu-l pe cel care-i văzuse lacrimile.

— Am ieșit să mă plimb, îl lămuri Scobie neconvingător. Nu puteam dormi. Lui Wilson, Scobie i se păru un novice în lumea înșelăciunii : nu fusese obișnuit cu ea încă din copilărie, și resimți față de Scobie o ciudată invidie de om cu experiență, cam așa cum un vechi deținut l-ar invidia pe tînărul borfaș care-și ispășește prima condamnare, și pentru care toate lucrurile sînt noi.

3

Wilson ședea în biroul lui strîmt și înăbușitor. Cîteva jurnale ale firmei și registre de facturi, legate în piele de porc, formau un paravan între el și ușă. Pe furiș, ca un școlar folosind o fițuică, Wilson lucra în dosul paravanului la caietele lui de coduri, descifrînd o telegramă. Un calendar comercial indica o dată veche de o săptămînă — 20 iunie și un motto : *Cele mai bune investiții sînt cinstea și inițiativa. William P. Cornforth.* Un funcționar bătu la ușă și spuse :

— Te caută un negru, Wilson. Are un bilet pentru tine.

— De la cine ?

— Zice că de la Brown.

— Reține-l cîteva minute, fii băiat de treabă, ș-apoi rade-i un șut încoace.

Oricît de sîrguincios se antrena, expresiile de argou sunau nefiresc în gura lui Wilson. Împături telegrama și-o vîrî în caietul de coduri ca să marcheze locul : apoi închise telegrama și codul într-un seif și ferecă ușa. Turnîndu-și un pahar cu apă, se uită afară pe stradă ; negresele, cu capul înfășurat în basmale viu colorate, treceau la adăpostul umbrelelor lor multicolore. Rochiile de bumbac, fără nici o formă, le atîrnau pînă la glezne : una imprimată cu cutii de chibrituri, alta cu lămpi de petrol ; a treia — ultima noutate sosită de la Manchester — cu brichete mov pe fond galben. Goală pînă la brîu, o tînără trecu lucind prin ploaie, și Wilson

o urmări cu o dorință melancolică pînă dispăru din vedere. Înghiți în sec și se întoarse, cînd auzi ușa deschizîndu-se.

— Închide ușa.

Băiatul se conformă. După toate aparențele, își pusese hainele cele mai bune pentru această vizită de dimineață : o cămașă albă de bumbac cădea peste șortul alb. Pantofii de gimnastică erau imaculați în ciuda ploii, doar că degetele îi ieșeau afară prin pînză.

— Tu ajutor de servitor la Yusef ?

— Da, *sahib*.

— Ai primit mesaj de la servitorul meu. El spus ție ce vreau eu, da ? El fratele tău mai mic, nu ?

— Da, *sahib*.

— Același tată ?

— Da, *sahib*.

— El zice tu băiat bun, cinstit. Tu vrei să fii servitor-șef, hîm ?

— Da, *sahib*.

— Știi să citești ?

— Nu, *sahib*.

— Să scrii ?

— Nu, *sahib*.

— Ai ochi în cap ? Urechi bune ? Vezi tot ? Auzi tot ?

Băiatul zîmbi strîmb — o spintecătură albă în fața lui netedă, cenușie, ca o piele de elefant ; avea o expresie de inteligență lingușitoare. Inteligența, pentru Wilson, era mai de preț decît cinstea. Cinstea e o armă cu două tăișuri, dar inteligența se preocupă de lucrurile importante.

Inteligența înțelegea că un sirian s-ar putea întoarce într-o zi acasă în țara lui, dar englezii vor rămîne pe loc. Inteligența știa că e bine să lucrezi pentru guvern, oricare ar fi el.

— Cît cîștigi ca ajutor ?

— Zece șilingi.

— Îți dau cinci șilingi în plus. Dacă Yusef dă afară pe tine îți plătesc zece șilingi. Dacă tu mai rămîi la Yusef încă un an și dai mie informații bune — informații adevărate — nu minciuni, îți dau ție slujbă de servitor-șef la om alb. S-a înțeles ?

— Da, *sahib*.

— Dacă spui mie minciuni, atunci tu mergi la închisoare. Poate te împușcă. Nu știu. Nu-mi pasă. S-a înțeles ?

— Da, *sahib*.

— În fiecare zi tu întîlnești cu fratele tău la piață. Tu spui lui cine vine la Yusef acasă. Spui unde merge Yusef. Spui ce servitori străini vin la Yusef acasă. Tu nu spui minciuni, tu spui adevărat. Fără înșelăciuni. Dacă nimeni nu vine la Yusef, tu spui nimeni. Tu nu scornești minciună gogonată. Dacă spui minciună, eu știu și tu mergi drept la închisoare.

Recitalul monoton continuă. Wilson nu era niciodată sigur cît de bine era înțeles. Nădușeala îi curgea de pe frunte, iar chipul cenușiu, calm și stăpînit al băiatului îl irita ca o învinuire la care n-avea răspuns.

— Tu mergi la închisoare și stai în închisoare foarte mult timp. Își auzea vocea frîngîndu-se din dorința de a impresiona ; se auzea pe sine

ca pe un actor parodiind omul alb într-un spectacol de varieteu. Urmă : Scobie ? Îl cunoști pe maiorul Scobie ?

— Da, *sahib*. El om foarte bun, *sahib*.

Erau primele cuvinte, în afară de nu și da, pe care le rostise băiatul.

— Îl vezi pe la stăpînul tău ?

— Da, *sahib*.

— Cît de des ?

— O dată, de două ori, *sahib*.

— El și stăpînu tău — prieteni ?

— Stăpînu zice maior Scobie foarte bun om, *sahib*.

Repetarea acestei afirmații îl irită pe Wilson. Izbucni furios :

— Nu vreau să aud dacă e bun sau nu. Vreau să știu unde se întîlnește cu Yusef, pricepi ? Despre ce vorbesc ei doi ? Tu le duci uneori băuturi în casă cînd servitorul-șef e ocupat ? Ce auzi ?

— Ultima dată discuție mare, mărturisi băiatul cu ton mieros, ca un negustor versat, dînd la iveală un colț din marfă.

— Cred și eu c-au avut. Vreau să știu totul despre discuțiile lor.

— Cînd maior Scobie plecat, stăpînu pus perna pe față.

— Ce naiba vrei să spui ?

Băiatul își încrucișă brațele peste ochi cu un gest de mare demnitate și spuse :

— Ochii lui udat perna.

— Doamne sfinte, spuse Wilson, ce chestie nemaipomenită !

— Apoi stăpînu băut mult whisky și adormit — zece, douăsprezece ore. Apoi el dus la prăvălie din Bond Streed și făcut mare scandal.

— De ce ?

— El zice ei înșeală pe el.

— Ce legătură are asta cu maiorul Scobie ?

Băiatul strînse din umeri. Ca de multe ori pînă acum, Wilson încercă senzația unei uși ce i se închide în față ; el rămînea întotdeauna pe dinafară.

După ce băiatul plecă, deschise din nou seiful, mișcînd încet butonul combinației mai întîi la stînga la 32 — vîrsta lui, apoi la dreapta, la 10, anul nașterii lui, iarăși la stînga la 65, numărul locuinței sale de pe Western Avenue, din Pinner, și scoase caietele cu coduri. 32946 78523 97042. Rînduri peste rînduri de grupuri cifrate se învălmășeau în fața ochilor lui. Telegrama primită purta mențiunea : „Important“, altfel Wilson ar fi amînat descifrarea ei pînă seara. Știa cît de puțin importantă era de fapt — obișnuitul vapor care plecase din Lobito transportînd obișnuiții suspecți — diamante, diamante, diamante ! După descifrare, telegrama va fi înmînată comisarului șef supus de mult la astfel de încercări, care primise probabil aceleași informații, sau informații contradictorii, de la S.O.E. sau de la alta din celelalte organizații secrete care se înmulțeau pe coastă ca ciupercile. *Lăsați în pace dar nu repetați nu atrageți atenția P. Ferreira pasager clasa întîi repet P. Ferreira pasager clasa întîi.* Ferreira era, după toate probabilitățile, un agent pe care organizația sa

îl recrutase la bordul vaporului. Era foarte posibil ca şi comisarul şef să primească concomitent un mesaj de la colonelul Wright că Ferreira era suspectat de trafic de diamante şi ca atare să fie percheziţionat riguros. 73291 87052 63847 92034. Cum oare putea cineva, în acelaşi timp, să lase în pace, să nu repete, să nu atragă atenţia şi să-l percheziţioneze riguros pe domnul Ferreira ? Din fericire asta nu era grija lui. Poate că Scobie va fi cel care o să aibă parte de această bătaie de cap.

Din nou se duse la fereastră după un pahar cu apă şi din nou o văzu trecînd pe aceeaşi fată. Sau poate nu era aceeaşi. Urmări atent cum picăturile de ploaie i se scurgeau printre omoplaţii subţiri ca nişte aripi. Îşi aminti că fusese o vreme cînd nu remarca o piele neagră. Simţi că parcă petrecuse ani, nu luni, pe coasta aceasta, toţi anii dintre pubertate şi bărbăţie.

4

— Ieşi ? se miră Harris. Încotro ?

— Doar pînă-n oraş, răspunse Wilson, lărgindu-şi nodul din jurul cizmelor de protecţie contra ţînţarilor.

— Ce Dumnezeu poţi face în oraş la ora asta ?

— Treburi, răspunse Wilson.

Ei bine, îşi spuse Wilson, e vorba de treburi de un anumit gen, genul de treburi lipsite de bucurie pe care le faci de unul singur, fără prieteni.

Cu cîteva săptămîni în urmă își cumpărase o mașină de ocazie, prima pe care o avusese vreodată, dar nu era încă un conducător de nădejde. Nici un mecanism nu supraviețuia prea mult în clima aceea și, la cîteva sute de metri, trebuia să șteargă parbrizul cu batista. În cartierul Kru, ușile erau deschise și familiile ședeau în jurul lămpilor de petrol, așteptînd să se facă destul de răcoare ca să poată dormi. Un guzgan mort zăcea în șanț și ploaia se scurgea pe burta lui albă, umflată. Wilson mergea în viteza a doua, doar ceva mai repede decît la pas, pentru că farurile mașinilor particulare trebuiau camuflate pînă la dimensiunile unei cărți de vizită și de aceea nu vedea la o distanță mai mare de cincisprezece pași. Îi trebuiră zece minute ca să ajungă pînă la arborele mare de bumbac de lîngă secția de poliție. Nu ardea nici o lumină în nici unul din birouri și Wilson își lăsă mașina în fața intrării principale. Dacă o vedea cineva acolo, putea presupune că el se afla înăuntru. Rămase puțin așa, cu portiera deschisă, șovăind. Imaginea fetei trecînd prin ploaie se războia cu imaginea lui Harris cu umerii sprijiniți de spetează, citind o carte și avînd la îndemînă un pahar cu suc. Reflectă cu tristețe, pe măsură ce pofta trupească îl biruia, la cîtă bătaie de cap te poate supune ; gustul amar de după aceea se așternu cu anticipație asupra dispoziției lui.

Uitase să-și ia umbrela și nici nu străbătuse bine vreo zece metri la vale, că era ud leoarcă. Ceea ce-l mîna acum era mai mult înflăcărarea curiozității decît a senzualității. Cînd trăiești

undeva, odată şi odată tot trebuie să încerci produsul local. Întocmai ca o cutie cu bomboane de ciocolată pe care o ţii încuiată într-un sertar. Pînă cînd n-o goleşti, te tot frămînţi, cu gîndul la ea. Îşi spuse : cînd o să termin cu treaba asta am să fiu în stare să scriu o nouă poezie pentru Louise.

Casa de toleranţă era într-un bungalow cu acoperiş de tablă la jumătatea drumului ce cobora de pe deal, pe partea dreaptă. În anotimpul uscat, fetele şedeau afară în şanţ, ca vrăbiile ; stăteau la taclale cu poliţistul de serviciu din vîrful dealului. Drumul rămăsese neterminat aşa că prin faţa bordelului nu trecea nici o maşină în drum spre chei sau spre catedrală ; putea deci fi ignorat. Acum oferea spre strada noroioasă o faţadă tăcută, oblonită, cu excepţia unei uşi care, proptită cu un pietroi din caldarîm, deschidea drum spre un gang. Wilson aruncă o privire rapidă în stînga şi în dreapta, apoi păşi înăuntru.

Cu ani în urmă, gangul fusese tencuit şi spoit, dar şobolanii roseseră găuri în ipsos şi fiinţele omeneşti mutilaseră spoiala cu mîzgăleli şi nume scrijelite cu creionul. Pereţii erau tatuaţi ca un braţ de marinar, cu iniţiale, date, apărea chiar şi o pereche de inimi îngemănate. La început, lui Wilson locul i se păru cu desăvîrşire părăsit ; de fiecare parte a gangului se înşirau mici celule cam de trei metri pe unu şi ceva, cu perdele în loc de uşi şi paturi înjghebate din lăzi vechi acoperite cu o ţesătură artizanală. Wilson străbătu la iuţeală gangul pînă la capăt ; apoi,

își spuse el, va face stînga împrejur și se va întoarce la seninătatea pașnică și somnolentă a camerei unde fostul elev al școlii Downham moțăia peste cartea lui.

Încercă un sentiment de îngrozitoare decepție, de parcă n-ar fi găsit ceea ce căuta cînd, ajungînd la capăt, descoperi că o celulă din stînga era ocupată ; la lumina unei lămpi de petrol care ardea pe podea, întrezări o fată într-o cămașă de noapte murdară, întinsă pe cutiile de ambalaj ca un pește pe tarabă ; tălpile ei goale, rozalii, atîrnau peste cuvintele *„Tate's Sugar"*. Zăcea acolo la datorie, în așteptarea unui client. Rînji în direcția lui Wilson și, fără să se deranjeze să se ridice, spuse :

— Vrei huța-huța, dragă. Zece șilingi.

Lui Wilson i se năzări în minte imaginea unei fete cu spatele ud de ploaie dispărînd pentru totdeauna din raza lui vizuală.

— Nu, nu, făcu el, clătinînd din cap și reflectînd : „Ce prost am fost, ce prost am fost, să fac tot drumul pînă aici doar pentru atît".

Fata chicoti de parcă și-ar fi dat seama de prostia lui, apoi Wilson auzi un lipăit de tălpi goale apropiindu-se pe coridor dinspre drum ; calea era barată de o negresă bătrînă cu o umbrelă vărgată. Îi spuse ceva fetei în limba băștinașilor și primi o explicație în silă, rostită cu un zîmbet răutăcios. Wilson avu senzația că toate acestea îi păreau ciudate doar *lui*, că nu era altceva decît una din situațiile de serie pe care bătrîna era obișnuită să le înfrunte în lumea întunecoasă în care domnea. Wilson spuse moale :

— Mă duc să iau mai întîi ceva de băut.

— Ea aduce băutură, hotărî bătrîna. Îi porunci tăios fetei în limba pe care Wilson n-o înțelegea, și fata își coborî picioarele de pe cutiile goale de zahăr.

— Dumneata rămîi aici, îi spuse negresa lui Wilson și, automat, ca o gazdă a cărei minte e în altă parte dar care trebuie să facă conversație cu un musafir oricît de neinteresant, zise : Fată drăguță, huța-huța, o liră.

Prețurile pieții erau pe dos aici : prețul creștea o dată cu împotrivirea lui.

— Regret, nu pot s-aștept, spuse Wilson. Uite zece șilingi, și făcu gesturile preliminarii de plecare, dar bătrîna nu-i dădu nici un fel de atenție, blocînd calea și zîmbind neîncetat ca un dentist care știe ce e bine pentru tine. Aici culoarea omului nu avea nici o valoare ; nu putea vocifera așa cum putea să facă un alb oriunde în altă parte : pătrunzînd în acest îngust coridor tencuit, se scuturase de orice caracteristică rasială, socială și individuală, se redusese pe sine la simpla natură umană. Dac-ar fi vrut să se ascundă, aici ar fi găsit ascunzătoarea ideală, dac-ar fi vrut să fie anonim, aici nu era altceva decît pur și simplu un om. Pînă și repulsia, dezgustul și teama nu mai erau caracteristici personale ; erau atît de comune tuturor celor ce veneau aici pentru prima dată, încît bătrîna știa cu precizie care va fi următoarea mișcare. Întîi ideea unei băuturi, apoi oferta de bani, după aceea...

Wilson spuse moale :

— Lasă-mă să trec, dar știa că baba n-o să se clintească ; îl supraveghea de parcă ar fi fost un animal priponit pe care îl păzea pentru stăpînul lui. Wilson n-o interesa, doar uneori repeta calm :

— Fată drăguță, huța-huța, acuși-acuși.

Wilson îi întinse o liră și ea o vîrî în buzunar și continuă să-i bareze calea. Cînd încercă să-și facă loc împingînd-o, ea îl împinse înapoi neglijent, cu o palmă roz, spunînd :

— Acuși, acuși. Huța-huța.

Totul se întîmplase de atîtea sute de ori înainte.

Fata apăru în pasaj aducînd o sticlă de oțet plină cu vin de palmier și, cu un suspin de repulsie, Wilson se dădu bătut. Zăpușeala dintre pînzele de ploaie, mirosul de mucegai al partenerei lui, lumina obscură și indirectă a lămpii cu petrol îi amintiră de o criptă de curînd deschisă pentru ca un alt trup să fie coborît pe fundul ei. Se stîrni în el o revoltă, o ură contra celor ce-l aduseseră aici. Simțea că, în prezența lor, vinele lui moarte ar sîngera din nou.

PARTEA A TREIA

CAPITOLUL UNU

1

HELEN SPUSE :

— Te-am văzut azi după masă pe plajă.

Scobie își ridică ochii de la paharul de whisky pe care-l măsura. Ceva în tonul vocii ei îi aminti în mod ciudat de Louise.

— A trebuit să-l găsesc pe Rees — tipul de la serviciul de informații al marinei, răspunse el. Nu mi-ai adresat nici un cuvînt.

— Nici nu mi-ai vorbit.

— Eram grăbit.

— Ești așa de prudent, întotdeauna, remarcă ea.

Și atunci Scobie înțelese ce se întîmplă și de ce se gîndise la Louise. Se întrebă cu tristețe dacă dragostea o apucă mereu, în mod inevitabil, pe aceeași cale. Nu numai actul dragostei era unul și același... De cîte ori în ultimii doi ani încercase să evite, în momentul critic, exact asemenea scene — să se salveze pe sine dar și pe cealaltă victimă. Rîse cu inima pe jumătate și spuse :

— Uite că pentru o dată nu mă gîndeam la tine. Aveam alte lucruri în cap.

— Ce alte lucruri ?

— Oh, diamante...

— Munca ta înseamnă mult mai mult pentru tine decît însemn eu, spuse Helen, și banalitatea cuvintelor, citite oare în cîte romane proaste, îi sfîșie inima.

— Da, replică el grav, dar aș sacrifica-o pentru tine.

— De ce ?

— Probabil pentru că ești o ființă omenească. Cineva poate iubi un cîine mai mult decît orice pe lume, dar n-ar călca cu mașina nici chiar un copil străin ca să-și salveze cîinele.

— O, făcu ea, de ce-mi spui mereu adevărul ? Nu vreau să aud adevărul chiar tot timpul.

Scobie îi puse paharul de whisky în mînă și-i replică :

— Dragă, ai ghinion. Ești legată de un bărbat de vîrstă mijlocie. Nu ne putem forța să tot mințim cum fac cei tineri.

— Dac-ai ști, zise ea, cît mă obosește toată prudența asta a ta. Vii aici pe întuneric și pleci pe întuneric. E atît... atît de înjositor !

— Da.

— Întotdeauna facem dragoste — aici. Înconjurați de mobilierul destinat funcționarilor subalterni. Nu cred c-am ști ce să facem în altă parte.

— Biata de tine, spuse Scobie.

Helen izbucni furioasă :

— N-am nevoie de mila ta.

Dar problema nu era dacă avea sau nu nevoie de mila lui — el i-o dăruise de la bun început. Mila ardea în inima lui mocnit ca putregaiul. Nu va scăpa de ea nicicînd. Știa din experiență cum

se stinge pasiunea și cum dispare dragostea, dar mila rămînea întotdeauna. Nimic nu micșora vreodată mila. Împrejurările vieții o alimentau. Există doar o singură persoană pe lume care nu merită milă : tu însuți.

— Nu poți să riști niciodată nimic ? întrebă ea. Nu-mi scrii nici măcar un rînd uneori. Pleci în deplasare cu zilele și nu lași nici o amintire în urma ta. Nu pot avea nici măcar o fotografie ca să fac locuința asta mai omenească.

— Dar n-am nici o fotografie.

— Cred că-ți închipui c-aș folosi scrisorile împotriva ta.

Scobie își spuse : „Dacă aș închide ochii, aș zice că vorbește Louise“ — vocea era mai tînără, asta era toată deosebirea, și poate mai puțin capabilă de a provoca suferință. Stînd așa cu paharul de whisky în mînă își aminti de o altă seară — petrecută la vreo cincizeci de metri depărtare — paharul conținuse gin atunci. Spuse cu blîndețe :

— Vorbești prostii.

— Mă crezi copil. Vii în vîrful picioarelor — și mi-aduci timbre.

— Încerc să te apăr.

— Nu-mi pasă, a naibii să fiu, dacă lumea vorbește.

Scobie recunoscu limbajul echipei de baschet. Spuse :

— Dacă ar vorbi prea mult, legătura noastră ar lua sfîrșit.

— Nu mă ferești pe mine. O ferești pe soția ta.

— E același lucru.

— Oh, exclamă ea, mă asociezi pe mine cu femeia aia.

Scobie nu reuşi să evite tresărirea. Îi subestimase puterea de a provoca suferinţă. Înţelegea bine cum îşi reperase ţinta : se predase singur în mîinile ei. Acum o să ştie de fiecare dată cum să înfigă pumnalul cel mai ascuţit. Helen era ca un copil cu un compas în mînă conştient de puterea lui de a răni. Nu te puteai încrede niciodată că un copil n-o să profite de avantajul pe care-l are.

— Dragă, spuse el, e prea curînd ca să ne certăm.

— Femeia aia, repetă ea, privindu-l în ochi. N-ai părăsi-o niciodată, nu-i aşa ?

— Sîntem căsătoriţi.

— Dac-ar afla despre noi, te-ai întoarce la ea ca un cîine bătut. Scobie reflectă cu tandreţe: „Helen n-a citit cărţi alese, ca Louise."

— Nu ştiu.

— N-o să te însori niciodată cu mine.

— Nu pot. Ştii bine.

— E o scuză minunată faptul că eşti catolic, replică ea. Nu te împiedică să te culci cu mine — te împiedică doar să te însori cu mine.

— Da, admise el. Gîndi : „Ce mult s-a maturizat faţă de acum o lună !" Atunci n-ar fi fost capabilă să-i facă o scenă, dar iubirea şi fereala o formaseră : el începuse s-o formeze. Se întrebă dacă în ipoteza că legătura ar continua destul de mult timp, Helen s-ar mai deosebi de Louise. „La şcoala mea, reflectă el, ele învaţă amărăciunea şi frustrarea şi cum să îmbătrînească !"

— Dă-i drumul, spuse Helen, justifică-te.

— Ar dura prea mult timp. Ar trebui să încep cu justificarea existenței unui singur Dumnezeu.

— Cum te mai pricepi să le-ntorci.

Scobie se simțea dezamăgit. Așteptase seara cu nerăbdare. În tot cursul zilei, la birou, ocupîndu-se de un caz de închiriere și un caz de delicvență juvenilă așteptase cu nerăbdare să ajungă în cabana Nissen, în încăperea fără ornamente, printre mobilierul destinat funcționarilor subalterni exact ca în tinerețea lui, la tot ceea ce Helen defăimase acum.

Rosti :

— Am fost bine intenționat. Am vrut să-ți fiu prieten. Să-ți port de grijă. Să te fac mai fericită decît erai.

— Nu eram fericită ? întrebă ea de parcă se referea la o perioadă de mult trecută.

Scobie spuse :

— Erai zdruncinată, singură...

— Nu cred că eram mai singură ca acum, spuse ea. Cînd stă ploaia, mă duc pe plajă cu doamna Carter. Bagster îmi face curte, toți cred că sînt frigidă. Mă întorc aici înainte să înceapă din nou ploaia și te aștept... bem un pahar de whisky... îmi dai niște timbre de parc-aș fi fetița ta...

— Îmi pare rău, spuse Scobie. Întinse mîna și-o așeză peste a ei : îi simțea sub palmă articulațiile degetelor ca pe o mică coloană vertebrală ruptă. Continuă să vorbească încet și precaut, alegîndu-și cuvintele cu grijă, ca și cînd

ar fi urmat o potecă printr-un ținut evacuat, presărat cu mine : la fiecare pas pe care-l făcea se aștepta la o explozie.

— Aș face orice — aproape orice — ca să te simți fericită. Aș renunța să mai vin aici. Aș pleca de-aici — m-aș pensiona...

— Ți-ar conveni să scapi de mine, spuse ea.

— Ar fi ca sfîrșitul vieții.

— Pleacă, dacă asta vrei.

— Nu vreau să plec. Vreau să fac ce vrei tu.

— Poți să pleci dacă vrei — sau poți să rămîi, făcu ea cu dispreț. Eu nu mă pot mișca, știi bine.

— Dacă dorești, aranjez eu cumva să te îmbarci pe primul vapor.

— Oh, ce încîntat ai fi dacă toată povestea asta s-ar sfîrși, spuse ea și începu să plîngă. Cînd Scobie întinse mîna s-o atingă, începu să urle la el : Du-te dracului ! Du-te dracului ! Piei din ochii mei !

Afară, cu ploaia răcorindu-i fața și prelingîndu-i-se pe mîini, îl străfulgeră gîndul că viața ar putea fi mult mai ușoară dacă ar lua în serios cuvintele lui Helen. Ar intra la el în casă și-ar închide ușa și ar fi din nou singur ; i-ar scrie o scrisoare Louisei fără sentimentul că o înșeală, și-ar dormi cum nu mai dormise de săptămîni întregi, fără vise. A doua zi, biroul, întoarcerea liniștită acasă, cina, ușa zăvorîtă... Dar mai la vale, dincolo de autobază, unde camioanele se ghemuiau sub prelatele șiroinde, ploaia picura ca lacrimile. Se gîndi la Helen, singură în cabană, întrebîndu-se dacă vorbele irevocabile

fuseseră într-adevăr rostite, dacă toate zilele de mîine vor consta din doamna Carter și Bagster. pînă cînd va sosi vaporul și se va înapoia acasă la ea, fără nici o altă amintire decît nefericirea. Inexorabil, punctul de vedere al altcuiva i se ivi în cale, precum cadavrul unui nevinovat ucis.

Cînd deschise ușa casei, un șobolan care adulmecase pe la dulăpiorul cu alimente se retrase fără grabă pe scări în sus. De așa ceva îi fusese teamă și scîrbă Louisei ; cel puțin reușise s-o scape și s-o facă fericită, iar acum, cîntărind bine, cu o nepăsare intenționată și atentă, se puse pe treabă în dorința de a o mulțumi pe Helen. Se așeză la masă și, luînd o foaie de hîrtie de scris oficială cu timbrul sec al guvernului, se apucă să compună o scrisoare.

Scrise : — *Iubita mea* — vroia să se predea cu totul în mîinile ei, dar ea să rămînă anonimă. Se uită la ceas și adăugă în colțul din dreapta, de parcă ar fi întocmit un raport de poliție, *12 și 35 Burnside, 5 septembrie.* Scrise mai departe cu grijă : *Te iubesc mai mult decît pe mine însumi, mai mult decît pe soția mea, mai mult decît pe Dumnezeu. Încerc din răsputeri să spun adevărul. Doresc mai mult decît orice pe lume să te fac fericită...* Banalitatea frazelor îl întristă ; nu păreau să conțină adevăruri anume pentru ea ; fuseseră prea des folosite. „Dac-aș fi tînăr, reflectă el, aș fi în stare să găsesc cuvintele potrivite, cuvinte noi, dar toate astea mi s-au mai întîmplat și altă dată“. Scrise mai departe, *Te iubesc, iartă-mă,* semnă și împături hîrtia.

Își îmbrăcă impermeabilul și ieși din nou afară în ploaie. Rănile supurează la umezeală, nu se vindecă niciodată. Zgîrie-te la deget și în cîteva ore zgîrietura o să se acopere cu o mică pieliță verzuie. Cără cu sine la deal o senzație de putreziciune. Un soldat din autobază strigă ceva prin ploaie — un singur cuvînt, ca o hieroglifă pe un perete, pe care Scobie nu se pricepea s-o descifreze. Soldații erau nigerieni. Ploaia răpăia pe acoperișurile cabanelor Nissen și Scobie se întrebă : „De ce oare am scris ce-am scris ? De ce-am scris «mai mult decît pe Dumnezeu» ? Ar fi fost mulțumită cu «mai mult decît pe soția mea»". Chiar dacă e adevărul, de ce am scris asta ? Cerul plîngea fără încetare în jurul lui ; avea senzația rănilor care nu se vindecă niciodată. Șopti : „Oh, Doamne, te-am părăsit. Tu nu mă părăsi". Cînd ajunse la ușa ei, vîrî scrisoarea pe dedesubt ; auzi fîșîitul hîrtiei pe pardoseala de ciment, dar altceva nimic. Amintindu-și silueta ei de copil, transportată pe lîngă el pe targă, se întristă gîndind cîte se întîmplaseră de atunci, și cît de inutil, pentru ca să ajungă acum să-și spună cu ciudă : „N-o să mă mai poată acuza vreodată de prudență".

2

— Treceam pe-aici, spuse părintele Rank, așa că m-am gîndit să intru. Ploaia de seară cădea în falduri cenușii, ecleziastice, și un camion își croia huruind drum spre dealuri.

— Intră, îl invită Scobie. Sînt în pană de whisky. Dar am bere — sau gin.

— Te-am văzut pe sus, pe la cabane, așa că mi-am zis să te urmez. Ești ocupat ?

— Iau masa cu comisarul șef, dar abia peste o oră.

Părintele Rank se plimba de colo-colo, fără astîmpăr, prin cameră, în timp ce Scobie scoase berea din răcitor.

— Ai vești mai recente de la Louise ?

— N-am primit nimic de două săptămîni, răspunse Scobie, dar iar au fost scufundate niște vapoare în sud.

Părintele Rank se cufundă într-un fotoliu tip guvernamental ținînd paharul între genunchi. Nu se auzea nimic altceva decît răpăitul ploii pe acoperiș. Scobie își drese glasul apoi se așternu din nou tăcerea. Avea ciudata impresie că părintele Rank, întocmai ca vreunul din subalternii lui de la poliție, stătea acolo așteptînd ordine.

— Sezonul ploilor se sfîrșește curînd.

— Cred că sînt șase luni de cînd a plecat soția dumitale ?

— Șapte.

— O să-ți petreci concediul în Africa de Sud? întrebă părintele Rank ferindu-și privirea și sorbind o înghițitură de bere.

— Mi-am amînat concediul. Cei tineri au mai multă nevoie.

— Toată lumea are nevoie de concediu.

— Dumneata ești aici de doisprezece ani și nu ți-ai luat niciodată concediu, părinte.

— Oh, asta-i altceva, replică părintele Rank. Se ridică iarăși și o porni, agitat, în lungul unui perete, apoi al altuia. Se întoarse spre Scobie cu o expresie de rugăminte inefabilă.

— Uneori, rosti el, mă simt ca și cum n-aș munci deloc.

Se opri, privi țintă și ridică mîinile pe jumătate, iar Scobie își aduse aminte de părintele Clay ferindu-se din calea unei persoane invizibile în timp ce măsura neîncetat camera. Simțea că i se adresează o rugăminte la care nu poate găsi răspuns. Spuse moale :

— Nu muncește nimeni mai mult ca dumneata, părinte.

Părintele Rank se întoarse greoi la fotoliul lui.

— Are să fie bine cînd s-or termina ploile, spuse el.

— Ce face negresa de lîngă Congo Creek? Am auzit că e pe moarte.

— Săptămîna asta se prăpădește. E o femeie de treabă.

Mai luă o sorbitură de bere și se îndoi de mijloc, cu mîna la stomac.

— Vîntul, făcu el. Suport rău vîntul.

— N-ar trebui să bei bere conservată, părinte.

— Muribunzii, reluă părintele Rank, pentru asta mă aflu aici. Trimit după mine cînd sînt pe moarte. Înălță niște ochi încețoșați de prea multă chinină și rosti răgușit și cu disperare : N-am fost niciodată de vreun folos celor în viață, Scobie.

— Spui lucruri fără sens, părinte.

— Cînd eram novice credeam că oamenii stau de vorbă cu preoţii lor şi mai credeam că Dumnezeu îți transmite cumva cuvintele nimerite. Nu te sinchisi de mine, Scobie, nu mă asculta. Sînt ploile — întotdeauna mă doboară la vremea asta. Dumnezeu nu transmite cuvintele nimerite, Scobie. Am avut odată o parohie în Northampton. Făceau încălţăminte acolo. Mă invitau la ceai și eu stăteam și le urmăream mîinile în timp ce turnau ceaiul și stăteau de vorbă despre copiii Mariei și despre reparaţii la acoperişul bisericii. Erau foarte generoşi, cei din Northampton. N-aveam decît să cer și ei dădeau. N-am fost de vreun folos nici unui singur suflet, Scobie. Mi-am spus că în Africa lucrurile vor fi altfel. Vezi, Scobie, eu nu sînt un om învățat. N-am avut niciodată cine știe ce aptitudini de a-l iubi pe Dumnezeu, cum au alții. Mi-am dorit să fiu de folos, asta-i tot. Nu mă asculta ! Ploile sînt de vină. N-am mai vorbit în felul ăsta de cinci ani. Doar în fața oglinzii. Dacă oamenii au necazuri, vin la dumneata, Scobie, nu la mine. Mă invită la masă, ca să afle bîrfa. Și dacă dumneata ai avea un necaz, unde te-ai duce ? Și Scobie remarcă din nou ochii aceia încețoșați și rugători, așteptînd în tot lungul anotimpurilor de secetă ori de ploaie ceva ce nu se întîmpla niciodată. „Oare aş putea să-mi descarc povara, se întrebă Scobie, aş putea să-i spun că iubesc două femei : că nu ştiu ce să fac? La ce-ar folosi ? Cunosc răspunsurile la fel de bine ca și el. Trebuie să te îngrijești de propriul tău suflet, indiferent cu ce preţ faţă de altul, şi

asta e ce nu pot face eu, ce n-o să fiu niciodată în stare să fac". Nu el avea nevoie de cuvîntul magic, ci preotul, iar el nu-l putea rosti.

— Nu sînt eu omul care dă de necazuri, părinte. Sînt neinteresant și de vîrstă mijlocie și, ferindu-și ochii ca să nu vadă suferință, auzi clopoțelul părintelui răsunînd jalnic: ho! ho! ho!

3

În drum spre bungalowul comisarului șef, Scobie trecu pe la birou. Pe mapă găsi un bilet scris cu creionul — *Am trecut să vă văd. Nimic important. Wilson.* I se păru ciudat : nu-l văzuse pe Wilson de cîteva săptămîni și dacă vizita lui nu avea importanță de ce o consemnase cu atîta grijă ? Deschise sertarul biroului să caute un pachet de țigări și observă pe dată că ceva nu era în ordine ; cercetă conținutul cu atenție : lipsea creionul chimic. Fără îndoială, Wilson căutase un creion ca să scrie biletul și uitase să-l pună la loc. Dar de ce biletul ?

În camera de audiență, sergentul raportă :

— Domnul Wilson a venit să vă vadă, domnule.

— Da, mi-a lăsat un bilet.

Așadar asta era, își spuse el : aș fi aflat oricum, de aceea a socotit că e mai bine să mă încunoștințeze chiar el. Scobie se întoarse în birou și se uită din nou pe masa lui de scris. Avea impresia că un dosar fusese mutat de la locul lui, dar nu exista nimic acolo care ar fi putut

stîrni interesul cuiva. Doar mătăniile rupte îi atraseră atenția — ceva ce-ar fi trebuit reparat de mult timp. Le scoase și le puse în buzunar.

— Whisky ? întrebă comisarul șef.

— Mulțumesc, spuse Scobie, ținînd paharul ridicat între el și comisarul șef. *Dumneavoastră* aveți încredere în mine ?

— Da.

— Oare eu sînt singurul care nu știe despre Wilson ?

Comisarul șef zîmbi, rezemîndu-se comod de spătarul scaunului, fără urmă de stînjeneală.

— Nimeni nu știe în mod oficial — în afară de mine și de directorul U.A.C.-ului — asta era esențial, bineînțeles. Și guvernatorul și cel care triază telegramele cu mențiunea „Ultra secret". Mă bucur că în fine ți-ai dat seama și tu.

— Aș vrea să știți că — pînă la ora asta, desigur — am fost demn de încredere.

— Nu e nevoie să mi-o spui, Scobie.

— În cazul vărului lui Tallit n-am fi putut proceda altfel.

— Bineînțeles că nu.

Scobie spuse :

— Totuși, există ceva ce nu știți. Am împrumutat două sute de lire de la Yusef ca s-o pot trimite pe Louise în Africa de Sud. Îi plătesc patru la sută dobîndă. Tranzacția e pur financiară, dar dacă vreți să-mi tăiați capul pentru asta...

— Îmi pare bine că mi-ai spus, declară comisarul șef. Vezi, lui Wilson i-a intrat în cap ideea

că ești șantajat. Trebuie c-a dat el cumva de ratele acelea de plată.

— Yusef n-ar șantaja pentru bani.

— I-am explicat asta lui Wilson.

— Vreți să-mi tăiați capul ?

— Am nevoie de capul tău, Scobie. Ești singurul ofițer în care am într-adevăr încredere.

Scobie întinse mîna cu paharul gol : semăna cu o strîngere de mînă :

— O. K.

— O. K.

Cu vîrsta, oamenii devin gemeni. Trecutul era pîntecele comun, cele șase luni de ploaie și cele șase luni de soare erau perioada lor comună de gestație. N-aveau nevoie decît de puține cuvinte și de puține gesturi ca să-și transmită gîndurile. Își luaseră certificatul de absolvire trecînd prin aceleași friguri, aceleași sentimente de iubire și dispreț îi puneau în mișcare.

— Derry raportează că s-au comis niște furturi mari în mine.

— Diamante comerciale ?

— Pietre prețioase. E Yusef — sau Tallit ?

— S-ar putea să fie Yusef, spuse Scobie. Nu cred că-l interesează diamantele industriale. Le zice pietriș. Dar, evident, nu poți fi sigur.

— *Esperança* va sosi peste cîteva zile. Va trebui să fim foarte atenți.

— Ce zice Wilson ?

— El își pune mîna în foc pentru Tallit. În piesa lui nemernicul e Yusef — și tu, Scobie.

— Nu l-am mai văzut pe Yusef de mult timp.

— Știu.

— Încep să înţeleg ce simt sirienii de pe-aici — urmăriţi şi reclamaţi tot timpul.

— Wilson face rapoarte despre noi toţi, Scobie. Despre Fraser, Tod, Thimblerigg, chiar şi despre mine. E de părere că sînt prea indulgent. Dar nu contează. Colonelul Wright rupe rapoartele lui Wilson şi, bineînţeles, Wilson face rapoarte şi despre el.

— Îmi închipui.

La miezul nopţii, Scobie urcă spre cabanele Nissen. Învăluit de camuflaj se simţi pentru moment în siguranţă, nesupravegheat, nereclamat ; prin pămîntul îmbibat de apă, paşii lui abia se auzeau, dar cînd trecu pe lîngă cabana lui Wilson îşi dădu din nou seama de necesitatea acută a prudenţei. Îl cuprinse o oboseală apăsătoare şi-şi spuse : „Am să mă duc acasă ; n-am să mă furişez la ea în noaptea asta." Ultimele ei cuvinte fuseseră : „Piei din ochii mei !" Nu s-ar putea măcar o dată, să iei spusele cuiva drept bune ? Rămase pe loc la vreo zece metri de cabana lui Wilson, uitîndu-se la dunga de lumină dintre perdele. O voce de om beat strigă ceva mai sus pe deal, şi primii stropi de ploaie îi atinseră faţa. Gîndi : Am să mă întorc acasă şi-am să mă culc ; de dimineaţă am să-i scriu Louisei, şi seara am să mă duc la spovedanie, şi după asta, a doua zi, Dumnezeu se va întoarce iar spre mine prin mîinile preotului ; viaţa va fi iarăşi simplă. Virtutea, viaţa morală îl tentau din întuneric, ca păcatul. Ploaia îi înceţoşa privirea, iar pămîntul îi trăgea picioarele care călcau în silă, îndreptîndu-se spre cabana Helenei.

Bătu de două ori și ușa se deschise imediat. Între cele două bătăi se rugase ca mînia din spatele ușii să nu se fi potolit, ca în continuare să nu fie dorit. Nu era în stare să închidă ochii și să-și astupe urechile cînd o ființă omenească avea nevoie de el ; nu era centurionul, ci ostașul care trebuia să execute ordinele a sute de centurioni și, cînd ușa se deschise, înțelese că porunca va fi dată din nou — porunca de a rămîne, de a iubi, de a accepta răspunderea, de a minți.

— Oh, iubitule, spuse ea, am crezut că n-ai să mai vii. M-am purtat groaznic cu tine.

— Am să vin întotdeauna dacă ai nevoie de mine.

— Zău ?

— Întotdeauna. Cît timp o să trăiesc.

„Dumnezeu poate să aștepte, își spuse Scobie ; cum poate cineva să-l iubească pe Dumnezeu în detrimentul uneia din creaturile sale ? O femeie ar accepta oare dragostea pentru care ar trebui sacrificat un copil ?"

Traseră perdelele cu grijă înainte de a aprinde lumina.

Helen spuse :

— Mi-a fost toată ziua teamă că n-o să vii.

— Bineînțeles că am venit.

— Ți-am spus să pleci. Să nu-mi dai niciodată ascultare cînd îți spun să pleci. Promite !

— Promit.

— Dacă nu te-ai fi întors... începu ea și rămase pierdută pe gînduri între cele două lămpi. Scobie o vedea cum se adîncește în sine, încruntîndu-se din cauza efortului de a se lămuri... Nu

ştiu. Poate că m-aş fi încurcat cu Bagster sau m-aş fi sinucis sau şi una şi alta. Cred că şi una şi alta.

Scobie îi vorbi cu solicitudine.

— Nu trebuie să gîndeşti aşa. Am să fiu întotdeauna lîngă tine dacă o să ai nevoie de mine, cît timp o să trăiesc.

— De ce spui mereu, cît timp o să trăiesc ?

— Sînt treizeci de ani între noi.

Se sărutară pentru prima oară în noaptea aceea. Ea spuse :

— Nu simt diferenţa de ani.

— De ce-ai crezut că n-o să viu ? întrebă Scobie. Doar ai primit scrisoarea mea.

— Scrisoarea ta ?

— Cea pe care am vîrît-o pe sub uşă ieri noapte.

Helen spuse cu teamă :

— N-am văzut nici o scrisoare. Ce spuneai în ea ?

Scobie o mîngîie uşor pe faţă şi-i zîmbi.

— Totul. Am vrut să nu mai fiu deloc prudent. Am aşternut totul pe hîrtie.

— Chiar şi semnătura ta ?

— Cred că da. Oricum scrisoarea e semnată prin faptul că e scrisul meu.

— E un preş lîngă uşă. Trebuie să fie sub el.

Dar ştiau amîndoi că n-o s-o găsească acolo. Parcă ar fi fost siguri dinainte că dezastrul va intra pe uşa aceea anume.

— Cine o fi luat-o ?

Scobie încercă să-şi potolească neliniştea.

— Probabil că servitorul tău a aruncat-o, o fi crezut că e nefolositoare. Nu era în plic. Nimeni nu-și poate da seama cui i-am scris-o.

— Parcă asta contează, iubitule, făcu ea. Mi s-a făcut cu adevărat rău. Cineva te are acum la mînă. Mai bine muream în barca aia.

— Nu-ți face griji. Probabil că n-am împins biletul destul de mult sub ușă. De dimineață, cînd servitorul tău a deschis ușa a zburat de-acolo și, călcată în picioare, s-a înfundat în noroi.

Vorbea cu toată convingerea pe care și-o putea aduna : în definitiv nu era chiar imposibil.

— Nu mă lăsa să-ți mai fac niciodată rău, îl imploră ea.

Și fiecare cuvînt pe care-l rostea fixa cătușele și mai strîns în jurul încheieturilor lui. Își întinse mîinile spre ea și minți sfruntat :

— Tu n-ai să-mi faci niciodată vreun rău. Nu-ți face griji pentru o scrisoare rătăcită. Nu conținea nimic grav — nimic din ce-ar înțelege un străin. Nu-ți face griji.

— Ascultă, dragul meu. Nu rămîne aici în noaptea asta. Sînt nervoasă. Mă simt urmărită. Spune-mi noapte bună acum și du-te. Dar revino, oh, dragul meu, revino !

Lumina ardea încă în cabana lui Wilson cînd Scobie trecu pe acolo. Deschizînd ușa casei lui cufundată în întuneric, văzu o bucată de hîrtie pe jos. Îi provocă un șoc ciudat, ca și cînd scrisoarea rătăcită se întorsese ca o pisică, la vechea ei adresă. Dar cînd o ridică de jos, văzu că nu e scrisoarea lui, deși era tot un mesaj de dra-

goste. Era o telegramă adresată lui la sediul poliției și semnătura, scrisă în întregime pentru motive de cenzură, Louise Scobie, avu efectul unei lovituri administrate de un boxer, cu o alonjă mai mare decît a lui. *Sînt în drum spre casă am fost o proastă stop dragoste* — și apoi numele la fel de oficial ca o ștampilă.

Se așeză. Capul i se învîrtea de greață. Gîndi: „Dacă n-aș fi scris cealaltă scrisoare, dacă aș fi luat drept bune spusele Helenei și aș fi plecat, cît de ușor s-ar fi putut aranja lucrurile !“ Dar își aduse aminte de cuvintele rostite de el cu zece minute înainte : „Am să fiu întotdeauna lîngă tine dacă o să ai nevoie de mine, cît timp o să trăiesc“ — asta însemna un jurămînt tot atît de imposibil de uitat ca și legămîntul de la altarul din Ealing. Se stîrnea vîntul dinspre mare — ploile sfîrșeau la fel cum începeau, cu taifunuri. Perdelele se umflară spre interior și Scobie alergă la ferestre să le închidă. La etaj, ferestrele din dormitor se zgîlțîiau, smucindu-se din țîțîni. Întorcîndu-se cu fața, după ce le închise, dădu cu ochii de măsuța de toaletă, goală, unde curînd se vor afla din nou fotografiile și borcănașele — în special o anume fotografie. „Preafericitul Scobie, își spuse el, unicul meu succes !“ Un copil dintr-un spital spusese „tată“ cînd umbra unui iepuraș se mișcase pe pernă ; o fată trecuse pe o targă ținînd strîns un album de timbre. „De ce eu, se întrebă, de ce au nevoie de mine, un ofițer de poliție neinteresant și vîrstnic, care n-a fost promovat ? N-am nimic

de dat ce n-ar putea găsi şi în altă parte ; de ce nu mă lasă în pace ?“ La alţii ar putea găsi o iubire mai tînără şi mai bună, mai multă siguranţă. Avea uneori impresia că tot ce putea împărţi cu ele era propria lui deznădejde.

Rezemîndu-se de măsuţa de toaletă, încercă să se roage. Rugăciunea nu se lăsa rostită de limba lui, întocmai ca un document legal ; nu de pîinea cea de toate zilele avea el nevoie ci de mult mai mult. Dorea fericire pentru alţii şi singurătate şi pace pentru sine însuşi.

— Nu mai vreau să mă ocup de vieţile altora, rosti el deodată cu glas tare. N-ar avea nevoie de mine dac-aş fi mort. Nimeni n-are nevoie de morţi. Morţii pot fi uitaţi. Oh, Doamne, hărăzeşte-mi moartea înainte de a le da eu nefericirea !

Dar cuvintele îi sunară melodramatic în urechi. Îşi spuse că nu trebuie să-şi piardă minţile : erau mult prea multe lucruri de pus la punct pentru ca să-şi permită nevricale şi, coborînd din nou la parter, se gîndi că trei sau poate patru aspirine era exact ceea ce-i trebuia în această situaţie — în această banală situaţie. Luă o sticlă de apă filtrată din răcitor şi dizolvă aspirina. Se întrebă cum ar fi să soarbă moartea la fel de simplu ca pe aceste aspirine, care i se opriseră cu gustul lor amar în gîtlej. Preoţii spun că acesta e păcatul de neiertat, expresia finală a unei disperări fără leac şi, bineînţeles, accepţi învăţătura bisericii. Dar ei propovăduiesc totodată că Dumnezeu a încălcat uneori propriile-i legi ; oare — ar fi mai greu să întindă

o mînă a iertării în bezna sinucigașă, decît i-a fost să se trezească în mormînt, sub lespede ? Cristos n-a fost omorît — Dumnezeu nu poate fi omorît. Cristos s-a omorît : s-a atîrnat pe cruce, la fel de neîndoios ca Pemberton de cîrligul tabloului.

Puse paharul pe masă și-și spuse iarăși : „Nu trebuie să-mi pierd mințile". Fericirea a două persoane se afla în mîinile lui și trebuia să învețe să jongleze, cu nervii tari. Calmul era totul. Scoase jurnalul său intim și începu să scrie, după ce trecu data, miercuri, 6 septembrie : *Cină cu comisarul șef. Discuție satisfăcătoare despre W. Am trecut cîteva momente pe la Helen. Telegramă de la Louise că e în drum spre casă.* Ezită o clipă apoi scrise : *Înainte de cină a venit pe-aici părintele Rank. Pare cam surmenat. Are nevoie de concediu.* Reciti ce scrisese și șterse ultimele două propoziții. Arareori își permitea să exprime în aceste consemnări o părere personală.

CAPITOLUL DOI

1

Telegrama îl persecută toată ziua ; viața obișnuită — cele două ore de anchetă a unui caz de sperjur — părea la fel de ireală ca o țară pe care o părăsești pentru totdeauna. Te gîndești : „La ora asta, în satul acela, oamenii aceia pe care i-am cunoscut odată, stau la masă exact

ca acum un an cînd eram și eu acolo !“ Dar nu ești convins că orice formă de viață se scurge la fel ca întotdeauna, în afara stării tale de conștiență ! Întreaga stare de conștiență a lui Scobie era concentrată asupra telegramei, asupra vaporului al cărui nume nu-l știa, care își croia chiar acum drum de-a lungul coastei africane venind dinspre sud. „Doamne, iartă-mă !“ își spuse, cînd pentru o clipă îi trecu prin minte gîndul că ar fi o posibilitate să nu sosească niciodată. În inimile noastre există un dictator nemilos, gata să admită nenorocirea a o mie de străini dacă aceasta va asigura fericirea celor cîțiva pe care îi iubim.

Cînd se termină ancheta cazului de sperjur, Fellowes, inspectorul sanitar, îl opri la plecare:

— Vino diseară la un grătar, Scobie. Am făcut rost de o bucată de carne de vacă din Argentina. În lumea aceasta ireală, ar fi fost un efort mult prea mare să refuze o invitație. Vine și Wilson, adăugă Fellowes. Ca să-ți spun drept, el mi-a procurat carnea. Ți-e simpatic, nu ?

— Da. Credeam că ție nu ți-e.

— Oh, clubul nostru trebuie să țină pasul cu vremurile, și tot felul de oameni intră azi în comerț. Recunosc că m-am pripit atunci. Oi fi fost un pic afumat, nu m-aș mira. Wilson a fost la Downham : jucam în contra lor cînd eram la Lancing.

Îndreptîndu-se cu mașina spre casa familiară de pe dealuri, în care locuise și el odată, Scobie își spuse apatic : „În curînd va trebui să vorbesc cu Helen. Nu trebuie să afle vestea de

la altcineva". Viața repeta mereu același tipar : existau mereu, mai devreme sau mai tîrziu, vești proaste care trebuiau împărtășite, minciuni de îmbărbătare care trebuiau rostite, ginuri roz care trebuiau consumate pentru a îndepărta nefericirea.

Intră în *living-room*-ul mare al bungalowului și acolo, în fund, se afla Helen. Cu un șoc, realiză că pînă atunci n-o mai văzuse niciodată ca pe o străină în casa altcuiva, și niciodată pînă atunci îmbrăcată de seară.

— O cunoști pe doamna Rolt, nu-i așa ? întrebă Fellowes.

Nu era nici urmă de ironie în vocea lui. Scobie reflectă cu un fior de dezgust de sine, cît de abili fuseseră ; cît de bine reușiseră să-i păcălească pe amatorii de bîrfă dintr-o mică colonie. Nu se cuvine ca niște amanți să poată înșela atît de bine. Dragostea nu trebuie oare să fie spontană, nechibzuită... ?

— Da, răspunse Scobie. Sînt un vechi prieten al doamnei Rolt. Eram la Pende cînd a fost transportată de pe celălalt mal.

Rămase în picioare lîngă masă, la vreo cîțiva metri depărtare de Helen, în timp ce Fellowes pregătea băuturile și o urmări stînd de vorbă cu doamna Fellowes, firesc și degajat. „Dac-aș fi intrat aici în astă seară, se întrebă Scobie, și-aș fi văzut-o pentru prima dată, aș fi simțit vreun pic de dragoste pentru ea ?

— Care era paharul dumitale, doamnă Rolt ?

— Un gin roz.

— Tare-aş vrea s-o pot convinge pe soţia mea să bea gin roz. Nu pot să sufăr cînd o văd bînd gin cu suc de portocale.

Scobie i se adresă lui Helen :

— Dac-aş fi ştiut că o să veniţi aici, aş fi trecut să vă iau.

— Mi-ar fi făcut plăcere, replică Helen. Nu mă vizitaţi niciodată. Se întoarse spre Fellowes şi-i spuse cu o degajare care-l înfioră pe Scobie : A fost aşa de drăguţ cu mine la spital la Pende, dar cred că-i plac doar bolnavii.

Fellowes îşi mîngîie mustăcioara roşcată, îşi mai turnă nişte gin şi spuse :

— Îi e teamă de dumneata, doamnă Rolt. Ca dealtfel tuturor bărbaţilor însuraţi de aici.

Helen întrebă cu prefăcută politeţe :

— Credeţi c-aş mai putea bea un gin fără să mi se urce la cap ?

— A, iată-l pe Wilson, făcu Fellowes şi, într-adevăr, acesta îşi făcuse apariţia, cu faţa lui trandafirie inocentă, neîncrezătoare în sine şi cu brîul său prost înfăşurat. Cunoşti pe toată lumea, nu ? Eşti vecin cu doamna Rolt.

— Totuşi n-am făcut cunoştinţă, replică Wilson şi începu să se înroşească ca la comandă.

— Nu ştiu ce se întîmplă cu bărbaţii din colonia noastră, spuse Fellowes. Dumneata şi Scobie, amîndoi vecini şi totuşi nici unul nu vă duceţi în vizită pe la doamna Rolt, şi Scobie simţi imediat privirea bănuitoare a lui Wilson îndreptată asupra lui. Eu n-aş fi aşa de sfios, declară Fellowes, turnînd ginul roz în pahare.

— Doctorița Sykes întîrzie ca de obicei, comentă doamna Fellowes din celălalt capăt al încăperii, dar în clipa aceea, pășind apăsat pe treptele de afară, reperabilă în rochia ei de culoare închisă și cizmele de protecție contra țînțarilor, apăru doctorița Sykes.

— Chiar la țanc pentru un pahar de băutură, Jessie, i se adresă Fellowes. Ce dorești ?

— Un scotch dublu, răspunse doctorița. Aruncă de jur împrejur o privire severă, prin sticlele groase ale ochelarilor, și adăugă :

— 'Năseara la toată lumea.

Pe cînd se îndreptau spre sufragerie, Scobie îi spuse lui Helen :

— Trebuie să te văd, dar interceptînd privirea lui Wilson, adăugă : în legătură cu mobilierul dumitale.

— Mobilierul meu ?

— Cred c-aș putea să-ți mai procur cîteva scaune.

Erau încă prea începători în rolul de conspiratori ; memoria lor nu absorbise încă întreaga listă de coduri și Scobie nu avea certitudinea că Helen înțelesese formularea voalată. În tot timpul mesei rămase tăcut, gîndindu-se cu groază la clipa cînd va fi singur cu ea, și cu teama de a nu scăpa cea mai mică ocazie favorabilă ; cînd băgă mîna în buzunar după batistă, telegrama i se făcu ghem între degete... „am fost o proastă stop dragoste".

— Desigur ai mai multe informații decît noi, domnule maior Scobie, zicea doctorița Sykes.

— Scuzați-mă, n-am fost atent...

— Vorbeam despre cazul Pemberton.

Așadar, în cîteva luni devenise un caz. Cînd ceva devine un caz parcă n-ar mai fi vorba de o ființă omenească : nu există nici rușine nici suferință într-un caz. Tînărul întins pe pat fusese curățat și pus la punct, expus pentru manualul de psihologie.

— Ziceam, spuse Wilson, că Pemberton și-a ales un mijloc ciudat de sinucidere. Eu aș fi ales un somnifer.

— N-ar fi ușor de procurat un somnifer la Bamba, interveni doctorița Sykes. A fost probabil o hotărîre de moment.

— În locul lui, n-aș fi provocat atîta agitație, își dădu Fellowes cu părerea. Omul are bineînțeles dreptul să-și ia propria-i viață, dar nu e nevoie de agitație. O doză mai mare de somnifer — sînt de acord cu Wilson — asta-i calea.

— Dar îți trebuie mai întîi o rețetă, spuse doctorița.

Cu degetele pe telegrama din buzunar, Scobie își reaminti de scrisoarea semnată „Dicky“, de scrisul neformat, de arsurile de țigară pe scaune, de romanele lui Edgar Wallace, de stigmatul singurătății. „De două mii de ani, reflectă el, discutăm despre agonia lui Cristos, exact în același mod indiferent“.

— Pemberton a fost întotdeauna un pic cam prostănac, spuse Fellowes.

— Somniferele sînt întotdeauna înșelătoare, spuse doctorița Sykes. Lentilele mari ale ochelarilor ei reflectară globul electric cînd le îndreptă ca pe niște faruri în direcția lui Scobie.

Ştim din experienţă cît sînt de înşelătoare. Societăţile de asigurare nu agreează somniferele şi nici un medic legist nu s-ar lăsa păcălit de o înşelătorie premeditată.

— Cum pot să-şi dea seama ? întrebă Wilson.

— Să luăm de exemplu luminalul. Nimeni n-ar putea lua din greşeală atîta luminal încît...

Scobie privi peste masă spre Helen. Mînca încet, fără poftă, cu ochii în farfurie. Tăcerea lor comună părea să-i izoleze : acesta era un subiect pe care cei nefericiţi nu-l pot discuta nicicînd la modul impersonal. Din nou simţi că Wilson se uită la ei, de la unul la altul, şi Scobie îşi răscoli cu disperare mintea ca să găsească ceva de spus pentru a pune capăt tăcerii lor periculoase. Nici tăcuţi nu puteau fi împreună în siguranţă. Scobie întrebă :

— Ce modalitate aţi recomanda, doamnă doctor ?

— Ei, ar fi accidentele de înot — dar chiar şi atunci e nevoie de multe explicaţii. Dacă omul are destul curaj să se arunce în faţa unei maşini, dar nu e prea sigur...

— Şi atunci ar mai fi şi altul implicat, observă Scobie.

— Eu personal, continuă doctoriţa Sykes, rînjind pe sub lentilele ei, n-aş avea dificultăţi. În situaţia mea, mi-aş pune un diagnostic de angină şi l-aş ruga pe unul din colegi să-mi prescrie...

Helen izbucni furioasă :

— Ce conversaţie înfiorătoare ! N-aveţi dreptul să spuneţi...

— Draga mea, o întrerupse doctorița Sykes, rotindu-și farurile răuvoitoare, dac-ai fi fost medic aici de-atîta timp de cînd sînt eu, i-ai fi cunoscut mai bine pe cei din jur. Nu cred ca vreunul din noi să fie înclinat să...

Doamna Fellowes interveni :

— Mai ia o porție de salată de fructe, doamnă Rolt.

— Sînteți catolică, doamnă Rolt ? o întrebă Fellowes. Catolicii au concepții foarte drastice în privința asta.

— Nu, nu sînt catolică.

— Dar așa e, nu, Scobie ?

— Religia catolică ne învață, explică Scobie, că sinuciderea e un păcat de neiertat.

— Dar dumneata, domnule maior, crezi serios și cu adevărat în iad ?

— Oh, da, cred.

— În flăcări și chinuri ?

— Poate că nu chiar așa. Dar, după cum ni se explică, s-ar putea să fie o eternă senzație de pierdere.

— Pe mine genul ăsta de iad nu m-ar speria, spuse Fellowes.

— Poate că n-ai pierdut niciodată ceva care să aibă importanță, replică Scobie.

Scopul propriu-zis al invitației fusese carnea de vacă argentiniană. Odată consumată, nu mai exista nimic care să-i țină adunați laolaltă (doamna Fellowes nu juca cărți). Fellowes își făcu de lucru cu berea, iar Wilson rămase prins între tăcerea acră a doamnei Fellowes și logvoreea doctoriței Sykes.

— Hai să luăm aer, propuse Scobie.
— Crezi că e bine ?
— Ar părea curios dacă n-am face-o, spuse Scobie.
— Ieșiți să priviți stelele ? le strigă Fellowes, care turna berea în pahare. Vrei să recuperezi timpul pierdut, Scobie ? Luați-vă și paharele cu voi.
Își așezară paharele în echilibru pe balustrada verandei. Helen îi șopti :
— N-am găsit scrisoarea.
— Nu te mai gîndi.
— Nu în legătură cu asta vroiai să mă vezi ?
— Nu.
Îi distingea conturul feței pe fundalul cerului sortit să se întunece pe măsură ce se adunau norii de ploaie.
— A aflat cineva ?
— Oh, nu. N-a aflat nimeni. Scobie continuă : Aseară am primit o telegramă de la soția mea. Se întoarce acasă.
Unul dintre pahare căzu de pe balustradă și se făcu țăndări în curte.
Buzele ei repetau chinuitor cuvîntul „acasă", de parc-ar fi fost singurul pe care-l înțelesese. Scobie spuse repede în timp ce mîna lui, bîjbîind de-a lungul balustradei, nu reuși să ajungă pînă la Helen :
— Acasă la ea. Nu va mai fi casa mea, de acum înainte.
— Oh, ba da, o să fie. Acum o să fie.
Scobie jură cu prudență :

— N-o să-mi doresc niciodată de acum înainte vreo casă în care să nu fii şi tu.

Norii de ploaie ajunseseră în dreptul lunii şi faţa lui Helen se stinse ca o lumînare la o bruscă suflare a vîntului. Scobie avu sentimentul că acum se îmbarcă pentru o călătorie mai lungă decît avusese intenţia. Deodată, o lumină îi învălui pe amîndoi cînd se deschise o uşă. Strigă tăios :

— Atenţie la camuflaj, şi gîndi : „Bine că cel puţin nu stăteam prea aproape unul de altul, dar oare cum arată feţele noastre ? Vocea lui Wilson spuse :

— Am crezut că se dă o luptă. Am auzit spărgîndu-se un pahar.

— Doamna Rolt a rămas fără bere.

— Pentru Dumnezeu, domnule maior, zise ea posacă, spune-mi Helen cum îmi spun toţi ceilalţi.

— Am întrerupt ceva ?

— O scenă de pasiune nestăpînită, răspunse Helen. M-a zdruncinat cu totul ! Vreau să mă duc acasă.

— Te duc eu cu maşina, se oferi Scobie. S-a făcut tîrziu.

— Nu-mi inspiri încredere şi, oricum, doctoriţa Sykes moare să-ţi mai vorbească de sinucidere. Nu vreau să stric distracţia. Dumneată nu ai maşină, Wilson ?

— Desigur, aş fi încîntat.

— Ai putea să mă conduci şi să te întorci imediat.

— Și eu obișnuiesc să mă culc devreme, replică Wilson.

— Atunci mă duc înăuntru să spun noapte bună.

Cînd îi văzu din nou fața în lumină, Scobie se întrebă : „Oare nu-mi fac prea multe griji ? Poate pentru ea nu înseamnă decît sfîrșitul unui episod." O auzi spunîndu-i doamnei Fellowes :

— Grătarul a fost într-adevăr minunat.

— Trebuie să-i mulțumim domnului Wilson pentru asta.

Cuvintele de politețe zburau de colo-colo ca o minge la badmington. Cineva rîse (Fellowes sau Wilson) și spuse : „Aici ai dreptate", iar ochelarii doctoriței Sykes semnalizau punct linie punct pe tavan. Nu putea urmări plecarea mașinii fără a încălca strictețea camuflajului ; ascultă demarorul bolborosind iarăși și iarăși, accelerarea motorului și apoi treptata reinstaurare a liniștii.

Doctorița Sykes spuse :

— Ar fi trebuit s-o mai țină un timp la spital pe doamna Rolt.

— De ce ?

— Nervii. Mi-am dat seama cînd mi-a strîns mîna la plecare.

Scobie mai rămase o jumătate de oră și abia după aceea plecă acasă. Ca de obicei, Ali îl aștepta, moțăind chinuit pe treptele bucătăriei. Îi lumină calea cu lanterna spre ușa casei.

— Doamna lăsat scrisoare, spuse el și scoase un plic din sîn.

— De ce nu mi-ai lăsat-o pe masă ?

— Domnu înăuntru acolo.

— Ce domn ?

Dar între timp Ali deschisese ușa și Scobie îl văzu pe Yusef întins într-un fotoliu, adormit și respirînd atît de ușor încît părul de pe piept nici nu se clintea.

— Îi spun pleacă, explică Ali cu dispreț, dar el stă.

— E-n regulă. Du-te la culcare.

Scobie încercă sentimentul că viața se strînge în jurul lui ca o capcană. Yusef nu-i mai călcase pragul din seara cînd venise să se intereseze de Louise și încercase să-l acuze pe Tallit. Cu grijă, ca să nu-l trezească pe cel ce dormea și astfel să mai amîne *acea* problemă, deschise biletul de la Helen. Citi :

„Iubitul meu, de astă dată e ceva *serius*. Nu pot să-ți spun direct așa că prefer să aștern totul pe hîrtie. Am să-i dau biletul lui Ali. Știu că ai încredere în el. Cînd am auzit că soția ta se întoarce..."

Yusef deschise ochii și spuse :

— Scuzați-mă, domnule maior Scobie, că mi-am permis să intru așa nepoftit.

— Vrei să bei ceva ? Bere, gin ? Whisky-ul s-a terminat.

— Vreți să vă trimit o ladă ? reacționă Yusef automat, apoi rîse : Uit mereu că nu am voie să vă trimit nimic.

Scobie se așeză la masă și așternu biletul deschis în fața lui. Nimic nu putea fi mai important ca propozițiile ce urmau. Spuse :

— Ce dorești, Yusef ? și continuă să citească :

„Cînd am auzit că soția ta se întoarce, m-am lăsat cuprinsă de furie și de răutate. A fost stupid din partea mea. Nimic nu e din vina ta".

— Terminați de citit, domnule maior Scobie. Pot s-aștept.

— Nu e ceva important, spuse Scobie desprinzîndu-și cu greu ochii de la scrisul mare, neformat, de la greșelile de ortografie.

— Spune-mi ce dorești, Yusef, și ochii i se întoarseră la bilet.

„De aceea îți scriu. Pentru că ieri noapte mi-ai făcut promisiuni că n-ai să mă mai părăsești și eu nu vreau să te simți legat de mine prin promisiuni. Dragul meu, toate promisiunile tale..."

— Domnule maior Scobie, cînd v-am împrumutat banii, vă jur, am făcut-o din prietenie, numai din prietenie. N-am avut nici o intenție să vă cer ceva, nici măcar cei patru la sută. N-aș fi cerut nici măcar prietenia dumneavoastră... eu eram prietenul dumneavoastră... toate astea sînt foarte încurcate, vorbele sînt tare complicate, domnule maior Scobie.

— Ai respectat convenția, Yusef. Nu mă plîng de povestea cu vărul lui Tallit.

Citi mai departe :

„...aparțin soției tale. Nimic din ce-mi spui mie nu e o promisiune. Te rog, te rog, nu uita acest lucru. Dacă nu vrei să mă mai vezi, nu-mi mai scrie, nu-mi mai vorbi. Dar, dragul meu, dacă totuși, uneori, vrei să mă vezi, poți s-o faci. O să spun orice minciună dorești tu."

— Vă rog terminați în liniște ce aveți de citit. Pentru că eu trebuie să vă spun ceva foarte, foarte important.

„Dragul meu, dragul meu, părăsește-mă dacă vrei sau păstrează-mă ca pe *tîrfa* ta, dacă vrei."

Scobie își spuse :

„Cuvîntul ăsta probabil că l-a auzit numai, fără să-l vadă scris vreodată ; e evitat în edițiile școlare din Shakespeare." „Noapte bună. Nu-ți face griji, iubitul meu."

Scobie vorbi cu brutalitate :

— Foarte bine, Yusef. Ce e așa de important ?

— Domnule maior Scobie, trebuie totuși să vă cer un serviciu. N-are nici o legătură cu banii pe care vi i-am împrumutat. Dacă puteți să mi-l faceți va însemna prietenie, doar prietenie, nimic altceva.

— E tîrziu, Yusef. Spune-mi despre ce e vorba.

— *Esperança* va sosi în port poimîine. Vreau ca un pachețel din partea mea să ajungă pe vas și să-i fie dat căpitanului.

— Ce e în pachet ?

— Domnule maior Scobie, nu puneți întrebări. Sînt prietenul dumneavoastră. Aș prefera ca lucrul ăsta să rămînă secret. Nu va pricinui nici un rău nimănui.

— Yusef, bineînțeles că nu pot face așa ceva. O știi bine.

— Vă asigur, domnule maior Scobie, pe cuvîntul meu — se aplecă înainte și-și duse mîna la blana neagră de pe piept — pe cuvîntul meu de prieten că pachetul nu conține nimic, nimic

pentru nemţi. Nici un diamant industrial, domnule maior Scobie.

— Pietre preţioase ?

— Nimic pentru nemţi. Nimic ce-ar putea prejudicia ţara dumneavoastră.

— Yusef, sper că nu crezi cu adevărat c-aş putea fi de acord ?

Pantalonii subţiri de dril se strînseră în cute la marginea fotoliului — pentru o clipă Scobie crezu că Yusef are de gînd să-i cadă în genunchi. Zise :

— Domnule maior Scobie, vă implor... E important atît pentru dumneavoastră cît şi pentru mine. Vocea i se sparse de emoţie sinceră : Vreau să mă port ca un prieten.

Scobie răspunse :

— Yusef, ar fi bine să te anunţ înainte de a mai spune ceva că l-am informat cu adevărat pe comisar despre tranzacţia noastră.

— Vă cred, vă cred, dar asta e ceva cu mult mai grav. Domnule maior Scobie, pe cuvîntul meu de onoare, nimeni nu va avea nimic de suferit. Faceţi acest unic gest de prietenie şi n-am să vă mai cer niciodată nimic. Faceţi-l din voinţă proprie, nesilit. Nu e vorba de mită. Nu vă ofer mită.

Privirea lui Scobie se întoarse la scrisoare : „Iubitul meu, de astă dată e ceva serius." Serius — de data aceasta ochii citiră „servus" — sclav, un slujitor al slujitorilor lui Dumnezeu. Era ca o poruncă nechibzuită căreia trebuia cu toate acestea să i se supună. Se simţea de parcă i-ar fi întors liniştii sale sufleteşti pentru totdeauna spa-

tele. Cu ochii deschiși, cunoscînd consecințele, pătrundea în teritoriul minciunii fără pașaport de întoarcere.

— Ce spuneai, Yusef ? N-am înțeles.

— Vă mai rog încă o dată.

— Nu, Yusef.

— Domnule maior Scobie, spuse Yusef șezînd drept în capul oaselor și vorbind deodată cu un ton ciudat de ceremonios ca și cum ar fi apărut un străin în preajma lor și n-ar fi fost singuri, vă amintiți de Pemberton ?

— Desigur.

— Servitorul lui a intrat în slujba mea.

— Servitorul lui Pemberton ? „Nimic din ce-mi spui mie nu e o promisiune."

— Servitorul lui Pemberton e acum servitorul doamnei Rolt.

Ochii lui Scobie rămaseră fixați asupra scrisorii, dar nu mai citea ceea ce avea în față.

— Servitorul ei mi-a adus o scrisoare. Vedeți, eu i-am cerut să stea cu ochii-căscați — ăsta e cuvîntul potrivit ?

— Stăpînești foarte bine limba engleză, Yusef. Cine ți-a citit scrisoarea ?

— Asta n-are importanță.

Vocea ceremonioasă dispăru și vechiul Yusef imploră din nou.

— Oh, domnule maior Scobie, ce v-a împins să scrieți o astfel de scrisoare ? Ați căutat necazul cu lumînarea.

— Nu poți fi mereu înțelept, Yusef. Ai muri de dezgust.

— Vedeți, cu scrisoarea asta vă am la mînă.

— Eu personal nu m-aş sinchisi prea tare. Dar ca trei persoane să fie în mîinile dumitale...

— Dac-aţi vrea să faceţi un gest prietenesc...

— Dă-i drumul, Yusef. Trebuie să-ţi desăvîrşeşti şantajul. Nu poţi să te mulţumeşti doar cu o jumătate de ameninţare.

— Tare-aş vrea să pot săpa o gaură şi să ascund pachetul înăuntru. Dar războiul merge prost, domnule maior Scobie. Nu fac asta pentru mine, ci pentru tatăl şi mama mea, pentru fratele meu vitreg, pentru cele trei surori ale mele — şi mai am şi veri.

— Familie numeroasă, nu glumă.

— Vedeţi, dacă englezii pierd războiul, toate prăvăliile mele n-or să mai aibă nici o valoare.

— Ce intenţionezi să faci cu scrisoarea, Yusef ?

— Am aflat de la un funcţionar care lucrează la telegrame că soţia dumneavoastră e în drum spre casă. Scrisoarea o să-i fie înmînată îndată ce debarcă.

Scobie îşi aminti de conţinutul telegramei semnată Louise Scobie : „am fost o proastă stop dragoste."

„Ar fi o primire rece", gîndi el.

— Şi dacă îi dau căpitanului de pe *Esperança* pachetul dumitale ?

— Servitorul meu vă aşteaptă pe chei. În schimbul recipisei de la căpitan, o să vă dea un plic conţinînd scrisoarea dumneavoastră.

— Ai încredere în servitor ?

— Aşa cum aveţi dumnevoastră în Ali.

— Să zicem că ţi-aş cere întîi scrisoarea şi ţi-aş da cuvîntul meu că...

— Pedeapsa şantajistului e că nu are datorii de onoare. Aţi avea perfectă dreptate dacă m-aţi înşela.

— Dar dacă mă înşeli dumneata pe mine ?

— Asta n-ar fi corect. Şi pe urmă, eu am fost cîndva prietenul dumneavoastră.

— Era cît p-aci să fii, recunoscu Scobie cu năduf.

— Eu sînt indianul cel mîrşav.

— Indianul cel mîrşav ?

— Cel care a aruncat o perlă, explică trist Yusef. Asta era într-o piesă de Shakespeare pe care au prezentat-o cei din corpul de artilerie la Memorial Hall. Mi-am adus adeseori aminte de piesă.

2

— Bun, zise Druce, acum mă tem că trebuie să ne-apucăm de treabă.

— Încă un pahar, îl îmbie căpitanul vaporului *Esperança.*

— Nu, dacă vreţi să vă dăm liber înainte de închiderea estacadei. Ne vedem mai tîrziu, Scobie.

Cînd uşa cabinei se închise căpitanul spuse pe nerăsuflate :

— Sînt încă în funcţie.

— Aşa văd. Ţi-am spus că se mai fac greşeli — procese verbale care nu ajung unde trebuie, dosare care se rătăcesc.

— Nu cred nimic din astea, spuse căpitanul. Cred că dumneavoastră m-ați ajutat. Picuri de transpirație i se prelingeau ușor pe față în cabina înăbușitoare. Adăugă : M-am rugat pentru dumneavoastră la biserică și v-am adus ceva. E tot ce-am putut găsi pentru dumneavoastră la Lobito. E o sfîntă foarte neînsemnată, și întinse peste masa dintre ei o iconiță de mărimea unui bănuț. Santa... nu-mi amintesc numele ei. O sfîntă de prin Angola, mi se pare, explică el.

— Mulțumesc, zise Scobie.

I se părea că pachetul din buzunarul lui cîntărește cît o armă lipită de coapsă. Lăsă ultimele picături de vin să se depună pe fundul paharului apoi le dădu pe gît. Spuse :

— De data aceasta am eu ceva pentru dumneata. O repulsie îngrozitoare îi crispă degetele.

— Pentru mine ?

— Da.

Cît de puțin cîntărea în realitate pachetul acum că se afla pe masă între ei. Ceea ce atîrnase ca o armă în buzunarul lui ar fi putut conține nu mai mult de cincizeci de țigări. Spuse :

— Cineva care o să se urce pe vas împreună cu pilotul la Lisabona o să te întrebe dacă ai țigări americane. Îi vei da pachetul acesta.

— E o chestiune oficială ?

— Nu. Guvernul n-ar plăti niciodată așa de bine. Scobie puse un teanc de bancnote pe masă.

— Sînt uimit, spuse căpitanul cu o ciudată notă de dezamăgire în glas. V-ați dat în mîinile mele.

— Şi dumneata ai fost în mîinile mele, zise Scobie.

— N-am uitat. Şi nici fiica mea nu va uita. E căsătorită în afara bisericii, dar e credincioasă. Se roagă şi pentru dumneavoastră.

— În cazul acesta rugăciunile pe care le spunem nu contează, nu-i aşa ?

— Nu, dar ele se înalţă — căpitanul îşi ridică braţele groase într-un gest absurd şi emoţionant — „toate odată laolaltă ca un stol de păsări".

— O să-mi prindă bine, spuse Scobie.

— Puteţi s-aveţi încredere în mine, bineînţeles.

— Bineînţeles. Acum trebuie să-ţi percheziţionez cabina.

— Încrederea ce-o aveţi în mine nu merge prea departe.

— Pachetul ăla, spuse Scobie, n-are nici o legătură cu războiul.

— Sînteţi sigur ?

— Sînt aproape sigur.

Îşi începu percheziţia. O dată, oprindu-se în dreptul unei oglinzi, întrezări peste umăr chipul unui străin, o faţă grasă, năduşită, care nu inspira încredere. Pentru o clipă se întrebă : „Oare cine o fi ?" înainte de a-şi da seama că nu era decît o expresie nouă, necunoscută, de milă, care făcea ca faţa căpitanului să-i pară străină. Gîndi : „Oare am ajuns chiar vrednic de milă ?"

CARTEA A TREIA

CAPITOLUL ÎNTÎI

1

ANOTIMPUL PLOILOR luase sfîrșit și pămîntul aburea. Muștele se așezau peste tot în roiuri și spitalul era plin de bolnavi de malarie. Mai la nord, pe coastă, oamenii mureau de friguri negre și, cu toate acestea, pentru o vreme domni o senzație de ușurare. Parcă întreaga lume s-ar fi liniștit din nou, acum că darabana de pe acoperișurile de tablă încetase. În oraș mireasma intensă a florilor atenua mirosul de grădină zoologică din coridoarele secției de poliție. La o oră după deschiderea estacadei, pachebotul care venea din sud, neescortat, intră în port.

Scobie ieși cu barca poliției de îndată ce pachebotul ancoră. Își simțea gura încleștată la gîndul urărilor de bun venit ; făcu exerciții de rostire a unor formule care să pară calde și sincere, și reflectă : „Ce lungă cale am parcurs ca să fie nevoie de repetiții pentru a ura bun venit !“ Speră s-o găsească pe Louise într-una din sălile comune ; ar fi mai ușor s-o salute în fața străinilor, dar nu era nici urmă de ea nicăieri. Trebui să întrebe la birouri de numărul cabinei ei.

Chiar și așa, desigur, exista speranța să nu fie singură în cabină. Astăzi nici o cabină nu poate avea mai puțin de șase locuri.

Dar cînd ciocăni și ușa se deschise, nu era nimeni înăuntru afară de Louise. Se simți ca un comis voiajor care sună la o casă străină, vrînd să vîndă ceva. Vocea lui se sfîrși într-un ton interogativ, cînd strigă :

— Louise ?

— Henry ! Și adăugă : Vino înăuntru.

Odată intrat în cabină, nu mai rămase nimic de făcut decît să se sărute. Îi evită gura — gura trădează cel mai ușor — dar Louise nu se lăsă pînă nu-l întoarse cu fața spre ea și aplică ștampila revenirii pe buzele lui.

— Oh, dragul meu, iată-mă aici !

— Iată-te aici, făcu el, căutînd cu disperare formulele pe care le repetase.

— Au fost așa de drăguți cu toții, explică ea. S-au retras ca să te pot revedea singură.

— Ai călătorit bine ?

— Cred c-am fost urmăriți o dată.

— Am fost foarte îngrijorat, spuse el și gîndi : „Asta e prima minciună. Mai bine să fac botezul chiar acum." Urmă : Mi-ai lipsit așa de mult !

— A fost o prostie din partea mea să plec, dragul meu.

Prin hublou, casele scînteiau ca mica, în pîcla arșiței. Cabina mirosea puternic a prezențe feminine, a pudră, lac de unghii și cămăși de noapte.

Scobie spuse :

— Hai să coborîm pe țărm.

Dar ea îl mai reținu puțin.

— Dragul meu, am luat o mulțime de hotărîri cît timp am fost plecată. Totul o să fie altfel acum. N-am să te mai bat la cap. Și repetă : Totul va fi altfel ; iar Scobie reflectă cu amărăciune că acesta era în orice caz adevărul, tristul adevăr.

Stînd la fereastra casei sale, în timp ce Ali și ajutorul lui aduceau cuferele înăuntru, se uită spre cabanele Nissen, mai sus pe deal. Părea că o alunecare de teren așternuse o distanță nemăsurată între el și acele cabane. Erau atît de îndepărtate, încît la început nu simți nici o durere, nu mai profundă decît pentru un episod din tinerețe reamintit cu cea mai vagă melancolie. „Nu cumva minciunile mele au început cu adevărat atunci cînd am scris scrisoarea aceea ? se întrebă el. E oare posibil s-o iubesc mai mult decît pe Louise ? Oare, în fundul sufletului meu, le iubesc și pe una și pe cealaltă, sau e doar mila care se declanșează automat la orice suferință umană — și apoi o înrăutățește ? Orice victimă pretinde devoțiune."

La etaj, liniștea și singurătatea erau alungate cu zgomot, se băteau cuie, greutăți cădeau pe podea și zgîlțîiau tavanul. Vocea Louisei răsuna dînd porunci voioase, energice. Se auzi un zornăit de obiecte pe măsuța de toaletă. Scobie urcă și, din ușă, zări fața cu vălul alb al primei comuniuni privindu-l din nou țintă : și morții se întorseseră. Viața nu e aceeași fără morți. Plasa de țînțari atîrna ca o ectoplasmă cenușie peste patul dublu.

— Ei, Ali, spuse el cu o umbră de zîmbet care reprezenta tot ce era capabil să ofere pentru această ocazie, conița s-a întors. Sîntem iarăși cu toții împreună.

Șiragul ei de mătănii zăcea pe măsuța de toaletă și Scobie se gîndi la cel rupt din buzunarul lui. Mereu avusese intenția să-l dea la reparat, acum nu părea că mai merită osteneală.

— Dragule, spuse Louise, am terminat aici sus. Ali se poate descurca singur cu restul. Sînt atîtea lucruri despre care vreau să vorbesc cu tine... Coborî în urma lui la parter și imediat urmă : Trebuie să dau perdelele la spălat.

— Nu se vede că sînt murdare.

— Bietul de tine drag, tu n-ai cum să observi, dar eu am fost plecată. Continuă : Am acum într-adevăr nevoie de o bibliotecă mai mare. Mi-am adus o mulțime de cărți.

— Încă nu mi-ai spus ce te-a determinat să...

— Dragul meu, ai rîde de mine. A fost ceva stupid. Dar mi-am dat seama ce proastă am fost să mă necăjească așa de mult faptul că n-ai să fii avansat comisar șef. Am să-ți povestesc într-o zi, cînd n-o să-mi pese că rîzi de mine. Louise întinse mîna și-i atinse brațul, parcă vrînd să verifice. Îți pare bine că...

— Foarte bine, răspunse Scobie.

— Să-ți spun unul dintre lucrurile care m-au frămîntat ? Mi-era teamă că n-ai să fii un catolic prea conștiincios fără mine alături ca să te îmboldesc, dragul de tine.

— Cred că n-am prea fost.

— Ai lipsit de multe ori de la liturghie ?

Scobie răspunse cu umor forțat :

— N-am fost aproape deloc.

— Oh, Ticki ! Se opri brusc și reluă : Henry, dragul meu, o să zici că sînt foarte sentimentală, dar mîine e duminică și-aș vrea să mergem împreună la împărtășanie. Un semn că am luat-o de la început — în alt fel, cel bun.

E extraordinar cum unele aspecte ale unei situații pot fi neglijate — pe acesta, Scobie nu-l avusese în vedere. Răspunse :

— Desigur ; dar pentru moment creierul lui refuza să lucreze.

— Va trebui să te duci la spovedit, azi după masă.

— N-am făcut nici o faptă prea rea.

— Să lipsești de la liturghia de duminică e un păcat îngrozitor, la fel de grav ca și adulterul.

— Adulterul e mai amuzant, replică el cu ușurință intenționată.

— Era timpul să mă-ntorc.

— O să mă duc după-masă, după ce luăm prînzul. Nu pot să mă spovedesc pe stomacul gol, spuse el.

— Dragul meu, tu te-ai schimbat mult, știi.

— Glumeam doar.

— Nu mă supără că glumești. Îmi place. Totuși nu prea glumeai înainte.

— Nu te întorci în fiecare zi, draga mea.

Buna dispoziție forțată, glumele cu buzele strînse se ținură lanț : la masă lăsa furculița din mînă, ca să mai debiteze cîte o vorbă de duh.

— Dragă Henry, spuse ea, nu te-am văzut niciodată așa de vesel.

Pămîntul parcă-i fugea de sub picioare, şi în tot timpul mesei avu senzaţia de cădere, de stomac gol, de respiraţie tăiată, de disperare — pentru că nu era posibil să cazi atît de jos şi totuşi să supravieţuieşti. Ilaritatea lui era ca un ţipăt dintr-o prăpastie.

Cînd terminară masa (Scobie n-ar fi putut spune ce-a mîncat) zise :

— Trebuie să plec.

— La părintele Rank ?

— Mai întîi trebuie să trec pe la Wilson. Acum locuieşte într-una din cabanele Nissen. Ne e vecin.

— Nu e în oraş la ora asta ?

— Cred că vine acasă la prînz.

În timp ce urca dealul, se întrebă oare de cîte ori de-acum înainte va trebui să spună că trece pe la Wilson. Dar nu — acesta nu era un alibi sigur. O să meargă doar de data aceasta, pentru că ştia bine că Wilson ia prînzul în oraş. Chiar şi aşa, ca să fie sigur, ciocăni la uşa lui şi, pentru o clipă, rămase descumpănit cînd Harris îi deschise.

— Nu m-am aşteptat să dau de dumneata.

— Am avut o criză de friguri, explică Harris.

— Mă întrebam dacă Wilson e acasă.

— El ia întotdeauna masa de prînz în oraş.

— Vroiam doar să-i spun că e oricînd binevenit la noi acasă. Soţia mea s-a întors, ştii.

— Mi s-a părut mie, uitîndu-mă pe fereastră, că văd agitaţie.

— Trebuie să treci şi dumneata pe la noi.

— Nu prea sînt genul de om care face vizite, replică Harris, stînd în pragul ușii, cu capul plecat. Ca să spun drept, femeile mă sperie.

— Asta din cauză că nu le frecventezi destul, Harris.

— Nu sînt genul paj al cuconițelor, se apără Harris, făcînd o încercare jalnică de a-și salva mîndria ; apoi Scobie simți cum Harris îl urmărește cu privirea pe cînd se îndrepta șovăielnic spre casa unei femei, cum îl urmărește cu ascetismul vrednic de milă al bărbatului nedorit.

Ciocăni la ușă și simți privirea aceea dezaprobatoare sfredelindu-i spinarea. Își spuse : „Uite cum se alege praful de alibiul meu : Harris o să-i povestească lui Wilson și Wilson... Am să-i explic Louisei că tot eram prin preajmă, așa că am intrat..." Și-și simți întreaga personalitate dezagregîndu-se sub efectul lentei acțiuni a minciunilor.

— De ce ai ciocănit ? îl întrebă Helen. Stătea întinsă pe pat în penumbra perdelelor trase.

— Harris mă supraveghea.

— Nu mi-am închipuit c-o să vii azi.

— Cum de-ai aflat ?

— Aici toată lumea știe totul — în afară de un singur lucru. Ce abil ai fost în privința asta ! Probabil pentru că ești ofițer de poliție.

— Da. Se așeză pe pat și-și puse mîna pe brațul ei ; pe loc nădușeala începu să apară în locul unde pielea lor se atinse. O întrebă : De ce stai așa ? Nu te simți bine ?

— Doar o durere de cap.

Vorbi mecanic, fără măcar să-și audă propriile-i cuvinte :

— Ai grijă de tine.

— Ceva te frămîntă, constată ea. Lucrurile au mers — rău ?

— Nimic de felul ăsta.

— Ți-amintești de prima noapte cînd ai rămas aici ? Nu ne-am făcut griji în legătură cu nimic. Ți-ai uitat chiar și umbrela aici. Eram fericiți. Nu sună ciudat ? — Eram fericiți.

— Da.

— De ce sîntem acum atît de... nefericiți ?

— E o greșeală să confunzi ideea de fericire cu cea de dragoste, spuse Scobie cu pedanterie deznădăjduită, ca și cum, dacă ar fi preschimbat întreaga situație într-un caz teoretic, așa cum se procedase cu Pemberton, ar fi redobîndit amîndoi liniștea sufletească, un fel de resemnare.

— Uneori ești atît de înfiorător de bătrîn, se plînse Helen, dar imediat, cu o mișcare a mîinii spre el, încercă să arate că nu vorbește serios.

„Astăzi, gîndi Scobie, nu-și poate permite să ne certăm — sau cel puțin așa își închipuie."

— Dragul meu, adăugă ea, la ce te gîndești ?

„N-ar trebui să minți două persoane deodată dacă poți să eviți — o astfel de cale duce la haos total". Dar Scobie se simți grozav de tentat să mintă, la vederea chipului ei pe pernă. I se păru ca o plantă din acelea pe care le urmărești ofilindu-se sub ochii tăi în filmele documentare. Căpătase înfățișarea caracteristică celor de pe coastă. Avea acum ceva comun cu Louise. Răspunse :

— E o problemă pe care va trebui s-o rezolv eu singur. Ceva ce-am scăpat din vedere.

— Spune-mi, dragul meu. Două capete fac... Închise ochii și Scobie observă cum gura ei se crispează în așteptarea loviturii.

— Louise ține să mă duc cu ea la liturghie, la împărtășanie. Acum sînt chipurile în drum spre spovedanie.

— Oh, asta-i tot ? întrebă ea cu o imensă ușurare și iritarea față de ignoranța ei își croia, pe nedrept, drum în mintea lui, întocmai ca ura.

— Tot ? făcu el. Tot ? Apoi spiritul de dreptate îl îmblînzi. Adăugă domol : Dacă nu mă duc la împărtășanie, Louise o să-și dea seama că s-a întîmplat ceva grav — foarte grav, înțelegi ?

— Dar nu poți să nu te duci, pur și simplu ?

Răspunse :

— Pentru mine asta înseamnă — vezi tu, cel mai mare păcat.

— Doar nu crezi într-adevăr în iad ?

— Asta m-a întrebat și Fellowes.

— Pur și simplu nu înțeleg. Dacă crezi în iad, de ce ești cu mine acum ?

„Cît de adesea, reflectă el, lipsa de credință te face să vezi mai clar decît credința". Spuse :

— Ai desigur dreptate ; credința ar trebui să mă oprească. Dar locuitorii de pe coastele Vezuviului continuă să... Și apoi, în ciuda învățăturilor predicate de biserică, ai convingerea că dragostea — orice fel de dragoste — merită totuși o fărîmă de iertare. Păcătosul va plăti, desigur, va plăti îngrozitor, dar nu cred că va plăti veșnic. Poate că i se lasă timp înainte de-a muri...

— Căință pe patul de moarte, spuse ea cu dispreț.

— N-ar fi lucru ușor să te căiești de așa ceva. Îi sărută mîna transpirată. Adăugă : Pot regreta minciunile, încurcăturile, nefericirea, dar dac-ar fi să mor acum n-aș ști cum să mă căiesc de iubire.

— Ei bine, rosti ea cu aceeași nuanță de dispreț care părea s-o situeze departe de el, pe un țărm sigur, nu poți să te duci și să mărturisești totul acum ? În definitiv asta nu înseamnă că n-ai să mai păcătuiești.

— Nu e de mare folos să mărturisești dacă n-ai de gînd să încerci...

— Ei bine, atunci, făcu ea triumfător, lasă-te spînzurat pentru o nimica toată. Acum ai înfăptuit — cum îi ziceți — păcatul mortal ? Ce importanță mai are ?

Scobie gîndi : „Oamenii evlavioși ar spune probabil că așa vorbește diavolul“, dar el știa bine că răul nu vorbește niciodată în acești termeni simpli la care se poate replica : Aceasta e pură inocență.“ Spuse :

— Are importanță — o mare importanță. Nu e ușor de explicat. *Acum* eu pun dragostea noastră deasupra... siguranței mele. Dar celălalt lucru... celălalt e într-adevăr un păcat.

Helen își întoarse plictisită capul și spuse :

— Nu înțeleg o iotă din ce vorbești. Toate astea mie mi se par povești.

— Aș vrea să mi se pară și mie la fel. Dar eu cred în lucrurile astea.

Helen replică tăios :

— Presupun că da. Sau e doar un truc ? Parcă nu te-am auzit vorbind atît de mult despre Dumnezeu la început, nu-i așa ? Sper că nu faci pe evlaviosul cu mine ca să-ți găsești o scuză... ?

— Draga mea, răspunse Scobie, n-am să te părăsesc niciodată. Trebuie să reflectez, asta-i tot.

2

A doua zi dimineața, Ali îi trezi la șase și un sfert. Scobie se deșteptă imediat, dar Louise rămase adormită — avusese o zi lungă și grea. Scobie o privi — aceasta era fața pe care o iubise — aceasta era fața pe care o iubea. O înspăimîntase ideea de a muri pe mare și totuși se întorsese, ca să se îngrijească de el. Dăduse naștere, în chinuri, copilului său și, în alte chinuri, îl veghease pe patul de moarte. Iar el fusese scutit de toate astea. „Dacă măcar aș izbuti să fac în așa fel încît să nu mai sufere niciodată !" își spuse el, dar știa că-și propune o sarcină imposibil de realizat. I-ar putea amîna suferința, atîta tot, dar el o purta asupra lui, o infecție de care mai devreme sau mai tîrziu se va molipsi și ea. Poate că o contracta chiar acum pentru că se răsuci și scînci în somn. Scobie își lipi mîna de obrazul ei ca s-o liniștească. Gîndi : „De-ar dormi mai departe, atunci aș adormi și eu din nou, nu ne-am trezi la timp, am pierde slujba religioasă, și o problemă ar fi amînată.

Dar, gîndurile lui, de parcă ar fi fost un ceas deşteptător, o treziră pe Louise

— Cît e ceasul, dragă ?

— Aproape şase şi jumătate.

— Trebuie să ne grăbim !

Scobie se simţi ca şi cum un călău binevoitor, dar neîndurător, l-ar fi zorit să se îmbrace pentru execuţie. Totuşi mai amînă minciuna salvatoare : rămînea încă posibilitatea unui miracol. Louise îşi mai aplică un ultim strat de pudră (dar pudra se năclăi de îndată ce atinse pielea) şi spuse :

— Acum putem pleca.

Exista oare în vocea ei o foarte uşoară notă de triumf ? Cu ani şi ani în urmă, în cealaltă viaţă a copilăriei, cineva cu numele de Henry Scobie jucase într-o piesă la şcoală, jucase rolul lui Hotspur. Fusese ales pentru fizicul şi vîrsta lui mai mare, dar toţi căzuseră de acord că îşi jucase bine rolul. Acum trebuia să joace iarăşi — oare va fi la fel de uşor ca şi simpla minciună verbală ?

Brusc, Scobie se rezemă de perete şi-şi duse mîna la piept. Nu le putea comanda muşchilor să imite durerea fizică, aşa că închise pur şi simplu ochii. Louise, privindu-se în oglindă, spuse :

— Adu-mi aminte să-ţi povestesc despre părintele Davis din Durban. Era un preot foarte reuşit, mult mai intelectual decît părintele Rank.

Lui Scobie i se părea că n-o să mai întoarcă niciodată capul să-l vadă. Louise continuă :

— Ei, acum chiar că trebuie să plecăm, şi zăbovi la oglindă.

Nişte şuviţe de păr lipite de transpiraţie nu erau în regulă. Prin perdeaua genelor o văzu întorcîndu-se în sfîrşit şi privindu-l.

— Haide, dragul meu, pari somnoros.

Îşi ţinu mai departe ochii închişi şi rămase nemişcat. Louise întrebă ascuţit :

— Ticki, ce s-a întîmplat ?

— Un strop de coniac.

— Nu te simţi bine ?

— Un strop de coniac, repetă el răguşit şi, cînd i-l aduse şi-i simţi gustul pe limbă, încercă o nemăsurată senzaţie de uşurare. Suspină şi se destinse.

— Acum e mai bine.

— Ce-ai simţit, Ticki ?

— O durere în piept, doar atît. Acum mi-a trecut.

— Ai mai avut-o ?

— O dată sau de două ori cît ai fost plecată.

— Trebuie să te vadă un doctor.

— Oh, nu merită osteneala. O să zică pur şi simplu că e surmenaj.

— N-ar fi trebuit să te smulg din pat la ora asta, dar voiam să ne împărtăşim împreună.

— Mă tem că nu mai sînt apt pentru asta — din cauza coniacului.

— Nu face nimic, Ticki. Cu nepăsare, Louise îl condamna la moarte veşnică. Putem să ne ducem în orice altă zi, adăugă ea.

CAPITOLUL DOI

1

Wilson desprinse cu grijă pagina din revista școlii Downham și, pe dosul poeziei, lipi o foaie groasă din hîrtia de scris a Biroului colonial. O ridică în lumină : rezultatele sportive de pe cealaltă parte a versurilor erau imposibil de citit. Apoi împături frumos pagina și-o puse în buzunar : probabil că acolo va rămîne, dar nu se știe niciodată.

Îl văzuse pe Scobie plecînd cu mașina spre oraș și, cu inima bătîndu-i și o senzație de respirație tăiată, într-o stare foarte asemănătoare celei pe care o resimțise cînd pătrunsese în bordel, chiar și cu aceeași repulsie — căci cine e dispus așa, dintr-o dată, să-și modifice rutina vieții ? — porni la vale spre casa lui Scobie.

Începu să repete ceea ce-și închipuia că ar face alt bărbat în locul lui : să reînnoade pe dată firele ; s-o sărute absolut firesc, pe gură dacă era posibil, să-i spună „mi-ai lipsit“ fără urmă de nesiguranță. Dar inima-i, bătînd puternic, transmitea mesaje de spaimă care înăbușeau gîndirea.

— Iată-l pe Wilson, în sfîrșit, exclamă Louise. Am crezut că m-ai uitat, și-i întinse mîna. Wilson o primi ca pe o înfrîngere.

— Vrei să bei ceva ?

— Mă întrebam dacă nu ți-ar face plăcere să ne plimbăm.

— E prea cald, Wilson.

— N-am mai fost acolo sus, știi, de cînd...

— Acolo sus ?

Wilson își dădu seama că pentru cei care nu iubesc, timpul nu stă niciodată pe loc.

— Sus, la vechea gară.

Louise răspunse vag cu o nemiloasă lipsă de interes.

— Oh, da..... da, nici eu n-am fost încă pe-acolo.

— În seara aceea cînd m-am întors de acolo, Wilson simțea cum îl cuprinde tot mai mult acea îngrozitoare roșeață juvenilă, am încercat să scriu niște versuri.

— Versuri, tu, Wilson ?

Răspunse înfuriat :

— Da, eu, Wilson. De ce nu ? Și-au fost publicate.

— N-am rîs. Am fost doar surprinsă. Cine le-a publicat ?

— O revistă nouă, intitulată „Cercul". Bineînțeles, nu plătesc cine știe cît.

— Pot să le văd ?

Wilson răspunse sufocat :

— Le am la mine. Apoi explică : Pe partea cealaltă era ceva ce n-am putut suporta. Prea modern pentru mine.

Cu o aviditate jenată o urmări citind.

— E o poezie destul de reușită, spuse ea fără convingere.

— Ai văzut inițialele ?

— E prima poezie care mi-a fost dedicată.

Wilson simți că i se face rău, ar fi vrut să se așeze jos. „De ce oare, se întrebă el, se angajează omul pe calea aceasta umilitoare : de ce își închipuie că e îndrăgostit ?" Citise undeva că

dragostea fusese inventată în secolul al unsprezecelea, de trubaduri. „De ce nu ne-au lăsat numai cu desfătările trupești ?“ Rosti cu venin deznădăjduit :

— Te iubesc. Gîndi : „E o minciună, cuvîntul nu mai are nici un sens cînd e desprins de pe pagina tipărită.“ Așteptă să o audă rîzînd :

— Ba nu, Wilson, zise ea, nu. Nu mă iubești. E doar febra coastei africane.

Wilson se aruncă orbește cu capul înainte :

— Mai mult decît orice pe lume.

Louise replică cu blîndețe :

— Nimeni nu iubește așa, Wilson.

Wilson se plimba încolo și încoace, fără astîmpăr, cu șortul fîlfîind, agitînd în mînă fîșia de hîrtie decupată din revistă.

— Ar trebui să crezi în dragoste. Ești catolică. Oare Dumnezeu nu iubește lumea ?

— Oh, da, spuse ea. Lui îi stă în putere s-o facă. Dar nu și nouă, celor mai mulți dintre muritori.

— Îl iubești pe soțul tău. Așa mi-ai spus. Și asta te-a făcut să te întorci.

Louise spuse cu tristețe :

— Cred că da. Atît cît sînt în stare. Dar nu e genul de iubire pe care vrei tu să-ți închipui c-o simți. Fără potire otrăvite, condamnare veșnică, văluri cernite. Nu se *moare* din dragoste, Wilson — decît, bineînțeles, în cărți. Și, uneori, cîte un băiat care joacă teatru. Wilson, hai să nu jucăm teatru. N-are haz la vîrsta noastră.

— Eu nu joc teatru, replică cu o furie în care el însuși putea distinge prea ușor accentul histrionic. Se întoarse cu fața spre rafturile de cărți

ale bibliotecii ei, de parcă ar fi fost niște martori pe care ea îi uitase : Joacă teatru toți aceștia ?

— Nu chiar, admise ea. De aceea îmi și plac mai mult decît poeții tăi.

— Totuși, te-ai întors. Fața lui se aprinse de o inspirație răutăcioasă. Sau cauza a fost gelozia ?

Louise întrebă :

— Gelozia ? Pentru ce adică ar trebui să fiu geloasă ?

— Au fost prudenți, spuse Wilson, dar nu chiar cît trebuia.

— Nu știu despre ce vorbești.

— Ticki al tău și Helen Rolt.

Louise îi trase o palmă dar, în loc de obraz, îi atinse nasul care porni să sîngereze abundent. Zise :

— Asta pentru că i-ai spus Ticki. Nimeni nu are dreptul să-i spună așa în afară de mine. Știi bine că detestă numele ăsta. Poftim, ia batista mea dacă nu ai una proprie.

Wilson zise :

— Îmi curge teribil de ușor sînge din nas. Te deranjează dacă stau culcat puțin pe spate ?

Se întinse pe jos între masă și dulăpiorul de alimente, printre furnici. Întîi Scobie îi văzuse lacrimile la Pende iar acum — asta.

— N-ai vrea să-ți pun o cheie sub spate ? întrebă Louise.

— Nu. Nu, mulțumesc. Sîngele pătase pagina din revista școlii Downham.

— Îmi pare sincer rău. Am o fire păcătoasă. Asta o să te vindece, Wilson. Dar dacă idila

este cea care-l ajută pe om să trăiască ar fi de dorit să nu se vindece de asta niciodată.

În lume există prea mulţi preoţi rataţi, propovăduind o credinţă sau alta : mai bine, în orice caz, să invoci un crez decît să colinzi la întîmplare în acel vid nesănătos de cinism şi disperare. Spuse cu încăpăţînare :

— Nimic n-o să mă vindece, Louise. Te iubesc. Nimic ! Şi continuă să sîngereze în batista ei.

— Ciudat ar mai fi să fie adevărat, făcu Louise.

De pe jos, Wilson mormăi ceva a nedumerire.

— Vreau să zic, explică ea, dacă ai face parte din acei oameni care iubesc cu adevărat. Am crezut că Henry e aşa. Ar fi ciudat dacă de fapt tu ai fost acela în tot acest timp.

Wilson simţi o teamă bizară că, pînă la urmă, avea să fie acceptat potrivit propriei sale evaluări ; se simţea cam în felul în care s-ar simţi un neînsemnat ofiţer de stat major constatînd, în timpul unei retrageri, că fanfaronada lui privind cunoaşterea manevrării tancurilor este crezută. E prea tîrziu pentru a mărturisi că nu ştie nimic în afară de ceea ce a citit în revistele tehnice — „O iubire poetică, jumătate înger, jumătate pasăre". Sîngerînd în batistă, îşi modelă cu grijă buzele în jurul unei fraze generoase.

— Cred că e în stare să iubească — în felul lui.

— Pe cine ? întrebă Louise. Pe mine ? Pe Helen Rolt asta de care vorbeşti ? Sau doar pe sine însuşi ?

— N-ar fi trebuit să spun ce-am spus.

— Nu e adevărat ? Hai să dăm un pic lucrurile pe față, Wilson. Nici nu știi ce sătulă sînt de minciuni încurajatoare. E frumoasă ?

— Oh, nu, nu. Nimic în genul ăsta.

— E tînără, bineînțeles, iar eu, de vîrstă mijlocie. Dar fără îndoială c-o fi un pic uzată după ce a trecut prin ce-a trecut.

— E foarte uzată.

— Dar nu e catolică. Are noroc. E liberă, Wilson.

Wilson se rezemă cu spatele de piciorul mesei. Rosti cu sinceră înflăcărare :

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu-mi mai spune Wilson.

— Edward, Eddie, Ted, Teddy.

— Iar îmi curge sînge, constată el jalnic și se întinse la loc pe jos.

— Ce știi despre toată povestea asta, Teddie ?

— Cred c-aș prefera să fiu Edward, Louise. L-am văzut venind dinspre cabana ei la ora două noaptea. Acolo a fost și ieri după masă.

— A fost la biserică.

— L-a văzut Harris.

— Dar știu că-l supravegheați !

— Convingerea mea e că Yusef se folosește de el.

— Asta e fantastic. Mergi prea departe.

Louise stătea aplecată deasupra lui de parcă era un cadavru : batista pătată de sînge zăcea în palma lui. Nici unul din ei nu auzi mașina oprindu-se și pașii apropiindu-se de pragul ușii.

Li se păru ciudat amîndorura auzind o a treia voce dintr-o lume din afară, răsunînd în această încăpere care devenise tot atît de închisă și intimă și sufocantă ca o criptă.

— S-a întîmplat ceva ? întrebă vocea lui Scobie.

— Nimic decît că... zise Louise și făcu un gest de uluire — parcă ar fi încercat să spună : „De unde să încep explicația ?" Wilson se ridică anevoie în picioare și, pe dată, sîngele începu să-i curgă iarăși din nas.

— Uite, făcu Scobie, și scoțînd legătura lui de chei i le strecură pe sub guler în cămașă. O să vezi, îl liniști el, remediile astea băbești sînt întotdeauna cele mai bune ; și, într-adevăr, sîngerarea se opri de-a binelea în cîteva secunde.

— Nu trebuie să stai niciodată culcat pe spate, continuă Scobie să-i dea sfaturi. La box, managerii folosesc un burete cu apă rece, iar dumneata chiar așa arăți, de parcă ai luat parte la o luptă, Wilson.

— Eu stau întotdeauna culcat pe spate, replică Wilson. Sîngele îmi face greață.

— Vrei să bei ceva ?

— Nu, zise Wilson, nu. Trebuie să plec.

Își scoase cheile de sub guler cu oarecare dificultate, și pulpana cămășii îi rămase atîrnînd pe dinafară. Descoperi asta numai cînd, întors în cabana lor, Harris îi atrase atenția, și își spuse : „Așa arătam în timp ce mă îndepărtam, iar ei stăteau unul lîngă altul petrecîndu-mă cu privirea."

— Ce a vrut ? întrebă Scobie.
— Mi-a făcut propuneri.
— Te iubește ?
— El așa crede. Nu poți să-i ceri unui om mai mult de-atît, nu ?
— S-ar părea că l-ai lovit cam tare în nas, spuse Scobie.
— M-a înfuriat. Ți-a zis Ticki. Dragul meu, să ştii că te spionează.
— O ştiu.
— E un om periculos ?
— Ar putea fi în anumite împrejurări. Dar atunci ar fi din vina mea.
— Henry, tu nu te înfurii niciodată pe nimeni ? Nu te supără că mi-a făcut propuneri ?
— Aş fi un ipocrit dacă m-aş înfuria din cauza asta. Oricui i se poate întîmpla un lucru ca ăsta. Ştii, oamenii la locul lor, absolut normali, se pot îndrăgosti foarte serios.
— Tu te-ai îndrăgostit vreodată ?
— Oh, desigur. O privi atent în timp ce se forţa să aducă la suprafaţă un zîmbet. Tu ştii bine că da.
— Henry, te-ai simţit într-adevăr rău azi dimineaţă ?
— Da.
— N-a fost doar un pretext ?
— Nu.
— Atunci, dragul meu, hai să mergem mîine dimineaţă împreună să ne împărtăşim.
— Dacă vrei tu, zise el. Era clipa de care ştiuse că o să vină. Bravînd, ca să demonstreze

că nu-i tremura mîna, luă un pahar din bufet. Bei ceva ? o întrebă.

— E prea devreme, dragă, spuse Louise ; știa că-l urmărește îndeaproape ca toți ceilalți.

Scobie puse paharul jos și zise :

— Trebuie să dau o fugă pînă la secție după niște hîrtii. Pînă cînd mă-ntorc, se face timpul potrivit pentru băutură.

Conduse nesigur mașina pe drum în jos, cu ochii împăienjeniți de o stare de rău fizic. „Oh, Doamne, își spuse el, ce hotărîri le impui oamenilor să ia așa, pe neașteptate, fără timp de gîndire ! Sînt prea epuizat ca să gîndesc : așa ceva ar trebui așternut pe hîrtie, ca o problemă de matematică și răspunsul ar trebui obținut fără chin. Dar chinul îl făcea să se simtă fizic rău, încît vomită peste volan. Cumplit e, gîndi el, că noi catolicii, cunoaștem răspunsul — sîntem osîndiți de propria noastră cunoaștere. Nu am deloc nevoie să chibzuiesc — există doar un singur răspuns : să îngenunchez la confesional și să spun. „De ultima dată cînd m-am spovedit am comis păcatul adulterului de atîtea și atîtea ori, etcetera, etcetera“, să-l aud pe părintele Rank spunîndu-mi să evit situația, să n-o mai văd pe femeie singură (folosind termenii aceia îngrozitori, abstracți : Helen — femeia — situația, și nu copilul strîngînd la piept albumul de timbre, și ascultînd cum Bagster urlă afară la ușă ; clipa aceea de pace, de întuneric, de tandrețe și de compasiune : „adulter“ !). Iar eu să-mi rostesc rugile de căință, promisiunea : „nicicînd să nu mai păcătuiesc împotriva ta, Doamne“, și apoi mîine, împărtășania. „Acesta

e răspunsul corect — nu există alt răspuns : să-mi salvez sufletul și s-o abandonez pe Helen lui Bagster și disperării. Trebuie să fii rațional, își spuse, și să recunoști că disperarea nu durează (o fi adevărat ?) că iubirea nu durează (dar nu e chiar acesta motivul pentru care disperarea durează ?) că peste cîteva săptămîni sau luni Helen o să-și revină. Supraviețuise după patruzeci de zile într-o barcă de salvare și după moartea soțului ei și n-o să poată supraviețui la o nimica toată ca simpla moarte a unei iubiri ? Așa cum pot și eu, așa cum știu bine că pot".

Opri mașina în fața bisericii și rămase la volan deznădăjduit. Moartea nu vine niciodată cînd o dorești mai mult. Reflectă : „Desigur ar exista și obișnuitul, cinstitul răspuns greșit s-o părăsesc pe Louise, să-mi calc legămîntul, să-mi dau demisia. S-o abandonez pe Helen lui Bagster sau pe Louise, ca să înfrunte ce ? Sînt prins în capcană, își spuse, întrezărind fața inexpresivă a unui străin în oglinda retrovizoare, prins în capcană !" Totuși coborî din mașină și intră în biserică. Așteptînd ca părintele Rank să intre în confesional, îngenunche și se rugă : singura rugăciune pe care izbuti s-o gîndească. Se rugă pentru o minune. „Oh, Doamne, convinge-mă, ajută-mă, convinge-mă ! Fă-mă să simt că sînt mai important decît fata aceea". Nu fața Helenei o văzu el în timp ce se ruga, ci copilul muribund care îi spusese „tată" ; o față dintr-o fotografie aținîndu-l cu privirea de pe măsuța de toaletă ; fața unei mici negrese de doisprezece ani pe care un marinar o violase și-o omorîse îl ardea

cu privirea fixă într-o lumină galbenă, de parafină. „Fă-mă să țin seama în primul rînd de sufletul meu. Dă-mi încredere în îndurarea ta față de cea pe care o părăsesc“. Îl auzi pe părintele Rank închizînd ușița confesionalului și din nou îl cuprinse greața, frîngîndu-l în două. „Oh, Doamne, dacă ar fi să te părăsesc pe tine, pedepsește-mă dar îngăduie celorlalți să aibă parte de puțină fericire !“ Intră în confesional. Gîndi : „S-ar mai putea produce o minune ! Chiar și părintele Rank s-ar putea, pentru o dată, să găsească cuvîntul, cuvîntul potrivit...“ Îngenunchind în spațiul cît al unui coșciug pus în picioare, spuse :

— De ultima dată cînd m-am spovedit am comis adulter.

— De cîte ori ?

— Nu știu, părinte. De multe ori.

— Ești însurat ?

— Da.

Scobie își aminti de seara aceea cînd părintele Rank aproape se prăbușise în fața lui, mărturisindu-i eșecul de a nu putea fi de ajutor... Oare, în timp ce se străduia să mențină anonimatul total al confesionalului, își aducea și el aminte ? Ar fi vrut să-i spună : „Ajută-mă, părinte ! Convinge-mă că aș face bine s-o abandonez lui Bagster. Fă-mă să cred în mila Domnului“, dar continuă să rămînă îngenuncheat, așteptînd în tăcere ; nu simțea nici cea mai vagă licărire de speranță. Părintele Rank întrebă :

— E vorba de o singură femeie ?

— Da.

— Trebuie să eviți s-o mai vezi. E posibil ?

Scobie clătină din cap.

— Dacă trebuie totuși s-o întîlnești, nu trebuie să rămîi niciodată singur cu ea. Promite să faci asta, îi promiți lui Dumnezeu, nu mie.

Scobie își spuse : „Ce prostie din partea mea că am sperat în cuvîntul magic ! Aceasta e formula folosită de nenumărate ori pentru nenumărați oameni. Probabil oamenii promit și pleacă și apoi se întorc și-și mărturisesc din nou păcatul. Oare chiar își închipuie o clipă că vor încerca ? În fiecare zi a vieții mele, amăgesc ființe omenești, dar n-am de gînd să încerc să mă amăgesc pe mine sau pe Dumnezeu.“ Răspunse :

— N-ar avea nici un rost să fac o asemenea promisiune, părinte.

— Trebuie să promiți. Nu poți să dorești scopul fără a dori mijloacele.

„Oh, dar se poate, reflectă el, se poate ! Poți să dorești o pace victorioasă fără să dorești orașe pustiite.

Părintele Rank spuse :

— Nu e nevoie, desigur, să-ți spun că în mărturisirea și iertarea păcatelor nu există nimic mecanic. Iertarea depinde de starea de spirit a fiecăruia. N-ajută la nimic să vii aici și să îngenunchezi nepregătit. Înainte de-a veni aici, trebuie să-ți dai seama de gravitatea păcatului comis.

— Îmi dau seama foarte bine.

— Trebuie să ai cu adevărat intenția de a te îndrepta. Ni se spune să-l iertăm pe aproapele nostru de șapte ori cîte șaptezeci, deci nu trebuie să ne temem că Domnul va fi mai puțin

iertător decît noi, dar nimeni nu-l poate ierta pe cel ce nu se pocăiește. E mai bine să păcătuiești de șaptezeci de ori și să te căiești de fiecare dată, decît să păcătuiești o dată și să nu te căiești niciodată.

Scobie îl văzu pe părintele Rank ducîndu-și mîna la ochi ca să-și șteargă broboanele de transpirație : era ca un gest de oboseală. Își spuse : „Ce rost are să-l rețin aici în condiții atît de neconfortabile ? Are dreptate, bineînțeles, are dreptate. Am fost un prost crezînd că cineva, într-o cutie sufocantă ca asta, ar putea găsi forță de convingere.... Zise :

— Cred c-am greșit venind, părinte.

— Nu vreau să-ți refuz dezlegarea de păcat, dar cred că dac-ai pleca acum și ai întoarce lucrurile pe toate fețele, s-ar putea să revii într-o dispoziție sufletească mai bună.

— Da, părinte.

— Am să mă rog pentru tine.

Cînd ieși din confesional, Scobie avu impresia pentru prima dată că pașii îl abătuseră din calea speranței. Nu era nici urmă de speranță ori încotro își îndrepta ochii : chipul mort al lui Cristos pe cruce, Fecioara din ghips — imaginile hidoase reprezentînd o serie de întîmplări petrecute de mult de tot. I se părea că nu-i mai rămăsese altceva de explorat decît tărîmul disperării.

Se duse cu mașina pînă la poliție. Luă un dosar și se întoarse acasă.

— Ai stat mult, constată Louise.

Nici prin cap nu-i trecuse minciuna pe care avea s-o spună, înainte de a-i țîșni de pe buze.

— Durerea aia m-a apucat iar, zise, așa că am stat puțin pe loc.

— Crezi că e bine să bei ?

— Da, pînă mi-o spune cineva că nu e bine.

— Și o să te duci la un doctor ?

— Desigur.

În noaptea aceea visă că se afla într-o barcă purtată de curent pe un rîu subteran ca acela care-l dusese pe Allan Quatermain, eroul copilăriei sale, spre Milosis, cetatea pierdută. Dar Quatermain avusese tovarăși de drum pe cînd el era singur, deoarece cadavrul întins pe o targă nu putea fi socotit un tovarăș de drum. Avea senzația a ceva presant, căci își spunea că în clima aceasta morții rezistă un timp foarte scurt, iar duhoarea putreziciunii îi și pătrunsese în nări. Apoi, șezînd astfel și cîrmindu-și barca prin mijlocul curentului, își dădu seama că nu trupul mort mirosea ci propriul său trup viu. Se simți de parcă sîngele încetase să-i curgă : cînd încercă să-și ridice brațul, acesta i se bălăbăni din umăr fără rost. Se trezi. Louise era cea care-i ridicase brațul. Îi spunea :

— Dragul meu, e timpul să plecăm.

— Să plecăm ? întrebă el.

— Ne ducem la slujbă, și din nou își dădu seama cît de atent îl urmărea.

La ce bun să mai amîne cu încă o minciună ? Se întrebă ce i-o fi spus Wilson Louisei. Putea să tot mintă așa, săptămînă de săptămînă, găsind cîte o scuză : ba munca, ba sănătatea, ba că a uitat, pentru a scăpa de deznodămîntul din fața altarului ? Își spuse deznădăjduit : „Sînt

condamnat — e totuna dacă merg pînă la capăt".

— Da, răspunse el, desigur. Mă scol imediat. Şi rămase cu totul surprins cînd ea îi servi scuza pe tavă, oferindu-i o şansă.

— Dragul meu, dacă nu te simţi bine, rămîi în pat. Nu vreau să te duc cu forţa la slujbă. Dar scuza i se păru a fi în acelaşi timp şi o cursă. Izbutea să vadă locul unde gazonul fusese potrivit la loc ca să ascundă ţăruşii. Dacă accepta scuza ce i-o oferea, ar fi fost totuna cu a-şi mărturisi vina. Odată pentru totdeauna, acum, indiferent la ce preţ plătibil pe vecie, era hotărît să apară în afara oricărei bănuieli în ochii ei şi să-i redea certitudinea de care avea nevoie. Zise :

— Nu, nu. Am să vin cu tine.

Cînd intră alături de ea în biserică, avu senzaţia că intră pentru prima dată în această clădire — un străin. O imensă distanţă îl despărţea de oamenii aceştia care stăteau îngenuncheaţi şi se rugau şi care curînd vor primi împărtăşania în pace. Îngenunche şi el, prefăcîndu-se că se roagă.

Louise îi atinse mîna.

— Dragă, te simţi bine ? Scobie îşi spuse : „Iată, a doua şansă. Mi-a revenit durerea. Pot ieşi." Dar dacă ieşea din biserică acum, ştia bine că nu-i va mai rămîne decît un singur lucru de făcut — să urmeze sfatul părintelui Rank, să-şi pună viaţa în ordine, s-o părăsească pe Helen, să se întoarcă peste cîteva zile şi să primească împărtăşania cu conştiinţa curată şi certitudinea că împinsese nevinovăţia acolo

unde-i era locul — sub talazurile Atlanticului. Nevinovăția trebuie omorîtă în fașă dacă nu vrem să distrugă sufletele oamenilor...

— Mă simt foarte bine, răspunse el.

Închise ochii și lăsă întunericul să-l pătrundă. Liturghia se apropia de sfîrșit...

— Nu vii, dragă ? îl întrebă Louise și din nou mîna ei îl atinse : o mînă prietenoasă, fermă, bănuitoare.

Se ridică și o urmă, îngenunchind lîngă ea ca un spion într-o țară străină, pregătit să-i deprindă obiceiurile și să vorbească limba ca un băștinaș. „Numai un miracol m-ar putea salva acum“, își spuse Scobie, urmărindu-l pe părintele Rank pe cînd cobora treptele dinspre altar, purtînd anafura. Saliva se uscase în gura lui Scobie : parcă i s-ar fi uscat vinele. Nu-și putu ridica privirile : nu văzu decît poala veșmîntului preoțesc, asemenea celui al unui cal de luptă medieval, năpustindu-se asupra lui. Cu gura deschisă (clipa sosise) făcu o ultimă încercare de a se ruga : „Oh, Doamne, îți închin ție osînda mea veșnică. Ia-o. Folosește-o pentru ele“, și simți pe limbă gustul fad ca de hîrtie al unei eterne condamnări.

CAPITOLUL TREI

1

Directorul băncii sorbi din apa la gheață și exclamă cu o căldură care depășea tonul profesional :

— Ce bucuros trebuie să fii că doamna Scobie s-a întors la timp pentru sărbătorile Crăciunului.

— Crăciunul e încă departe, remarcă Scobie.

— Timpul zboară, după ce a trecut sezonul ploilor, continuă directorul băncii, cu neobişnuita lui voioşie.

Scobie nu mai auzise în vocea lui această notă de optimism. Îşi aminti silueta de barză, care măsura încăperea de colo pînă colo, oprindu-se la cărţile medicale, de atîtea sute de ori pe zi.

— Am trecut pe-aici..., începu Scobie.

— E vorba poate de asigurarea pe viaţă — sau de vreun cont neacoperit ?

— Păi, de data asta nu e vorba nici de una nici de alta.

— Ştii, Scobie, voi fi întotdeauna bucuros să te ajut, orice ar fi.

Cît de liniştit şedea Robinson la biroul lui ! Scobie îşi exprimă mirarea :

— Ai renunţat la gimnastica zilnică ?

— A, au fost toate numai prostii şi mofturi, răspunse directorul băncii. Citisem prea multe cărţi.

— Aş fi vrut să mă uit puţin prin enciclopedia dumitale medicală.

— Ai face mai bine să consulţi un doctor, îl sfătui Robinson în mod surprinzător. Ce m-a lecuit pe mine a fost un doctor, nu cărţile. Cît timp aş fi pierdut... Ascultă-mă pe mine, Scobie, tînărul acela care a venit de curînd la spitalul Argyll e cel mai bun specialist trimis în această colonie de cînd a fost descoperită.

— Şi te-a făcut bine ?

— Du-te și consultă-l. Îl cheamă Travis. Spune-i că te-am trimis eu.

— Totuși, dacă s-ar putea s-arunc o privire...

— O găsești acolo pe raft. Mai țin cărțile pe-aici, pentru că fac impresie. Un director de bancă trebuie să fie un om citit. Lumea se așteaptă să-l vadă înconjurat de cărți serioase.

— Mă bucur că stomacul dumitale s-a vindecat.

Directorul mai luă o sorbitură de apă. Spuse :

— Nu mă mai sinchisesc deloc de el. Adevărul e că eu...

Scobie răsfoi enciclopedia în căutarea cuvîntului „anghină" și se apucă să citească. CARACTERISTICA DURERII. *Aceasta e de obicei descrisă ca o „gheară", ca și cum pieptul ar fi strîns într-o menghine. Durerea e localizată în mijlocul pieptului și sub stern. E posibil să se întindă pe fiecare braț în jos, mai frecvent pe cel stîng, sau în sus spre gît sau în jos spre abdomen. Durează cîteva secunde sau cel mult vreun minut. COMPORTAMENTUL BOLNAVULUI : Acesta e tipic. Rămîne absolut nemișcat în orice fel de împrejurări s-ar afla...* Scobie trecu cu ochii la repezeală peste subtitlurile CAUZA DURERII, TRATAMENT, VINDECAREA BOLII, apoi puse cartea înapoi pe raft.

— Ei bine, spuse Scobie, poate c-am să trec pe la doctorul Travis al dumitale. Aș prefera să-l consult pe el decît pe doctorița Sykes. Sper să mă înzdrăvenească la fel ca pe dumneata.

— Păi, cazul meu, spuse directorul evaziv, avea niște caracteristici speciale.

— Al meu pare destul de simplu.

— Arăţi destul de sănătos.

— Oh, mă simt bine — afară de cîte o durere cînd şi cînd, şi de insomnii.

— Răspunderile pe care le ai sînt de vină.

— Posibil.

Scobie îşi spuse că semănase destul — în vederea cărei recolte ? Nici el n-ar fi ştiut să spună. Îşi luă la revedere de la Robinson şi ieşi în strada orbitoare. Nu-şi puse casca, lăsînd soarele să-l izbească vertical pe părul cărunt şi rar. Se oferi pe sine pentru pedepsire, tot drumul pînă la poliţie, dar fu respins. În aceste ultime trei săptămîni crezuse că osîndiţii fac parte dintr-o categorie specială, întocmai ca tinerii destinaţi vreunui post nesănătos dintr-o ţară străină, de o firmă comercială, şi care erau ţinuţi la o parte de tovarăşii lor stupizi, feriţi de truda zilnică, păstraţi cu grijă în birouri speciale, aşa ca mai tîrziu tot ce e mai rău să li se poată întîmpla. Nimic nu părea să meargă rău acum. Soarele nu-l săgeta, secretarul colonial îl invita la masă... Se simţea ocolit de nenorociri.

Comisarul şef îi spuse :

— Intră, Scobie. Am veşti bune pentru dumneata. Scobie se pregăti pentru a fi încă o dată ocolit.

— Baker nu mai vine aici. Au nevoie de el în Palestina. Pînă la urmă s-au decis să-l lase în locul meu pe omul cel mai îndreptăţit.

Scobie se aşeză pe bordura ferestrei şi-şi privi mîna care-i tremura pe genunchi. Îşi spuse : „Aşadar, nu era nevoie să se întîmple toate astea.

Dacă Louise ar fi rămas acasă nu m-aş fi îndrăgostit niciodată de Helen. N-aş fi fost nicicînd şantajat de Yusef, n-aş fi comis niciodată acel act de disperare. Aş fi continuat să fiu eu însumi — acelaşi eu care zăcea strivit între filele a cincisprezece ani de jurnal zilnic, nu această matriţă sfărîmată. Dar, bineînţeles, reflectă el, succesul s-a ivit numai pentru că am făcut toate aceste lucruri. Eu fac parte din tabăra diavolului. El le poartă de grijă alor săi din lumea asta. O să trec acum dintr-o blestemată de reuşită într-alta", îşi spuse el cu dezgust.

— Cred că factorul decisiv a fost cuvîntul colonelului Wright. I-ai făcut impresie, Scobie.

— Se întîmplă prea tîrziu, domnule.

— De ce prea tîrziu.

— Sînt prea bătrîn pentru postul ăsta. E nevoie de un om mai tînăr.

— Prostii. Ai abia cincizeci de ani.

— Nu stau bine cu sănătatea.

— E prima dată cînd aflu asta.

— I-am spus şi lui Robinson, astăzi, la bancă. În ultima vreme am dureri şi dorm prost. Vorbea repede, bătînd tactul pe genunchi. Robinson are multă încredere în Travis. Se pare c-a făcut minuni pentru el.

— Bietul Robinson.

— De ce ?

— I s-au mai dat doar doi ani de viaţă. E confidenţial, Scobie.

Fiinţele omeneşti nu încetează să *surprindă* : deci sentinţa la moarte fusese cea care-l lecuise pe Robinson de suferinţele lui imaginare, de căr-

ţile medicale, de plimbările zilnice din perete în perete. „Probabil că aşa se întîmplă cînd cunoşti tot ce poate fi mai rău", gîndi Scobie — rămîi singur cu ideea asta şi e ca o împăcare sufletească. Şi-l închipui pe Robinson stînd de vorbă peste birou cu tovarăşul său solitar.

— Sper ca toţi să murim la fel de calm, spuse el. Pleacă acasă ?

— Nu cred. Presupun că pentru moment va trebui să intre în spital, la Argyll.

Scobie îşi zise : „Tare-aş fi vrut să fi ştiut atunci ce spectacol mi-era dat să văd. Robinson etala cea mai de invidiat posesiune pe care o poate deţine un om : o moarte fericită. Perioada aceasta de şedere în colonie va înregistra un număr ridicat de morţi — sau poate nu chiar aşa de ridicat dacă îi numărai şi ţineai seama de Europa. Întîi Pemberton, apoi copilul de la Pende, acum Robinson... nu, nu erau mulţi, dar desigur nu pusese la socoteală cazurile de friguri negre din spitalul militar.

— Aşa stau deci lucrurile, spuse comisarul. În viitorul apropiat vei fi comisar şef. Soţia dumitale va fi încîntată.

„Trebuie să-i îndur încîntarea, gîndi el, fără mînie. Eu sînt cel vinovat şi n-am nici un drept să critic, să mă mai arăt vreodată contrariat". Spuse :

— Am să plec spre casă.

Ali stătea lîngă maşină de vorbă cu un alt servitor, care o luă din loc tiptil cînd îl văzu pe Scobie apropiindu-se.

— Cine era ăla, Ali ?

— Fratele meu mic, *sahib.*
— Nu-l cunosc, nu ? Aceeași mamă ?
— Nu, *sahib,* același tată.
— Cu ce se ocupă ?
Ali se opintea la manivelă, cu fața șiroindu-i de nădușeală, fără să scoată un cuvînt.
— La cine lucrează, Ali ?
— *Sahib* ?
— Am întrebat la cine lucrează ?
— La *sahib* Wilson, *sahib.*
Motorul porni și Ali se urcă pe bancheta din spate.
— Ți-a făcut vreo propunere, Ali ? Adică ți-a cerut să raportezi ceva despre mine — pentru bani ? Prin oglinda retrovizoare nu-i putea vedea fața, nemișcată, îndărătnică, închisă, împietrită ca o gură de peșteră.
— Nu, *sahib.*
— Pe foarte multă lume îi interesează persoana mea și plătesc o grămadă de bani pentru a obține informații despre mine. Ei cred că sînt om rău, Ali.
— Eu sînt servitorul dumneavoastră, spuse Ali, răspunzînd privirii lui Scobie prin intermediul oglinzii.
Scobie își spuse că una din trăsăturile înșelăciunii este aceea de a-ți pierde simțul încrederii. Dacă eu sînt în stare să mint și să înșel, la fel sînt și alții. Mulți ar paria pe cinstea mea și și-ar pierde miza. De ce n-aș pierde și eu mizînd pe Ali? N-am fost prins și nici Ali n-a fost prins, asta-i tot. O deprimare îngrozitoare îi apăsă capul spre volan. Reflectă : „Știu că Ali e cinstit ; o știu de cincisprezece ani ; încerc doar

să-mi regăsesc un tovarăș, în acest tărîm al minciunii. Oare următoarea etapă va fi etapa coruperii altora ?"

Cînd sosiră, Louise nu era acasă. Probabil venise cineva și-o scosese la plimbare — poate pe plajă. Nu se așteptase ca el să se întoarcă înainte de asfințit. Îi scrise un bilet : „M-am dus cu niște mobilă pînă la Helen. Mă întorc devreme cu vești bune pentru tine", și apoi porni singur cu mașina spre cabanele Nissen, prin pustietatea deprimantă a miezului de zi. Numai vulturii erau prin preajmă — adunați în jurul unui pui mort la marginea drumului, întinzîndu-și gîturile de om bătrîn spre stîrv, cu aripile ca niște umbrele zdrențuite fîlfîind ba într-o parte, ba într-alta.

— Ți-am adus o masă și niște scaune. Servitorul tău e aici ?

— Nu, e la piață.

Acum, cînd se întîlneau, se sărutau la fel de formal ca fratele cu sora. Cînd vătămarea s-a produs, adulterul devine la fel de lipsit de importanță ca și prietenia. Flacăra se stinsese și trecuse apoi mai departe prin luminiș : nu lăsase nimic în urmă decît un simț de responsabilitate și un sentiment de singurătate. Doar dacă umblai desculț simțeai dogoarea din iarbă. Scobie spuse :

— Te-am întrerupt de la masă.

— Oh, nu. Eram aproape gata. Numai niște salată de fructe.

— Era timpul să ai o masă nouă. Asta se bălăbănea. Adăugă : O să fiu avansat comisar şef pînă la urmă.

— Soţia ta o să se bucure.

— Pentru mine n-are nici o valoare.

— Oh, ba cu siguranţă că are, spuse ea cu asprime în glas.

Asta era încă una din ideile ei — că numai ea suferă. El avea să se înfrîneze mult timp, asemeni lui Coriolanus, pentru a nu-şi etala propriile-i răni, dar mai curînd sau mai tîrziu va ceda ; îşi va dramatiza suferinţa în cuvinte, pînă cînd i se va părea chiar lui însuşi ireală. „Poate, îşi zise, are în definitiv dreptate : poate că eu nu sufăr".

— Bineînţeles comisarul şef trebuie să fie mai presus de orice bănuială, nu-i aşa, ca un Cezar. (Vorbirea ei, ca şi ortografia, nu erau prea corecte). Asta va fi sfîrşitul nostru, presupun.

— Ştii bine că nu există un sfîrşit pentru noi.

— Vai, dar comisarul şef nu poate ţine o amantă dosită într-o cabană Nissen.

Înţepătura, bineînţeles, era în cuvîntul „dosită", dar cum ar fi putut el să-şi îngăduie să resimtă şi cea mai neînsemnată iritare, amintindu-şi de scrisoarea ei în care se oferea pe sine ca jertfă, la dispoziţia lui, pentru a fi păstrată sau aruncată ? Făpturile omeneşti nu pot avea tot timpul un comportament eroic ; cei dispuşi să sacrifice totul — lui Dumnezeu sau iubirii — trebuie priviţi cu îngăduinţă dacă uneori vor să renunţe, numai cu gîndul. Cei mai mulţi n-au înfăptuit niciodată vreo faptă eroică, nici chiar în gînd. Ori, fapta contează. Zise :

— Dacă viitorul comisar şef nu te poate păstra, atunci nu voi fi comisar şef.

— Nu fi prost. În definitiv, rosti ea cu falsă înțelepciune, și Scobie își dădu seama că era într-una din zilele ei proaste, ce cîştigăm noi din toată povestea asta a noastră ?

— Eu cîştig mult, replică el, şi se întrebă : „Oare e o minciună de dragul liniştii ?"

Se adunaseră atîtea minciuni acum, încît nu le mai putea ține socoteala celor mărunte, lipsite de importanţă.

— Da, ai să-mi dăruieşti o oră, două, la cîteva zile, cînd ai să poți scăpa. Niciodată o noapte.

Scobie spuse pierdut :

— Oh, am un plan.

— Ce plan ?

— E prea vag, încă.

Helen răspunse cu toată aciditatea pe care reuşi s-o stoarcă :

— Ei bine, anunță-mă din timp. Ca să mă pot conforma dorințelor tale.

— Draga mea, n-am venit aici ca să ne certăm.

— Mă întreb uneori de ce vii de fapt aici.

— Păi, azi am adus nişte mobilă.

— A, da, mobila.

— Sînt cu maşina. Dă-mi voie să te conduc la plajă.

— Oh, dar nu putem fi văzuți acolo împreună.

— Asta-i o prostie. Cred că și Louise e acum acolo.

— Pentru numele lui Dumnezeu, exclamă Helen, să n-o văd în ochi pe femeia asta ţîfnoasă.

— Foarte bine atunci. Te invit la o plimbare cu maşina.

— Prezintă mai puţine riscuri, nu ?

Scobie o luă de umeri şi spuse :

— Nu mă gîndesc întotdeauna să evit riscurile.

— Aşa credeam.

Deodată simţi că nu se mai poate abţine şi strigă la ea :

— Să ştii că nu deţii monopolul sacrificiului.

Cu disperare vedea, ca de la distanţă, scena care îi pîndea pe amîndoi : asemenea ciclonului dinaintea ploilor, coloana aceea rotitoare de întuneric care curînd avea să acopere tot cerul.

— Bineînţeles, munca ta suferă, rosti ea cu sarcasm copilăresc. Toate jumătăţile astea de oră smulse.

— Am renunţat la speranţă, zise el.

— Ce vrei să spui ?

— Am renunţat la viitor. M-am osîndit pe mine însumi.

— Mai lasă, te rog, melodrama. Nici măcar nu pricep ce vrei să spui. Oricum, parcă abia mi-ai vorbit despre viitor — postul de comisar şef.

— Mă refer la adevăratul viitor — viitorul care n-are sfîrşit.

Helen replică :

— Dacă există ceva ce urăsc, e catolicismul tău. Bănuiesc că aici se ajunge cînd ai o nevastă

bigotă. Totul sună atît de fals ! Dacă ai crede cu adevărat, nu te-ai afla aici.

— Dar cred cu adevărat și mă aflu totuși aici. Scobie continuă tulburat : Nu pot să explic, dar așa e. *Văd limpede. Sînt* conștient de ceea ce fac. Cînd părintele Rank a venit spre mine cu anafura...

Helen îl întrerupse cu dispreț și nerăbdare :

— Mi-ai mai îndrugat toate poveștile astea ! Încerci să mă impresionezi. Nu crezi în iad mai mult decît cred eu.

O apucă de încheieturile mîinilor și i le încleștă furios. Spuse :

— Să nu-ți închipui că scapi în felul ăsta. Eu cred, ascultă-mă ce-ți spun. Cred că sînt osîndit pentru vecie — doar dacă nu se întîmplă un miracol. Sînt polițist. Știu ce spun. Ce am făcut eu e mult mai rău decît o crimă — crima e un act, o lovitură, o înjunghiere, o împușcătură — s-a comis, și gata ; dar eu îmi port stricăciunea peste tot cu mine. E învelișul meu. Îi aruncă mîinile în lături, ca pe niște coji de semințe pe pardoseala de piatră. Sper că nu pretinzi că nu ți-am dat destule dovezi de iubire.

— Iubire pentru soția ta, vrei să spui. Tremurai de frică că o să afle.

Mînia lui se mai potoli. Zise :

— Iubire pentru voi amîndouă. Dac-ar fi doar pentru ea, ar exista o cale ușoară, dreaptă. Își acoperi ochii cu mîinile, simțind cum furia îl cuprinde din nou. Nu pot suporta să văd numai suferință în jurul meu și, totuși, eu sînt cel care o provoacă de fiecare dată. Vreau să scap, să scap !

— Cum ?

Furia şi cinstea se retraseră : viclenia se strecură, trecînd pragul ca un cîine vagabond. Spuse :

— Oh, tare mi-aş lua un concediu. Adăugă : Nu dorm bine. Şi am de la o vreme o durere ciudată.

— Dragul meu, ești bolnav ? Ciclonul trecuse de ei ; furtuna îi amenința pe alții acum. Dragul meu, iartă-mă. Sînt o rea ! Mi se umple uneori paharul — dar n-are nici o importanţă. Te-a văzut un doctor ?

— Am să mă duc zilele astea la doctorul Travis de la Argyll.

— Toată lumea zice că doctorița Sykes e mai bună.

— Nu, nu vreau să mă duc la doctorița Sykes. Acum că iritarea și furia trecuseră, o vedea exact cum fusese în acea primă seară cînd urlaseră sirenele. Gîndi : „Oh, Doamne, nu pot s-o părăsesc ! Și nici pe Louise. Tu n-ai nevoie de mine așa cum au ele. Tu îi ai pe oamenii buni, pe sfinții tăi, toată suflarea celor binecuvîntaţi. Te poți descurca și fără mine“. Zise cu glas tare : Am să te iau acum la o mică plimbare cu mașina. O să ne prindă bine la amîndoi.

În penumbra garajului, o luă din nou de mîini şi-o sărută. Spuse :

— Nu sînt ochi aici... Wilson nu ne poate vedea. Harris nu stă la pîndă. Servitorii lui Yusef...

— Dragul meu, chiar mîine te-aş lăsa în pace dacă ar fi de vreun folos.

— N-ar fi de nici un folos. Ţii minte cînd ţi-am scris o scrisoare — care s-a pierdut. Am încercat să aştern pe hîrtie totul, făţiş, negru pe alb. Aşa ca să nu mai poţi zice că sînt prudent. Ţi-am scris *atunci că te iubesc mai mult decît* pe soţia mea...

Pe cînd vorbea, simţi respiraţia cuiva chiar în spatele lui, lîngă maşină. Întrebă sec :

— Cine-i acolo ?

— Ce spui, dragă ?

— E cineva aici. Dădu ocol maşinii şi întrebă încă o dată :

— Cine-i acolo ? Ieşi la vedere !

— E Ali, spuse Helen.

— Ce faci aici, Ali ?

— Doamna trimis pe mine, explică Ali. Eu aşteptat aici ca să spun doamna întors acasă. Abia se distingea în umbră.

— De ce-ai aşteptat aici ?

— Capul meu durut pe mine, răspunse Ali. Am dormit somn mic, mic.

— Nu-l speria, îl rugă Helen pe Scobie. Spune adevărul.

— Du-te acasă acum, Ali, şi spune-i doamnei că vin imediat.

Îl urmări ieşind tiptil afară, în lumina crudă a soarelui dintre cabane. Nu întoarse capul nici o dată.

— Nu-ţi face griji din cauza lui, zise Helen. N-a priceput nimic din ce-am vorbit noi.

— Îl am pe Ali de cincisprezece ani, rosti Scobie.

Era prima dată că se simţise ruşinat în faţa lui, în toţi anii aceştia. Şi-l aminti pe Ali, în

noaptea după moartea lui Pemberton, cu ceașca de ceai într-o mînă și ținîndu-l cu cealaltă pentru a-l feri de zgîlțîielile camionetei și apoi își aminti de servitorul lui Wilson furișîndu-se pe lîngă zidul secției de poliție.

— Poți avea încredere în el, orice-ar fi.

— Nu știu cum, spuse Scobie, dar am pierdut facultatea de a avea încredere.

2

Louise dormea sus, iar Scobie ședea la masă, cu jurnalul său deschis în față. În dreptul datei, 31 octombrie, scrisese : *Comisarul șef mi-a spus azi dimineață că voi fi numit în locul lui după pensionarea sa. Am dus niște mobilă la H.R. I-am spus Louisei vestea și s-a bucurat.* Viața lui oficială — stearpă și netulburată și clădită din fapte, — zăcea, ca temeliile unor construcții romane, sub mîna lui. Aceasta era viața pe care se presupunea c-o trăiește ; nimeni, citind aceste însemnări, nu și-ar fi putut reprezenta scena neștiută, rușinoasă, din garaj, întrevederea cu căpitanul portughez, pe Louise lovind orbește cu adevărul dureros, pe Helen, acuzîndu-l de ipocrizie... Reflectă : „Așa ar trebui să fie ! Sînt prea bătrîn pentru emoții. Sînt prea bătrîn ca să înșel. Minciunile sînt pentru tineri. Ei au o viață întreagă înainte ca să regăsească adevărul." Se uită la ceas și notă : *Temperatura la ora 2 p.m. 92°*. O șopîrlă țîșni pe perete, clănțănind cu maxilarele ei minuscule un fluture de noapte. Ceva zgîrie afară la ușă — poate

vreun cîine vagabond ? Scobie lăsă din nou tocul din mînă și singurătatea se instală în fața lui la masă. Nici un om, categoric, nu putea fi atît de singur, cu nevasta dormind la etaj și amanta la *mai puțin de două sute de metri*, încolo la deal; și totuși singurătatea luă loc ca un interlocutor ce n-avea nevoie să vorbească. I se păru că nu mai fusese nicicînd așa de singur. Acum nu mai exista nimeni căruia să-i poată spune adevărul. Erau lucruri pe care nu trebuia să le știe comisarul șef, altele pe care nu trebuia să le știe Louise, existau limite chiar și în ce-i putea spune lui Helen, fiindcă nu avea rost, cînd se sacrificase atîta pentru a nu provoca altora suferință, s-o pricinuiască în mod inutil. Cît despre Dumnezeu, cu el putea vorbi doar așa cum se vorbește cu un dușman — între ei se așternuse amărăciunea. Își mișcă mîna pe masă și părea că singurătatea lui se mișca și ea și-i atingea vîrfurile degetelor : „Tu și cu mine“, îi spunea singurătatea, „Tu și cu mine“. Îi străfulgeră prin minte că lumea din afară, dacă ar cunoaște situația, l-ar putea invidia : Bagster pentru Helen, Wilson pentru Louise. „Al naibii cotoi !“ ar exclama Fraser, lingîndu-și buzele. Și-ar închipui, cugetă el uimit, că am o mulțime de avantaje dar, după părerea mea, nimeni n-a fost vreodată mai dezavantajat. Pînă și autocompătimirea îi era refuzată, fiindcă își cunoștea prea bine propria viață. Se simțea ca și cînd s-ar fi exilat singur atît de adînc în deșert, încît pielea lui împrumutase culoarea nisipului.

Ușa se deschise în spatele lui cu un scîrțîit ușor. Scobie nu se clinti. „Spionii, își spuse el,

se furişează pînă şi în casă. O fi Wilson, Harris, servitorul lui Pemberton, Ali... ?“

— *Sahib,* şopti o voce şi o pereche de tălpi goale lipăiră pe pardoseala de beton.

— Cine eşti ? întrebă Scobie fără să se întoarcă.

O palmă roz lăsă să cadă pe masă un ghemotoc de hîrtie şi apoi se făcu nevăzută. Vocea spuse :

— Yusef zice vin foarte încet nimeni nu vadă.

— Ce mai vrea Yusef ?

— El trimite ceva — mic, mic ceva.

Apoi uşa se închise la loc şi liniştea se aşternu din nou. Singurătatea i se adresă : „Hai să desfacem pacheţelul împreună, tu şi cu mine“.

Scobie luă de pe masă ghemul de hîrtie : era uşor dar avea un mic miez tare. La început nu-şi dădu seama ce era : se gîndi că poate fi o pietricică pusă înăuntru pentru a menţine hîrtia, şi se uită să găsească scrisul care, bineînţeles, nu exista, căci în cine ar fi avut Yusef încredere ca să scrie în locul lui ? Apoi înţelese — era un diamant, o piatră preţioasă. Nu se pricepea la diamante dar îi făcea impresia că valorează cel puţin cît datoria pe care o avea faţă de Yusef. Probabil Yusef primise veşti că pietrele pe care le trimisese cu *Esperança* ajunseseră cu bine la destinaţie. Acesta era un semn de recunoştinţă — *nu mită, îi va explica Yusef,* cu mîna sa grasă pe inima lui sinceră, lipsită de profunzime.

Ușa se deschise de perete și Ali se ivi în prag. Tîra de braț un băiat care scîncea. Ali spuse :

— Împuțitul ăsta de băiat Mende merge în jurul casei. El încearcă uși.

— Cine ești ? întrebă Scobie.

Băiatul izbucni cu o furie amestecată cu teamă :

— Eu servitor la Yusef. Eu aduc scrisoare la *sahib*, și arătă spre masă unde piatra se cuibărea în sulul de hîrtie.

Ali urmări gestul cu privirea. Scobie se adresă singurătății lui : „Tu și cu mine trebuie să gîndim repede". Se întoarse spre băiat și-l întrebă:

— Tu de ce nu venit aici cum trebuie și bătut la ușă ? De ce venit ca un hoț ?

Băiatul avea trupul subțire și ochii blînzi, melancolici, ai celor din neamul Mende. Răspunse :

— Eu nu hoț, cu un accent atît de imperceptibil pe primul cuvînt, încît era foarte posibil să nu fie impertinență. Continuă : Stăpînul spus eu vin foarte încet.

Scobie zise :

— Du-i asta înapoi lui Yusef și spune-i vreau să știu de unde are piatră ca asta. Eu cred el fură pietre și eu descopăr curînd-curînd. Haide! Ia-o ! Ali, acum dă-l afară !

Ali îl îmbrînci pe băiat spre ușă și Scobie auzi foșnetul pașilor pe potecă. Oare vorbeau împreună în șoaptă ? Se duse pînă la ușă și strigă după ei :

— Spune-i lui Yusef că viu la el curînd într-o seară și fac mare tărăboi.

Trînti uşa şi gîndi : „Ce multe lucruri ştie Ali", şi simţi neîncrederea în servitorul lui crescînd iarăşi ca o febră, odată cu pulsaţia sîngelui. „M-ar putea distruge, gîndi el ; le-ar putea distruge şi pe ele !"

Îşi turnă un pahar de whisky şi scoase din răcitor o sticlă de sifon. Louise îl strigă de sus:

— Henry.

— Poftim, dragă.

— E douăsprezece ?

— Pe-aproape, cred.

— N-ai să mai bei nimic după douăsprezece, îmi promiţi ? N-ai uitat de mîine ?

Îşi goli paharul. Bineînţeles că-şi amintea foarte bine : era întîi noiembrie — ziua tuturor sfinţilor, iar acum era noaptea tuturor spiritelor. Ce duh o să treacă peste suprafaţa whiskyului ?

— Dragă, mergi la împărtăşanie, nu ?

Scobie reflectă zdrobit : „Situaţia n-are ieşire : de ce să trag o linie acum ? N-am decît să mă tot osîndesc aşa pe mine însumi pînă la capăt." Singurătatea lui era singurul duh pe care whiskyul îl putea invoca, făcîndu-i semn cu capul din cealaltă parte a mesei, luînd cîte o sorbitură din paharul lui. „Data viitoare, îi spuse singurătatea, va fi Crăciunul — liturghia de la miezul nopţii — n-o să poţi scăpa atunci, ştii bine, şi nici o scuză n-o să-ţi ajute în noaptea aceea sau după aceea..." Lanţul interminabil al sărbătorilor, al liturghiilor din zorii zilei, primăvara şi vara, se desfăşura ca un calendar perpetuu.

— Ticki, ai să vii, nu-i așa ? strigă Louise cu o notă în glas care îi păru lui Scobie că trădează o subită îngrijorare, ca și cum bănuiala ar fi cuprins-o din nou pentru o clipă — și se întrebă încă o dată : *„Oare pot avea într-adevăr încredere în Ali ?“*

Și toată înțelepciunea răsuflată a negustorilor și aventurierilor de pe coastă îl dăscălea : „Să nu te încrezi niciodată într-un servitor. Pînă la urmă te trădează. Am avut un servitor timp de cincisprezece ani și...“ Duhurile neîncrederii se iviră în acea noapte a tuturor spiritelor și se adunară în jurul paharului său.

— Da, draga mea, sigur că am să vin. Apoi strigă pe scări în sus : Ce-ai spus, dragă ?

— Oh, doar că mîine avem o mulțime de evenimente de sărbătorit. Că sîntem din nou împreună, și avansarea ta la gradul de comisar șef. Viața e așa de frumoasă, Ticki !

„Și asta, se adresă Scobie sfidător singurătății lui, e răsplata mea.“ Vărsînd whiskyul pe masă, provocă duhurile să se dezlănțuie.

CAPITOLUL PATRU

1

Scobie era sigur că Yusef lucrează pînă tîrziu în biroul său de pe chei. Mica clădire de două etaje se înălța lîngă debarcaderul de lemn la limita Africii, chiar dincolo de depozitele de benzină ale armatei. O dungă de lumină se zărea pe

sub perdelele ferestrei dinspre țărm. Un polițist îl salută pe Scobie care își căuta drumul printre lăzi.

— Liniște peste tot, *sahib.*

— Ai patrulat pînă la capăt la Kru Town ?

— Oh, da, *sahib.* Liniște peste tot, *sahib.*

Scobie își dădu seama, după promptitudinea răspunsului, cît de neadevărat era.

— Șobolanii au ieșit pe chei ?

— Oh, nu, *sahib.* Peste tot liniște de mormînt.

Expresia livrescă, răsuflată, dovedea că omul învățase la o școală condusă de misionari.

— Bine atunci, noapte bună.

— Noapte bună, *sahib.*

Scobie își continuă drumul. Trecuseră multe săptămîni de cînd nu-l mai întîlnise pe Yusef — din seara șantajului, și acum simțea o ciudată dorință de a-și vedea călăul. Micuța clădire albă îl atrăgea ca un magnet, de parcă ascunsă acolo se afla singurul lui prieten, singura ființă în care putea avea încredere. Cel puțin șantajistul lui îl cunoștea ca nimeni altul : se putea așeza în fața acelei absurde siluete obeze și-i putea spune tot adevărul. În acest univers de minciuni, nou pentru Scobie, șantajistul său se simțea în largul lui : cunoștea potecile : putea să dea sfaturi, chiar și ajutor... De după o ladă, apăru Wilson. Lanterna lui Scobie îi lumină fața ca pe o hartă.

— Ei, Wilson, exclamă Scobie, așa de tîrziu la plimbare ?

— Da, replică Wilson, iar Scobie tulburat își spuse : „Ce tare mă urăște !“

— Ai permis pentru chei ?

— Da.

— Fereşte-te de fundătura Kru Town. E periculos să mergi acolo de unul singur. Nasul n-a mai sîngerat ?

— Nu, răspunse Wilson. Nu se clintea din loc ; părea un obicei al lui — să blocheze calea ; un om căruia erai nevoit să-i dai ocol.

— Ei, acum am să-ţi spun noapte bună, Wilson. Treci pe la noi oricînd, Louise...

Wilson spuse :

— Scobie, o iubesc pe Louise.

— Mi-am dat seama, zise Scobie. Louise te simpatizează, Wilson.

— Eu o iubesc, repetă Wilson. Trase de prelata care acoperea lada și adăugă : Habar n-ai ce înseamnă asta.

— Ce înseamnă ce ?

— Iubirea. Nu iubești pe nimeni în afară de propria-ți persoană, de eul dumitale murdar.

— Ești surmenat, Wilson. Clima e de vină. Du-te și odihnește-te.

— Nu te-ai comporta cum te comporți dac-ai iubi.

Dinspre marea întunecată, de pe un vapor invizibil, răzbătea sunetul unui gramofon care cînta o melodie sfîșietoare, la modă. O santinelă de la postul Securității Teritoriale somă pe cineva care îi dădu parola. Scobie înclină lanterna pînă cînd lumina căzu doar pe cizmele de protecție contra țînțarilor ale lui Wilson. Spuse :

— Iubirea nu e ceva atît de simplu cum îți închipui tu, Wilson. Citești prea multe poezii.

— Ce-ai face dacă i-aş spune totul — despre doamna Rolt ?

— I-ai şi spus, Wilson. Dar ea preferă versiunea mea.

— Într-o zi am să te distrug, Scobie.

— Asta o s-o ajute pe Louise ?

— Aş putea s-o fac fericită, pretinse Wilson candid, cu o voce tremurătoare care îl purta pe Scobie în urmă cu cincisprezece ani — spre un bărbat mult mai tînăr decît acest specimen corupt care îl asculta pe Wilson la ţărmul mării, desluşind în spatele cuvintelor plescăitul uşor al apei izbindu-se de lemnul debarcaderului.

Spuse domol :

— Ţi-ai da osteneala, sînt convins că ţi-ai da osteneala. Poate... dar n-avea el însuşi habar cum trebuie să termine propoziţia, ce vagă consolare sortită lui Wilson îi trecuse o clipă prin minte şi dispăruse apoi imediat.

În schimb îl cuprinse o furie împotriva slăbănoagei siluete romantice de lîngă ladă, care era atît de ignorant şi totuşi ştia atît de multe. Zise :

— Aş dori ca între timp să încetezi să mă tot spionezi.

— Asta e ocupaţia mea, recunoscu Wilson şi cizmele lui se mişcară în lumina lanternei.

— Lucrurile pe care le afli sînt aşa de lipsite de importanţă.

Îl lăsă pe Wilson lîngă depozitul de benzină şi trecu mai departe. Pe cînd urca treptele spre biroul lui Yusef putea distinge, privind înapoi, o pată mai compactă de întuneric, acolo unde Wilson stătea şi pîndea şi ura.

„Se va întoarce acasă și va întocmi un raport : «La ora 11,45 l-am văzut pe maiorul Scobie ducîndu-se fără îndoială la o întîlnire stabilită...»

Scobie ciocăni și intră direct în încăperea unde Yusef stătea pe jumătate lungit, cu picioarele pe birou, dictînd unui secretar negru. Fără să-și întrerupă propoziția — „cinci sute de suluri imprimeu cu cutii de chibrituri, șapte sute cincizeci cu găleți de nisip, șase sute din mătase artificială cu cărți de joc" — ridică spre Scobie o privire plină de speranță și neliniște. Apoi i se adresă tăios secretarului :

— Ieși afară. Dar să nu pleci. Spune-i servitorului meu că nu vreau să văd pe nimeni.

Își dădu jos picioarele de pe birou, se ridică și întinse o mînă puhavă.

— Bun venit, domnule maior Scobie, apoi lăsă mîna să cadă ca pe o bucată nedorită de material. E pentru prima dată că îmi onorați biroul, domnule maior Scobie.

— Nu prea știu nici eu de ce-am venit aici, acum, Yusef.

— A trecut mult timp de cînd nu ne-am mai văzut. Yusef se așeză, sprijinindu-și ostenit capul său mare pe o palmă cît o farfurie. Timpul trece atît de diferit pentru doi oameni — repede sau încet. După cum merge prietenia lor.

— Probabil că există un poem sirian despre asta.

— Există, domnule maior Scobie, răspunse Yusef prompt.

— Ar trebui să fii prieten cu Wilson, nu cu mine, Yusef. El citeşte versuri. Eu pricep numai proza.

— Un whisky, domnule maior Scobie ?

— N-aş zice nu. Se aşează de cealaltă parte a biroului şi inevitabilul sifon albastru apăru între ei.

— Şi ce mai face doamna Scobie ?

— De ce mi-ai trimis diamantul acela, Yusef?

— Vă eram dator, domnule maior Scobie.

— Ba nu, nu-mi erai. Te-ai achitat complet cu un petec de hîrtie.

— Mă străduiesc atîta să uit că ăsta a fost mijlocul. Îmi tot spun c-a fost de fapt din prietenie — că la bază a fost prietenia.

— N-ajută niciodată la nimic să te minţi singur, Yusef. Minciuna iese la suprafaţă ca untdelemnul.

— Domnule maior Scobie, dacă v-aş vedea mai mult, aş deveni un om mai bun.

Sifonul sîsîi în pahare şi Yusef bău cu lăcomie. Spuse :

— Simt în inima mea, domnule maior Scobie, că sînteţi îngrijorat, abătut... Întotdeauna mi-am dorit să veniţi la mine la necaz.

Scobie replică :

— Rîdeam de ideea asta — c-aş putea ajunge vreodată la dumneata.

— În Siria avem o poveste despre un leu şi un şoarece.

— Şi noi avem aceeaşi poveste, Yusef. Dar nu mi *te-am închipuit niciodată ca şoarece şi* nici eu nu sînt defel un leu. Nici gînd !

— Sînteţi necăjit din cauza doamnei Rolt şi a soţiei dumneavoastră, domnule maior Scobie ?

— Da.

— Nu trebuie să vă ruşinaţi de mine. Am avut multe necazuri cu femeile în viaţa mea. Acum e mai bine pentru că am învăţat lecţia. Nu trebuie să-ţi pese nici cît negru sub unghie. Le spui la fiecare : „Nu-mi pasă de tine nici cît negru sub unghie ! Mă culc cu cine poftesc. Ia-mă aşa cum sînt sau du-te învîrtindu-te. Nu-mi pasă nici cît negru sub unghie". Domnule maior Scobie, femeile întotdeauna acceptă. Oftă în paharul cu whisky. Uneori mi-am dorit să nu mă accepte.

— Yusef, am mers foarte departe ca să-i pot ascunde soţiei mele situaţia.

— Ştiu cît de departe aţi mers, domnule maior Scobie.

— Nu în întregime. Treaba cu diamantele a fost un fleac în comparaţie cu...

— Da ?

— N-ai putea înţelege. Oricum, mai e încă o persoană care ştie acum — Ali.

— Dar aveţi încredere în Ali ?

— Cred că da. Dar ştie şi despre dumneata. A intrat în cameră aseară şi a văzut diamantul. Servitorul dumitale a fost foarte indiscret.

Mîna mare, lată se mişcă pe masă.

— Am să mă ocup de el foarte curînd.

— Fratele vitreg al lui Ali e în serviciul lui Wilson. Se întîlnesc des.

— Asta e desigur rău, remarcă Yusef.

Acum spusese tot ce-l frămînta — totul afară de ce era mai rău. Încerca simțămîntul ciudat de a-și fi trecut, pentru prima dată în viață, povara pe umerii altcuiva și Yusef o purta — o purta în mod vizibil. Se ridică de pe scaun și-și deplasă șoldurile mari spre fereastră, privind țintă la perdeaua verde de camuflaj, ca la un peisaj. Duse o mînă la gură și începu să-și muște unghiile — țac, țac, țac, dinții lui apucau fiecare unghie pe rînd. Apoi începu la mîna cealaltă.

— Nu cred că e vreun motiv serios de îngrijorare, spuse Scobie. Se simțea cuprins de neliniște, ca și cînd ar fi declanșat din greșeală o mașinărie puternică pe care n-o putea stăpîni.

— E foarte rău să nu poți avea încredere, spuse Yusef. Trebuie să ai întotdeauna servitori de încredere. Trebuie să știi întotdeauna mai mult despre ei decît știu ei despre tine. Aceasta părea să fie concepția lui despre încredere. Scobie spuse :

— Aveam încredere în Ali.

Yusef își privi unghiile retezate și-și mai mușcă una. Zise :

— Nu vă faceți griji. Nu vreau să vă faceți griji. Lăsați totul în seama mea, domnule maior Scobie. Am să aflu eu pentru dumneavoastră dacă puteți avea încredere în el. Și enunță uluitoarea pretenție : Am să vă port eu de grijă.

— Cum ?

„Nu încerc nici un resentiment, își spuse Scobie cu uimire obosită. Mi se poartă de grijă." Și asupra lui coborî un fel de tihnă ca în copilărie.

— Nu trebuie să-mi puneți întrebări, domnule maior Scobie. Trebuie să lăsați totul în seama mea măcar de data asta. Știu ce am de făcut. Îndepărtîndu-se de la fereastră, Yusef își ațintí spre Scobie ochii ca niște telescoape neclintite, oarbe, metalice. Însoțindu-și vorba cu un gest al palmei sale mari, umede, gest liniștitor, ca de infirmieră, spuse : O să-i scrieți un bilețel servitorului dumneavoastră, domnule maior Scobie, cerîndu-i să vină aici. O să i-l ducă servitorul meu.

— Dar Ali nu știe să citească.

— Și mai bine atunci. O să-i trimiteți un obiect de-al dumneavoastră prin servitorul meu ca să știe că vine din partea dumneavoastră. Inelul cu sigiliu.

— Ce-ai de gînd să faci, Yusef ?

— Am de gînd să vă ajut, domnule maior Scobie. Atîta tot.

Încet, ezitînd, Scobie încercă să-și scoată inelul. Spuse :

— E în serviciul meu de cincisprezece ani. Pînă acum am avut întotdeauna încredere în el.

— O să vedeți, îl liniști Yusef. Totul o să fie bine. Întinse palma spre el ca să primească inelul și mîinile li se atinseră : era ca un legămînt între conspiratori. Adăugă : Doar cîteva cuvinte.

— Inelul nu vrea să iasă, spuse Scobie. Simțea un impuls ciudat de a se împotrivi. Oricum, nu e necesar. O să vină dacă servitorul dumitale îi spune că îl chem eu.

— Nu prea cred. Nu le place să vină noaptea pe chei.

— N-are de ce se teme. N-o să fie singur. Servitorul dumitale o să vină cu el.

— Oh, da, da desigur. Dar eu totuşi cred — dac-aţi vrea să-i trimiteţi ceva ca să fie sigur — ştiţi, că nu e o cursă. Înţelegeţi. Servitorul lui Yusef nu se bucură de mai multă încredere decît Yusef însuşi.

— Atunci lasă-l să vină mîine.

— Astă seară e mai bine, insistă Yusef.

Scobie se pipăi prin buzunare : şiragul rupt de mătănii îi zgîrie unghiile. Spuse :

— Să-i ducă astea, dar nu e necesar... şi amuţi, dînd din nou cu ochii de privirea aceea lipsită de expresie.

— Mulţumesc, zise Yusef. E un obiect foarte potrivit. Din uşă, adăugă : Simţiţi-vă ca acasă, domnule maior Scobie. Mai turnaţi-vă ceva de băut. Eu trebuie să-i dau instrucţiuni servitorului meu...

Lipsi foarte mult timp. Scobie îşi turnă un al treilea pahar de whisky şi apoi, pentru că micul birou devenise sufocant, dădu deoparte perdelele ferestrei dinspre mare după ce stinse lumina şi lăsă să pătrundă înăuntru puţinul vînt care adia dinspre golf. Luna se înălţa şi sub razele ei gara maritimă plutitoare scînteia ca gheaţa cenuşie. Cuprins de neastîmpăr, se îndreptă către cealaltă fereastră care dădea pe chei înspre bărăcile şi grămezile de vechituri ale oraşului indigen. Îl văzu pe secretarul lui Yusef venind din partea aceea, şi se gîndi că Yusef îi ţinea, probabil, strînşi în frîu pe şobolanii cheiurilor, dacă secretarul lui se încumeta să treacă

singur prin domeniul lor. „Am venit să cer ajutor, își spuse, și mi se poartă de grijă — cum, și cu sacrificiul cui ?“ Era ziua tuturor sfinților și-și aminti cum, cu această ocazie, îngenunchease automat pentru a doua oară, aproape fără teamă sau rușine, urmărindu-l pe preot care se apropia cu anafura. Pînă și actul damnării veșnice putea deveni la fel de lipsit de importanță ca orice obișnuință. Reflectă : „Inima mi s-a împietrit“, și-și reprezentă cochiliile fosilizate de pe o plajă : spiralele pietrificate asemenea unor artere. I se părea că putreziciunea lui e atît de avansată încît era inutil să mai facă vreun efort. Dumnezeu sălășluia în trupul lui, iar trupul lui se descompunea dinspre interior pornind din acel germene.

— E prea cald ? întrebă vocea lui Yusef. Să lăsăm camera în întuneric. Cînd ești cu un prieten, întunericul e plăcut.

— Ai lipsit foarte mult.

Yusef explică cu o imprecizie voită :

— Au fost multe de aranjat.

Scobie simți că acum ori niciodată trebuie să-l întrebe pe Yusef ce plan are, dar oboseala decăderii lui îi împletici limba.

— Da, e foarte cald, spuse Scobie, să încercăm să facem curent, și deschise fereastra laterală dinspre chei. Mă întreb dacă Wilson s-a dus acasă.

— Wilson ?

— M-a văzut venind aici.

— Nu trebuie să fiți îngrijorat, domnule maior Scobie. Cred că servitorul dumneavoastră poate deveni foarte demn de încredere.

Uşurat şi plin de speranţă, Scobie întrebă :

— Vrei să spui că-l ai în puterea ta ?

— Nu puneţi întrebări. O să vedeţi.

Speranţa şi uşurarea păliră deopotrivă. Spuse :

— Yusef, *trebuie* să ştiu...

Dar Yusef continuă :

— Întotdeauna am visat o seară exact ca asta, cu două pahare alături, şi întuneric, şi răgaz să stăm de vorbă despre lucruri importante, domnule maior Scobie. Despre religie, familie, poezie. Am o mare stimă pentru Shakespeare. Regimentul regal de artilerie are actori excelenţi, ei m-au făcut să preţuiesc nestematele literaturii engleze. Sînt nebun după Shakespeare. Uneori, din cauza lui Shakespeare, mi-ar plăcea să pot citi, dar sînt prea bătrîn ca să mai învăţ. Şi mă gîndesc că atunci s-ar putea să-mi pierd memoria. Asta ar dăuna afacerilor mele şi, deşi nu trăiesc pentru afaceri, trebuie să fac afaceri pentru ca să trăiesc. Sînt atîtea subiecte despre care mi-ar plăcea să stăm de vorbă. Aş vrea să cunosc filozofia dumneavoastră asupra vieţii.

— N-am nici una.

— Făclia care vă luminează paşii prin pădure.

— M-am rătăcit.

— Nu un om ca dumneavoastră, domnule maior Scobie. Am atîta admiraţie pentru caracterul dumneavoastră. Sînteţi un om drept.

— N-am fost niciodată, Yusef. Nu m-am cunoscut pe mine însumi, asta-i tot. Există o vorbă, ştii, „urma alege..." M-am născut stînd aici cu dumneata şi bînd whisky, ştiind...

— Ştiind ce, domnule maior Scobie ?

Scobie îşi goli paharul. Spuse :

— Servitorul dumitale desigur că trebuie să fi ajuns acum la mine acasă.

— Are bicicletă.

— Atunci ar trebui să fie pe drum încoace.

— Nu trebuie să fim nerăbdători. S-ar putea să avem de aşteptat încă mult. Ştiţi cum sînt băieţii ăştia, domnule maior Scobie.

— Am crezut că ştiu.

Observă că îi tremură mîna stîngă aşezată pe birou şi şi-o strînse între genunchi ca s-o ţină nemişcată. Îşi aminti de deplasările lungi pe lîngă graniţă, de nenumăratele prînzuri în umbra pădurii cu Ali pregătind mîncarea într-o cutie veche de sardele şi din nou îi veni în minte ultimul drum la Bamba — aşteptarea îndelungată la bac, criza de malarie şi Ali mereu la dispoziţie. Îşi şterse năduşeala de pe frunte şi se gîndi o clipă : „E doar o stare de rău, o febră, curînd am să-mi revin". Dosarul ultimelor şase luni — prima noapte în cabana Nissen, scrisoarea care spunea prea multe, diamantele lui Yusef trecute prin contrabandă, minciunile, împărtăşania luată pentru a linişti bănuielile unei femei — păreau la fel de lipsite de substanţă ca şi umbrele proiectate pe pat de un felinar de vînt. Îşi spuse : „Acum îmi revin", şi auzi sirenele vestind alarma întocmai ca în acea noapte, noaptea aceea... Clătină din cap şi se trezi la realitate : Yusef şezînd în întuneric de cealaltă parte a biroului, gustul de whisky şi conştiinţa că totul era neschimbat. Vorbi anevoie :

— Ar fi trebuit să fi sosit pînă acum.

Yusef spuse :

— Ştiţi cum sînt băieţii ăştia. Se sperie din cauza sirenelor şi fug la adăpost. Noi să stăm aici şi să discutăm amîndoi, domnule maior Scobie. E o ocazie rară pentru mine... Aş vrea să nu mai vină niciodată dimineaţa.

— Dimineaţa ? N-am de gînd să-l aştept pe Ali pînă dimineaţă.

— Se prea poate să-i fie frică. Să ştie că l-aţi dibuit şi să fugă. Uneori servitorii ăştia se întorc în hăţiş...

— Vorbeşti prostii, Yusef.

— Încă un whisky, domnule maior Scobie ?

— Bine. În regulă. Se întrebă : „Oare mă dedau şi la băutură ?“ Îi făcea impresia că nu mai are nici o formă, că nu mai poate fi atins şi definit : „Acesta e Scobie“.

— Domnule maior Scobie, circulă zvonuri că pînă la urmă se va face dreptate şi că veţi fi avansat comisar şef.

Scobie îşi formulă cu grijă răspunsul :

— Nu cred că se va ajunge vreodată pînă acolo.

— Am vrut doar să vă spun, domnule maior Scobie, că nu trebuie să vă faceţi griji în privinţa mea. Vă doresc numai binele, nu-mi doresc nimic mai mult. Am să dispar din viaţa dumneavoastră. Nu vreau să fiu o piatră de moară. Pentru mine e destul că mi-a fost dat să am această noapte — această lungă conversaţie despre tot felul de subiecte. Am să-mi amintesc mereu de noaptea asta. Nu trebuie să vă faceţi probleme. O să am eu grijă.

Prin fereastra din spatele capului lui Yusef, de undeva din aglomerarea de colibe și magazii, izbucni un țipăt : durere și teamă : se înălța ca un animal care, înecîndu-se, se zbate după aer — apoi se prăvăli din nou în bezna camerei, în whisky, sub birou, în coșul de hîrtii, un țipăt terminat, aruncat.

Yusef spuse prea grăbit :

— Vreun bețiv. Apoi, neliniștit izbucni, scurt ca un lătrat : Unde vă duceți, domnule maior Scobie ? E riscant — singur.

Aceasta a fost ultima dată cînd Scobie l-a mai văzut pe Yusef, o siluetă proiectată țeapăn și încovoiat pe perete, lumina lunii lucind pe sifon și pe cele două pahare golite. La baza scărilor stătea secretarul privind țintă spre chei. Razele lunii îi jucară în ochi : ca niște borne rutiere fosforescente indicau direcția de luat.

Nu mișca nimic prin depozitele goale de o parte sau cealaltă, nici printre saci sau lăzi cînd Scobie își plimbă lanterna. Dacă haimanalele cheiurilor fuseseră pe acolo, țipătul desigur îi gonise înapoi în ascunzătorile lor. Pașii lui răsunau cu ecou printre magazii și, undeva, un cîine vagabond urla jalnic la lună. S-ar fi putut foarte bine să caute în van pînă în zori prin acest talmeș-balmeș de gunoaie : ce oare l-a mînat atît de iute și fără șovăire spre cadavru de parcă chiar el ar fi ales locul crimei ? Învîrtindu-se încolo și încoace pe cărările formate de prelate și lemn, simțea un nerv pe frunte semnalizînd spre locul unde se afla Ali.

Corpul zăcea încovrigat și neînsemnat, ca un arc de ceas, stricat, sub un morman de canistre de benzină goale : arăta ca și cum ar fi fost împins acolo cu o lopată în așteptarea dimineții și a păsărilor care se hrănesc cu hoituri. Scobie trăi o clipă de speranță înainte de a întoarce corpul cu fața în sus, fiindcă în definitiv fuseseră doi băieți pe drum, împreună. Gîtul cenușiu ca de focă fusese crestat de mai multe ori. „Da, reflectă, acum pot avea încredere în el !" Globurile galbene, injectate, ale ochilor se holbau la el ca ale unui străin, de parcă acest corp l-ar fi izgonit, l-ar fi renegat : „Nu te cunosc, omule !". Scobie jură cu glas tare, isteric :

— Pe Dumnezeul meu, am să pun mîna pe ucigaș !

Dar sub ținta acelei priviri anonime, nesinceritatea pieri. Își spuse : „Eu sînt ăla. N-am știut eu tot timpul în biroul lui Yusef că se pune ceva la cale ? N-aș fi putut insista să capăt un răspuns ?" O voce zise :

— *Sahib* ?

— Cine ești ?

— Caporalul Laminah, să trăiți.

— Vezi pe-aici prin jur un șirag de mătănii rupt ? Caută atent.

— Nu văd nimic, *sahib*.

Scobie își spuse : „Măcar de-aș putea plînge, de-aș putea măcar simți durere ; oare m-am înrăit chiar pînă într-atîta ?" Fără voie își plecă privirea spre cadavru. Vapori de benzină pluteau de jur împrejur prin noaptea grea și, pentru o clipă, văzu corpul ca pe ceva foarte mic și

negru situat la mare depărtare — ca o fărîmă din şiragul de mătănii pe care-l căuta : cîteva mărgele negre şi chipul lui Dumnezeu înfăşurat la capătul lor. „Oh, Doamne, cugetă el, te-am ucis : m-ai slujit în toţi aceşti ani şi te-am ucis cu mîna mea după atîta amar de vreme !"

Scobie simţi lacrimi în gură, gust de sare în crăpăturile buzelor.

— Ce s-a întîmplat, *sahib ?* şopti caporalul, îngenunchind lîngă cadavru.

— L-am iubit pe omul ăsta, spuse Scobie.

PARTEA A DOUA

CAPITOLUL ÎNTÎI

1

DE ÎNDATĂ ce-i predă lui Fraser serviciul și-și închise biroul pe ziua aceea, Scobie o porni spre cabanele Nissen. Conducea cu ochii pe jumătate închiși, privind drept înainte : își spunea : „Acum, azi, am să fac ordine, cu orice preț ! Viața o să înceapă din nou : acest coșmar al iubirii a luat sfîrșit !“ Simțea că pentru el murise pentru totdeauna, în noaptea precedentă, sub canistrele de benzină. Soarele îi dogorea mîinile care se lipiseră de nădușeală pe volan.

Mintea lui era atît de concentrată la ce urma să se întîmple — deschisul unei uși, cîteva cuvinte și apoi închisul unei uși pentru totdeauna — încît aproape trecu pe lîngă Helen fără s-o observe. Cobora dealul spre el, fără pălărie pe cap. Nici nu văzu mașina. Scobie trebui să întoarcă după ea și s-o ajungă din urmă. Cînd se întoarse, îndreptă spre el fața pe care o văzuse la Pende trecînd pe targă — învinsă, epuizată, la fel de lipsită de vîrstă ca un ciob de sticlă.

— Ce faci aici, în soare, fără pălărie ?

— Te căutam pe tine, răspunse Helen vag, stînd acolo și tremurînd.

— Vino în mașină. Să nu faci insolație.

O expresie de șiretenie se aprinse în ochii ei.

— E chiar aşa de simplu ? întrebă ea, dar se supuse.

Şedeau alături în maşină. Nu mai avea nici un rost să plece mai departe : puteau să-şi ia adio aici, la fel de bine ca şi dincolo. Helen zise :

— Am aflat despre Ali azi dimineaţă. E fapta ta ?

— Nu i-am tăiat chiar eu gîtlejul, dar a murit pentru că exist eu.

— Ştii cine ?

— Nu ştiu cine a mînuit cuţitul. O haimana de pe cheiuri, bănuiesc. Servitorul lui Yusef, care era cu el, a dispărut. Poate că el l-a omorît sau poate e mort şi el. N-o să putem dovedi niciodată nimic. Mă îndoiesc că Yusef a pus la cale chiar totul.

— Ştii, spuse ea, ăsta-i sfîrşitul pentru noi. Nu pot continua să te distrug. Nu spune nimic. Lasă-mă pe mine să vorbesc. Nu mi-aş fi închipuit niciodată că va fi aşa. Alţii se pare că au legături amoroase care încep şi se sfîrşesc, şi sînt fericiţi, dar cu noi e altfel. Pare să fie totul sau nimic. Aşa că va trebui să fie nimic. Te rog nu vorbi. Mă gîndesc la asta de săptămîni întregi. Am să plec de aici — curînd, curînd.

— Unde ?

— Ţi-am spus să nu vorbeşti. Nu pune întrebări. În parbriz putea să desluşească o palidă reflecţie a disperării ei. Se simţea ca şi cum ar fi fost sfîşiat în bucăţele. Dragul meu, să nu crezi că e uşor. N-am făcut în viaţa mea ceva atît de greu. Mi-ar fi mult mai uşor să mor. Tu eşti prezent în toate. N-o să mai pot vedea o cabană Nissen — sau o maşină Morris. Sau să gust

un gin roz. Să văd o faţă de negru. Chiar şi un pat... totuşi trebuie să dorm într-un pat. Nu ştiu unde am să pot scăpa de tine. N-ajută la nimic să-mi spun că peste un an totul va fi uitat. E un an pe care va trebui să-l parcurg. Ştiind tot timpul că exişti undeva. Aş putea trimite o telegramă sau o scrisoare şi tu va trebui s-o citeşti, chiar dacă n-ai răspunde. Scobie reflectă : „Mult mai uşor i-ar fi dacă aş fi mort". Dar nu trebuie să scriu, continuă ea. Nu plîngea : cînd Scobie aruncă o privire furişă, ochii ei erau uscaţi şi roşii, aşa cum şi-i amintea că fuseseră la spital, obosiţi. Trezirea din somn va fi lucrul cel mai cumplit, urmă Helen. Există întotdeauna o clipă cînd uiţi că totul e altfel.

Scobie spuse :

— Şi eu am venit aici ca să ne despărţim. Dar sînt lucruri pe care nu le pot face.

— Nu vorbi, dragul meu. Încerc să fiu cuminte. Nu vezi că sînt cuminte ? Nu e nevoie să mă părăseşti tu — eu am să te părăsesc pe tine. N-ai să ştii niciodată încotro am apucat-o. Sper să n-ajung chiar o tîrfă.

— Nu, zise el, nu !

— Taci, dragul meu. Totul o să fie bine pentru tine. O să vezi. O să poţi face ordine în viaţa ta. O să fii din nou un bun catolic — asta-i ce-ţi doreşti cu adevărat, nu-i aşa, şi nu o colecţie de femei ?

— Doresc să nu mai provoc suferinţe, spuse el.

— Doreşti linişte, dragul meu. O să ai linişte, vei vedea. Totul se va aranja. Îşi aşeză mîna pe

genunchiul lui şi se porni în cele din urmă să plîngă, după efortul făcut pentru a-l consola. Scobie se întrebă : „De unde îi vine tandreţea asta sfîşietoare ? Unde învaţă tinerii să se matu-rizeze aşa de repede“ ?

— Uite ce, dragul meu. Nu veni cu mine pînă la cabană. Deschide-mi portiera maşinii. E înţe-penită. O să ne luăm adio aici, şi-ai să te duci acasă — sau la birou dacă preferi. E mult mai uşor aşa. Nu-ţi face griji în privinţa mea. O să mă descurc.

Scobie reflectă : „Am fost scutit o dată de a fi prezent la o moarte şi acum în schimb le trăiesc pe toate celelalte“. Se aplecă peste ea şi se opinti în uşa maşinii : lacrimile ei îi atinseră obrazul. Simţi urma lor ca pe o arsură. Helen urmă :

— Nu văd de ce nu ne-am săruta de adio. Nu ne-am certat. N-a avut loc nici o scenă. Nu ră-mîne nici un gust amar.

Pe cînd se sărutau, Scobie simţi prezenţa du-rerii zbătîndu-se ca inima unei păsări pe buzele lui. Rămaseră nemişcaţi, tăcuţi, cu portiera des-chisă. Cîţiva muncitori negri ce coborau la vale, se uitară curioşi înăuntru.

Helen spuse :

— Nu-mi vine să cred că asta e ultima dată : c-am să mă dau jos şi tu ai să pleci şi n-o să ne mai vedem niciodată. N-am să mai ies pînă la plecarea mea de-aici, decît atît cît va fi absolut necesar. Eu voi fi aici sus şi tu acolo jos. Oh, Doamne, aş vrea să nu fi avut mobila pe care mi-ai adus-o tu.

— E o mobilă tip, nimic altceva.

— La unul din scaune, împletitura de trestie e ruptă, acolo unde te-ai așezat tu prea brusc.

— Draga mea, draga mea, așa nu se poate !

— Nu vorbi, iubitule. Încerc să fiu foarte cuminte, zău, dar nu pot spune lucrurile astea nimănui pe lume. În cărți există întotdeauna o confidentă. Dar eu n-am o confidentă. Trebuie să le spun pe toate odată.

Scobie reflectă din nou : „Dac-aș fi mort, s-ar simți eliberată de mine. Morții sînt dați uitării foarte repede ; despre morți nu te întrebi : «Oare ce face acum, cu cine e ?» Pentru ea, asta e partea grea.“

— Acum, iubitule, voi trece la fapte. Închide ochii. Numără încet pînă la trei sute, și eu am să mă fac nevăzută. După aceea întoarce mașina repede și pornește ca trăsnetul. Nu vreau să te văd plecînd. Și-am să-mi astup urechile. Nu vreau să aud cum schimbi viteza la poalele dealului. De-o sută de ori pe zi aud mașinile făcînd asta. Nu vreau să te aud pe tine schimbînd viteza.

— Oh, Doamne, se rugă el, cu mîinile șiroind de nădușeală pe volan, ia-mi zilele acum, în clipa asta ! Doamne, nu vei primi niciodată o căință mai deplină. Sînt o adevărată nenorocire. Port suferința cu mine cum își poartă un cadavru mirosul. Ia-mi zilele. Omoară-mă ! Putregaiul nu se stîrpește singur. Ia-mi zilele. Acum, Acum, Acum !

— Închide ochii, iubitule. Acesta e sfîrșitul. Cu adevărat sfîrșitul. Adăugă cu deznădejde : Și totuși, pare o prostie.

Scobie spuse :

— N-am să închid ochii. N-am să te părăsesc. Ţi-am promis.

— Nu tu mă părăseşti. Eu te părăsesc pe tine.

— Nu e cu putinţă Ne iubim. Nu e cu putinţă. Aş veni diseară să văd cum te simţi. Nu voi fi în stare să dorm...

— Întotdeauna dormi. N-am cunoscut niciodată pe cineva care să doarmă aşa de bine. Oh, dragul meu, ia te uită. Încep să rîd iar de tine de parcă nici n-ar fi vorba să ne despărţim.

— Nici nu ne despărţim. Nu încă.

— Dar nu-ţi provoc decît neajunsuri. Nu-ţi pot oferi nici un dram de fericire.

— Fericirea nu e totul.

— Luasem hotărîrea.

— Şi eu.

— Dar, iubitule, ce ne facem ? Capitularea ei era totală. În definitiv, nu-mi pasă dacă situaţia continuă aşa cum este. Nu-mi pasă de minciuni. De nimic.

— Lasă totul pe seama mea. Trebuie să reflectez.

Se aplecă peste ea şi trase portiera. Înainte ca închizătoarea să fi ţăcănit, Scobie luase hotărîrea.

2

Scobie îl urmărea cu privirea pe ajutorul de servitor în timp ce strîngea masa de seară, îl urmărea intrînd şi ieşind, urmărea tălpile goale lipăind pe pardoseală. Louise spuse :

— Știu că e un lucru îngrozitor, dragul meu, dar trebuie să-l dai uitării. Nu-l mai poți ajuta cu nimic acum pe Ali.

Un nou pachet de cărți sosise din Anglia și Scobie o privea cum taie foile unui volum de versuri. În părul ei se zăreau mai multe fire cărunte decît avusese înaintea plecării în Africa de Sud, dar arăta, după părerea lui, mai tînără cu cîțiva ani pentru că acum acorda mai multă atenție fardării : măsuța ei de toaletă era înțesată cu borcănașele și sticluțele și tuburile pe care le adusese cu ea din sud. Moartea lui Ali nu însemna prea mare lucru pentru Louise, și de ce-ar fi însemnat ? În cazul lui, sentimentul vinovăției o făcea atît de importantă. Altminteri, o moarte oarecare nu te mîhnește. Cînd ești tînăr îți închipui că dragostea presupune și înțelegere, dar odată cu vîrsta pricepi că nici o ființă omenească n-o poate înțelege pe alta. Dragostea înseamnă și dorința de a înțelege, dar curînd eșecul constant omoară dorința și dragostea moare și ea probabil, sau se preschimbă în această afecțiune istovitoare, în realitate, compasiune... Louise se afla acolo lîngă el și citea versuri, dar era la o mie de mile depărtare de chinul care făcea ca mîna lui să tremure și gura să i se usuce. „Ar înțelege, își spuse Scobie, dacă aș fi un caz descris într-o carte, dar oare eu aș înțelege-o dac-ar fi doar un personaj de roman? Eu unul nu citesc genul ăsta de cărți".

— N-ai nimic de citit, dragă ?

— Îmi pare rău. Nu prea am chef de citit.

Louise închise cartea şi lui Scobie îi trecu prin minte gîndul că, în definitiv, avea şi ea de făcut propriul ei efort : se străduia să-i fie de ajutor. Uneori se întreba îngrozit dacă nu cumva ştia totul, dacă expresia aceea de mulţumire pe care o afişa de cînd se întorsese nu masca suferinţa. Louise spuse :

— Hai să vorbim despre Crăciun.

— Mai e mult pînă atunci, replică el grabnic.

— Nici n-apuci să-ţi dai bine seama, c-a şi venit vremea. Mă gîndeam dacă să nu organizăm şi noi o petrecere. Întotdeauna am fost invitaţi la masa de seară ; ar fi plăcut să chemăm lumea la noi. Poate în seara de ajun.

— Cum vrei tu.

— Am putea să ne ducem apoi cu toţii la slujba de la miezul nopţii. Desigur că tu şi cu mine va trebui să nu bem nimic după ora zece — dar ceilalţi pot face cum le place.

Îşi înălţă ochii spre ea şi o clipă o duşmăni cînd o văzu stînd acolo atît de voioasă şi punînd la cale cu atîta automulţumire, după impresia lui, viitoarea lui osîndă veşnică. Avea să fie avansat comisar şef. Louise obţinuse ceea ce-şi dorise — genul ei de succes, totul era acum în perfectă regulă pentru ea. Scobie reflectă : „Cea pe care am iubit-o era femeia înnebunită că lumea rîde de ea în spate. Eu iubesc eşecul ; nu pot iubi succesul. Şi cît de plină de succes arată aşa cum stă acolo, o fiinţă salvată !“ Şi pe faţa aceea lată, Scobie văzu — ca pe un ecran cinematografic jurnalul de actualităţi — corpul lui Ali zăcînd sub canistrele negre, ochii încercănaţi

ai lui Helen şi toate chipurile celor pierduţi, partenerii lui de exil. Cugetînd la ceea ce făcuse şi la ce avea de gînd să facă, îşi spuse : „Chiar şi Dumnezeu e un eşec“.

— Ce e, Tick ? Tot te mai frămînţi ?

Dar nu putea să-i adreseze rugămintea care-i stătea pe buze : „Îngăduie-mi să-mi fie iarăşi milă de tine, fii dezamăgită, neatrăgătoare, fii un eşec, aşa ca să te pot iubi iar fără această prăpastie între noi. Timpul zboară. Vreau să te iubesc şi eu acum, la sfîrşit.“ Răspunse vlăguit :

— E durerea aia a mea. Acum m-a lăsat. Cînd mă apucă — îşi aminti expresia din tratatul de medicină — simt ca o menghină.

— Trebuie să te duci la doctor, Ticki.

— Am să mă duc mîine. Intenţionam să mă duc în orice caz din cauza insomniei.

— Insomniei ? Dar, Ticki, tu dormi buştean.

— Nu prea, în ultima săptămînă.

— Ţi se pare.

— Nu. Mă trezesc pe la două şi nu mai reuşesc să readorm — decît cu puţin înainte să vină să ne scoale. Nu-ţi face griji. Am să iau nişte tablete.

— Nu pot să sufăr somniferele.

— N-am să iau atîta cît să devină o obişnuinţă.

— Trebuie să te facem bine pînă la Crăciun, Ticki.

— Am să mă fac bine pînă la Crăciun. Se îndreptă spre ea cu mişcări ţepene imitînd ţinuta omului care se teme că durerea i-ar putea reveni, şi-şi aşeză mîna pe pieptul ei. Nu-ţi face griji.

De îndată ce o atinse, dușmănia pieri — nu era chiar atît de plină de succes : n-o să fie nicicînd soția comisarului șef al poliției.

După ce Louise se duse la culcare, Scobie își scoase jurnalul intim. Cel puțin aici nu mințise niciodată. În cel mai rău caz, omisese. Înregistrase temperaturile cu aceeași grijă pe care o vădea un căpitan de vas cînd își completează jurnalul de bord. Nici nu exagerase nici nu minimalizase vreodată ceva și nu se lăsase antrenat în speculații. Tot ce scrisese acolo erau fapte concrete : *1 noiembrie. Liturghia matinală cu Louise. Petrecut dimineața cu un caz de furt acasă la doamna Onoko. Temperatura la ora paisprezece, 91°. Vizitat pe Y la el la birou. Ali găsit ucis.* Acest enunț era la fel de direct și de simplu ca și cel scris altă dată cînd consemnase : *C. a murit. 2 noiembrie.* Rămase mult timp cu această dată în fața ochilor, așa de mult încît, în cele din urmă, Louise îl strigă de sus.

— Culcă-te liniștită, dragă. Dacă stau treaz pînă mai tîrziu, poate reușesc să dorm cum trebuie.

Dar, epuizat de ziua care trecuse și de toate planurile care trebuiau puse la punct, aproape că picotea la masă. Se duse la răcitor și, înfășurînd o bucată de gheață în batistă, și-o lipi de frunte pînă cînd somnul dispăru.

2 noiembrie. Puse din nou mîna pe toc : acesta era propriul său certificat de deces pe care îl semna acum. Scrise : *Am văzut-o pe Helen cîteva minute.* (E întotdeauna mai prudent să nu lași în urma ta nici un detaliu pe care altcineva

l-ar putea dezgropa). *Temperatura la ora paisprezece, 92°. Seara, reapariția durerii. Mă tem de angină.* Se întoarse la paginile din urmă, cu însemnările din ultima săptămînă, și adăugă ici și colo : *Dormit foarte prost. Noapte albă. Insomnia persistă.* Reciti însemnările cu atenție : mai tîrziu vor fi examinate de judecătorul de instrucție, de inspectorii de la asigurări. Îi părură a fi în stilul lui obișnuit. Apoi își duse din nou gheața la frunte ca să alunge somnul. Nu era decît douăsprezece și jumătate ; ar fi mai bine să nu se ducă la culcare înainte de ora două.

CAPITOLUL DOI

1

— Mă strînge, explică Scobie, ca o menghină.

— Și ce faceți atunci ?

— Păi, nimic. Stau cît pot de liniștit pînă cînd îmi trece durerea.

— Cît durează ?

— E greu de precizat, dar nu cred că mai mult de un minut.

Stetoscopul executa parcă un ritual. Într-adevăr, în tot ce făcea doctorul Travis era ceva sacru : o gravitate, aproape o venerație. Poate pentru că era tînăr, trata corpul omenesc cu adînc respect ; cînd ciocănea pieptul, o făcea domol, precaut, cu urechea aplecată,

de parcă s-ar fi aşteptat ca la ciocănitul lui să răspundă într-adevăr cineva sau ceva. Cuvinte latineşti susurau liniştitor pe buzele lui, ca la slujbă — *sternum* în loc de *pacem*.

— Şi apoi, spuse Scobie, mai e şi insomnia.

Tînărul doctor şedea la biroul lui şi ciocănea uşor cu un creion chimic ; la colţul gurii avea o pată albăstrie, care părea să arate că uneori sugea creionul fără să-şi dea seama.

— Asta e probabil o stare nervoasă, teama de durere. Nimic important.

— Pentru mine e important. Nu puteţi să-mi daţi ceva ? După ce adorm e-n regulă, dar stau treaz ore întregi, aşteptînd... Uneori nu prea sînt în formă la treabă. Şi un poliţist, ştiţi, are nevoie de o minte limpede.

— Desigur, încuviinţă doctorul Travis. Am să vă pun curînd pe roate. *Evipan* e leacul care vă trebuie. „Cît de uşor mergea !“ Acum în privinţa durerii — şi se porni pe toc, toc, toc cu creionul lui — o certitudine e, bineînţeles, imposibilă... aş vrea să notaţi cu grijă împrejurările fiecărui atac... ce anume pare să-l declanşeze. Atunci ne va fi mai uşor să reglementăm situaţia, s-o evităm aproape cu desăvîrşire.

— Dar care o fi cauza ?

Doctorul Travis răspunse :

— Sînt unele cuvinte care îi şochează întotdeauna pe profani. Dacă aş putea să mă refer la cancer folosind un simbol ca H_2O, oamenii n-ar mai fi chiar aşa de înspăimîntaţi. Acelaşi lucru se întîmplă cu angina.

— Credeţi că e angină ?

— Prezintă toate caracteristicile. Dar oamenii trăiesc ani de zile cu angină — muncesc chiar satisfăcător. Trebuie să vedem exact cît puteţi să activaţi.

— Să-i spun soţiei mele ?

— Nu e nici un motiv să nu-i spuneţi. Mă tem că s-ar putea să însemne — pensionarea.

— Asta e tot ?

— Dacă vă îngrijiţi cum trebuie, serios, angina ar putea fi ultima din cauzele care să vă răpună.

— Pe de altă parte presupun că se poate întîmpla oricînd ?

— Nu pot garanta nimic, domnule maior Scobie. Nu sînt nici măcar pe de-a-ntregul satisfăcut cu diagnosticul de angină.

— Atunci am să-l înştiinţez discret pe comisarul-şef. Nu vreau s-o alarmez pe soţia mea pînă cînd nu ştiu ceva sigur.

— În locul dumneavoastră i-aş spune exact ce v-am spus eu. E bine să fie pregătită. Dar spuneţi-i că puteţi trăi ani de zile dacă vă îngrijiţi.

— Şi insomnia ?

— Asta o să v-ajute să dormiţi.

Aşezat în maşină cu pacheţelul de medicamente pe locul de alături, reflectă : „Acum nu-mi rămîne decît să aleg data". Nu porni maşina un timp destul de îndelungat ; încerca un sentiment de groază de parcă doctorul i-ar fi pronunţat de fapt sentinţa de moarte. Ochii

lui stăruiau asupra punctului de ceară, neted ca o rană uscată, care sigila pachețelul. Își spuse : „Trebuie să fiu în continuare foarte atent, deosebit de atent. Pe cît posibil, nimeni nu trebuie să aibă nici măcar o vagă bănuială". Nu era vorba numai de polița lui de asigurare pe viață; dar fericirea celorlalți trebuia asigurată. Era mult mai greu să uiți o sinucidere, decît moartea unui om de vîrstă mijlocie suferind de angină.

Desfăcu pachețelul și studie instrucțiunile. N-avea idee cît putea fi doza fatală, dar fără îndoială că dacă ar lua de zece ori cantitatea prescrisă ar merge la sigur. Asta însemna dosirea cîte unei doze în fiecare seară, timp de nouă seri, pentru a fi luate toate odată într-a zecea. Era necesar să inventeze noi dovezi în jurnalul său, care trebuia să continue neîntrerupt pînă la sfîrșit — 12 noiembrie. Trebuia să-și fixeze treburi pentru săptămîna următoare. În comportarea lui, nu trebuia să apară nici cel mai mic indiciu al unui eventual adio. Era cea mai cumplită crimă pe care o putea comite un catolic — trebuia să fie deci perfectă.

Mai întîi comisarul șef... Se îndreptă cu mașina spre sediul poliției, dar opri în fața bisericii. Solemnitatea crimei îi apăsa cugetul aproape ca fericirea : în sfîrșit, acționa — bîjbîise și șovăise prea mult timp. Puse pachețelul la păstrare în buzunar și intră în biserică, purtînd asupra lui moartea. O negresă bătrînă aprindea o lumînare în fața statuii Fecioarei ; o alta ședea cu papornița de tîrguieli alături și cu mîinile împreunate

privind țintă la altar. Altfel biserica era goală. Scobie luă loc lingă intrare : nu se simțea în dispoziție să se roage — ce rost mai avea ? Dacă erai catolic, cunoșteai toate răspunsurile : nu exista rugăciune care să aibă efect în cazul unui păcat mortal, dar le urmări pe cele două negrese cu tristă invidie. Ele erau încă locuitoare ale acestui tărîm pe care el îl părăsise. Iubirea lui omenească îl privase de cealaltă iubire, iubirea pentru eternitate. N-ajuta la nimic să se amăgească, așa cum ar fi făcut un tînăr, spunîndu-și că merită prețul.

Dacă nu putea să se roage, putea cel puțin să stea de vorbă cu Dumnezeu, așezat acolo în spate, cît mai departe de Golgota. Spuse : „Oh, Doamne, eu sînt singurul vinovat, pentru că am fost tot timpul conștient de ce fac. Am preferat să-ți pricinuiesc durere ție, decît lui Helen sau soției mele pentru că eu n-am cum să văd suferința ta. Pot numai să mi-o închipui. Dar există limite la ceea ce pot să-ți pricinuiesc și ție — și lor. Nu le pot părăsi pe nici una din ele cît timp sînt în viață, dar dacă mor pot să mă smulg din șuvoiul sîngelui lor. Ele suferă din cauza mea dar îmi stă în putere să le vindec. Și tu suferi, Doamne, din cauza mea. Nu pot continua, lună de lună, să te jignesc. Nu pot face așa ceva. Vei fi mai cîștigat dacă mă pierzi o dată pentru totdeauna. Știu bine ce fac. Nu pledez pentru îndurare. Am să mă osîndesc eu însumi, oricare ar fi riscul. Am tînjit după pace și n-o să mai am niciodată parte de ea. Dar tu

vei fi liniştit cînd eu n-am să mai fiu sub aripa ta. O să mă poţi uita, Doamne, pentru veşnicie !"

Cu o mînă apucă strîns pacheţelul din buzunar, ca pe o promisiune. Nimeni nu poate susţine un monolog timp îndelungat — o altă voce se va face întotdeauna auzită ; orice monolog devine pînă la urmă dialog. La fel şi acum nu izbuti să reducă cealaltă voce la tăcere : vorbea din străfundul trupului său : „Spui că mă iubeşti şi totuşi eşti în stare să-mi faci una ca asta — să mă lipseşti de tine pentru totdeauna. Nu te poţi încrede în mine aşa cum te-ai încrede într-un cîine devotat ? Nu căinţa îţi lipseşte ci doar cîteva acţiuni simple : să te duci la cabana Nissen şi să-ţi iei rămas bun. Sau, dacă nu eşti în stare, continuă să mă respingi, dar fără minciuni de acum înainte. Du-te acasă la tine şi spune-i adio soţiei tale şi trăieşte cu amanta ta. Una dintre ele va suferi, dar de ce n-ai atîta încredere în mine ca să înţelegi că suferinţa nu va fi prea grea ?"

Vocea din străfunduri amuţi şi propria-i voce replică cu deznădejde : „Nu. N-am încredere în tine. Niciodată n-am avut încredere în tine. Dacă m-ai creat, ai creat totodată şi acest simţămînt de răspundere pe care l-am purtat mereu cu mine ca pe o piatră de moară. N-am ajuns poliţist pe degeaba — să răspund pentru ordine, să răspund pentru dreptate. Nu exista nici o altă profesiune pentru un om de felul meu. Nu pot să trec asupra ta propria mea răspundere. Dacă aş putea, ar însemna că nu mai sînt eu. Nu pot s-o fac pe una din ele să sufere

ca să mă salvez pe mine. Port această răspundere şi-am să rezolv situaţia după puterile mele. Moartea unui om bolnav nu le va pricinui decît o scurtă suferinţă — toată lumea trebuie să moară. Cu toţii sîntem împăcaţi cu ideea morţii : cu viaţa nu prea ne împăcăm."

„Atîta timp cît trăieşti, răspunse vocea, nutresc încă speranţe. N-ai putea continua, aşa cum faci acum ?" pleda vocea, scăzînd de fiecare dată preţul, ca un negustor la piaţă. Îi explică : „Există şi fapte mai rele." „Nu, răspunse el, nu. E imposibil. Nu mai vreau să te jignesc în faţa propriului tău altar. Vezi bine că mă aflu într-un impas, Doamne, *un impas,*" zise, strîngînd pacheţelul din buzunar.

Se ridică, întoarse spatele altarului şi ieşi din biserică. Numai cînd îşi zări chipul în oglinda retrovizoare, observă că ochii îi erau congestionaţi de lacrimi reţinute. Îşi îndreptă maşina spre sediul poliţiei, la comisarul şef.

CAPITOLUL TREI

1

3 noiembrie. Ieri i-am spus comisarului-şef că mi s-a pus diagnosticul de angină şi că va trebui să mă pensionez de îndată ce mi se va găsi un înlocuitor. Temperatura la ora paisprezece : 91°. O noapte mult mai bună ca urmare a Evipanului.

4 noiembrie. Împreună cu Louise am fost la slujba de 7,30 dar cum durerea ameninţa să revină, n-am aşteptat împărtăşania. Seara i-am spus Louisei că va trebui să mă pensionez înainte de sfîrşitul stagiului. N-am pomenit de angină dar i-am spus că inima mea e suprasolicitată. Încă o noapte bună ca urmare a Evipanului. Temperatura la ora paisprezece 89°.

5 noiembrie. Furturi de felinare în Wellington Street. Petrecut toată dimineaţa la magazinul lui Azikawe pentru a verifica povestea incendiului din depozit. Temperatura la ora paisprezece 90°. Am dus-o pe Louise cu maşina la seara de bibliotecă de la Club.

6—10 noiembrie. Pentru prima dată n-am reuşit să-mi ţin la zi însemnările. Durerea s-a înteţit şi nu vreau să fac nici un efort suplimentar. Ca o menghină. Durează cam un minut. Posibil să apară dacă merg pe jos mai mult de o jumătate de milă. Ultimele două, trei nopţi am dormit prost în ciuda Evipanului, cred din cauza fricii de durere.

11 noiembrie. Am fost din nou la Travis. Acum pare să nu mai existe nici un dubiu că e vorba de angină. I-am spus Louisei astă seară dar şi că, îngrijindu-mă, pot trăi ani de zile. Am discutat cu comisarul şef despre o plecare mai timpurie acasă. În orice caz nu pot pleca încă vreo lună pentru că sînt prea multe cazuri pe care vreau să le văd judecate în următoarele săptămîni. Am acceptat să iau masa cu Fellowes pe ziua de 13. Cu comisarul şef pe 14. Temperatura la ora paisprezece 88°.

2

Scobie lăsă tocul şi-şi şterse de sugativă încheietura mîinii. Era chiar ziua de 12 noembrie, ora şase, şi Louise plecase la plajă. Avea mintea limpede, dar nervii îi zvîcneau din umăr pînă la încheietura mîinii. Îşi spuse : „Am ajuns la sfîrşit. „Cîţi ani trecuseră de cînd urcase prin ploaie spre cabana Nissen, în timp ce sirenele urlau : clipa de fericire. Sosise timpul să moară după atît de mulţi ani.

Dar mai erau de pus la punct unele indicii înşelătoare, de parcă avea să trăiască şi după această noapte — despărţiri de care numai el singur avea să ştie că sînt despărţiri. Urcă dealul foarte încet, pentru cazul că ar fi văzut — era doar un om bolnav — şi se îndreptă spre cabane. Nu putea muri aşa, fără un cuvînt — dar oare ce cuvînt ? „Oh, Doamne, se rugă el, fă să găsesc cuvîntul potrivit !“ Dar cînd ciocăni, nu se auzi nici un răspuns, nici un cuvînt. Poate că era la plajă cu Bagster.

Uşa nu era încuiată şi Scobie intră. Anii trecuseră în mintea lui, dar aici timpul rămăsese pe loc. Sticla de gin putea să fie aceeaşi din care băuse pe furiş servitorul — cu cît timp în urmă ? Scaunele din mobilierul destinat tinerilor funcţionari coloniali stăteau ţepene împrejur ca într-un decor de film ; nu putea crede că fuseseră urnite vreodată din loc, la fel ca şi puful oferit de... doamna Carter, oare ? Pe pat, perna nu fusese netezită după siesta de după masă şi Scobie atinse cu mîna conturul cald al

unui cap. Oh, Doamne, se rugă el, plec de la voi toţi pentru totdeauna ! Fă să se întoarcă la timp, fă s-o mai văd o dată". Dar arsiţa zilei se domolea în jurul lui şi nimeni nu venea. La 6.30 Louise se va întoarce de la plajă. Nu putea să mai aştepte.

„Trebuie să-i las un soi de mesaj, gîndi el, şi poate pînă îl scriu o să vină". Simţi o apăsare în piept mai cumplită decît toate durerile inventate pentru doctorul Travis. „N-am s-o mai ating niciodată. Gura ei o să rămînă altora pentru următorii douăzeci de ani". Cei mai mulţi îndrăgostiţi se amăgesc singuri cu ideea unei legături eterne, dincolo de mormînt, dar el cunoştea toate răspunsurile : se îndrepta spre o eternitate de privaţiuni. Se uită după nişte hîrtie de scris dar nu găsi altceva decît un plic rupt ; i se păru că vede o mapă de scrisori, dar nu era decît albumul de timbre şi, deschizîndu-l la întîmplare, fără vreun scop, simţi cum destinul îşi arunca încă o săgeată, fiindcă îşi aminti de acel timbru anume şi cum ajunsese să se păteze cu gin. „Helen va trebui să-l smulgă de acolo", îşi zise, dar asta n-o să aibă nici o importanţă : îi spusese că un timbru poate fi scos fără să se cunoască. Nici în buzunar nu găsi vreo bucăţică de hîrtie şi, cu o subită pornire de gelozie, luă micul timbru verde cu George al VI-lea şi scrise sub imagine : „Te iubesc". „Asta n-are cum s-o mai îndepărteze, gîndi el cu răutate şi dezamăgire, asta nu se poate şterge". Pentru o clipă avu simţămîntul

că a instalat o mină destinată unui duşman, dar Helen nu era un duşman. El se îndepărta din calea ei ca o fărîmă de epavă. Închise uşa în urma lui, şi coborî încet dealul — s-ar putea totuşi să apară. Tot ceea ce făcea acum era pentru ultima dată — o senzaţie ciudată. N-o să mai meargă pe drumul ăsta niciodată şi, cinci minute mai tîrziu, scoţînd o sticlă nouă de gin din bufetul de acasă, reflectă : „N-am să mai deschid nici o altă sticlă". Acţiunile care puteau fi repetate se împuţinau întruna. În curînd, nu va mai rămîne decît o singură acţiune, şi aceea nerepetabilă : înghiţirea. Cumpănind sticla de gin, reflectă : „Apoi o să înceapă iadul şi o să scape de mine şi Helen, şi Louise, şi tu, Doamne".

La masă vorbi intenţionat despre săptămîna ce avea să urmeze ; se căină că acceptase invitaţia lui Fellowes şi explică de ce nu putuse refuza invitaţia la masă a comisarului şef de a doua zi — aveau multe de discutat.

— Nu există nici o speranţă, Ticki, ca după un repaus, un repaus îndelungat... ?

— N-ar fi corect să continui — nici faţă de ei nici faţă de tine. Aş putea claca în orice clipă.

— Înseamnă într-adevăr pensionarea ?

— Da.

Louise începu să discute unde ar urma să se stabilească. Scobie se simţea complet sfîrşit şi trebui să-şi adune toată voinţa ca să manifeste interes pentru o localitate fictivă sau alta, pen-

tru genul de casă în care ştia că nu vor locui niciodată.

— N-aş vrea o suburbie, spuse Louise. Ceea ce mi-ar plăcea cu adevărat ar fi o casă cu şindrilă în Kent, de unde să se poată ajunge uşor la oraş.

Scobie spuse :

— Desigur că va depinde de cît ne vom putea permite. Pensia mea nu va fi prea mare.

— O să muncesc şi eu, zise Louise. E uşor de găsit de lucru în timp de război.

— Sper să ne descurcăm şi fără asta.

— Nu m-ar deranja.

Cînd sosi ora de culcare, Scobie tare n-ar fi vrut s-o lase să plece. Nu-i mai rămînea nimic altceva de făcut după plecarea ei decît să moară. Nu ştia cum s-o reţină — epuizaseră toate subiectele pe care le aveau în comun. Spuse :

— Eu mai rămîn aici un pic. Poate c-o să mi se facă somn dacă amîn culcarea cu jumătate de oră. N-aş vrea să iau Evipan, dacă pot să evit.

— Mă simt foarte obosită după plajă. Eu mă duc.

„După plecarea ei, am să rămîn singur pentru totdeauna". Inima îi zvîcnea şi simţi ameţeala unei groaznice irealităţi. „Nu pot să cred că am să fac asemenea faptă. Peste puţin timp am să mă ridic, şi-am să mă duc la culcare şi viaţa o să înceapă din nou. Nimic, nimeni, nu mă poate sili să mor !" Deşi vocea nu mai vorbea din străfundul trupului său, totuşi, parcă-l

atingeau nişte degete, transmiţîndu-i semnalele lor mute de primejdie, încercînd să-l reţină...

— Ce e, Ticki ? Pari bolnav. Vino şi tu la culcare.

— N-aş putea adormi, răspunse el cu încăpăţînare.

— Ce pot să fac pentru tine ? îl întrebă Louise. Dragul meu, aş face orice...

Dragostea ei echivala cu o condamnare la moarte.

— N-am nimic, dragă, răspunse el. Nu vreau să te mai reţin. Dar de îndată ce se întoarse spre scări, i se adresă din nou : Citeşte-mi ceva, ai primit o carte nouă azi. Citeşte-mi din ea.

— Nu ţi-ar place, Ticki. Sînt poezii.

— N-are importanţă. Poate m-ajută să-adorm.

Nu prea era atent la ce-i citea. Se spune că nu poţi iubi două femei, dar ce însemna oare această emoţie dacă nu iubire ? Această avidă absorbire a ceea ce n-avea să mai vadă vreodată ? Părul care încărunţea, linia nervilor sub pielea feţii, corpul care se îngrăşa îl atrăgeau cum nu-l atrăsese nicicînd frumuseţea ei. Nu-şi pusese cizmele de protecţie contra ţînţarilor şi papucii ei vădeau o mare nevoie de a fi reparaţi. „Nu frumuseţea e cea pe care o iubim, cugetă el, ci eşecul — eşecul tentativelor de a rămîne veşnic tînăr, eşecul nervilor, eşecul trupului. Frumuseţea e ca succesul : nu poate fi iubită mult timp". Simţi o dorinţă teribilă de a o apăra. — „Dar asta e ceea ce am de gînd

să fac. O s-o apăr de mine pentru totdeauna". Cîteva cuvinte pe care le citea îi atraseră deodată atenția :

„Așa cum toți cădem. Și mîna asta cade
Acestei boli nu-i om să-i poată rezista."

Și totuși Unul este și etern va exista
Din ale cărui mîini nimic nu va să cadă...

Sunau foarte adevărat, dar le respinse — alinarea poate veni prea ușor. Își spuse : „Mîinile acelea nu vor împiedica niciodată căderea mea: alunec printre degete, sînt uns cu minciuni, cu trădare". Încrederea era un limbaj mort, a cărui gramatică o uitase.

— Dragul meu, ești pe jumătate adormit.

— O clipă doar.

— Am să mă duc sus. Nu sta prea mult. Poate n-o să ai nevoie de Evipan în noaptea asta.

O urmări îndepărtîndu-se. Șopîrla stătea nemișcată pe perete. Înainte ca Louise să ajungă la scări, o strigă din nou :

— Spune-mi noapte bună, Louise, înainte de-a urca. Poate c-ai să adormi pînă vin eu. Îl sărută formal pe frunte și el o mîngîie neglijent pe mînă. Nu trebuia să se întîmple nimic ciudat în această ultimă noapte, nimic de care ea să-și amintească cu regret.

— Noapte bună, Louise. Știi că te iubesc, declară el cu o controlată ușurință.

— Bineînțeles, și eu te iubesc.

— Da. Noapte bună, Louise.

— Noapte bună, Ticki.

Nu putea face mai mult fără riscuri.

De îndată ce auzi ușa închizîndu-se, scoase cartușul de țigări în care-și strînsese cele zece doze de Evipan. Adăugă încă două doze pentru mai multă siguranță — o depășire de două doze în zece zile, nu putea fi, desigur, considerat un lucru suspect. Apoi luă o dușcă zdravănă de whisky și rămase nemișcat, cu tabletele în palma mîinii, în așteptarea curajului. „Acum, medită el, sînt absolut singur". Atinsese punctul zero.

Dar greșea. Și solitudinea are o voce. Îi spunea ; „Aruncă încolo tabletele alea. N-o să mai poți strînge destule încă o dată. O să fii la adăpost. Renunță la teatru. Urcă scările la culcare și trage-i un somn bun. De dimineață o să te trezească servitorul și-o să te duci la birou pentru o zi de muncă obișnuită". Vocea stărui asupra cuvîntului „obișnuită" ca și cum ar fi rostit cuvîntul „fericită" sau „tihnită".

— Nu, făcu Scobie cu glas tare, nu.

Vîrî tabletele în gură, cîte șase o dată, și le înghiți din două sorbituri. Apoi își deschise jurnalul și notă în dreptul datei de 12 noiembrie: *Am trecut pe la H.R., nu era acasă ; temperatura la ora paisprezece...* și se întrerupse brusc ca și cum în clipa aceea îl doborîse durerea finală. După aceea rămase drept ca o lumînare așteptînd, un răstimp care i se păru îndelung, un semn cît de mic de apropiere a mor-

ții ; n-avea nici cea mai vagă idee de felul în care avea să survină. Încercă să se roage, dar rugăciunile îi pieriseră din memorie și era conștient de bătăile inimii ca de un ceas bătînd orele. Încercă o rugă de pocăință, dar cînd ajunse la „mă căiesc și implor iertarea", deasupra ușii se formă un nor care se lăsă în jos peste întreaga cameră și nu-și mai putu aminti pentru ce anume trebuia să se căiască. Trebuia să se țină drept, sprijinit cu amîndouă mîinile, dar uitase motivul pentru care se ținea așa. Undeva, foarte departe, i se păru că aude zgomotele suferinței.

— O furtună, se pornește o furtună, zise cu glas tare în timp ce norii se îndeseau, iar el încerca să se ridice ca să închidă ferestrele. Ali, strigă el, Ali !

I se părea că cineva de afară îl caută, îl strigă, și făcu un ultim efort pentru a arăta că se află în cameră. Se sculă în picioare și auzi ciocanul inimii răspunzîndu-i. Avea un mesaj de transmis, dar întunericul și furtuna îl alungară înapoi înlăuntrul cutiei sale toracice, în timp ce în afara casei, în afara lumii care bubuia ca un ciocan în urechea lui, cineva dădea tîrcoale, încercînd să intre, cineva care cerea ajutor, cineva care avea nevoie de el. Și, automat, la strigătul de ajutor, la strigătul unei victime, Scobie se încordă ca să acționeze. Își aduse conștiența la suprafață, de la o distanță infinită, pentru a da un răspuns. Spuse tare :

— Oh, Doamne, iubesc... dar efortul prea mare îl făcu să nu-şi mai simtă trupul atunci cînd se izbi de pardoseală şi nici nu mai auzi clinchetul uşor al medalionului, în timp ce se rostogolea ca un bănuţ pînă sub răcitor — sfîntul al cărui nume nimeni nu izbutea să şi-l amintească.

PARTEA A TREIA

CAPITOLUL ÎNTÎI

1

WILSON SPUSE :

— Am stat la distanță cît am putut de mult, dar m-am gîndit că aș putea fi totuși de vreun ajutor.

— Toată lumea, replică Louise, a fost foarte drăguță.

— N-am avut nici cea mai vagă idee că era așa de bolnav.

— Spionajul tău nu ți-a fost de nici un folos în privința asta, nu-i așa ?

— Asta mi-e meseria, zise Wilson, și te iubesc.

— Cu cîtă ușurință folosești cuvîntul ăsta, Wilson.

— Nu mă crezi ?

— Nu am încredere în nimeni care zice mereu iubire, iubire, iubire. Vrea să spună de fapt eu însumi, eu însumi, eu însumi.

— Deci n-o să te măriți cu mine ?

— Nu prea cred ! Dar cine știe, cu timpul... N-am idee la ce te poate duce singurătatea. Dar hai să nu mai vorbim niciodată despre iubire. Era minciuna lui preferată.

— Față de amîndouă.

— Ea cum a reacționat, Wilson ?

— Am văzut-o pe plajă azi după masă, cu Bagster. Şi-am auzit că se cam cherchelise aseară la club.

— N-are nici un pic de demnitate.

— N-am înţeles niciodată ce-a găsit la ea. Eu nu te-aş înşela pentru nimic în lume, Louise.

— Ştii că a fost la ea acasă în ziua cînd a murit.

— Cum ai aflat ?

— Totul e notat aici. În jurnalul lui. N-a minţit niciodată în jurnalul lui. N-a spus niciodată lucruri pe care nu le credea — ca iubirea.

Trecuseră trei zile de cînd Scobie fusese înmormîntat în grabă. Doctorul Travis semnase certificatul de deces — *angina pectoris*. Autopsia era o operaţie dificilă în clima aceea şi, în orice caz, fără rost, deşi doctorul Travis îşi luase precauţiunea de a controla cantitatea de Evipan.

— Ştii, spuse Wilson, cînd servitorul meu mi-a spus că Scobie a murit subit în timpul nopţii, am crezut că s-a sinucis.

— E ciudat cu cîtă uşurinţă pot să vorbesc de el, acum că s-a dus. Şi totuşi l-am iubit, Wilson. L-am iubit cu adevărat, dar acum e atît de departe, foarte departe.

În casă parcă n-ar fi lăsat nimic în urma lui în afară de cîteva costume de haine şi o gramatică Mende ; iar la secţia de poliţie, un sertar plin de mărunţişuri şi o pereche de cătuşe ruginite. Şi totuşi casa nu arăta altfel : rafturile

erau tot așa de pline de cărți ca întotdeauna : Wilson avea impresia că trebuie să fi fost mereu doar casa ei, nu și a lui. Atunci oare numai imaginația făcea ca vocile lor să sune un pic cam dogite, ca și cum casa ar fi fost goală ?

— Ai știut tot timpul... de existența ei ? întrebă Wilson.

— De-aia m-am întors acasă. Doamna Carter mi-a scris. Zicea că toată lumea vorbește. Bineînțeles că el nu și-a dat niciodată seama. Era convins că e foarte abil. Și mai-mai mă convinsese și pe mine — că se terminase. Mergînd la împărtășanie, așa cum a făcut.

— Cum s-a împăcat asta cu conștiința lui ?

— Unii catolici reușesc, cred. Se duc la spovedit și apoi o iau de la capăt. L-am crezut totuși mai cinstit. După ce moare omul, multe încep să iasă la iveală.

— A primit bani de la Yusef.

— Acum pot să cred.

Wilson puse mîna pe umărul Louisei și-i declară :

— Poți să ai încredere în mine, Louise. Te iubesc.

— Cred într-adevăr că mă iubești. Nu se sărutară. Era prea devreme pentru asta, dar rămaseră așezați, în camera care suna a gol, ținîndu-se de mînă și ascultînd vulturii pe acoperișul de tablă.

— Deci ăsta e jurnalul lui, făcu Wilson.

— Scria în el cînd a murit — o, nimic interesant, doar temperaturile. Nota întotdeauna

temperatura zilei. Nu era un romantic. Numai Dumnezeu ştie ce-a găsit fata aia la el ca să merite.

— Ai avea ceva împotrivă dacă m-aş uita prin el ?

— Dacă ţii, zise ea. Bietul Ticki, nu i-a rămas nici un secret.

— Secretele lui n-au fost niciodată prea secrete. Întoarse o pagină, citi, mai întoarse o pagină. O întrebă :

— Suferea de mult timp de insomnie ?

— Eu am fost întotdeauna convinsă că doarme buştean, orice s-ar fi întîmplat.

Wilson întrebă :

— Ai observat că însemnările despre insomnie au fost adăugate mai tîrziu, ici şi colo ?

— Cum poţi să ştii ?

— E destul să compari culoarea cernelii şi toate însemnările astea despre Evipan — totul e calculat cu multă prudenţă. Dar în primul rînd culoarea cernelii. Adăugă : Te pune pe gînduri.

Louise îl întrerupse îngrozită :

— Oh, nu, n-ar fi putut face una ca asta ! La urma urmei, orice s-ar spune, *era* catolic.

2

— Lasă-mă să intru o clipă, doar pentru un păhărel, pledă Bagster.

— Dar am băut patru împreună pe plajă.

— Numai unul mic de tot.

— Fie, se învoi Helen. În definitiv nu exista nici un motiv, după cîte putea să-şi dea seama, pentru care ar fi refuzat cuiva ceva de acum înainte.

Bagster remarcă :

— Ştii că e prima dată cînd mă laşi să intru. Ce locşor încîntător ai reuşit să-ţi aranjezi. Cine şi-ar fi închipuit că o cabană Nissen poate deveni atît de plăcută ?

„Îmbujoraţi şi mirosind a gin roz, sîntem o pereche straşnică !" îşi spuse Helen. Bagster o sărută umed pe buza de sus şi căută din nou cu privirea prin jur.

— Ha, ha, exclamă el, buna şi bătrîna sticlă!

După ce mai băură nişte gin, el îşi scoase vestonul uniformei, şi îl atîrnă cu grijă pe spătarul unui scaun. Zise :

— Hai să lăsăm fasoanele şi să vorbim de dragoste.

— E necesar ? spuse Helen. Atît de repede ?

— E ora cînd se-aprind luminile. Asfinţitul. Aşa c-o să-l lăsăm pe George să preia comanda...

— Cine-i George ?

— Pilotul automat, bineînţeles. Mai ai o mulţime de învăţat.

— Pentru Dumnezeu, învaţă-mă altă dată.

— Nu există niciodată o clipă mai potrivită decît cea prezentă, spuse Bagster, împingînd-o spre pat.

„De ce nu ? gîndi Helen, de ce nu... dacă ţine morţiş ? Bagster e la fel de bun ca oricare altul. Nu există nimeni pe lumea asta pe care să-l

iubesc şi cei de pe lumea cealaltă, nu contează, aşa că de ce nu l-aş lăsa... dacă ţine aşa de mult ?“ Se întinse în tăcere pe pat, închise ochii şi nu-şi mai dădu seama de absolut nimic, aşa pe întuneric. „Sînt singură“, îşi spuse ea fără urmă de autocompătimire constatînd pur şi simplu faptul, aşa cum ar face un explorator după ce partenerii lui ar fi murit de epuizare.

— Ce naiba, nu pari de loc entuziasmată. Nu mă iubeşti măcar un pic, Helen ?

Şi răsuflarea lui cu parfum de gin trecu asemeni unei unde prin întunericul ei.

— Nu, zise ea, nu iubesc pe nimeni.

— L-ai iubit pe Scobie, se înfurie el, dar adăugă repede : Scuză-mă. E urît ce-am spus.

— Nu iubesc pe nimeni, repetă ea. Morţii nu pot fi iubiţi, nu ? Ei nu există, nu ? Ar fi ca şi cum l-aş iubi pe bau-bau, nu ?

Îl chestiona de parcă ar fi aşteptat un răspuns chiar şi de la Bagster. Helen stătea cu ochii închişi pentru că pe întuneric se simţea mai aproape de moarte, de moartea care îl răpise. Patul scîrţii în timp ce Bagster îşi ridica greutatea de pe el şi scaunul trosni cînd îşi luă haina de pe spătar. Spuse :

— Nu sînt chiar atît de nesimţit, Helen. N-ai chef. Te văd mîine ?

— Cred că da.

Nu exista nici un motiv pentru a refuza nimănui nimic, dar se simţi nespus de uşurată cînd constată că, pînă la urmă, nu i se ceruse nimic.

— Noapte bună, măi fată, zise Bagster. Pe curînd.

Deschise ochii și văzu un străin în uniformă albăstrie bîjbîind pe la ușă. Unui străin îi poți spune orice — străinii trec mai departe și uită, ca niște ființe din altă lume. Îl întrebă :

— Crezi în Dumnezeu ?

— Păi, cred că da, răspunse Bagster, pipăindu-și mustața.

— Tare-aș vrea să cred și eu, murmură ea, tare-aș vrea să cred.

— Ei, știi, există mulți care cred. Trebuie s-o iau din loc acum... Noapte bună.

Rămase din nou singură în întunericul dindărătul pleoapelor, cu dorința care se zbătea în trupul ei ca un prunc : buzele i se mișcară dar nu-i veni altceva în minte decît : „În vecii vecilor, amin..." Restul îl uitase. Întinse mîna și atinse cealaltă pernă de lîngă ea, ca și cum poate că, la urma urmei, exista o șansă la o mie ca totuși să nu fie singură și, dacă de data asta n-ar fi fost singură, atunci n-ar mai fi fost niciodată singură.

3

— Eu n-aș fi observat niciodată, doamnă Scobie, zise părintele Rank.

— Wilson a observat.

— Nu știu cum, dar mie nu-mi plac oamenii care le observă chiar așa de bine pe toate.

— Asta-i meseria lui.

Părintele Rank o fulgeră cu privirea :

— În calitate de contabil ?

Louise replică posomorîtă :

— Părinte, nu ai nici un cuvînt de încurajare pentru mine ?

„Of, conversațiile astea care se poartă într-o casă după un deces, cugetă el, întoarse pe toate fețele, discuțiile, semnele de întrebare, pretențiile — atîta zgomot la hotarul tăcerii !“

— Ați beneficiat de foarte multă încurajare în viața dumneavoastră, doamnă Scobie. Dacă bănuiala lui Wilson e adevărată, Scobie e cel care are nevoie de încurajarea noastră.

— Știți atît cît știu eu despre el ?

— Fără îndoială că nu, doamnă Scobie. Dumneavoastră ați fost soția lui timp de cincisprezece ani, nu-i așa ? Preotul nu cunoaște decît lucrurile lipsite de importanță.

— Lipsite de importanță ?

— Oh, vreau să spun păcatele lui, făcu părintele iritat. Omul nu vine la noi să-și mărturisească virtuțile.

— Bănuiesc că știți despre doamna Rolt. Toată lumea știe.

— Biata femeie.

— Nu văd de ce.

— Îmi pare rău de orice om lipsit de griji și neștiutor care ajunge să-și complice viața în felul acesta cu unul de-ai noștri.

— Dar soțul meu n-a fost un bun catolic.

— Bun catolic ! aceasta e cea mai stupidă expresie de largă circulaţie, remarcă părintele Rank.

— Şi la sfîrşit această — oroare. Cred că a ştiut că se osîndeşte pe vecie.

— Da, a ştiut perfect de bine. N-a avut niciodată nici o încredere în milă — decît pentru alţii.

— N-au rost nici măcar rugăciunile...

Părintele Rank trînti cu zgomot coperta jurnalului lui Scobie şi izbucni înfuriat :

— Pentru numele lui Dumnezeu, doamnă Scobie, să nu vă închipuiţi că dumneavoastră — sau eu — ştim cît de cît ceva despre ce înseamnă mila lui Dumnezeu.

— Dar biserica ne învaţă...

— Ştiu ce ne învaţă biserica. Biserica le ştie pe toate. Dar nu ştie ce se petrece nici măcar în inima unui singur om.

— Atunci credeţi că poate exista vreo speranţă ? întrebă ea posomorîtă.

— Sînteţi chiar atît de pornită împotriva lui?

— Nu ; mi-a trecut de tot.

— Şi credeţi că Dumnezeu ar putea fi mai înverşunat decît o femeie ? întrebă el cu nemiloasă insistenţă, dar ea respinse crispată argumentele dătătoare de speranţă.

— De ce, de ce a trebuit să facă una ca asta?

Părintele Rank spuse :

— Ar putea părea ciudat — cînd un om a păcătuit în măsura în care a păcătuit el — dar eu cred, aşa cum l-am cunoscut, că l-a iubit cu adevărat pe Dumnezeu.

Chiar adineauri, Louise negase c-ar mai fi avut vreun strop de pornire împotriva lui, dar încă un strop se prelinse acum ca o lacrimă din canale secătuite :

— Cu siguranță că n-a iubit pe nimeni altcineva, zise ea.

— Şi aici s-ar putea să aveţi dreptate, replică părintele Rank.

Redactor : ANTOANETA RALIAN
Tehnoredactor : ELENA BABY-POPESCU

Bun de tipar : 12.09.1979. Apărut 1979.
Coli tipar : 12,75. Tiraj : 50 130 ex.

Com. nr. 90 197
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

329

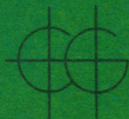
miezul lucrurilor

Graham Greene

Un caz de conștiință suprapus peste o povestire exotică, de factură Joseph Conrad. Supliciul moral al unui ofițer englez dintr-o colonie africană, prins între dogmele unei etici obscurantiste, cărora le este tributar, și cerințele reale ale unei vieți apăsate de însingurare și de înțelegerea îngustă a celor din jur.

GLOBUS

EDITURA UNIVERS

Lei 10,50